اطلاع — اس مطبع میں ہر علم و فن کی کتب کا ذخیرہ سلسلہ وار فروخت کے لیے موجود ہے فہرست مطول ہر ایک شائق کو چھاپہ خانہ سے مل سکتی ہے جسکے ملاحظہ سے شائقین اصلی حالات کتب کے معلوم فرما سکتے ہیں قیمت بھی ارزاں ہے اس کتاب کے ٹائٹل پیج کے تین صفحہ سادہ رہتے ہیں جسمیں بعض کتب متفرقات دینیہ درج کر دیا کہ جس فن کی یہ کتاب ہے اوس فن کی اور بھی کتب موجودہ کا خاص قدر دانوں کو آگاہی کا ذریعہ حاصل ہو

کتب متفرقات دینیہ

روضۃ الشہدا — تصنیف ملا حسین واعظ

رسالہ جبر و تفویض — از ملا محمد باقر مجلسی مذہب امامیہ کا —

رسالہ وظائف — ادعیہ ماثورہ بروایات صحیح الدرجہ جسمیں مفصل دعائیں ہیں حسب مذہب امامیہ —

۱ — پنجسورہ —

۲ — دعاے ماثورہ —

۳ — اعمال عاشورہ —

حیات القلوب — نوادر کتب معتبرہ مذہب امامیہ سے بہ عبارت سندی مصنفہ قدوۃ العلما ملا محمد باقر مجلسی تین جلد —

۱ — جلد — میں احوال انبیا کا باسناد روایت از آدم علیہ السلام تا حضرت عیسیٰ علیہ السلام بہت شرح و بسط کے ساتھ —

۲ — جلد — خاص احوال با برکات پیغمبر آخر الزمان حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم میں بیان معجزات و غزوات

۳ جلد — بیان امامت و اثبات امامت بر ائمہ اثنا عشر صلوات اللہ علیہم بہ براہین عقلیہ و قرآنی و احادیث سرور دو جہانی —

عمدۂ محمدی — فقہ اثنا عشریہ مصنفہ مترجم حافظی —

تحفۃ العوام — مسائل فقہ مصنفہ حاجی حسن علی

حلیۃ العرائس — مراسم عورات اور اونکے حقوق مصنفہ مولوی مراد علی —

خلاصۃ المصائب — منقول از نسخہ مطبوعہ سلطانی مزین با اہتمام سے چھپا —

دوازدہ مجلس — مسمی بہ ریاض الابرار فی احوال سید الابرار مولفہ مولوی وجیہ الدین محمد رضوی —

اسرار کربلا — حالات معرکہ کربلاے معلی مولفہ منشی ظہیر الدین بلگرامی —

ہدایۃ المومنین الی شہادۃ الحسنین — مولفہ ابو الخیر مولوی محمد [illegible] الدین مشہدی —

دہ مجلس منظوم — معرکہ شہادت کربلاے معلی المشہور مشمولہ چہاردہ مجلس —

بعون صانع بیچون مکین مکان فضل خلاق زمین و زمان

ذکر شہادت سید الشہدا و واقعات صحیحہ و مصائب اہل بیت مصطفیٰ جگر سوز اہل عزا است

کربلای معلیٰ

از افکار رنگین خیالات ملک الشعرا ناظم نظیر تدبیر الدولہ مدبر الملک منشی سید مظفر علی خان بہادر جنگ متخلص بہ اسیر

در مطبع نامی منشی نولکشور رونق طبع یافت

بسم الله الرحمن الرحیم

عروسِ ذاتِ باری را که یکتاست — نبی زیور علی ملبوس زیباست

ز ملبوسش همه ملبوس تاری — ز زیور جمله زیور کم عیاری

بااین زیور بااین ملبوسِ زیبا — ز زیبائی عروسِ حجله آرا

اگر هر هفت پوشی اولیایند — سر و سامان ز زینت او همی یابند

غلط گفتم حسینِ پاک پیکر — ندارد حاجتِ ملبوس و زیور

مگر در خاطرِ پاکش در آید — که زیبِ جامه و زیور فزاید

شود جامه ز رنگینی مرقع — شود زیور ز لعل و دُر مرصع

ز نسبت شاهدِ بی پرده شد روز — بنازِ بی نیازی جلوه افروز

مسی از دود آه غم نصیبان
حنائی تازه از خون غریبان

بکف شانهٔ دلِ صد چاک ایوب
مصفا آینه از چشم یعقوب

پریشان موز حال نوح بر دوش
شرنگ چشم آدم گوهر گوش

گهی از محمله بیرون کرده گر پا
نظرها خیره شد وقت تماشا

گهی از دیدهٔ دل هم اگر دید
نگه در نیم ره ترسید و گردید

بهر ذره از ان خورشید نورست
بهر سنگی نشان از برق طورست

نشانش نکهت پیراهن گل
سر عشقش پیچ و تاب زلف سنبل

لب شبنم قطرهٔ از ساغر اوست
ورق هر برگ گل از دفتر اوست

به دشمن دشمن و با دوست یکرنگ
به صلح آیینه و شمشیر در جنگ

فروغ مهر هر جا فاش باشد
چه بیند کور چون خفاش باشد

همه آفاق نقش صنعت اوست
همه عالم گواه قدرت اوست

بگردش چرخ چون شب زنده داران
ز انجم آسمان تسبیح گردان

ز حفظش کشت ایمن از تگرگ ست
زبان شکر نعمت برگ برگ ست

ز حکم اوست جمع چار اضداد
بیک جا خاک و آب و آتش و باد

عیان از روز و شب شد رنگ صنعت
نما شد خود بخود این نور و ظلمت

سفیدی از سیاهی گشت پیدا / سیاهی از سپیدی شد هویدا
برای بندگان حکم عبادت / بحق شان بود وجه سعادت
که هر کس را چنین در بحث ماند / به عیش جاودانی ورا رساند
چه حاجت ورنه او را با نماز است / ز هر مصنوع صانع بی نیاز است
صلاح بندگان گردید منظور / فرستاد انبیا از بهر جمهور
همه هادی همه خضر طریقت / همه آئینه نور حقیقت
میان جمله صدر آرای اعظم / جناب مصطفی فخر دو عالم

در نعت سید المرسلین خاتم النبیین محمد مصطفی محبوب رب صلی الله علیه وآله وسلم

زهی نوری ز نور رب ذو المن / چراغی از چراغی گشت روشن
سر بی دل به قندیل تن او / فتیله تار جان خون روغن او
ضیایش کرد چون کلفت زدائی / سیاهی رفت و آمد روشنائی
همه جا نور در جمهور باشد / ظهورش به توی زان نور باشد
ازان نور است نور مهر اعظم / ازان روشن همه ذرات عالم
جدا نوری ازان روشن جبین شد / قلم شد لوح شد عرش برین شد
کواکب بر فلک شد گاه آن نور / گهی تابید برق آسا سر طور

ضعیف و زار زر باشند زورم / ز چاهِ راه آگه کن که کورم

ز فرزندانِ من آزار کن دور / شفا یابد بود هر کس که رنجور

بعمر و جاه و با اقبال باشند / سلامت تا صد و سی سال باشند

شود سامان دلخواهم میسّر / ز رسم بر روضهٔ سبطِ پیمبر

در مدح نور دین محمد مصطفی لخت جگر علی مرتضی جناب سید الشهدا علیه السلام

اگر محبوب ربِ مشرقین ست / حسین ست و حسین ست و حسین ست

علیِ مرتضی را نور دین / خدا را در دو عالم برگزین

بایوانِ خلافت لاجوابی / بدیوانِ امامت انتخابی

ز حلمِ مرتضی رفعت تنِ او / ز خلقِ مصطفی پیراهنِ او

بلند از نقش پای او زمین شد / فلک شد کرسی عرشِ برین شد

نهنگ بحرِ تکبیرِ عبادت / پلنگ بیشهٔ روزِ شجاعت

نشانِ لشکرش نخلِ سرِ طور / طنابِ خیمه‌اش گیسوی حور

خدا دادش بسر تاجِ شفاعت / که گردد شافعِ روزِ قیامت

کمالاتش همه ابین بین الناس / کراماتش همه اظهر من الشمس

بطفلی بین علوی شوکت و شان / که شد روح القدس گهواره جنبان

در ایام رضاعت متقی بود ۔۔۔ بماہ روزہ ترک شیر فرمود

بروز عید تا پوشد نو و شاد ۔۔۔ خدا ایشان حلہ جنت فرستاد

بر ایشان گشت حسب حکم داور ۔۔۔ دو نیمہ از پر جبرئیل گوہر

زہے راکب کہ جان و دل نثارش ۔۔۔ ہمیشہ بند اشتر و گیسو مہارش

بطفلی آنچہ با حق وعدہ فرمود ۔۔۔ ہمان کرد و بر آن ہم بلکہ افزود

چو قربان کرد جان با خویش و فرزند ۔۔۔ خدا را خوش نبی را کرد خرسند

بہ اندوہ و بلا از شکر دم زد ۔۔۔ براہ مرضی باری قدم زد

دمے غافل نشد از شکر داور ۔۔۔ زبان از تشنگی خشک و لبش تر

بہ تن زخمی کہ در جوش محن بود ۔۔۔ بشکر خالق عالم دہن بود

چہ منصب یافت از صبرے کہ او کرد ۔۔۔ کہ ربع ربع ایوب آرزو کرد

بہا در کرد جان قربان است ۔۔۔ نثار جان پاکش جان ماست

فدا گردید و فرزندان فدا کرد ۔۔۔ چہ پاس امت جد او را کرد

چو بے سر آن شہ صفدر نگشتے ۔۔۔ جہنم در محشر سر نگشتے

بسینہ قاتل و بر حلق خنجر ۔۔۔ سر او در سجود رب اکبر

بغربت فرح دریا و خدا شد ۔۔۔ عبادت ختم بر شاہ ہدا شد

چراغ مردن چون دین شد ز صرصر | ز نور آن مسیحا گشت انور
چه داد شرع سبط مصطفیٰ داد | خدائی و نبوت را جلا داد
نه رخت او اگر بر باد رفتی | نماندی دین جهان گر باد رفتی

در رفع شبهه بعض متشککین بد اعتقاد جواب اول

گمان دارند بعضی دشمن فهم | اسیر دام صد تشکیک و صد وهم
که با وصف حصول غیب دانی | وقوف و علم اسرار نهانی
چرا سبط نبی در کربلا رفت | بپای خود بکام اژدها رفت
چرا اهل حرم با خویشتن برد | ز دار الامن در بیت الحزن برد
جواب این سوال بی سر و پا | بود بر صاحب دانش هویدا
که حال پیشوایان طریقت | نباشد مثل حال جمله امت
ره قرب خدا آن را که بیش است | بلایش از همه آفاق بیش است
در آفت صبر مقبول اله است | نبی بر صدق این دعوی گواه است
قیاس شان بود بر خویش بیجا | که قطره قطره و دریاست دریا
نه گردد قطره با دریا برابر | بود تکلیف شان تکلیف دیگر
مغیلان لاله در صحرا نباشد | گهر هر قطره در دریا نباشد

نباشد گر کسی شد تاب چون برق — ز ذره تا به خورشید است بس فرق
ز راه منصفی بگذر خدا را — نه بینی ابتلاے انبیا را
کسانی را که علم غیب دادند — چرا در دام آفت ها فتادند
ز انجام امور آگاه بودند — چرا در صدمۂ جانکاه بودند
عواقب جمله را مد نظر بود — کسی ردّ بلا از خود نفرسود
زند جوشش آب یا آتش شود تیز — ز آفت اهل حق را نیست پرهیز
گهی در بند گه در چاه مانند — شریک حال خلق الله مانند
گزیر از ابتلا کے دلپذیرست — خلاف مرضی رب قدیرست
به آفت صبر کردن بهره مندیست — که پستی زینۂ بام بلندیست
چه پیغمبر که بود از غیب آگاه — حذر کردی ز آفت هاے جانکاه
نرفتی راه پرخار مصائب — چرا گشتی گرفتار مصائب
بری گشتی ز ربط مردم بد — که آخر این شر و خیر من الله
تکلف بود چون آن شاه ابرار — مطیعش قومی از اعوان و انصار
خطوط کوفیان آمد بکثرت — طلب کردند مردم بهر بیعت
نوشته از اشقیا هر یک جدا خط — بسوگند خدا و مصطفی خط

گذشت اسب او چون از حد زیادہ — سوے کوفہ نمود آخر ارادہ

نرفتے گر برون از کنج عزلت — تظاہر کے شدے اتمام حجت

جواب ثانی شبہہ مذکور

جواب ثانی این شبہہ این ست — کہ توجیہ نزد ارباب یقین ست

کہ حضرت را نبود از جنگ چارہ — سلامت کی بود از وے کنارہ

بہر جانب ز دست جور اشرار — مقام امن او را بود دشوار

نہادست حاکم مردود سہ شست — ز رفتن در سفر کے سود میداشت

پئے پدر سیہ جمعے ستمگر — بقتلش کردہ بُد اول مقرر

کہ در مکہ شبے جاسوس یابند — براہ کشتنش از سر شتابند

نہ شرم از خلق نہ خوف از خدا بود — نظر بر قتل سبط مصطفیٰ بود

سفر چون کرد مانع گشت حاجت — مکرر بر زبان آورد حضرت

مقامم گر بہ بیت اللہ باشد — چو یحییٰ تیغ بر حلقم براند

پناہ ار بہر این یاران خونخوار — سر باطل سگال سیکار

اگر پنہان شوم در خانۂ مور — کشندم از رہ کینہ بصد زور

ز تیغ و تیر و نیزہ بازند — تنم را خانۂ زنبور سازند

گران لشکر مقرر کرد غدار | هم از آل امیه شقی جفاکار
که ریزند آن سیه کاران فاجر | بروز حج بکعبه خون طاهر
نمود اندیشه از قوم نامرد | به عمره زان بدل احرام حج کرد
ز فوت حج بسے اندوهگین شد | روان سوے عراق آن شاه دین شد
بشام آنکس که حاکم پیشتر بود | محیط خشمت این بدگهر بود
ز بس مصلحت بینی نظر داشت | ز خون آن پیغمبر خطر داشت
دران دم نامهٔ قصد آن اطراف کرد | ابا فرزند سلطان نجف کرد
طلب کردند اهل کوفه اکثر | که گر آیی همی آییم همبر
چو او را حال عالم آینه بود | پذیرا التماس شان نفرمود
چو دید اکنون نباشد چاره کار | کمر بر مرگ محکم بست ناچار
بخواری کشته گردیدن گران بود | جهاد در راه حق بهتر ازان بود
ز روباهان هزبر بیشه جنگ | گوارا چون کند بر خویشتن ننگ
پدر آنرا که خیبر گیر باشد | چرا چون آهوان نخچیر باشد
سکون و جنبشش جمله بجا بود | که کارش همه کار خدا بود

جواب ثالث شبهه مذکور

جواب ثالث از من گوش کن نیز | چو داری بهره از عقل و تمیز
ز روی مصلحت چون حق تعالی | غلوی دین خود خواهد بدنیا
فرستد انبیا و اصفیا را | دهد تکلیف ارباب صفا را
بسوی شورش طغیان آفات | براه سخت خارستان آفات
روند اندر خطرگاه صعوبت | نیندیشند از راه صعوبت
جناب نوح را مبعوث فرمود | تن تنها بجنگیدن الف مردود
سوی گرگشت بر موسی و هارون | برای دعوت فرعون ملعون
به احمد گفت حکم رب عزت | کند در مکه تبلیغ رسالت
کسی را از بلا محفوظ دارد | ز رنج و ابتلا محفوظ دارد
کسی را میگذارد در بلاها | که گردد باعث راحت بعقبی
بلا از شه بهر امن خستند | قضا را بشنو لبیک گفتند
امان گردید حکمت را میسر | شهید راه حق گشتند اکثر
اگر بیند بچشم غور انسان | بحال حضرت شاه شهیدان
ز سر پروانه آن شاه زمن کرد | فدای دین جد خویشتن کرد
به صلح فاسق ارسید او دستی | ز افعال قبیحش چشم بستی

درین آفاق در اندک زمانی | نماندی از اصول دین نشانی
شرایع جمله می گردید پنهان | شدی پوشیده بالکل نور ایمان
چو اعدای در اخفا می نمودند | همیشه در پی تخریب بودند
فضایل هم که باقی بود از دین | نهان گردیدی از کفر ملاعین
نبودی باز امر و نهی ممکن | قبایح می شدی جمله محاسن
وقوع قتل آن شاه معظم | بنای قصر ایمان کرد محکم
چنان حق را بعالم کرد اظهار | که خلق از خواب غفلت گشت بیدار
عیان شد زشتی اعمال اعدا | به عالم فاش گشت افعال اعدا
همه از مردم ذی علم و جاهل | شدند آگه ز فرق حق و باطل
حق آمد همچو گل عنبرفشان شد | بهار کفر پامال خزان شد
چو شد زین قصه عالم خبردار | خروج چند کس شد مثل مختار
تبه گردید آخر حال اعدا | بزودی گشت استیصال اعدا
نگون شد گردن آل امیه | جهان خندید بر حال امیه
بنی عباس آمد زو والی | زوالی هست بعد هر کمالی
چو شایع گشت آثار ائمه | جهان شد پر ز انوار ائمه

بہر جا عالمان دین اسلام ❊ بعالم رونق آئین اسلام
کتب شائع مسائل جملہ از بر ❊ چہ زیب دین حق اللہ اکبر
مُحبّا نزا کہ این دولت نصیب ست ❊ ہمہ از کوشش شاہ غریب ست
چہ والا ذات شاہ دین پناہ ست ❊ چو حق پرسی بنائے لا الہ ست
سر عالم بپائے شاہ والا ❊ جہان جان فدائے شاہ والا

جواب رابع شبہہ مذکور

جواب چارمی ہم باتو گویم ❊ سخن دارم یکے کم باتو گویم
کہ شد ہر گاہ عصمت بر تو ثابت ❊ ز روئے نص امامت بر تو ثابت
کہ پاک اند این ائمہ رکن ایمان ❊ سراپا از خطا و سہو و نسیان
امام دین نباشد از نبی کم ❊ امامت با رسالت ہست توام
نمیزیبد سخنہائے پریشان ❊ بھر کارے ترا در حق ایشان
نہادن بر امور شان سر انگشت ❊ یکے پیمودن باد ست در مشت
بجا نبود خطا این اعتراض ست ❊ ہمانا بر خدا این اعتراض ست
ائمہ کے زخود کردار کردند ❊ بفرمان خدا ہر کار کردند
کلینی کرد منقول این روایت ❊ کہ مردے با صفا و پاک طینت

حضور حضرتِ صادق بیان کرد — نباشد عرضِ مخلص خالی از درد

فدای تو شود این جانِ مشتاق — بود ذاتِ شما مرجع به آفاق

جهانی راست حاجت با امامان — مگر در عمر کم این نیک نامان

ببیند گر قضا نزدیک نزدیک — اجل‌های شما نزدیک نزدیک

لبِ عجب نما بگشود حضرت — چنین با او بیان فرمود حضرت

که دارد هر یکی از ما صحیفه — مسطر چون ید بیضا صحیفه

دران کردارهای قبلِ اسم — نوشته کارهای قبلِ اسم

عمل سازد بران آن نیک کردار — به کردار و بگفتار و برفتار

به آخر کارها را چون رساند — قضا نزدیک گردیدست داند

بنزد او رسد محبوبِ غفّار — ز مرگ او کند او را خبردار

نماید تو بهارِ باغِ رضوان — مقام و منزلش در قربِ یزدان

چو سلطانِ شهیدان حسبِ دستور — عمل فرمود تحریرِ منشور

نیامد آخر و آمد بسر — به نزدِ او بحکمِ ربِ اکبر

خبر داد او شهادت گرد مامور — جهاد در راهِ حق او گرد منظور

همه کارش بفرمانِ خدا بود — شهادت هم بحکمِ کبریا بود

همه کردند استدعای امداد / اجازت از پی یاری خداداد
مگر در کربلا وقتی رسیدند / که سر از جسم او اعدا بریدند
ندا آمد به قبر پاک باشند / عزادارش بروی خاک باشند
همیشه در غم او گریه باید / بدنیا باز تا رجعت نماید
وز آن هنگام در یاری بکوشند / بیاری و مددگاری بکوشند
بدنیا روز رجعت باز آید / طلب خون خود از اعدا نماید
خجل اعدا شوند از کردهٔ خویش / ذلیل از کینه و بیهودهٔ خویش
بلب قفل و بدل داغ فراوان / عرق آلود و سر در گریبان
سزایا بند مقهوران مردود / در آتش صورت فرعون و نمرود
همین اندر صحیفه بود مرقوم / که تمثیلش نمود آن شاه مظلوم
عمل فرمود تا اندر جهان زیست / هنوز از آن امور چند باقیست
چو آخر عمر ختم المرسلین شد / نزول حضرت روح الامین شد
بدستش نامه چون بدر الدجی بود / [illegible] دوازده مهر بر روی آن [illegible] بود
که مهر خویش گیرد هر امامی / کند روشن ز شمع مهر نامی
بزیر مهر تحریری که خواند / بجو تعمیل آنرا فرض داند

عمل سازد بر آن در مدة العمر — نیابد همچنان در مدت العمر

سخن بسیار دارد این روایت — همین کافیست گر داری بصیرت

در بیان مراتب محبت اهلبیت و ثواب گریه بماتم جناب سید الشهدا علیه السلام

کسے سازد اگر صد سال طاعت — گذارد عمر در زهد و عبادت

کند بر خود گوارا محنت راه — رود صد ره به حج کعبة الله

نماز و روزه باشد عادت او — بامر خیر صرف همت او

براه حق کند صد بنده آزاد — وظائف تا سحر یا شام اوراد

به ختم مصحف باری کشد رنج — به محتاجان دهد هر روز صد گنج

کمر بندد جهاد کافران را — نهد بر کف ز جرأت نقد جان را

چو حب پنجتن در دل ندارد — براه دین ائمه را گذارد

نباشد هیچ نفع از طاعت او را — بود بر باد سعی و محنت او را

عبث جهدش بود باطل تگ و دو — بغیر خضر گمراه است رهرو

خصوصاً دامن شاه شهیدان — گذارد هر که باشد نامسلمان

اگر خواهی که یابی رستگاری — بیاد کربلا کن اشک جاری

بود هر اشک چون نایاب گوهر — شود این دولت از طالع میسر

چنین گوهر بیان هر بشر یافت | بفردوس برین قصر گهر یافت

زابن قولویه آمد روایت | که ابن خارجه کرد این حکایت

که روزی پیش صادقؑ رفته بودم | ز شاه کربلا ذکری نمودم

نمود آن شاه ذیشان گریه بسیار | فشاند از اشک دریا چشم خونبار

پس آن شاه امم سر کرد بالا | چنین فرمود خاص حق تعالی

حسینؑ ابن علیؑ شاه شهیدان | بوقت قتل خود در روز میدان

همیشه بود و می کرد اشک جاری | منم مقتول تیغ قوم ناری

فا ز مؤمنی وقتی مرا یاد | کشاید بماتم آه و فریاد

ز چشمش اشک خون البته ریزد | ز مجلس از گناهان پاک خیزد

دگر فرمود شاه کربلائی | منم مذبوح تیغ بیوفائی

دعا کردند اهل کوفه با من | محب بودند گردیدند دشمن

کند قبر مرا هر کس زیارت | باهل خود کند خوشحال رجعت

زابن بابویه این است منقول | کسی گوید ابو عمارؒ مقبول

شدم از صدق روزی پیش صادقؑ | مرا فرمود آن شاه مشارق

ابو عمار شعری چند برخوان | بذکر ماتم شاه شهیدان

نمودم پیش حضرت خواندن آغاز — بسی بگریست آن شاه سرافراز

نمود ارشاد برخوان بی تکلف — بکن ذکر شهیدان بی تکلف

بآن طرزی که خوانی با دل ریش — بماتم شعر خود در خانهٔ خویش

ادا کردم همان انداز خواندن — بسی در گریه آمد کرد شیون

صداے گریه هاے اهل عصمت — نواے نالهاے اهل عفت

پذیرفت از پس پرده بلندی — بجان سفیرا از دردمندی

چو فارغ گشتم آن ذیجاه فرمود — ابا خلق خضر راه فرمود

که شعری هر که خواند در غم شاه — از و گریند اهل بزم پنجاه

برو واجب نماید رب عزت — ز فضل خویشتن گلزار جنت

وزان پس کرد ده ده در ده و کم — بآخر گفت پنج آن شاه عالم

که هر کس پنج کس گریه آرد — چنان از بهر خود واجب شمارد

اگر وقتی نیاید گریه اصلا — مگر زارد بگریه خویشتن را

شود واجب برو هم باغ جنت — خوشا قدر عزاداران حضرت

بنوع اشکی چو از چشم تر آید — بمقدار سر پشه بر آید

ز عصیان پاک گردد ماتم اندیش — چو آن طفلی که زاد از مادر خویش

اگر باشد گناه صاحب غم ‌ ‌ به مقدار کف دریای اعظم
همه عفو است از الطاف داور ‌ ‌ به پاس خاطر سبط پیمبر

در بیان ثواب گریه بر امام مظلوم و حکایات گریه کنندگان

ثواب گریه در شرب ماتم ‌ ‌ که باشد از پی شاه معظم
خدای دو جهان بهتر شناسد ‌ ‌ پیمبر داند و حیدر شناسد
شنید آن شیخ رکن دین و ملت ‌ ‌ شنود از حضرت صادق روایت
که شاه کربلا شاه شهیدان ‌ ‌ بود دائم حضور رب سبحان
به لشکرگاه خود باشد نگاهش ‌ ‌ سوی جای ورود و بارگاهش
شهیدانی که مدفونند با او ‌ ‌ سعیدانی که مدفونند با او
بسوی شان نگاه رحمت اوست ‌ ‌ حضور او همه جمعیت اوست
بخوبی زائران را می شناسد ‌ ‌ همه آبای شان را می شناسد
ز نام زائر و آباست آگاه ‌ ‌ ز قدر و شأن ایشان در عقبیست آگاه
بزرگوار است او را نسبتی چند ‌ ‌ چو اشفاق پدر در حق فرزند
خوشا آن کس که گرید در غم او ‌ ‌ کند آه و بکا در ماتم او
بحق او دعا خود می نماید ‌ ‌ برحمت التجا خود می نماید

هم از احمد صفا خواهد برایش ز حیدر اعتلا خواهد برایش
برو گریه کند هر کس که آهی نماند ذره ای از جرم و گناهی

روایت در ثواب گریه

ثواب گریه بر شاه شهیدان نیاید در قیاس و وهم انسان
چو گنج حضرت باری ست مشکل که دریابد کسی از فهم کامل
اگر داند ثواب گریه دیندار ز غم شادی کند بسیار بسیار
شود از رنج افزون شادمانی گزین رنج ست عیش جاودانی
به بزم غم سرشک از چشم تر ریز به دامان امید خود گهر ریز
اگر در سر هوای باغ خلدست همین گوهر بهای باغ خلدست
رقم نقل ست از مرد خوش انجام حسینی بود او سید علی نام
که من بودم مجاور در خراسان میان روضهٔ سلطان ذیشان
رضا هشتم امام هر دو عالم حبیب رب شهنشاه معظم
چو آمد روز عاشورا در آنجا ز فریاد و بکا شد محشر آنجا
عزیزی خواند با حال پریشان کتاب مقتل شاه شهیدان
باین مضمون زبانش شد چو گویا که اشکی گر پی فرزند زهرا

به مقدار پر پشه بر آید / به محشر گوے آزادی رباید
شود زائل اگر باشد بمقدار / کف دریا گناهان گنهگار
دران محفل که مرد جاهلے بود / ز نافهمی رهِ انکار پیمود
که دور ست از قیاس و از خرد هم / گران جنس و بهایش این قدر کم
کلامش هر کسے هر چند رو کرد / مگر انکارِ محض آن بے خرد کرد
ز محفل خاست شد در خانهٔ خویش / چو شب خوابید در کاشانهٔ خویش
بخواب آمد نظر صحراے محشر / هجوم مردم و غوغاے محشر
صراطِ حشر و میزانِ عدالت / فروزان دوزخ و واباب جنت
به تن رعشه پریشان حالِ مردم / کشان نامهٔ اعمالِ مردم
ز گرمی تشنگی شد بسکه غالب / دلِ او آب را گردید طالب
بسوے راست چون مضطر نظر کرد / درخشان چشمهٔ کوثر نظر کرد
لبِ چشمه دو مرد و دید و یک زن / سپید رختِ بدن سرگرمِ شیون
ز نورِ چهرهٔ شان صحنِ محشر / سراپا نور سر تا پا منوّر
دران کثرت دران جمعِ که و مه / بپرسید از کسے زیشان نشان ده
بگفت او حضرتِ خاتونِ محشر / جنابِ حیدرِ صفدر پیمبر

بلب آورد از حیرت سبب چیست　　سیه پوش اند آیا ماتم کیست
بگفت او لب لطف از خرد دور　　نمیدانی که امروز ست عاشور
سیه پوش اند این اشخاص لریش　　بتقریب عزائے دلبر خویش
پس او نزدیک زهرا رفت بیتاب　　صدا زد فی سبیل الله دم آب
جناب فاطمہ آزرده گردید　　بسوے او بچشم صد غضب دید
صدا زد دور شو داری تو انکار　　ز اجر گریه بر سلطان ابرار
حسین بن نبی را نور دین　　غریب کربلا محنت کشیده
تنش لرزید و شد از خواب بیدار　　پشیمان گشت و تائب شد ز انکار
بپیش مردم آمد عذر اندیش　　که گشتم منفعل از کردهٔ خویش
بیان خواب کرد آن نیک کردار　　چو چشم او و دلش گردید بیدار
حسین آن فدیهٔ رب کریم ست　　بقرآن آیهٔ ذبح عظیم ست
دگر جا کاف ہا یا عین صاد ست　　ازان هم سرگذشت غم مراد ست
جیا افت ہا برآن مظلوم بگذشت　　کزان غم کعبه جاے تعزیت گشت
ز ابن قولویه آمد روایت　　دربارہ می نماید این حکایت
مراد بزم جعفر شد گذاره　　امام پاک فرمود از زراره

عجب حالیست حال شه غم انگیز
که دل از درد و اندوه ست لبریز

درین غم ماند صرف گریه گردون
چهل صبح از فلک شد بارش خون

چهل روز آفتاب صبحگاهی
برو بگرییست از روی سیاهی

ز سرخی تا چهل روز این زمین هم
بماتم ماند صرف گریه غم

بهر جا بود کوهی پاره گردید
زهم از شدت اندوه پاشید

بدریاها عجب جوش و خروش ست
بماتم روز و شب جوش و خروش ست

بدل هر حور و هر غلمان غم اندوز
ملایک صرف گریه تا چهل روز

زنان هاشمی بکشاده گیسو
بنالیدند و غم بر رخ و مو

بماتم شانه از گیسو جدا ماند
حنا نا آشنای دست و پا ماند

نیامد تا میان شیر باز شام
سر ابن زیاد زشت انجام

زماتم بود غوغا در مدینه
قیامت ماند برپا در مدینه

ازان پس باز فرمود آن شه پاک
که زین العابدین مجروح و غمناک

بیاد شاه چندان گریه میکرد
باحوال پریشان گریه میکرد

که هر دم از صدای ناله او
ز آواز درای ناله او

بحال زار بودند اشک ریزان
شریک درد تسکین گریزان

جهنم گرم مے گردید هر بار | که سوزد خلق را از گرمیِ نار
ولیکن شد سکونِ نار مالک | بفرمانِ خدا از دستِ مالک
شد از چار سان روزے چو این کار | جهنم دفعتہ زد جوش بسیار
رسید رہ حضرتِ جبرئیل آمد | ز حکمِ حق بصد تعجیل آمد
ز شهپر چار سانش را مدد کرد | با آتش داد تسکین شعلہ رد کرد
نبودے بر زمین گر حجّتِ حق | شدے بودِ زمین نابودِ مطلق
بشاهِ کربلا چشمے که گرید | بسبطِ مصطفیٰ ﷺ چشمے که گرید
بسے محبوب پیشِ حق تعالیٰ ست | ز زمزم خوب پیشِ حق تعالیٰ ست
شود هر کس که بر مظلوم گریان | بزهراؑ و نبیؐ کرد است احسان
ادا کرد است حقِ آلِ اطهارؑ | بپیمبرِ خویش خدا او را مددگار
شود محشور با تم دارِ حضرت | با اهلبیتؑ در روز قیامت

دربیانِ وفاتِ یزید و تخت نشینی یزید علیہ اللعن و نامہ نوشتن بولید حاکمِ مدینہ برائے گرفتن بیعت از امام حضرت

مشو غافل که دنیا پرفسون ست | پری هر کس که پندارد جنون ست
بظاهر صورتِ محبوب پرفن | بباطن قاتل و سفّاک و رهزن
نگاهِ التفاتش خنجرِ تیز | تبسّم قندِ الا زهر آمیز

کند بیجان بدامِ زلفِ پیچان　　کشد در حبسِ چاهِ زنخدان
رضا مند از فنائے عاشقِ خویش　　وفا با کس نسازد این جفا کیش
همیشه گر چه می بینند مردم　　که این شد از جهان آن از میان گم
ز غفلت دینِ عبرت کم گزینند　　به مهرش مبتلا دیوانه چندند
یکے اعضائے او فرسوده در خاک　　دگر دارد ز نخوت سر بر افلاک
یکے از تابعانش حاکمِ شام　　که تارِ جان گسست و ماند در دام
چو هنگامِ وفاتش گشت نزدیک　　شد از ملک و لقا سوئی کرد تملیک
بپیشِ پدر روسیه فرزندِ خود را　　رئیسِ فاسقین و لبسند خود را
طلب کرد و قریبِ خود نشانید　　بروئیش از نصیحت غازه مالید
که کردم سرنگون گردنکشان را　　مطیعِ خود تمامِ اهلِ جهان را
بلاد و شهر و کشور بیش از بیش　　در آوردم همه در قبضهٔ خویش
مهیا ساختم با پایداری　　همه سامانِ ملک و شهریاری
ز سه کس بر تو می ترسم و لیکن　　اگر سازی علاجش هست ممکن
یکے عبد الله آن ابنِ عمر دان　　جدا از تو نخواهد شد مگر آن
اگر با او مدارا پیش گیری　　بظلِّ التفاتِ خویش گیری

دگر عبد اللہ آن ابنِ زبیر ست ... مدان از خویشتن او را کہ غیر ست

مدارا گر کنی صلح ست دشوار ... نخواہد شد موافق با تو زنہار

عدوے تست یا بد دست ہر گاہ ... بر انداز دستونِ دولت و جاہ

تو فکرِ دفعِ او در ابتدا کن ... چو یابی بند بندِ او جدا کن

سوم ابنِ علیؑ فرزندِ زہراؓ ... کہ خونِ اوست خونِ شاہِ بطحےٰ

شنوند او را شیخ کوفہ طالب ... بسوے خویش دارم ظنِ غالب

نگہ پاسِ جناب اصلا ندارند ... بوقتِ ابتلا اخفا گذارند

بجاے مصطفےٰ چون دست یابی ... مشو زنہار در فکرِ خرابی

چو او گشتہ شود از بیعتِ تو ... نماند حفظِ ملک و دولتِ تو

بگفت این حرف و راہی از جہان شد ... خلیفہ پیشواے فاسقان شد

یزیدِ رو سیہ بد مست میخوار ... مکین در جاے احمدؐ شانِ قہار

ولید عتبہ را از بغض و کینہ ... فرستاد آن ستمگر در مدینہ

بحکمِ او کہ اول از خطا کرد ... بفرزندِ جنابِ مصطفےٰ کرد

بنزدِ شاہِ والا کس فرستاد ... کہ مارا حاکمِ ناکس فرستاد

کہ از تو بیعتِ او را ستانم ... ندارم دست بیعت تا ستانم

ترا باید که نزدم حاضر آئی | قبول بیعت حاکم نمائی

امام هر دو عالم برد تشریف | شهنشاه معظم برد تشریف

نمود ارشاد بیعت نیست ممکن | بدست حاکمان تیره باطن

تو میدانی که ما اعلام دینیم | نشانهای ره صدق و یقینیم

عطا فرمود حق ما را امامت | کرامت کرد حق ما را کرامت

دل ما بحر علم رب باری ست | زبان ما بحق و صدق جاری ست

ز جدّ ما بگوش ما رسیده است | همه عالم ز پیغمبر شنیده است

خلافت کان مقام احترام ست | بر اولاد ابوسفیان حرام ست

چنین فرمود چون ختم رسالت | ز ما هرگز ندارا نسید بیعت

ولید آن وقت کاتب را طلب کرد | رقم انکار سلطان عرب کرد

چو نامه خواند ملعون حاکم شام | بجوش آمد لعین را خون اندام

جواب نامه کوته این فرستاد | که زین مضمون بجسمم آتش افتاد

رقم من آنچه می سازم همان کن | سر ابن علی نزدم روان کن

ولید این نامه خواند و شد پریشان | بمروان کرد فاش این راز پنهان

ستمگر گفت تا کی این تغافل | به تنهائی طلب کن بی تأمل

اگر بیعت نماید زین چہ بہتر ‌ ‌ ‌ وگرنہ از تن او کن جدا سر

ز گفتارِ لعین بخشید حاکم ‌ ‌ ‌ کہ امری میکنی تعلیم ظالم

کہ در دنیا شوم رسوا و بدنام ‌ ‌ ‌ بعقبیٰ داخل دوزخ بدانجام

مگر او را طلب کردن ضرورست ‌ ‌ ‌ بنافرمانیِ حاکم فتورست

مگر سبطِ احمدؐ را طلب کرد ‌ ‌ ‌ جگربندِ محمدؐ را طلب کرد

بخویشان و عزیزانِ شاہِ ذیشان ‌ ‌ ‌ پی ہمراہ بودن داد فرمان

جوانان اسلحہ بر خویش بستند ‌ ‌ ‌ بحجرات آستین ہا بر شکستند

روان شد ہمرہِ شاہِ حجازیؑ ‌ ‌ ‌ دلاور حضرتِ عباسؑ غازی

برِ شاہِ ہدیٰ بودند سی کس ‌ ‌ ‌ رفیق و اقربا بودند سی کس

چنین فرمود حضرتؑ با برادر ‌ ‌ ‌ تو با این سرفروشان باش بر در

صدای من کنی ہر گاہ اصغا ‌ ‌ ‌ در آ در جای خلوت بی تحاشا

چو داخل شد بہ مجلس شاہِ ذیشان ‌ ‌ ‌ بہ مجلس پیش حاکم بود مروان

بحضرتؑ کرد حاکم ذکر بیعت ‌ ‌ ‌ نمود ارشاد آن شاہِ ولایتؑ

ترا اندر نظر باشد مقرر ‌ ‌ ‌ بہ نیت این قدر باشد مقرر

کہ سازم بیعتِ ظاہر نہ پنہان ‌ ‌ ‌ شود این امر بر مردم نمایان

بگفت او راست گفتی هست ظاهر / همین دارم همین دارم بخاطر

نمود ارشاد شه پس کن توقف / که در تعجیل می باشد تاسف

من و تو هر دو رای خویش بینید / بهر جانب که حق باشد گزینید

شنود این صبح عجلت اینقدر چیست / سزاوار خلافت در جهان کیست

ولید این امر منظور نظر کرد / برخصت قصد شاه بحر و بر کرد

بحاکم گفت مروان بداندیش / شوی آخر خجل از کردهٔ خویش

بفرما امر بیعت را مینداز / نیابی دست بر ابن علیؑ باز

بقا بوی تو است این وقت دشمن / اگر بیعت نسازد گردنش زن

ازین گفتار آن حضرت برآشفت / به مروان لعین بی حیا گفت

ترا مقدور باشد ای زنازاد / که بر من دست اندازی ز بیداد

تو و این هر دو این قدرت ندارند / که بر ایذای من همت گمارند

بحاکم گفت پس آن شاه ذیشان / چرا پا می نهی بیرون ز ایمان

مرا زیباست وراثت امامت / که جد من بود ختم رسالت

گذرگاه ملایک خانهٔ من / بود روح الامین پروانهٔ من

بود در خانهٔ من تا قیامت / همه آغاز و انجام امامت

یزید روسیه مردیست میخوار ‌‌ بفسق و معصیت و اثم گرفتار

بخون ناحق خلقست عاصی ‌‌ علانیه گرفتار معاصی

بآو بیعت کنم من هست دشوار ‌‌ مکن با من چنین گفتار زنهار

بگفت این حرف و آن سلطان ذیشان ‌‌ بدولت خانه آمد با رفیقان

بحاکم گفت مروان سیه مست ‌‌ شکار آمد بدست و رفت از دست

بلب آور حاکم این چه گوئی ‌‌ نزیبد آدمی را جز نکوئی

من و خون گل گلزار زهرا ‌‌ چه امرست این معاذ الله منها

دعا کیشان کنند ار سلطنت بیش ‌‌ نگیرم خون او بر گردن خویش

کنم گر اختیار این شقاوت ‌‌ چه گویم با محمد در قیامت

بظاهر گفت مروان خوب کردی ‌‌ نمودی پاس پیمان خوب کردی

بباطن شد نهایت بر لعین شاق ‌‌ که شد سالم بخانه شاه آفاق

که مروان دشمن اسلام و دین بود ‌‌ لعین ابن لعین ابن لعین بود

در بیان ارادهٔ سفر جناب سید الشهدا از مدینه و رخصت شدن آن حضرت از جناب محمد مصطفی و فاطمه زهرا

حریصان را جهان دل میرباید ‌‌ همه تلخست و شیرین مینماید

خدا آگاه زیر آسمان کیست ‌‌ حق از باطل شناسد در جهان کیست

تمنای شکوه و حرص دولت • کند غافل ز فردای قیامت

بحرص مال و دولت طالب جاه • در افتد دین و دانسته در چاه

خون آل محمد بود روشن • ز کوری بست چشم فهم دشمن

جهان چون دید پر از فتنه و شر • بر آمد از وطن سبط پیمبر

چو تنگ آمد ز بغض اهل کینه • روان شد سوی مکه از مدینه

بقبر مصطفیٰ شد بهر رخصت • امام رهنما شد بهر رخصت

بسوی مرقد پر نور آمد • کلیم الله فرا از طور آمد

نماز چند رکعت خواند حضرت • میان روضهٔ ختم رسالت

تضرع پیش رب کبریا کرد • بسی زاری بدرگاه خدا کرد

که آگاهی ز حال من الهی • که عاجز را چه پیش آمد تباهی

براه زهد و طاعت ره نوردم • بنیکی امر و نهی از زشت کردم

جهانی را ره ایمان نمودم • در بیداری و تقوای گشودم

تجاوز در گمان من نیاید • بجز حق بر زبان من نیاید

بحق صاحب این قبر یا رب • عطا کن در بلا با صبر یا رب

رضای تو بهر کاری که باشد • نجات من بکرداری که باشد

برای من همان تجویز فرما | براهت هر بلا سهل است الها

قریب صبح سر بر مرقد پاک | نهاد و خفت سبط شاه لولاک

جناب مصطفیٰ را دید در خواب | حبیب کبریا را بد در خواب

ملایک حلقه زن در دور آن شاه | که بود از انتهای شان حق آگاه

نزدیک جد خود رفت حضرت | که یا خیر الوری ختم رسالت

منم فرزند زهرا ابن حیدر | منم شبیر شبر را برادر

تو فرمودی مرا تفویض امت | شنیدی تو بصد رایانت

ستمگاران مرا یاری نکردند | دغا کردند غمخواری نکردند

ندانستند اصلا حرمت من | کمر بستند بهر ذلت من

کنون از ستمگاری نیست راهی | پناهی ده پناهی ده پناهی

سرش بر سینه چسپانید احمد | جبین و سینه اش بوسید احمد

نمود ارشاد ای جان دل من | چراغ شرع و شمع محفل من

ترا در کربلا رفتن ضرورست | همین خورسندی رب غفورست

گروهی فاسق و فاجر ز امت | که میدارند امید شفاعت

ترا سازند با خویش و بیگانه ۞ | شهید راه حق بی آب و دانه

روان گرد و بحلق خشک خنجر کنی رفع عطش از آب کوثر
لعینان را کجا باشد سلامت خدا محروم دارد از شفاعت
بدنیا و به عقبی زشت حال اند به کونین اشقیا خسران مآل اند
ترا پیش خدا باشد منازل رسی بر اوج قرب رب عادل
بیا در خلد مشتاق اند یکسر بدیدارت پدر مادر برادر
به جد خویش گفت آن شاه عالم که یا شاه دو عالم فخر آدم
دل من سیر شد از زندگانی ندارم حاجت دنیای فانی
مرا هم در مزار خویش جا ده نجات از دست این اهل جفا ده
نبی فرمود ای نور دو دیده سوار کشتی طوفان رسیده
ترا زین راه اصلا نیست چاره ز برگشتن بدنیا نیست چاره
مراتب در حضور رب عزت بود موقوف بر امر شهادت
کلید دوزخ و جنت که یابی همه گنجینهٔ قدرت که یابی
طریق خاص تحصیلش همین ست شهادت زینهٔ رفعت بدین ست
بگفت این حرف واحمد کرد رحلت ز خواب خویش شد واکرد حضرت
شب دیگر بقبر فاطمه رفت بچشم تر بقبر فاطمه رفت

بهم رفق گشت چو پایان ابنِ حیدر ٭ نمازے خواند و شد رخصت ز مادر

ندا آمد که قربان سرِ تو ٭ بدردِ تست گریان مادرِ تو

بهر جانب روی در دشتِ غربت ٭ من و موے پریشان و مصیبت

منِ غمدیده همراهِ تو باشم ٭ شریکِ دردِ جانکاهِ تو باشم

بهر منزل که باشد زینبِ من ٭ جهان لرزد ز شورِ یاربِ من

پس از رخصت ز مادر شاهِ ابرار ٭ سوے قبرِ حسن آمد گهربار

برادر را وداعِ آخری کرد ٭ نگه سوے سپهرِ چنبری کرد

بخانه آمد و قصدِ سفر ساخت ٭ بسامان سفر مظلوم پرداخت

در بیان رخصت حضرت از محمد حنفیه و ام سلمه و نوشتن وصیت نامه

دریغا شاه مسکن میگذارد ٭ گلِ شاداب گلشن میگذارد

زر از کان میرود لعل از بدخشان ٭ دُر از دریا قمر از برجِ میزان

مهِ کنعان ز کنعان میکند کوچ ٭ عجب شیر از نیستان میکند کوچ

مدینه پر ز غم واندوهگین ست ٭ که روزِ هجرتِ احمد همین ست

هجومِ مردمِ نالان بهر جا ٭ ز شورِ واحسینا حشر برپا

زنان و کودکان در آه و زاری ٭ همه یکجا ببزمِ سوگواری

یکی گریان یکی از درد نالان
پریشان صورت و موی پریشان

یکی گوید که روز مرگ زهراست
مقام آه مریم اشک حواست

یکی گوید که حیدر رسید و آه
یکی گوید پیمبر بی‌سپه و آه

ز فریاد یتیمان ست محشر
عزیزان و قریبان خاک بر سر

محمد نام حضرت را برادر
بخدمت آمد و شد عرض گستر

تو فخر خاندان مصطفائی
تواست را امام و پیشوائی

تو می‌بینی و من کردم نظاره
ز دست دشمنانت نیست چاره

بمکه رو در آنجا کن اقامت
نه بینی گر در آن جا هم سلامت

سوی شهر یمن از مکه رو آر
که آنجا دوستان هستند بسیار

چو ایمن از خطر آنجا نگردی
ترا باید کنی صحرا نوردی

نویسی خط از آنجا سوی احباب
شود تا جمع بهر جنگ اسباب

نمود ارشاد حضرت ای برادر
مرا این نخواهد شد میسر

گریزم جا اگر در روزن مور
کنند اهل شقاوت زنده در گور

مرا در راه حق همت جهاد است
شهادت زینهٔ باب مراد است

بود جا گر چه بر شمشیر تیزم
مگر از بیعت حاکم گریزم

محمد زین سخن گردید گریان — نمود ارشاد با او شاه ذیشان

بشبگه سیروم از خوف دشمن — عزیزان و محبان همره من

تو در یثرب بمان جاسوس من باش — خبردار از لعینان در وطن باش

بمان مستفسر حال و سوانح — بمن بنویس احوال و سوانح

طلب زان بعد قرطاس و قلم کرد — وصیت نامهٔ حضرت رقم کرد

عجب نامه پُر از درد و غم اندوز — باین مضمون جانکاه و جگرسوز

شهادت میدهد سبط پیمبر — حسین خسته‌جان مخلوق داور

که ذاتش لاشریک است و یگانه — هویدا کرد افلاک و زمانه

محمد بندهٔ حق و مرسل به تمجید — بحق و راستی مبعوث گردید

جهنم حق گلستان جنان حق — قیامت حق که شکی نیست مطلق

خدای پاک میراند همه را — به محشر زنده گرداند همه را

نکردم من ز خود ترک سلامت — ولیکن از پی اصلاح امت

نمایم سوی نیکی رهنمائی — ز زشتی و بدی دارم جدائی

بکردار احمد و حیدر برفتار — قبول من قبول رب دادار

کند هر کس که در دنیا مرا رد — ز من صبر و ز حق پاداش مرتد

نباشد شک درین اصلا یقین ست | که ایزد بهترین حاکمین ست
توکل کردم و همتا گشتم | بسوی اوست روی بازگشتم
مرا هر کس که ایذای رساند | عوض روزی ازو عادل ستاند
نوشت این نامه مُهر خود بران زد | به عجلت داد در دست محمد
مهیای سفر شد شاه ذیجاه | زنان و اقربا گشتند همراه
که آمد ام سلمه رض هم نزدیک | سکونست از ضرورت جای تحریک
بگفت آن زوجۀ خاص پیمبر | که ای فرزند حیدر جانِ مادر
تو عزم مکه داری با عزیزان | به داغ خود مرا غمگین مگردان
شنیدم من ز جدت تو مکرر | که گردد سبط من ذبیح خنجر
بدشت کربلا محروم از آب | شود مجروح با انصار و اصحاب
نمود ارشاد شاه دین که مادر | چه سازم چون چنین باشد مقدر
سفر از عالم فانی ضرورست | عمل بر حکم ربانی ضرورست
خبر دارم ز روز قتل و قاتل | نقاهم وقت تشویش ست در دل
همه حال زنان خویش دانم | نیم غافل ز نام کشتگان هم
بسوی کربلا شاه ولایت | بانگشت مبارک کرد اشارت

زمین ها پست گردیدند هر جا ٭ زمینِ کربلا گردید بالا

بمادر سیدِ والا جاه بنمود ٭ محلِّ دفن و لشکرگاه بنمود

مقامِ قتلِ هر یک یار و یاور ٭ محلِّ دفنِ هر خویش و برادر

نمود ارشاد و بعدِ کشتنِ من ٭ کنند اهلِ حرم را قید دشمن

زنان و طفل در اعدا گرفتار ٭ بگردانند عریان سر ببازار

چو این گفتار سلطانِ زمان کرد ٭ عفیفه اشک بارید و فغان کرد

گشاید آبی و گفتا ای جانِ مادر ٭ مرا داد است جدِّ تو پیمبر

کفِ خاکی ازین پر نور مدفن ٭ بشیشه ضبط او را کرده ام من

پدر چون آن شاهِ والیش برداشت ٭ کفِ خاکی ز قبرِ خویش برداشت

بمادر داد و گفت این خاک را هم ٭ بشیشه ضبط کن باشند با هم

چو خون گردد نمیدا هر دو این خاک ٭ بدان شد قتلِ این شاهِ لولاک

ازین گفتارِ حضرت شد قیامت ٭ ز شورِ اهلِ عصمت شد قیامت

در بیان آمدن حضرت از مدینه به مکه و فرستادن مسلم به کوفه

ز زین العابدین گردید منقول ٭ ازان شاهِ مبین گردید منقول

که چون حضرت برون شد از مدینه ٭ ز غم دستِ جهانی بود و سینه

ز خویشان جملہ را فرمود رخصت ۔۔۔ وداعے گفت با اہلِ قرابت

بہ محمل خواہران را برنشانید ۔۔۔ بہ ہودج دختران را برنشانید

ز اصحاب و ز اہلبیتِ نجباہ ۔۔۔ بقدر بیست[٢١] و یک بودند ہمراہ

جنابِ قاسم فرزندِ شبر ۔۔۔ علی اصغر علی اکبر دلاور

ابو بکر و عمر بودند و عثمان ۔۔۔ دگر عباس ابنِ شاہِ مردان

چو عبداللہ مسلم غیرتِ ماہ ۔۔۔ من رنجور و چشمِ دل الی اللہ

بخواند آیاتِ قرآن و سفر کرد ۔۔۔ مگر ترسان ز جورِ قوم نامرد

ہمہ گفتند با آن شاہِ ذیجاہ ۔۔۔ کہ بے راہبر شد لیک یا شاہ

بگفت آن شہ چہ حاصل از کم و کاست ۔۔۔ مرا زیباست رفتن بر رہِ راست

ز صادق این روایت گشت مرقوم ۔۔۔ چو بیرون شد ز یثرب شاہِ مظلوم

بره برخورد فوجے از ملائک ۔۔۔ براہِ انقیاد شاہِ سالک

سلحِ نیزہا در دست اسوار ۔۔۔ بر اسپانِ صبا دم برق رفتار

پسِ تسلیم کردند اینچنین عرض ۔۔۔ کہ مارا ہست شرکت در بلا فرض

ہمیشہ یاورِ جدِ تو بودیم ۔۔۔ اعانت در جہاد اکثر نمودیم

کنون ہم حسبِ حکمِ ربِ قادر ۔۔۔ بخدمت ما ہمہ گشتیم حاضر

اگر فرمان دهی بازو کشایم — که اعداے ترا غارت نمایم

نمود ارشاد حضرت چیست حاجت — که در راهم ترا عدا در حفاظت

مگر در وعده گاه من بیائید — اقامت بر مزارِ من نمائید

پس از فوجِ ملایک لشکرِ جن — مسلمان کلمه گو چون زعفرِ جن

رسید و گفت با آن شاهِ سجاد — که اے نورِ خدا جانِ یداللہ

بجا آرم نمائی هرچه فرمان — هلاکِ دشمنان کاریست آسان

همین ساعت شوند این جمله بے سر — کنم با خاک اعدا را برابر

بغیر آنکه تکلیفے نمائی — بمیدان دست و بازوے کشائی

شوند این فرقهٔ کفار فی النار — اسیرِ صد بلا فی النار فی النار

نمود ارشاد فرزندِ پیمبر — که قدرت از شما دارم فزون تر

جهان و صد جهان در قبضهٔ من — زمین و آسمان در قبضهٔ من

مگر خواهم کنم اتمامِ حجت — برین قومِ گرفتارِ ضلالت

بلا بر فرق و دوشِ خویش گیرم — رضاے حق تعالی پیش گیرم

نترسم از بلا در راهِ سبحان — سرِ من صورتِ یحییٰ ست قربان

براهِ امتحان گرمِ جهادم — بود سرداریِ عقبیٰ مرادم

مقرر گشت از من دشت پیکار | مقام امتحانِ قومِ اشرار
قرارم شد معین جای رحمت | زمن باشد شفاعت در قیامت
شما در کربلا آئید حاضر | به عاشورا که هست آن روز آخر
لعینان از خدا خوفے ندارند | سرم بُرّند و بر نیزه گذارند
گرفتارِ بلا آلِ پیمبر | سوارِ اشتران با دیدهٔ تر
شوند از ظلم اعدای ستمگار | برهنه سر به بازار و به بازار
زره آن فوج برگردید مجبور | حسین آمد به مکه از رهِ دور
بروزِ جمعه و ثالث ز شعبان | بشهرِ مکه آمد شاهِ ذیشان
برای عمره مردم جمع بودند | شرف حاصل ز تسلیمش نمودند
همی گشتند مردم گاه بیگاه | شرف یاب از حضورِ شاهِ ذیجاه
بشهرِ کوفه مشهور این خبر شد | که مکه سبطِ احمد را مقر شد
سلیمان نام از قومِ خزاعی | که بود از جملهٔ اشخاصِ داعی
بجمع گشتند مردم در سرایش | برای چاره جوئی حسبِ رایش
که حاکم شد یزیدِ زشت انجام | ستمگار و جفاکار و خون آشام
حسین ابن علی آمد به مکه | امامِ متقی آمد به مکه

چه باید کرد ما را ای سلیمان — بگو با من خدا را ای سلیمان
سلیمان گفت اگر باشید محکم — به پیمان و براهِ ربِ عالم
بجان و مال در تبعیت او — بصد صدق و یقین در نصرت او
رقم نامه بآن سرور نمائید — طلب او را باین کشور نمائید
و گر باشد به تبعیت تامل — بیاری و مددگاری تساهل
خلافت نیست کارِ آدمیت — ببینید از یزید او را در هلاکت
همه گفتند اگر سازد منور — حسین از نور خود این شهر و کشور
به بیعت دست از رغبت گشائیم — بجز دست جانفشانیها نمائیم
برغبت پس کتابت ها نوشتند — بشاهِ یثرب و بطحا نوشتند
همه اعیان و سردارانِ کوفه — تو پرستان و سردارانِ کوفه
که یا سبطِ رسول الله شبیر — تو از حالِ ما آگاه شبیر
ز دستِ حاکمِ غدار تنگیم — به اهلِ ظلم آماده بجنگیم
بیا تا جان در آید در تنِ ما — ز بیعت پاک گردد مسکنِ ما
بیا شکل شاهی ما نداریم — امامی پیشوای ما نداریم
بفرزند نبی مشتاق بیعت — بجان و مال حاضر در اطاعت

بما حاکم که نعمان بشیر است | ذلیل است و خفیف است و حقیر است
نه در جمعه گهی شرکت نماییم | نه روز عید همراهش برآییم
تو گر آئی پدید در وقف حق | کنیم او را باهل شام ملحق
رقم در خط چو کردند این مقاصد | فرستادند همدست دو قاصد
یکی را نام عبد الله بن وال | دگر عبد الله و سبیع بدنبال
که این نامه بتعجیلی که دانند | حضور سبط پیغمبر رسانند
ز ماه روزه تاریخ دهم بود | که آمد خط به پیش خاص معبود
ز بعد آن هجوم نامه ها شد | رقم از هر طرف خطی جدا شد
روانه گشت قاصد بعد قاصد | طلب مقصود و تحریر مقاصد
ستی آمد صد و پنجاه نامه | بروزی هشتصد از راه نامه
بهم گشتند پیش شاه ابرار | دو ده دو الف مکتوبات اشرار
باخر شاه هم خطی رقم کرد | در مقصود و تفویض قلم کرد
که تحریر شما بسیار آمد | مکاتیب شما هر بار آمد
کنون آمد سعید و گاه هانی | سوی کوفه بتاکید روانی
نوشتید انتظاری می نداریم | بیایید ما امامی ما نداریم

لهذا حسب استدعای مردم / بتوثیق کتابت های مردم

رسولِ خود سوی شان میفرستم / که مسلم را بفرمان میفرستم

محلِ اعتمادِ من همین ست / که ابنِ عم و از من جانشین ست

اگر تحریر او آید بنامم / که منظورِ شما شد احترامم

بجان و مال شد منظور شرکت / کمر بستید محکم در اطاعت

بصدقِ دل گرائید بر حق / سفر آگشته باید از رهِ مطلق

سوی کوفه چو خواهد ربِ عزت / توقف نیست حتی آیم بعجلت

وفای وعده از من در رسیدن / رفاقت از شما در حق گزیدن

در بیان آمدن حضرت مسلم بکوفه و خبر رسیدن به یزید ملعون و فرستادنش ابن زیاد را

سفر باشد مبارک بهرِ انسان / ظفر یابد اگر باشد پریشان

مگر رنجِ سفر هم بیشمارست / درین وادی بهر جا خار زارست

سفر دارد دو رنگی مثلِ دنیا / که در راه ست هم راحت هم ایذا

اگر خوش طالع و خوش اعتقاد ست / محیط و کشتی و بادِ مراد ست

دگر بد اعتقاد و بد سرشت ست / بآتش نار چون اهلِ کنشت ست

خوشا احوال آن مردِ مسافر / که یابد منزلِ مقصود آخر

شود فارغ ز رنجِ راهِ دنیا / براحت تا ابد باشد بعقبا

چنین باشد خبر از اهلِ اخبار / بسی چون کوفیان کردند اصرار

امامِ پاک مسلم را طلب کرد / که در عقل و فراست بود او فرد

بعلم و فضل و دانائی و جرأت / وحیدِ دهر ابنِ عمِّ حضرت

نشانید و بفرمانید او را / بجای خویش گردانید او را

که اهلِ کوفه گر رغبت نمایند / بقصدِ خویش در بیعت در آیند

برو در کوفه و بنویس با من / کنم قصدِ سفر از مکه تا من

مگر این ماجرا باشد به کتمان / نگردد فاش بر کس رازِ پنهان

پس او را با تلطف کرد رخصت / به کوفه بی تکلف کرد رخصت

ز همراهانِ آن خورشیدِ ایمان / عماره بود و قیس و عبدِ رحمان

دو رهبر از گروهِ قیس همراه / گرفت و شد نگاهِ او بر الله

کمر آن سیدِ عالی گهر بست / بقطعِ منزلِ عقبی کمر بست

قضا را در بیابان راه شد گم / ز دورِ چرخِ گردان راه شد گم

چو مرغِ آشیان گم کرده رهبر / همی کردند در صحرا تگ و پو

ز گم کردن رهِ نو سخت تر گشت / بسانِ گردباد آواره در دشت

عطش غالب شد از نایاب آب — ز فرط تشنگی گشتند بیتاب

بخشکی گشته شان در تباهی — زبان اندر دهان چون ریگ ماهی

نشد چون قطرهٔ آبی میسر — گذشتند از جهان آن هر دو رهبر

چنان مسلم بجنت گرم گردید — که خود را بر سر آبی رسانید

از آنجا خط سوی حضرت رقم کرد — ز حال وادی غربت رقم کرد

که مردند از عطش در راه رهبر — در آفاتی است بر پا ابن حیدر

شهید عشق حق خود شد اهم — اگر باشد مناسب باز مانم

بدست قیس این مکتوب را داد — حضور سید عالی فرستاد

جوابش از امام طاهر آمد — که بد جنبی ترا در خاطر آمد

بخواند و آن خیال از دل بدر رفت — مصمم گشت قصد و پیشتر رفت

بجایی دید در راه آن خردمند — که هر سو تیر سوی آهو افکند

بدفت شد بزمین افتاد آهو — شد آهوی عدم آباد آهو

تفأل دید ابلیسش گر خواست و الحق — ز رسم گشته خواهد گشت دشمن

تفکر در دل هراسی گشت پیدا — تفکر از جبینش شد هویدا

بشهر کوفه چون گردید داخل — شدش در خانهٔ مختار منزل

قدومش مردم کوفه شنیدند — ببال شادمانی ها پریدند

بخدمت فوج فوج از طیب خاطر — صباح و شام میگشتند حاضر

بر ایشان خواند مسلم نامهٔ شاه — ز مضمونش همه گشتند آگاه

به بیعت آمدند از طوع و رغبت — ز مردم هیجده الف اهل بیعت

چو مسلم این همه سامان بهم کرد — بسوی شاه مکتوبی رقم کرد

که هست اولی بنده و این فدائی — توجه گر بدین جانب نمائی

بصبح و شام میکردند جمهور — تردد بر در مسلم بدستور

خبر چون منتشر شد رفته رفته — به حاکم هم خبر شد رفته رفته

بفرمان یزید نامسلمان — بشهر کوفه حاکم بود نعمان

بدل اندیشه از جمع امم کرد — بمسجد آمد و مردم بهم کرد

بمنبر رفت و گفت ای جمع مردم — چرا کردید راه راست را گم

نه پیدا از فساد و فتنه و شر — که گردد باعث خواری مقرر

اگر دارید قصد ترک بیعت — بود انجام قتل و نهب و غارت

مرا قتل و عقوبت نیست منظور — مگر در سرکشی الا بمجبور

بود تا در کفم این قبضهٔ تیغ — بجنگم خون بریزم همچو [illegible]

کمی در کار زار این نباشد — کسی باشد که یار من نباشد

یزید آمد بمنبر بعد این پند — بگفت ابن ربیعه آشتی چند

ازین گفتن که گردید از تو ناشی — چه می آید بدست تا نباشی

کجا کافی به تغییر حریف ست — که این گفتار گفتار ضعیف ست

بگفت او زان ضعیفی هست آسان — که گر گردم غالب و باشم بعصیان

سپس بود عبد الله مسلم — نوشت از سستی نعمان حاکم

یزید زو سپه را کرد آگاه — که مسلم نائب ابن ید الله

بکوفه آمد و کرد ست بیعت — باو از مردم کوفه جماعت

چو خواهی کوفه از آن تو باشد — بزیر حکم فرمان تو باشد

باین جانب کشد مردی ز تو رخت — که باشد مثل تو در کار تو سخت

بسستی کار از نعمان چه آید — که دانسته تساهل می نماید

عمر فرزند سعد و دیگران هم — چنین نامه چنین مکتوب پیهم

نوشتند و فرستادند در شام — یزید زشت را کژ وند اسلام

غلامی بود سرجون نام رومی — سیه بختی سیه طالع شومی

که بود از جا کمی پیشینه آزاد — بفرمان یزید اندر فنا زاد

یزید او را ستود و حرمت کرد ‌‌ بگفت احوال با او مشورت کرد

درآمد در سخن سرجون ناصب ‌‌ که نزد من چنین باشد مناسب

بخوان ابن زیاد بے حیا را ‌‌ که دارد دشمن او آل عبا را

رود در کوفه و مسکن گزیند ‌‌ ازو البته این آتش نشیند

یزید روسیه زو داشت کلفت ‌‌ نشد این راے مرغوب طبیعت

دگر شد حرف زن سرجون ثانی ‌‌ تو راے والد خود را چه دانی

یزید روسیه گفت او ذہین بود ‌‌ بهر یک باب راے او متین بود

برآورد از بغل سرجون کتابت ‌‌ پئے ابن زیاد پر شقاوت

رقم در خط البته چون شگوفه ‌‌ سواے بصره سرداری کوفه

یزید روسیه چون خواند منشور ‌‌ بگفتا او را این فرمان بدستور

سوے ابن زیاد آن فتنه گر ہم ‌‌ خطے بنوشت با صد ظلم توام

که در کوفه فسادے گشت پیدا ‌‌ بناے فتنه و شر شد ہویدا

شنیدم نایب شاه خوش انجام ‌‌ بسوے کوفه آمد مسلمش نام

بگردش عالمے پروانه چون شمع ‌‌ براے جنگ لشکر میکند جمع

بکوفه رو بصد حیله بصد فن ‌‌ بگیر او را روان کن بجانب من

ز قتلش تیغ را یا غرقِ خون کن — ز کوفه یا مسافر را برون کن

بمسلم ابن عمرو داد نامه — رسانید او بآن جلّاد نامه

نه نامه نامهٔ بیداد عنوان — نه نامه محضرِ خونِ شهیدان

پس او عثمان که بود او برادر — سپاهِ بصره کرد او را مقرر

روان شد روز دیگر خود بکوفه — بشب آمد ستمگر خود بکوفه

در بیان نامه نوشتن جناب سید الشهدا علیه السلام با اهل بصره و اجتماع قوم بخانهٔ سلیمان و آمادگی شان با جناب

سپهری را سراجِ سعادت — پلیسی را بهر رختِ شهادت

یکی در بندِ حرصِ مالِ دنیا — یکی سرگرم در تحصیلِ عقبا

یکی از شوقِ حق اشک ریزان — یکی بی خوف از رحمت گریزان

یکی از جان و دل قربانِ آماده — یکی لب تشنهٔ خونِ شهیده

یکی از خنجر خاکِ پای سلاطین — یکی آماده بر پای سلاطین

بهر اقلیم هم بدخواه هم دوست — نگر دشمن فزون در دهر کم دوست

چنین فرمود سید ابن طاوس — که عالِم بود سید ابن طاوس

رقم چون آن امامِ خاصِ معبود — جوابِ خطِ اهلِ کوفه فرمود

سوی اشراف بصره هم فرستاد — خطوط از خویش حضرت بهر امداد

چو منذر ابن جارود دلاور — یزید آن ابن مسعود معشر

سلیمان نام امیر ابن اسیدی — ز همت هر گدا را دستگیری

نوشت و خط بنام شان روان کرد — رقم در نامه آن شاه زمان کرد

شما را فرض باشد نصرت من — شما را فرض باشد بیعت من

که من خضر طریق مصطفی ام — چراغ دودمان مرتضی ام

خوشا شخصی که سازد یاری من — خدا راضی ست در غمخواری من

چو مکتوب امام خاص معبود — رسید و خواند آن را ابن مسعود

قبائل را بجا سر کرد باهم — طلب آورد با قوم [illegible] هم

بگفت ای دوستان عقل و تدبیر — چه باشد باد هم سازید تفسیر

علو اندر نسب آیا ست یا نیست — ترفع در حسب آیا ست یا نیست

بگفتند داری استقامت — بعقل و دانش و فهم و فراست

شرف داری و صاحب اعتباری — بوجه پشت ما را استواری

بهر کاری که آید پیش ما را — نباشد جز تو خیر اندیش ما را

چو بشنید این چنین گفت ایشان — بانها گفت آن مرد خدادان

شما را بهر کاری کرده ام جمع — برای مشورت آورده ام جمع

که در دل آنچه گردیدست گویم ❊ مددگاری بانصرتیه جویم

همه گفتند کن قصد خود اظهار ❊ که ما را از اطاعت نیست انکار

بلب آورد دور ظلم نگذشت ❊ یزید فتنه گر سنگین گشت

ندارد بهره از بُرد باری ❊ ز دانش خالی و از علم عاری

جهان واقف ز بدکرداری او ❊ بعالم مشتهر میخوارگی او

باو زیبا ریاست نیست زنهار ❊ سزاوار خلافت نیست زنهار

حسین ابن علی فرزند حیدر ❊ جلیل و عالم علم پیمبر

محیط حلم و دریای فضائل ❊ کریم و بر زبان او مسائل

کمالاتش عیان از قاف تا قاف ❊ علی در جرأت و احمد بانصاف

نسب طاهر حسب مشهور آفاق ❊ بزهد و طاعت و علم و عمل طاق

نبوت راست معدن ذات عالی ❊ رسالت راست مخزن ذات عالی

رفیع القدر کامل ابن احمد ❊ خلافت راست قابل ابن احمد

کند از بیعت او هر که انکار ❊ شود در خواری عقبی گرفتار

تقاعد در اعانت عین کفرست ❊ تساهل در اطاعت عین کفرست

پس آن حنظله اوّل کمر بست ❊ براه آمد بروی غیر در بست

بحرب و ضرب اقرار بد و نشناخت ... اطاعت حلقهٔ گوش خسرو ساخت

هم ابنای تمیم اقرار کردند ... رضای خویش را اظهار کردند

شدند از راستی گویا بنی سعد ... مجیب این سخن خواهیم شد بعد

نوشت این جمله روداد ابن مسعود ... لب شاه بحبر و بشنوای معبود

گرفتند اهل حق سوی تو مائل ... شدند از صدق دل راضی و قائل

که آری این طرف تشریف گاه ... نثار شاه گردد سر هواخواه

همه آماده و حاضر به بیعت ... کسی را نیست انکار از اطاعت

چو سوی شاه آمد نامهٔ او ... شگفت از گرمی هنگامهٔ او

بحق او دعا فرمود حضرت ... که باشی روز بیم الدین ز دهشت

ترا بخشد رهائی رب داور ... ز رنج تشنگی در روز محشر

بصره بود آن همه قوم ... بجان مشتاق و دلداده همه قوم

نشد کاری مگر از فکر بست ... بتقدیر خدا روزی که او خواست

که از بصره روان گردید لشکر ... برای نصرت سبط پیمبر

خبر آمد که شد در کربلا حشر ... ز قتل سبط پیغمبر بپا حشر

در بیان کشیدن ابن زیاد قاصد حضرت ابرار

چہ آفت ہاست در دورِ زمانہ — پریشان خلقے از جورِ زمانہ

نماید نو بنو نیرنگ سازی — خدنگ اندازی و شمشیر بازی

یکے از فتنہ ہاے حشر سامان — بود این رخنہ در تخریبِ ایمان

کہ خطِ شاہ را داد ابنِ منذر — عبید اللہ را چون گشت مضطر

چو از مضمونِ خط او را خبر شد — لعین آمادۂ صد شور و شر شد

بفرمود او قاصدِ شہ را گرفتار — کشید از ظلم بے تقصیر بر دار

بہ منبر رفت و آتشناک گردید — بر اہلِ بصرہ ظالم کرد تہدید

کہ ہر کس سرکشد سر بر تنش نیست — ہراسے بقتل و کشتنش نیست

بمکر و حیلہ ہم مکّار پرداخت — بمال و جاہ و دولت وعدہا ساخت

پس این انتظام آن دیو منظر — روان شد سوے کوفہ روزِ دیگر

چنان آتش کہ یک کشور بسوزد — بدیگر کشور آید رخ فروزد

در بیان آمدن عبید اللہ ابن زیاد بکوفہ و تہدید کردن آن لعین باہلِ کوفہ

حذر از زالِ دنیاے بد اسلوب — کہ زشت است و نماید خویش را خوب

دلِ ہر نوجوان را می فریبد — بمکر اہلِ جہان را می فریبد

عجب مکّار آبِ زیر کاہ ست — بتحقیق رہروان خسپوش چاہ ست

بهر جا گرچه صد جور و جفا کرد — به کوفه ختم این رسم دغا کرد

که بودند اهلِ کوفه گام فرسا — براهِ انتظارِ شاهِ والا

به شب ابنِ زیاد آمد بکوفه — لعین ابلیس زاد آمد بکوفه

دهان و روے خود پوشیده از مکر — نهان از دیده‌ها گردید از مکر

گمان کردند مردم شاه آمد — جگر بندِ رسول الله آمد

باستقبال از هر سو دویدند — بخدمت از رهِ شادی رسیدند

بلب این حرف و خاطر شاد و خرّم — که اے فرزند احمدؐ خیر مقدم

ازین گفتار آن ناپاک ملعون — بدل رنجید و از غم شد جگر خون

صدائے زان میان ابنِ عمر زد — بآن جمعِ فراهم بانگ برزد

نه این ابنِ علیؑ عالی نژاد است — عبید الله فرزندِ زیاد است

شدند از حرفِ او مایوس مردم — بزانو دست از افسوس مردم

پراگنده شدند از دورِ کافر — هراسان از جفا و جورِ کافر

ستمگر تا درِ دار الاماره — رسید و کوفت در مرکب سواره

زبیم آمد ببامِ قصرِ نعمان — که بود از حکمِ حاکم حافظِ آن

صدا زد میدهم سوگند یا شاه — مکن با من تعرض مشغل بخواه

کلیدِ قصر من خود می سپارم | که یارای طرف گشتن ندارم
شنید ابن زیاد و بانگ برزد | که یک پا در قدم مگذار از حد
صدای آن شقی نعمان چو بشناخت | بروی نخل او دروازه وا ساخت
پراگنده شدند از خوف مردم | خدا را ولی زهرِ مار و کژدم
سحرگاهان منادی داد آواز | بهم گشتند مردم گشت در باز
برآمد آن لعین و کرد تهدید | بصد سختی به مردم ساخت تاکید
مرا کرده ست والی حاکمِ شام | دهم تا کار این کشور سرانجام
مطیعان را نوازش تا نمایم | درِ گنجینه بر ایشان گشایم
کند هر کس که کاری دشمنانه | دهم مالش به تیغ و تازیانه
رئیسانِ قبائل را طلب کرد | بایشان گفتگو آن بی ادب کرد
که بی سرکشی هر جا که یابید | پی اظهار سوی ما شتابید
نهان هر کس که خواهد کرد اهمال | بنهب و قتل خواهد گشت پامال
ز تهدیدِ لعینِ فتنه سامان | شدند اشخاص در کوفه پریشان
بمسلم چون از این معنی خبر شد | که کوفه هر طرف پر شور و شر شد
قدم از جایگاهِ خود برون زد | ببیتِ هانی بنِ عروه آمد

در بیان بیوفائی اهل کوفه از حضرت مسلم و طلب کردن ابن زیاد هانی میزبان مسلم را

بغربت کس مبادا آواره یا رب	بشهر دیگران بیچاره یا رب
چه داند کس که روزش بگذرد چون	چه آید شب بلا بر جان محزون
کسی پروای غمهایش ندارد	سر امروز و فردایش ندارد
خصوصاً در دیار فتنه و شر	که کس را کس نپرسد هیچ محشر
چو مسلم دید حال اهل کوفه	همه باطل مقال اهل کوفه
که در ظاهر همه عهد و مواثیق	بباطن دورتر از راه توفیق
به نزدش دخل مردم بود پنهان	رسیدندی باو پنهان پنهان
شرف اندوز خدمت هر که می‌شد	نهان داخل به بیعت هر که می‌شد
بر او تاکید کردی بهر اخفا	که بر مردم نگردد راز افشا
روایت کرده‌اند اهل روایت	هژده الف کس آمد به بیعت
چنین هم راویان ظاهر نمودند	که بیست و پنج الف آن مرد بودند
برادر خواست مسلم تیغ رانی	مگر مانع ز عجلت گشت هانی
بعالم ابن اعور نامور بود	که از بصره بحاکم همسفر بود
شریک اسمش شریک اهل ایمان	شکست کافران میخواست پنهان

بشهر کوفه شد مهمان هانی
که تپ کرد از قضای ناگهانی

بمسلم گفت روزی آن وفاکیش
که بودش از سعادت خیر اندیش

همی دارم ملاقاتی بحاکم
علیلم من بود آگاه ظالم

به پیش من مقرر خواهد آمد
عیادت را ستمگر خواهد آمد

تو پنهان شو درین خانه بیک جا
چو آید گردنش زن بی محابا

نشان باشد همین آندم تو بشتاب
که من سازم طلب از خادمی آب

غرض آمد عبید الله زانی
به پرسش پیش او در بیت هانی

ادا کردید چون رسم عیادت
طلب کرد آب او از اهل خدمت

برآید خواست مسلم تیغ در دست
ببرد او را سر از دست زبردست

قضا را کرد هانی عذر در پیش
نخواهم کشت و خون در خانهٔ خویش

حسین هم گفت راوی حرف دلجو
که مانع شد زنی از خانهٔ او

سخن این ست در معنی دل آویز
که مسلم خود نمود از غدر پرهیز

خیال آمد که در جرأت کمی نیست
مگر از غدر کشتن مردمی نیست

عبید الله را هم شد توهم
برون از خانه رفت آن ننگ مردم

مقرر کرد جاسوسان چالاک
که هر سو جستجو سازند بیباک

بهر جا مسکن مسلم که دانند ・ خبر فی الفور پیش او رسانند

شدند آشنا بهر نرمی و باغے ・ نشد دریافت از مسلم سراغے

یعین معقل غلام آن ستم کیش ・ که بود از اهل مکر و مکر اندیش

سپردش صرهٔ سه الف درهم ・ باو تعلیم کرد آن زشت اظلم

که نزد دوستان آل اطهار ・ برو واحیله سازی وکن اظهار

که این زر نذر کردم تا ازین زر ・ شوند احباب با اعدا مظفر

دهم هیجا بصرف خویش آرند ・ کشند اشرار را باکے ندارند

بغمخواران مسلم کن رسائی ・ بیفگن طرح ربط و آشنائی

تجسس کن بهر دو هر مکانے ・ ازو شاید بدست آید نشانے

پس آن مکار در مسجد در آمد ・ سوے کعبه عدوے حیدر آمد

بجاسوسی سوے هر کس نظر کرد ・ گذشت از خیر مفسد قصد شر کرد

بمسلم آنکه ابن عوسجه بود ・ نگاه او فتاد و دست فرسود

که مردم ذکر مے کردند با هم ・ زر از اهل دین این ست محرم

سوے ابن علی شاه ولایت ・ به مردم میکند ترغیب بیعت

شنید این حرف و آن مکار بدست ・ به ابن عوسجه نزدیک بنشست

چو فارغ از نماز آن ناسور شد / چنین گو یا باو این حیله گر شد

که من مردے ز اہلِ شہرِ شامم / محبِ آلِ اطہار و غلامم

نہان دارم محبت در دلِ خویش / ہمیشہ مدح خوان در منزلِ خویش

شنیدم مردے از ارباب ایمان / باین شہر آمدست و ہست پنہان

ہمی گیرد ز مردم بیعت آن مرد / برائے سبطِ پیغمبر جوان مرد

مگر از وحشتِ اعدا است پنہان / نہان گنج ست در صحرائے ویران

بنذر آوردہ ام شش الف درہم / برائے آنکہ نزدِ او رسانم

نمی یابد مرا کس رہنمائی / کہ تا گردد نصیبم این رسائی

بگیر این مال و رہ نمائے لله / مشرف تا شوم از بیعتِ شاہ

بگفت این قصہ و بسیار بگریست / ز راہِ مکر آن مکار بگریست

نمودے ساخت مقصد حیله سازی / کہ این مسجد و خورد و بازی

بگفت از دیدنِ تو شاد گشتم / ز قیدِ رنج و غم آزاد گشتم

کہ او از دوستان است علیہ / محبِ خاندان است علیہ

مگر از خوفِ اعدا در تاملم / نمی خواہم شوند آگاہ مردم

بگفت آن حیله گر کن زود بشت / بگیر از من بعد تعجیل بیعت

نباشد زندگی را اعتبارے
بدست آید ز بیعت افتخارے

نشد واقف ز مکر آن پاک طینت
گرفت از حیله گر دست ار بیعت

چو آن مفسد بسے سوگندها خورد
نبرد مسلم او را عاقبت برد

برخ مالید او از مکر غان
سپرد آن بال بیعت کردگان

بآن خانہ حسین هر روز میرفت
سزارے بود چون لسنور میرفت

زحالِ دوستان گردید آگاه
زاسرارِ نهان گردید آگاه

زهر حالِ نهان آن زشت بنیاد
عبید الله ملعون را خبر داد

توهم داشت در دل بسکه هانی
زحاکم بود او را سر گرانی

به بزم او نمیرفت آن یگانه ❀
که او را بود بیماری بهانه

عبید الله روزے کرد مذکور
چرا هانی نمی آید بدستور

یاد کردند ظاهر بعض حضار
که او از چند ایام ست بیمار

ستمگر گفت گردید است بهتر
شنیدم من نشست است بر در

کسی را پیش هانی او فرستاد
که آرندش بعزت خرم و شاد

یکے محسنان که ابن خارجه بود
محمد ابن اشعث نیز موجود

عمر نامی سوم فرزند حجاج
که پر دل بود آن دلبند حجاج

بآنها گفت با صد مهربانی ‌‌ ز اشراف عرب مردیست هانی

نمیخواهم ستم با او ز خویش کلفت ‌‌ چو آید مرتفع گرد و کدورت

پس آن بازیگران دادند بازی ‌‌ بصد مکر و فریب و حیله سازی

ورآوردند هانی را بمحفل ‌‌ بره میداشت هانی خوف در دل

تسلی گرچه میدادند آنها ‌‌ نمیگردید تسکین قلب او را

لعین چون دید او را کرد شدت ‌‌ که آخر خود فتادی در هلاکت

عتابش کرد و گفت ای فتنه پرداز ‌‌ در صد فتنه و شر کردی باز

که مسلم را بخانه دادی جا ؛ ‌‌ سلاح و فوج میسازی مهیا

ابا هر گه ازین کردار او کرد ‌‌ بمجلس معقل آمد رو برو کرد

نمایان گشت هانی را که افسوس ‌‌ دغا کردید ظالم بود جاسوس

نه باقی ماند دیگر جای انکار ‌‌ بسوگند خدا فرمود اظهار

که مسلم را نیاوردم بمسکن ‌‌ خود آمد او شبی در خانهٔ من ؛

اما نی خواست از من زار و محزون ‌‌ نکردم وقت شب از خانه بیرون

اگر رخصت شود اکنون برآیم ‌‌ کنم از خانه بیرون باز آیم

ستمگر گفت رخصت نیست زنهار ‌‌ بزودی آر مسلم را بدربار

جوابش داد هانی شرم دارم
که مهمان را بدست تو سپارم

بسی از جانب حاکم شد اصرار
مگر هر بار هانی کرد انکار

ز مجلس ناگهان ابن عمر خاست
پی اصلاح اسما نیز برخاست

بحاکم هر دو کس گفتند بگذار
که ما او را کنیم از خواب بیدار

ز مجلس جانبی بردند و گفتند
ز تفهیم بسی پروند و گفتند

که ای هانی مده خود را بکشتن
مبادا ای مه خود را بکشتن

مفگن در بلا اطفال خود را
بغارت خانه و اموال خود را

یزید و مسلم و ابن زشت طینت
بهم دارند خویشی و قرابت

نخواهد کشت مسلم را ستمگر
چرا گیری بلا بی سود بر سر

بآنها گفت هانی گو ببندم
نگر این ننگ بر خود چون پسندم

که مهمان را دهم در دست دشمن
صحیحم نیز دارم یاوران من

نباشد گر کسی هم یاور من
جدا از جسم من گردد سر من

کنم بر دل نهاد خود قسم یاد
نسازم مهمان تفویض جلاد

شنید ابن زیاد او را طلب کرد
بسختی گفتگو آن بی ادب کرد

که مسلم را نمی آری گر الحال
ترا گردن زنم ای زشت افعال

بلب آورد ہانی اے بداندیش | بدر کن این خیال از خاطرِ خویش

گوارا چون کنند اقوام این ننگ | نشود بالا مقر آتش جنگ

ستمگر گفت مرگ خویش بپسند | بترسانی مرا زین گفتگو چند

بدستِ خویش چوبے داشت آن بد | بروے و بینیِ ہانی بسے زد

کہ جوے خون ز پیشانی روان شد | بخون تر روے و ریش ناتوان شد

چو دستِ خویش بر شمشیر بگذاشت | لعین سوے غلامان بانگ برداشت

گرفتند و سر و ریشش شکستند | فگندندش درون حبس بستند

دران مجلس چو حسان دید اینحال | بگفت این غدر تا کے اے بد افعال

امان دادیم و آوردیم ہمراہ | تو کردی این شقاوت با امان خواہ

لعین دشنام داد و بانگ بر زد | نشست او خائف و دستے بسر زد

محمد ابن اشعث گفت ملعون | کہ راے من بود زین اے فرعون

خبر چون زان حجاج بشنید | کہ ہانی کشتہ بے تقصیر گردید

گروہ خویش را کرد او فراہم | شجاعان عرب گشتند باہم

روان شد جانب دار الامان | کہ محکم بود مثلِ سنگ خاران

احاطہ کرد گفت اے اہلِ خذلان | چرا کشتید ہانی را بدستان

عبید الله ازین انبوه ترسید
بقاضی گفت مشکل کار گردید

شریح نام بود و نامداری
کلانش داشت در قوم اعتباری

بگفتا رو باین مجمع خبر ده
گواهی پیش این ارباب بشر ده

که هانی زنده است و تندرست است
بکعبه آنچه می گویم درست است

برآمد بر عروج بام قاضی
صدا زد لیک بی هنگام قاضی

چرا این شور و شر زنده است هانی
سلامت در لباس زندگانی

چو مردم گفت قاضی شنیدند
پراگنده شدند و آرمیدند

عبید الله در مسجد درآمد
به اتباع و سر منبر برآمد

با همراه او مردم ز اشراف
مطیعانش لبا از قوم اجلاف

ربیعی و بکس ترسانید ظالم
ببخشش رام گردانید ظالم

خبر آمد خروجی کرد مسلم
کنون سوی تو رو آورد مسلم

عبید الله ظالم مضطرب شد
که حالش از تردد منقلب شد

روان شد جانب دار الاماره
روان شد جانب دار الامان

به بند و بست خود پرداخت از خوف
بعجلت بند درها ساخت از خوف

در بیان مقید کردن حاکم هانی را و آمدن مسلم بجانب بسماه و طوعه و تلاش کردن جا بسوی مسلم را

عجب دنیاے فانی پر فریب ست
فریب و بیوفائی در سرشت ست
وفا هرگز نخواهد کرد با کس ✤
روایت کرد عبد الله حازم
جرح هانی بچوب آزرد بسیار
رسانیدم به مسلم این خبر را
مددگاران مسلم جمع بودند
مرا فرمود مسلم کن نداے
برون آئید وقت نام و ننگ ست
بدیگر چند کس هم امر فرمود
شنیدند از هر طرف مردم فراهم
برآمد مسلم و سامان جم کرد
ز مردم مسجد و بازار پر شد
بحاکم زین جماعت کار شد تنگ
به بیرون یاوران آن سیه دل

که در پیرانه سالی فکر زیب ست
نماید خوبرو خود را و زشت ست
نباشد محکمی در عهد ناکس
که من بودم شریک بزم حاکم
بزندان کرده زخمی را گرفتار ✤
عیان کردم بیا و این شور و شر را
همه پروانه گرد شمع بودند
باهل کوفه هر جانب صداے
عیان گردید مسلم روز جنگ ست
ندا کردند آمد روز موعود ✤
هزاران صف بصف مردم فراهم
سپاهی هر قوم ترتیب علم کرد
جهان از پا در و انصار پر شد
به پیشش ماند پنجه مردم جنگ
که نزدش رفتن شان گشت مشکل

لعین محصور شد در مردم جنگ / فگندند اهل جرأت بر سرش سنگ

غرض ابن زیاد و مادر او / که مادر بود آنجا در بر او

کنیزی را فرستادند بیرون / که تا سازد حاجت را ز ملعون

پس او ابن اشعث را فرستاد / مددگاری ز نازادی زنازاد

که قوم کشته را انجا نماید / بتقریب امان رایت گشاید

پس او چار کس دیگر فرستاد / پی اغوا ستم پرور فرستاد

حجار و شمر ملعون شبث و قعقاع / برون رفتند و اسپید اقطاع

علم برپا نمود اشعث حرامی / که جمعی زیاد و آمد زحامی

بخوف و وعد این گشته ایمان / همی کرد اهل کشور را پشیمان

گروهی را بهم آورد غدار / ز زر و بهر گشت آخر خیل بسیار

گروهی بی شمار از صبح تا عصر / ز پشت قصر و اخس گشت در قصر

چو ملعون کثرت اتباع خود دید / ولش شد مطمئن بی خوف گردید

نشانی داد و بهر شبث ترتیب / گروهی کرد پیروان بهر ترغیب

ز امرا و لبی اشراف از بام / سوی مردم ندا کردند تا شام

که رحمی بر عیال خود نمائید / ازان جانب باین جانب درآئید

که اینک میرسد افواج از شام — کُشد اهلِ بغاوت را بصمصام

قسم با یاد حاکم می نماید — که با دامن پیشش هر که آید

درآید دولت و اموال در کف — عطا ها را کند بر وی مضاعف

سر از تن ورنه طفلان اُسرا بید — زنان هم شامیان قسمت نماید

ازین گفتار ترسیدند مردم — پریشان جمله گردیدند مردم

شدند از عهد منکر زشت انجام — بمسلم سی نفر ماندند تا شام

نمازِ شام چون مسلم ادا کرد — فقط آن کس بمسجد اقتدا کرد

چو از مسجد بر آمد بود تنها — همه رفتند یاران و احبا

دغا کردند با او بیوفایان — همه بیگانه گشتند آشنایان

نه یارے نه شفیقے ماند همراه — بغربت تکیه بر تائیدِ الله

پریشان حال و سرگردان ببازار — به حیرت از دغاے قوم اشرار

که یارب این چه آفت بر سر آمد — بباب خانهٔ طوعه در آمد

کنیزِ اشعث ابنِ قیس او بود — که او را مالکش آزاد بنمود

به تزویجِ اسد آمد نکوکار — که بود او حضرمی مشهورِ امصار

از و شد طفل ناهنجار پیدا — بجایش کاش گشتی مار پیدا

بلالش نام بود و زشت کردار — دغا پیشه عدوے آل اطہار

قیامے داشت طوعه بر در خویش — براهِ انتظارِ شوهرِ خویش

باو فرمود مسلم گر توانی — مرا آبے بده از مهربانی

بفور آورد طوعه شربتِ آب — قدح نوشید و تسکین یافت در تاب

در آنجا اندکے چون مکث فرمود — طلب آورد طوعه زین چه مقصود

بجاے خود برو اے نیک مشرب — مناسب نیست تا خیزی درین شب

باو مسلم مخاطب شد که مادر — غریبم من ندارم یار و یاور

مرا امشب بخانه ده پناهے — نه بینی تا دگر روزِ سیاهے

پناهت تا دهد در روزِ محشر — جنابِ شافعِ محشر پیمبر

بگفت آن زن مرا از خود کن اعلام — چه نامستت آخر اے نکونام

کشید آهے ز دل فرمود مسلم — تباه از دستِ ظلمِ قومِ ظالم

دغا کردند با من اهلِ کوفه — شدند از دوست دشمن اهلِ کوفه

طلب کردند و غمخوارے نکردند — باین غربت مددگارے نکردند

چو طوعه نام او بشنید و بشناخت — میانِ خانهٔ خود میهمان ساخت

بحجرهٔ میهمان را کرد ساکن — بسانِ یادِ حق در قلبِ مومن

بقید هر که او را پیش آرد
زمن امید صد انعام دارد

سوی دروازه‌ها لشکر فرستاد
برای قید مسلم آن زنازاد

حسین ابن نمیر زشت خو را
مقرر کرد طالب جستجو را

تفحص با کسان خانه خانه
میان کوچه‌ها در هر کرانه

شده پویه دوان چون ریگ در دشت
بهر کو گرد باد آسا کند گشت

سپس چون گشت پیدا آن نهانیش
بنزدم آمد بیاورد زیر خویش

همه اعیان کوفه را در انجا
دعاگیشان به غمخواری مهیا

نوازش کرد و شفقت را بخیش
نشاندش قریب مسند خویش

در بیان خبر کردن فرزند طوعه حاکم را از حال حضرت مسلم و شهادت آن بزرگوار

بعالم هر کجا شوری بپا شد
ز شر انگیزی اهل دغا شد

شد از مردم افساد پیشه
دوانند اشقیا از بغض ریشه

بحرص مال بی‌بنیاد خوشدل
ز حسن عاقبت محروم غافل

ز خوف از حق تشویش بخشش
خدای ایشان زر و دولت بمیر

خیال دین کجا جوش مستی
بجای حق پرستی زرپرستی

به پیش آنکه باشد از زلال است
قسم خوردن بکذب اکل حلال است

حریصانی که بهر مال کوشند ... بیک خرمهره صد ایمان فروشند
همان فرزند بی ایمان طوعه ... که واقف بود از مهمان طوعه
بدام حرص دنیا شد گرفتار ... بباب قصر آمد زشت کردار
خبر کرد و در مجلس طلب شد ... بکشت عافیت برق غضب شد
بحاکم قصهٔ مسلم بیان کرد ... ستمگر لشکری فورا روان کرد
وران فرزند اشعث افسر فوج ... به پیچ و تاب ظالم صورت موج
تیغِ صرصر بسوی شمع روشن ... خزان سرگرم در تاراج گلشن
برای قتل تنها لشکری رفت ... پی تخریب خرمن صرصری رفت
به حجره بود مسلم صرف طاعت ... زراه صدق مصروف عبادت
که ناگه بعد ذکر رب سبحان ... بگوشش آمد صدای پای اسپان
نماز او چو عمرش یافت تتمیم ... قضا بعد سلام آمد به تسلیم
مصلا کرد ته شمشیر برداشت ... که از غدر جفاکاران خبر داشت
برون آمد ز خانه تیغ در دست ... بقصد او ستمگاران بد مست
به تیغ آئینه از جوشش صفا بود ... که پیدا اندران شکل قضا بود
جفاکاران همه دورش گرفتند ... میان حلقهٔ جورش گرفتند

برآنها حمله آورد آن دلاور — چو شیر نر ببر و باهان خود سر

مقابل هر که آمد رفت در نار — نه سر بر تن نه جان در جسم اشرار

اجل بر زور بازویش ثنا گفت — زبان تیغ غازی مرحبا گفت

چنان قوت که مردی را فگندی — ز زور دست بر بام بلندی

چنان رعشه بجسم لشکر افتاد — که لشکر بر سر یکدیگر افتاد

بکشت آن شیردل در حمله چند — چهل کم پنج از سپاه ظلم پیوند

ز آب تیغ او طوفان چنان شد — چو قوم نوح خلقی رائگان شد

بآخر شد هجوم قوم مرتد — سیه دل ابن عمران ضربتی زد

که زان ضربت بنای دین خود کند — دو دندان و لب بالا بر افگند

مگر چون حمله کردی آن دلاور — نمی استاد مردی در برابر

چو عاجز شد سپاه زشت انجام — از آنها اکثری رفتند بر بام

در جور و جفا گردید مفتوح — ز سنگ و چوب بیکردند مجروح

باین شورش هم از زور خداداد — بدوزخ او بسی را می فرستاد

چو دید آن ابن اشعث تیغ بازی — بترسید از جهاد و جنگ غازی

بگفت ای مسلم فرخنده فرجام — زهی این زور دست و ضرب صمصام

مگر تابِ همه لشکر نیاری
چرا خود را بکشتن می‌سپاری

امان دادیم موقوف این جفا کن
بیا کم رو کنون همراه ما کن

در امن است بر رویت گشاده
ندارد او بقتلِ تو اراده

نموار شاد مسلم اے جفاکیش
چه کردند اهلِ این کشور از این پیش

نباشد کوفیان را اعتمادے
درین طوفان کجا بادِ مرادے

مگر از کثرتِ کشتن به پیکار
ز پیکار و جراحت‌هاے بسیار

ز خشکیِ لب و تشنه دهانی
ز ضعفِ جسم و فرطِ ناتوانی

ز کف طاقت تنِ افگار بگذاشت
مجاهد پشت بر دیوار بگذاشت

باو گفت ابنِ اشعث بارِ دیگر
امان من بدهم تو مکنی شر

بناچاری قبول آن نامور کرد
سرِ جنگ و جدل از سر بدر کرد

مگر از ابنِ طاوس است منقول
امان او را نشد زنهار مقبول

که پیدا گشت کذبِ آن لعینان
طریقِ غدر و بدعهدی گزینان

ببازو طاقتِ پیکار نماند
بآن اعداے دین گرمِ وغا ماند

لعینے از عقب زد نیزه بر پشت
به پشتِ پاک ورشد چار انگشت

بروافتاد آن مقبولِ باری
ز هر سو شد هجومِ فوجِ ناری

نمودند اهل طغیان دستگیرش — که شد بی تیغ دست دلپذیرش

سوار اشتری کردند اعدا — بدل خوفی نیاوردند اعدا

گرفت پای و اشک از دیده پاشید — بپا و ذکر حق مشغول گردید

عبیدالله بن عباس نادان — بگفت اکنون چرائی اشک ریزان

به مقصودی بزرگی دل نهادی — بپا داشتش و درین آفت فتادی

نمود ارشاد مسلم گریهٔ من — نباشد بهر خود ای فهم دشمن

مرا این گریه بر حال حسین ست — دلم نالان بر احوال حسین ست

که از مکر لعینان دغا کیش — ز غدر بیوفایان جفا کیش

جدا از روضهٔ ختم رسالت — بدین جانب نهاد و پای همت

نمیدانم چه طوفان خواهد آمد — چه آفت ها به مهمان خواهد آمد

بسوی ابن اشعث کرد پس رو — نمود ارشاد ای بدعهد بدخو

بقول تو نباشد اعتمادم — بدام مرگ سید ام فتادم

ولیکن با تو دارم التماسی — بلب پیش تو آرم التماسی

که کن از جانب من کس روانه — بسوی حضرت شاه زمانه

که مکر اشقیا گردید ظاهر — دروغ وعده ها گردید ظاهر

اسیر ظلم اعدا این غریب است | زمان قتل مهمان بس قریب است
تو باشی گر به ره از راه برگرد | باین جانب میا تنها برگرد
تعهد ابن اشعث کرد لیکن | وفا کی باشد از بدعهد ممکن
غرض آن کافر بدعهد ظالم | ز دین غافل مطیع حکم حاکم
بباب قصر مسلم را چو آورد | بایوان رفت و حاکم را خبر کرد
بگوشش حال واقع چون رسانید | برآشفت آن لعین آزرده گردید
که چیز اینکار کردن من نگفتم | بتو حرف امان دادن نگفتم
بباب قصر مسلم بود خسته | بدورش کس از اعیان نشسته
بر او چون تشنگی گردید غالب | از ایشان آب را گردید طالب
بزخمی از غضب ابن عمر گفت | ز بی رحمی لعین بدسیر گفت
نخواهی یافت هرگز قطره آب | بیاشامی حمیم نار در تاب
مجاهد گفت ای در نار جایت | نشیند مادر تو در عزایت
بدوزخ در نصیب تو حمیم است | خلود دشمنان اندر جحیم است
عطش سنجی بآن زخمی چنان داد | که بر دیوار تکیه ناتوان داد
عمرو ابن حریث آن حال چون دید | بخادم کرد اشارت ساخت تاکید

که جامِ آب زود واز زود آرد — بدستِ زخمیِ تشنه سپارد
چو آمد آب وسویش میل فرمود — زخونِ آن آب در پیمانه آلود
دگر آب آمد و حالش همان شد — بخون آلوده گشت و رایگان شد
جزی بارِ سوم هم ماند ناکام — که دندانِ مبارک ریخت در جام
سخنور شد مقرر گشت گویا — نیاشامم دگر از آب دنیا
عبیدالله همان ساعت طلب کرد — بمجلس رفت شیرانه جوانمرد
زروبه شیر در صحرا چه ترسد — ز فرعونِ لعین موسی چه ترسد
نکرد او را سلام آن شیر پردل — که با ناکس زالبته چه حاصل
بگفتا خادمی در بزمِ عامش — چه فهمیدی نکردی چون سلامش
بگفت ار کشته خواهد کرد قاتل — سلامش چون نمایم چیست حاصل
نگشتم کشته چون از دستِ غدار — سلام البته خواهم کرد بسیار
لعین گفت از سلامِ تو چه پرواست — کشم بیشک که گفته از تو برپاست
بگفت او چیست باک از ظلمِ دشمن — نگشته به تر از تو بهتر از من
ستمگر از جوابش خشمگین شد — ز راهِ مکر همی گویا چنین شد
خروجی بر امامِ خویش کردی — دلِ اهلِ خلافت ریش کردی

محمد را اہل ایمان از تو گشتند — مسلمانان پریشان از تو گشتند

چه بدعت ساختی در دین اسلام — نفاق انداختی در دین اسلام

بسے بے دین گو نمرود خدا گفت — بحق آل احمد ناسزا گفت

جوابش داد مسلم با دل ریش — دروغ ست آنچه گفتی اے بد اندیش

پدر بد روسیه این فتنه انگیخت — بہ بدعت آبروے دین حق ریخت

ستمگر همچو سلیمان دیو مانند — بدین مصطفی صد رخنه افگند

توئی اے ظالم ناکس نازاد — عجب از تو نباشد بغی و فساد

توئی کان نطفه خوار و کسیت ست — پدر فرزند مولاے ثقیف ست

شهادت را که میدانم سعادت — مرا باشد تمنائے شهادت

ز دست بدترین خلق عالم — شوم گر کشته هست آں اجر اعظم

باین شهر آمدم بهر هدایت — عدالت تا کنم ما بین امت

طلب کردند جمعے ز اہل اسلام — پذیرد کار ایمان تا سر انجام

همه احکام با قرآن موافق — نمائیم امر با سنت مطابق

ستمگر گفت حق شد آشکارا — ندانست اہل رب هرگز شما را

نمود ارشاد مسلم اے منافق — خلافت را بجز ما کیست لائق

سیه رو گفت آن لایق یزید است | نمود ارشاد مسلم او پلید است
کجا میخوار را زیبد خلافت | سیه کار و سزاوارِ امامت
شنید و کرد ملعون بذربانی | بزورِ ملک و کبرِ حکمرانی
بحقِ حضرتِ سبطین و حیدر | بحقِ عترت و آلِ پیمبر
پس ناپاک ظالم ناسزا گفت | خدا را فی الحقیقت برخود آشفت
بآخر گفت مسلم نیک دانم | که از دستِ تو خواهد رفت جانم
یکی از حاضران را ده اجازت | باو تا آخری سازم وصیت
لعین گفت آنچه خواهی کن بیان زود | مجاهد رو بابنِ سعد فرمود
ابا کرد او بپاس و خوفِ حاکم | مگر او را اجازت داد ظالم
جدا از مجمعِ اهلِ ضلالت | مجاهد گفت دارم سه وصیت
یکی این ست دارم قرض بر خویش | بقدرِ هفتصد درهم وزان بیش
بقیمت درع و تیغِ من جدا کن | سبکدوشی نمو و آن را ادا کن
دگر از تن کند چون روح پرواز | بتجهیز و بتکفینم بپرداز
سوم بنویس سوی ابنِ عمم | که مسلم شد بغربت کشته غم
نمودند اهلِ کوفه بیوفائی | تو هرگز جانبِ کوفه نیائی

عبید الله وصیت ها چو بشنید — چنین گویا با بن سعد گردید
مراماتش نباشد هیچ در کار — همان کن آنچه گفتست آن دل افگار
نیم در دفن جسمش نیز مانع — دلم بر قتل او زو گشت قانع
حسین البته گر قصدم نماید — بقید کشتن و غارت در آید
لعین پس بکر حمران را طلب کرد — بر و تاکید آن مردود رب کرد
که مسلم را ببر بر بام ایوان — سر او کن جدا از تیغ بران
کند از تن چو مرغ روح پرواز — تن او را بزیر قصر انداز
نمود ارشاد مسلم ای زنازاد — عجب نبود ز تو این ظلم و بیداد
اگر بودی ترا در نطفه حلت — میان ما و تو بودی قرابت
ز حکم آن لعین بر خاست جلاد — بحال خسته غربت کرد فریاد
باوج بام ایوان برد او را — بدار مرگ مهمان برد او را
بذکر حق تعالی بود مسلم — بحمد و نعت گویا بود مسلم
ثنای رب اکبر بد زبانش — درودی بر پیمبر بد زبانش
بدرگاه خدا هر دم مناجات — برب کبریا هر دم مناجات
که یا رب تنگ بر اهل و فا گیر — قصاص من ز قوم بی وفا گیر

پس آن جلاد بے ایمان جفا کرد — کہ سر از جسم پاک او جدا کرد
تن و سر را بخاک از بام انداخت — ستمگر رخنہ در اسلام انداخت
بنزد حاکم آمد لیک لرزان — بپرسید او چہ ہستی پریشان
بگفت او چون سر مسلم بریدم — شبیہ مرد ہیبت ناک دیدم
کہ انگشتان بدندان می گزیدے — بسوے من بچشم قہر دیدے
بطرز دیگر آمد این روایت — چنین کردست راوی این حکایت
کہ پیش از قتل مسلم دید آنحال — ز ہیبت خشک شد دست بدافعال
بحاکم چون رسید این حال نامرد — حضور خویش آن ملعون طلب کرد
شنید احوال و آمد در تبسم — بگفت از بزدلی شد ہوش تو گم
نمودی چون خلاف عادت این کار — خیالے شد بچشم تو نمودار
ستمگر شخص دیگر فرستاد — سگ ناپاک را آن حر فرستاد
چو او آمادۂ بیداد گردید — جمال حضرت خضر او را دید
ز دہشت زہرہ مرد و شد آب — بمرد و در جہنم رفت بیتاب
ز بعد او عبید اللہ حرامی — روانہ کرد مرد زشت شامی
کہ ظالم نقد دین خویش در باخت — بکار مسلم مظلوم پرداخت

در بیان شهادت هانی و فرستادن ابن زیاد ملعون سرهای مسلم و هانی را جانب شام

دل من نازک و این گونه آلام
ز هیبت چون نخیزد موبر اندام

ندارد گوش من تاب سماعت
چرا یارب نمی آید قیامت

دلم خواهد که گرید چشم چندان
که گردد جمله عالم غرق طوفان

نشان از مردم و عالم نماند
ور آنجا گو وجود هم نماند

به پیش قاتل مسلم گر آید
بهم چندان دل پر غم بر آید

گرفتارش نمایم روز عقبی
که یابم از خدا عادل خطابی

ستم این ست حد این شقی نیست
ز مسلم حال هانی نیز کم نیست

عبید الله ملعون جفا کیش
برو نفرین ز عالم بیش از بیش

جفا کار [illegible] که [illegible] کرد
حضور خویش هانی را طلب کرد

چو هانی رو برو آمد بر آشفت
غلام خویش را آن بی حیا گفت

بر این را برون از جمع عام
بکشتش بهر رضای حاکم شام

زبانش کاش میگشتی بهم بین
که بی خوف از خدا شد شیخ دین

رضای بنده را کرد آن بد اطوار
مقدم بر رضای رب دادار

محمد اشعث و دیگر کسان هم
شفاعت خواه او گشتند آن دم

مگر سعی کسی سودی نبخشید بخشم آمد لعین آزرده گردید

غلامش بی خطا را برد بیرون بهانی را بحالِ او جگر خون

به هانی ضربتی زد آن سیه دل مگر کاری نشد از ضرب حاصل

لبِ هانی و این گفتارِ جانکاه که عفو و هر کسی باشد الی الله

الهی با رضای تست کارم عطا کن در بلا صبر و قرارم

رسان در بارگاهِ قربتِ خویش بین جایم بفضلِ رحمتِ خویش

غلامِ آن لعین زد ضربِ دیگر که واصل شد بحق آن خاصِ داور

لعینان ذلتِ عقبی خریدند سبکدوشان بمنزل آرمیدند

خوشا حالِ شهیدانِ خوش انجام همیشه در جنان در عیش و آرام

برای قاتلان لعنت بدنیا عذاب آخرت در دارِ عقبا

سرِ هانی و مسلم جانبِ شام روانه کرد و بیرون شد ز اسلام

مفصّل حال و با تفصیل و داد بنامه کرد و تحریر و فرستاد

چو این نامه یزیدِ روسیه دید بسرها هم نظر افگند خندید

ز شادی و فرح بالید بر خویش باین تفریح نفرین بر جفا کیش

ستمگر غافل از آهِ جگرها که بر بابِ دمشق آویخت سرها

جواب نامهٔ ملعون بنازش ‌‌ ‌ بصد لطف و دو صد مهر و نوازش

نوشت و کرد در مکتوب تحریر ‌ ‌ شنیدم بر سر راه ست شبیر

روانه جانب ملک عراق ست ‌ ‌ ورود او بحسب اتفاق ست

بسعی و جهد ضبط راه ها کن ‌ ‌ بقصد قتل سامان وغا کن

چنان کن تا مسافر بر نگردد ‌ ‌ نگردد تا تنش بی سر نگردد

بهر دم حال او هر روز بنویس ‌ ‌ نوید فتح جان افروز بنویس

بقتلش کوششی بیرون ز حد کن ‌ ‌ نمودم من یکی انشا تو صد کن

اگر گردد ز ره برکنده این خار ‌ ‌ شگفته ملک من گردد چو گلزار

سپس بودند اعدا دشمن دین ‌ ‌ بر اعدای امام پاک نفرین

خروج مسلم آخر شد محرم ‌ ‌ سه شنبه از مه ذی حجه هشتم

مکرم زان ما شد او را شهادت ‌ ‌ که شد سوی جنان با صد سعادت

در بیان سفر کردن جناب سید الشهدا علیه السلام بسوی کوفه و شهادت عبد الله بن یقطر قاصد حضرت

سیاه نامه رقم کن حال جانکاه ‌ ‌ من و تو هر دو گریم در غم شاه

تو کن چون ابر نیسان اشکباری ‌ ‌ ز چشم من شود صد بحر جاری

ازان نیسان شود فیضی حاصل ‌ ‌ ازین دریا رسد کشتی بساحل

حسین ابن علی مقبول سرمد — جگر بند علی و دلبند احمد

ندید از دست اعدا چون سلامت — بمرگ آمادہ شد ماہ امامت

دریغا آہ آہ از دور گردون — جہات گشت ناحق تشنہ خون

بعمرہ حج بدل کرد و سفر کرد — کہ خوف از اشقیای بدگہر کرد

یزید روسیہ ملعون بدانجام — مقرر کردہ بود انبوہی از شام

کہ در مکہ بآن سید ستیزند — میان کعبہ خون او بریزند

بعالم این خبر چون عام گردید — حزین ہر صاحب اسلام گردید

کہ یثرب شد تہی از ابن احمد — وطن آوارہ شد سبط محمد

خزان آمد بتاراج گلستان — ز گلشن شد روان سرو خرامان

زمانہ تیرہ و تار است بالکل — کہ شد شمع مزار مصطفیٰ گل

زرارہ ابن صالح میکند ذکر — کہ کردم در مآل این سفر فکر

برفتم چو نزد شاہ ذیجاہ — سوی افلاک سر برداشت آن شاہ

نظر کردم در افلاک وا شد — نزول قدسیان بی انتہا شد

ملائک آنقدر گشتند نازل — کہ از احصاست واقف رب عادل

نمود ارشاد حضرت گر بخواہم — باین لشکر کشم اعدا فراہم

کنم با دشمنانِ خویشتن جنگ ‏ ‏ ‏ ‏ کہ بگریزند گمراہان بفرسنگ

شنوندا عدائے من دریں ساعت ‏ ‏ ‏ ‏ چو قومِ نوح و قومِ ہود و غارت

لعینان در دمے تغییر گردند ‏ ‏ ‏ ‏ ہمہ سگ طینتان خنزیر گردند

مگر دارم بدل شوقِ شہادت ‏ ‏ ‏ ‏ بود در آب و گلِ ذوقِ شہادت

دل و جانم فدائے حق تعالیٰ ست ‏ ‏ ‏ ‏ رضائے من رضائے حق تعالیٰ ست

بسا از خیرخواہانِ سپاہِ دین ‏ ‏ ‏ ‏ بسا از دوربینانِ حق آئین

بحضرت مانعِ این عزم گشتند ‏ ‏ ‏ ‏ خطرناک از خیالِ رزم گشتند

مگر گفتِ کسے سوئے نہ بخشید ‏ ‏ ‏ ‏ سر از عزمِ سفر حضرت نہ پیچید

چو آمد فوج شہ در ثعلبیہ ‏ ‏ ‏ ‏ چو شرق گشت اندر ثعلبیہ

بشیرِ غالب از رہ پیش آمد ‏ ‏ ‏ ‏ بنزدیکِ امامِ خویش آمد

ازو پرسید حضرت حالِ کوفہ ‏ ‏ ‏ ‏ کہ گر دانی بگو احوالِ کوفہ

نمود او عرض حالِ شان چہ گویم ‏ ‏ ‏ ‏ چگویم حال و قالِ شان چگویم

دلِ آنہا بسوئے خاندان ست ‏ ‏ ‏ ‏ با ولادِ امیّہ تیغِ شان ست

نمود ارشاد شہ مقبول سرمد ‏ ‏ ‏ ‏ خدائے پاک سازد ہرچہ خواہد

خبر دادند در کوفہ بجا گم ‏ ‏ ‏ ‏ فسادانگیز جاسوسانِ ظالم

که قصد شاه دین سوی عراق است / ز یثرب دور حسب اتفاق است

بقصد جنگ حضرت آن ستمگر / روانه کرد لشکر بعد لشکر ❁

ز انبوه سپاه آن سیه دل / زمین پر شد ز منزل تا بمنزل

به منزل چون رسید آن شاه مظلوم / که نامش قاف و سین هست مرقوم

نمیدانست حال قتل مسلم / نه در خاطر خیال قتل مسلم

باهل کوفه مکتوبی رقم کرد / پس حمد خدا زیب قلم کرد

که آمد نامه مسلم بسویم ❁ / که از مضمون آن بشگفت رویم

کمر بستیم اگر بر نصرت دین / بود یا رب بخیر انجام آمین

چو فارغ گشت از تحریر خامه / بعبد الله یقطر داد نامه

روان شد قاصد و در ره گرفتند / تمرد پیشگان ناگه گرفتند

نداد او خط بآنها ساخت صد چاک / نکرد اصلا خطر از قوم سفاک

ستمگاران از و گشتند دلریش / بسان نامه پیچیدند بر خویش

نیامد خط بکف گشتند ناچار / مگر کردند قاصد را گرفتار

حسین او را بحفظ چند ظالم / بکوفه کرد راهی پیش حاکم

بغضب ابن زیاد بی حیا کرد / که او صد پاره آن خط را چرا کرد

بگفت او تا ازان واقف نگردی / خیانت در امانت نیست مردی

زیاده در غضب شد گفت غدّار / ترا اکنون نباشد چارهٔ کار

سوای آنکه را نها باز آگاه / که بود اندران خط قصّه کوتاه

وگرنه با تو گویم امر دیگر ❊ / سر محفل بر آ بالای منبر

حسینؑ و مرتضیٰؑ را ناسزا گو / سب علیؑ و مصطفیٰؐ را ناسزا گو

جز این هرگز نباشد رستگاری / ز دستم کشته خواهی شد بخواری

بگفت آن نامور اسما نگویم / مگر راه دگر البته پویم ❊

بر آمد بر سر منبر وفادار / ثنای حق تعالیٰ کرد بسیار

بنعت مصطفیٰؐ پرداخت مومن / بمدح مرتضیٰؑ پرداخت مومن

ز مهر شبّرؑ و شبّیرؑ دم زد / براه دین حق مومن قدم زد

بسی هجو زیاد بی‌حیا کرد / پس نفرین بر اولاد زنا کرد

بر اولاد امیّه کرد نفرین / بر احفاد امیّه کرد نفرین

بگفت آمد قریب کوفه شبّیرؑ / بکفر اسلام عریان کرد شمشیر

خوشا آنکس که گردد یاور او / فدا سازد سر خود بر سر او

رسد تا او اگر نیکو سرشت ست / که آنجا دوزخ ست آنجا بهشت ست

از این گفتار حاکم در غضب شد — شهید راه حق مقبول رب شد

روایت کرده اند ارباب اخبار — که فرزند مطیع نیک کردار

بآن حضرت قریب آب برخورد — ره منع سفر بسیار بسپرد

مگر آن خضر صحرای شهادت — روان شد در تمنای شهادت

شریک شدن زهیر قین در اثنای راه با حضرت

بعالم هر که توفیقش رفیق است — خدا خود همره او خضر طریق است

گوارا کرد همره در سفر رنج — خدا بخشید در ویرانه اش گنج

چنین اهل حسب کردند اظهار — روان در دشت بود آن شاه ابرار

بهر منزل که شاه دین پدید بود — زهیر قین با او همسفر بود

مگر همراهیانش جمله در راه — ز جایی خیمه دور از خیمه شاه

که غافل در رفیقانش نباشند — دلیل همره رفیقانش نباشند

ازیرا منها بست قتل و لغو رنجی — بخیمه چاشت میخوردیم روزی

که آمد قاصد سلطان ابرار — بنزدیک زهیر قین دیندار

صدا زد گشت تقصیر تو یاور — طلب کرده است فرزند پیمبر

همه در حیرت افتادیم خاموش — زهیر قین هم بیگانه از هوش

زنش گفت این نباشد جای تاخیر
که این حیدر و زهراست شبیر

طلب سازد امامِ پاکِ گُل
درین رفتن ترا باشد تامّل

زنِ او گفت و طالع یاوری کرد
بخضر توفیق گشت و رهبری کرد

زجای خویش رفت و باز آمد
گران خاطر شد و ممتاز آمد

درخشان چهره از شادی چو کوکب
جبین چون گل شگفته خنده بر لب

بجوی خشک آبِ رفته آمد
تو پنداری شبابِ رفته آمد

از آنجا کند خیمه کرد بر پا
قریبِ خیمه های شاهِ والا

طلاقی داد با زوجه بفرمود
که رو در اهل باش آنجا بمقصود

من از دامِ هوا و حرص رستم
کمر بر یاری شبیر بستم

اگر سرمایهٔ صدق یقین ست
بزیر پای این سلطان دین ست

زنش گریان شد و گفت ای نکوکار
یقینم شد که شد بختِ تو بیدار

مگر خواهم که تو در روز محشر
مرا هم یاد کن نزد پیمبر

مرخص شد ز زوجه نیک کردار
بیاران و رفیقان کرد گفتار

دهد در راه حق سر هر که خواهد
رود در جای دیگر هر که خواهد

در آن روزی نصیحت کرد سلطان
کنارِ آب و جنگِ بیابان

شود روزی که در جنگ کربلا پیش — فدای شاه دین سازم سر خویش

زهی تقدیر آن دیندار ممتاز — که آخر از شهادت شد سرافراز

رسیدن خبر شهادت مسلم بحضرت علیه السلام

خوشا آن مرد بیدار و خوش اطوار — که باشد خیرخواه آل اطهار

ز عبدالله و مسند رشد روایت — که ما را گشت چون از حج فراغت

بصد عجلت روان گشتیم در راه — رسانیدیم خود را تا بآن شاه

بدان سرعت که ابر آید بگلشن — بدان سرعت که مهر آید بروزن

بدان عجلت که باد صبحگاهان — رسد در خدمت گل در گلستان

براه کوفه مردی گشت پیدا — ز ره برگشت چون او دید ما را

رسیدیم و با او گفتار کردیم — ز حال کوفه استفسار کردیم

نمود اظهار آن مرد مسافر — که خود گشتم بچشم خویش ناظر

بحبس مسلم و هانی رسیدند — تن ایشان ز کوه اعدا کشیدند

عبیدالله سفاک بد انجام — فرستادست سرها جانب شام

نمودند اهل کوفه بیوفائی — باول الفت و آخر جدائی

بگفتم این خبر با شاه ذیشان — شنید و شد شه مظلوم گریان

دلش در سینه چون ماهی طپان شد ⁂ مگر در شکر باری تر زبان شد
پریشان حضرت آن مقتدا خاست ⁂ قوی دل کرد و رحمت از خدا خواست
خبر شد چون ز فرزندان مسلم ⁂ که رفت از ظلم اعدا جان مسلم
پس ماتم بجز و با عهد کردند ⁂ نگردد تا عوض هرگز نگردند
بلند از خیمه های شاه عالم ⁂ شد آواز فغان و شور ماتم
بیک سو زوجهٔ مسلم بزاری ⁂ دگر سو دخترش در بیقراری
سرشک زینب و کلثوم در جوش ⁂ ز بس بر سر زدن گشتند بیهوش
امام آمد بخیمه داد تسکین ⁂ نمود آن بیکسان را صبر تلقین
ز الطاف و کرم آن شاه ابرار ⁂ نوازش بر یتیمان کرد بسیار
چو آمد کوکب شه در ز ناله ⁂ مقدر داد داغ نو چو لاله
خبر آمد بفوج شاه ذیجاه ⁂ که عبدالله یقطر شد شهید آه
فلک چون داد در غربت دگر داغ ⁂ رسید از دست اعدا داغ بر داغ
سرشک از چشم بارید و دعا کرد ⁂ بصد زاری ز خالق التجا کرد
بحال دوستانم رحم داور ⁂ بمن کن جمع ایشان را بمحشر

ملاقات کردن حر با لشکر و سد راه گشتن و گفتگوی بیکدیگر

کسی کو دوربینی پیشه دارد — ز انجام امور اندیشه دارد
غمی را که باشد خود کند سر — ندارد بار خود بر دوش دیگر
ویران منزل امام هر دو عالم — نمود اصحاب و یاران را فراهم
رفیقان و عزیزان جمع گشتند — همه صاحب تمیزان جمع گشتند
فراهم صورت انجم بیک برج — گهرهای ثمین گویا بیک درج
نمود ارشاد آن شاه یگانه — کنون برگشته شد از من زمانه
همه رخ تافتند از یاری من — ابا کردند از غمخواری من
کجا رونق ببازار محمد — خزان آمد بگلزار محمد
نشان ماند در عالم نهانی — ز جور اشقیا گشتند فانی
به عبد الله قطر هم وفا شد — که یکسر کشته تیغ جفا شد
فدا داری که با من یار گردد — قتیل خنجر اغیار گردد
بقتل من شدند آماده ظالم — علم تیغ امیه شد به هاشم
ز من خواهند بی دینان مطلق — عوض از کشتگان بدر و خندق
نگر کاری نه از یاری گر من — مخالف راست مطلب از سر من
درین طوفان مرا باشد خدا بس — بلای خود نخواهم بر سر کس

بمن باشد بجا ہر کس کہ خواہد	شود از من جدا ہر کس کہ خواہد
قیامت زاستماع این خبر شد	زمین و آسمان زیر و زبر شد
کسانے را کہ حرص مال و زر بود	تمتع در جہان مد نظر بود
خزان دیدند چون آن تیرہ بختان	جدا گشتند چون برگ درختان
جدا از خدمت آن شاہ گشتند	پریشان ذرہ ہاے راہ گشتند
خدا جویان شریک حال ماندند	حضور شہ باستقلال ماندند
دلیران را کجا پرواے شر بود	رضاے حق تعالے در نظر بود
کہ تا تیغ ست جوہر ست قائم	شجاع جوہر باجوہر ست دائم
دو سہ منزل دگر چون قطع گردید	کنار آب آن خورشید تابید
باصحاب و غلامان حکم شہ شد	چہ سلطان نیک نامان حکم شہ شد
کہ اینجا آب بردارند چون ابر	شود در تشنگی تا دل نہ بے صبر
دگر چون قطع در راہ سفر گشت	ز مقراض قدمہا دامن دشت
کسے زان تیغ گفت اللہ اکبر	سبب پرسید از و سبط پیمبر
بگفت اشجار نخلہا در نگاہ اند	دگر گفت این نشانہاے سیاہ اند
چو شہ را شد یقین فوج حاصل	سوے کوہے در آنجا گشت مائل

اماسے تا ازان انبوہ باشد | سپہ را پشت سوے کوہ باشد
رسیدند اہل دین نزدیک کہسار | حر آمد با ہزار آنسو از خونخوار
مگر از شدت گرما پریشان | ز فرط تشنگی لب ہا بدندان
ز سوز دل عرق بر رخ ہویدا | ز آتش آب چون گردید پیدا
بدن از گرد رہ انبار خانہ | زبان در ہر دہن گویا زبانہ
حضور شاہ دین شان صف کشیدند | باین سو ہم رفیقان صف کشیدند
بحکم شہ شد آنجا خیمہ برپا | توقف کرد ابن شاہ بطحا
ز بس ابر مروت ہرجا فشان ست | سخاوت حصہ این خاندان ست
بسیرابی شان شہ داد فرمان | گہربار ہمچو ابر نیسان
بحکم شہ کریمان آب دادند | کہ با اسپان بایشان آب دادند
ہمہ یاران حر سیراب گشتند | ہمہ اسپ و شتر سیراب گشتند
چو شد وقت نماز ظہر داخل | بحکم حضرت سلطان عادل
بلب آورد و از انبوہ مخلوق | اذان ظہر حجاج ابن مسروق
بگوش آمد چو آواز اقامت | برآمد از خیام پاک حضرت
سر او بد مبارک پاک و زیبا | ردا بر دوش شہ نعلین در پا

رقا بر دوش ظلِ رحمتِ رب ۔ بپا نعلین تاجِ فرقِ کوکب

میانِ ہر دو لشکر جاے والا ۔ بجا آورد حمدِ حق تعالیٰ

پس نعتِ نبی فرمود ارشاد ۔ سفر از خود پسندِ من نیفتاد

پیاپے نامہا گردید ہر قوم ۔ بسوگندِ خدا گردید ہر قوم

کز زود آ رہنماے نیست مارا ۔ اماے پیشواے نیست مارا

کنون ہستید اگر بر عہد محکم ۔ دلم از عہد تو شاد است خرم

وگر بر گشتہ اید از عہد و پیمان ۔ نباشد پاسِ قول و خوفِ یزدان

بحجت ہا چرا انباز گردم ۔ بسوے موطنِ خود باز گردم

ندادند آن ستمکیشان جوابے ۔ نیامد ہیچ از ایشان جوابے

اشارت کرد حر را شاہِ ذیشان ۔ نمازِ خود بفوجِ خویش برخوان

نمود او عرض این کے پیشوا ہم ۔ ترا سبطِ رسول اللہ دانم

امامِ ہر دو عالم پیش استاد ۔ شہنشاہِ معظم پیش استاد

نمازِ ظہر با فرزندِ حیدر ۔ ادا کردند باہم ہر دو لشکر

دو صف از سپہ دانِ خاصِ معبود ۔ پس لشکر میمنہ ہم میسرہ بود

نمازِ عصر ہم باہم ادا شد ۔ چو فارغ از نماز آن مقتدا شد

بایشان گفت حق من عیان ست — گواه حق زمین و آسمان ست
بترسید از خدا حق را شناسید — ز قتل آل پیغمبر هراسید
خلافت اہل بطلان را نزیبد — امامت باده خواران را نزیبد
بپرہیزید از اہل جہالت — حذر سازید از کفر و ضلالت
یزید پر روسیہ را اقتدا چند — پرستیدن نشاید آتش و سنگ
وگر بد عہد و در قصد نبرد اید — نوشتید آنچه آن را محو کردید
مرا ہم کار با اہل دغا نیست — امید یاری دین از شما نیست
کنم دامن رہا از خار کینه — شوم راجع نشینم در مدینه
همه گفتند نا واقف ز کاریم — خبر از نامه و قاصد نداریم
بعقبه حکم سلطان عرب کرد — فکندن آن نامه ها خرجین طلب کرد
همه آن منکران انکار کردند — بسبط مصطفیٰ اظهار کردند
که با فرمان سر ابن زیادیم — بحکمش رو باین جانب نهادیم
نه هرگز از تعرض باز مانیم — ترا در پیشگاه داور رسانیم
بقوم بیوفا فرمود حضرت — گوارا نیست هرگز این مذلت
بحکم خسرو فرخنده القاب — سوار مرکبان گشتند اصحاب

بپشت اشتران بستند چون بار | سوار دوش احمد گشت اسوار

فراز طور چون موسی بر آمد | بگردون صورت عیسی بر آمد

همه فوج مخالف ستره (?) شد | بسوی حر خطاب تیز گفته شد

چه میخواهی نگون بادا سر تو | نشنید در عزایت مادر تو

دل حر از تف غیرت بر آشفت | ادب مانع مگر گشت و همین گفت

گرفتی دیگری گر نام مادر | جوابش دادمی یا ابن حیدر

بحق دختر ختم رسالت | چه گویم غیر تعظیم و کرامت

اگر گویم جوابی لب بدوزد | زبانم در دهن چون شعله سوزد

به یثرب بود روی شاه ابرار | بسوی کوفه او بیکر و اصرار (?)

بآخر گفت حر با شاه ذیشان | برای جنگ ما را نیست فرمان

سوی کوفه نه راهی گر نیاور (?) | برو سوی وطن از راه دیگر

بحاکم می نویسم انچه باید | که شاید صورتی دیگر بر آید

شوم از دام گر اسپی (?) رها من | نگردم مبتلای این بلا من

نمود آن وقت آن شاه ملک خو | ز راه قادسیه سوی چپ رو

روانه یک طرف شاه دو عالم | بآنسو ازدحام فوج اظلم

خبر آمد گفت آهسته بحضرت — که همراه من اند اهل شقاوت

اگر نوبت بجنگ آید به لشکر — بغربت کشته خواهی شد مقرر

ترا سوگند رب زینها حذر کن — هوای جنگ شان از سر بدر کن

نمود ارشاد از مرگم چه باک ست — شهیدان را تمنای هلاک ست

شهادت در ره دین حق پرستی ست — بلندی در رضای حق ز پستی ست

نه از خود من با عدا میکنم جنگ — بامر حق تعالی میکنم جنگ

چو حر بشنید زینسان کلمهٔ حق — نماند امید و شد در فوج ملحق

غرض طی گشت منزل در کشاکش — گهی افسرده گه روشن شد آتش

سحر چون اشتران را بار کردند — سفر اصحاب صدق آثار کردند

بروی اسپ شه را خواب بربود — چو چشم از خواب شد بیدار فرمود

کلام یاس با حمد خداوند — علی اکبر که شه را بود فرزند

بپرسید از پدر آخر چه حال ست — که بر لبهای اقدس این مقال ست

نمود ارشاد شه دیدم برویا — که مردی بر رخ من بود گویا

کنند این مردمان طی هر قدم راه — اجل لیکن بایشان ست همراه

شدم واقف سخن بر روی من بود — خطاب مرد گویا سوی من بود

بگفت آن شاهزاده نیست پروا / که ماییم از حق و حق است از ما

بخاصان خدا باکے نباشد / که دنیا جز تلف خاکے نباشد

بشه والا بحق او دعا کرد / ثناے او به تسلیم و رضا کرد

گذشت آن شاه چون از منزل بطن / بقطع ره برون از منزل بطن

به اصحاب خود او کرد آگاه / که البته شوم کشته درین راه

همه گفتند این را چیست اسباب / نمود ارشاد حضرت دیده ام خواب

سگان چند نزد من رسیدند / تن و اعضاے من از هم دریدند

سگ ابلق دران ها بود ملعون / که بر من حمله کرد از جمله افزون

بگفت این حال چون سلطان عالم / ز جوش گریه بر پا گشت ماتم

بیان ورود حضرت بارض کربلا و برپا کردن خیمه در آنجا

ز حال غیب حضرت را خبر بود / که سبط و نائب خیر البشر بود

ز درگاه خدا بود آنچه فرمان / بجا آورد سلطان شهیدان

ز تیغ ظلم اگر بے سر نگشتے / بحشر شافع محشر نگشتے

ترقع بر اذیت بود موقوف / شفاعت بر شهادت بود موقوف

ز زین العابدین آمد روایت / که در راه سفر هر بار حضرت

بسے از جانِ یحییٰ یاد میکرد ز ظلم و جور اعدا یاد میکرد ؛

کہ تحفہ پیشِ زن کو بود بدکار سرِ او را فرستادند کفار

چنین میگفت و طے میکرد منزل قدم در راہ و سوے کبریا دل

همین از ذکرِ یحییٰ بود اشارت کہ مثلِ اوست ما را هم شهادت

بہ منزل ماند تا آن شاہِ ذیجاہ سپاہِ شام و کوفہ ماند همراہ

چو رو میکرد حضرت سوے دیگر همی گردید سدِّ راہ لشکر ؛

چنان ماندند گرد آن بوالفضولان کہ حضرت راہ تنگ آمد ز غولان

بارضِ کربلا آخر رسیدند چو دشتِ کرب و بلا آخر رسیدند

در آنجا اسپ حضرت گشت سائن قدم برداشتن شد غیر ممکن

بدل رهوار کرد و شد همان حال تصوّر کرد آن شاہِ خوش اقبال

بپاے اسپ نعلِ آهنین ست ز مقناطیس شاید این زمین ست

نمود ارشاد نامِ این زمین چیست چہ می گویند این را مالکش کیست

همہ گفتند دارد کربلا نام ؛ بود هم ماریہ هم نینوا نام

شنید و اشکِ حسرت ریخت از چشم چہ خونِ دل بغربت ریخت از چشم

بگفت این موضعِ کرب و بلا هاست مقامِ محنت و رنج و عنا هاست

بلا آرد بسر ہای سعیدان — شود آلودہ خون شہیدان

بیا پا سازید اینجا خیمۂ من — کہ تا روز جزا این ست مسکن

غریبان را ہمین جای ہلاک ست — زیارتگاہ خلق این جای پاک ست

ہمین جا ست خلقی آید از رہ دور — شود شہری درین ویرانہ معمور

دربیان فرستادن ابن زیاد لشکر با فسری عمر سعد برای قتل فرزند حیدر کرار علیہ السلام

درین عالم کہ از زخم بلا ست — فلک از ماہ نو تیغی ست در دست

خصوصاً بہر خاصان الٰہی — بود افزون درین دنیا تباہی

تقرب ہر کہ دارد با خدا بیش — بدام آفت است او مبتلا بیش

امام دین بخاصان خاص تر بود — بلایش زان بزرگ از ہر بشر بود

روایت کردہ اند ارباب ماتم — کہ تاریخ دوم بود از محرم

بقولی روز ہشتم بود آن روز — کہ در دشت بلا شد رونق افروز

ز ہجرت بود آن شصت و یکم سال — کہ آمد از وطن شاہ خوش اقبال

گلگل آمد دشت ویران بوستان شد — زمین از فیض مقدم آسمان شد

بہ ذرہ ذرہ دعوای انا الشرق — لب ہر برگ آواز انا البرق

عیان شد کثرت افواج بدخواہ — کہ چون باب امان بسند و شد راہ

ره رفتن بهر جا گشت چون بند امام رهنما با خویش و پیوند
خیام خود دران صحرا بپا کرد مقام آن جا ز جور اشقیا کرد
بساحل خیمهٔ سبط پیمبر لب کوثر بنای قصر گوهر
لب دریا هوای جانفزا بود برای تشنگان معجز نما بود
هوای سرد و دریا در روانی دم عیسی و آب زندگانی
لعین ابن زیاد زشت کردار چو شد از آمد حضرت خبردار
طلب کرد ابن سعد بد سیر را امیر لشکری نمود آن بدگهر را
چنان افتاد ضرب حرص دنیا که رو گردان شد آن کافر ز عقبی
بحرص دولت دنیا ز نازاد بدوزخ دین و دانسته افتاد
بجمع چار الف اسوار نامرد ز کوفه رو بدشت کربلا کرد
مگر اصحاب فیل آن فوج شر بود که هدم کعبه او را در نظر بود
خود آن مردود رب آمد بمسجد بمنبر شد بمردم گفت مفسد
که فرزندان بوسفیان کریم اند همه ارباب اموال و نعیم اند
نوازشها بیاران بینهایت کرم بیحد بدوستداران بینهایت
مراد اوست فرمان حاکم شام کنم با خیرخواهان بذل و انعام

پرستد ہر کہ او را یابد آن زر ٭ کشد سر ہر کہ پامال ست آن سر

فرود آمد ز منبر بدل زر کرد ٭ ز زر مملو لئیمان را سپر کرد

بپائے خویش بد بینانِ اشرار ٭ در افتادند در آتش نگونسار

شقی تر شمر در افواجِ کین بود ٭ لعین ابن لعین ابنِ لعین بود

نیندیشید از جرمِ کبیرہ ٭ روان گردید با فوجِ کشیدہ

پسِ او شیث با لشکر روان شد ٭ روانہ ابن اشعث بعد ازان شد

فرستاد آن لعین لشکر بہ لشکر ٭ برائے قتل فرزندانِ حیدرؑ

بصحرا اسّی ہزارا سوار شد جمع ٭ بقولے بعض ازین بسیار شد جمع

باین جانب امامؑ اصحابِ خود را ٭ سپاہِ خویش را احبابِ خود را

فراہم کرد و خطبہ خواند و فرمود ٭ کہ مے بینید کاین کفار مردود

شدند از حق ہمہ اسر دست بردار ٭ کمر بستند بر باطل جفاکار

مرا نبود امیدِ کامرانی ٭ لبالب گشت جامِ زندگانی

مقامِ محنت و درد ست دنیا ٭ کہ دارد تیغ کین در دست دنیا

بسا یوسف وشان خفتند در خاک ٭ لباسِ ہستی شان گشت صد چاک

خوشا آنکس کہ تا روز قیامت ٭ نہد بر فرق خود تاجِ شہادت

حضورِ مصطفیٰؐ گردد مکرم / بدرگاهِ خدا گردد معظم

مرا ختمِ رسالتؐ داد فرمان / که سر بازم براهِ ربِ سبحان

سرِ پای زنم بر مالِ دنیا / بدست آرم عروجِ ملکِ عقبا

کسی کو هست محکم در رفاقت / بجان گردد خریدارِ شهادت

بمحشر رتبهٔ او هست بالا / که سر بازد براهِ حق تعالیٰ

زهیرِ قین شد بیتاب و برخاست / بیان فرمود یاری از خدا خواست

که یا شاهِ زمانه فخرِ عالم / منم در یاریِ تو چست و محکم

اگر صد بود در دنیای فانی / برای من حیاتِ جاودانی

نمی کردم بسر بازی تأمل / براهِ تو که هستی مالکِ کل

بدستِ من اگر دامانِ پاک ست / مرا از کشته گردیدن چه باک ست

اگر تا چرخ باشد از طلا تل / بود کم پیشم از یک دانهٔ خردل

مرا از دامنت دولت خدا داد / نخواهم دولتِ هر دو سرا داد

امامِ من توئی ای من فدایت / من و صد عالمِ جان خاکِ پایت

هلال آن ابنِ نافع نیک اختر / ستاد و گفت یا سبطِ پیمبر

جدِ تو از جفاکیشان چه برداشت / ز دستِ بدعتِ ایشان چه برداشت

ز اصحابِ منافق در بلا بود ‌‌ ‌ ز دنیا تا بعقبیٰ سیل فرمود

علیٔ شاہِ عظیم والدِ تو ‌ ‌ امامِ بحر و عالم والدِ تو

ز دستِ ناکسانِ زشت و باطل ‌ ‌ ز دستِ قاسطانِ کفر و دل

شہیدانہ وہ واصل شد بجنت ‌ ‌ ز دنیا رفت و آخر شد بجنت

تو گشتی مبتلائے رنج امروز ‌ ‌ بدستِ این گروہِ نکبت اندوز

کشند ہر کس کہ خلعِ بیعتِ تو ‌ ‌ کشند سر از خطِ تبعیتِ تو

سر با خویشتن تاوان رساند ‌ ‌ بروزِ حشر رستن کے تواند

من و دامانِ تو یا سبطِ احمد ‌ ‌ بجان قربانِ تو یا سبطِ احمد

شہ دوسے دشمنِ تو دوست با دوست ‌ ‌ پر از مہر و ولائے تو رگ و پوست

بجا آرم ثنائی انچہ فرمان ‌ ‌ کنم تعمیلِ حکمِ تو بصد جان

مرا از خدمتِ تو ہست امید ‌ ‌ ہلالم بدر ز خوابم شد ز خورشید

چو شد ختم کلامش پیش مولا ‌ ‌ بریر با وفا برخاست از جا

کہ سازم شکر احسانِ خدا را ‌ ‌ کہ مثلِ تو امامے داد ما را

نگون بادے تو گردون ہمیشہ ‌ ‌ بدامانِ تو دستِ من ہمیشہ

اگر اعضائے تن صد پارہ گردد ‌ ‌ تنِ من خاک و خاک آوارہ گردد

نگردم دست بردار از اعانت — که از جد تو میخواهم شفاعت
کشند آنها که ضایع آلِ او را — گذارند از وغا دنبالِ او را
پس مردن گرفتار عذاب اند — دم محشر سزاوار عقاب اند
جدائی از تو اے مولاے رهبر — فراق است از خدا و از پیمبر
عجب روزیست این روز شهادت — که کوثر موج زن وا باب جنت
کسے کو فدیهٔ سرور نباشد — از و بدبخت تر دیگر نباشد
بدینسان دیگران هم پیش حضرت — سخن گفتند از حسن عقیدت
امامِ پاک ایشان را دعا کرد — نگاه یاس سوے اقربا کرد
بدرگاهِ الهی دست برداشت — بهنگامِ تباهی دست برداشت
که یا رب این ستمگاران بیباک — که یا رب این جفاکاران سفاک
تلف کردند حقِ آل اطهار — کشیدند از عداوت تیغ کفار
مسلط کن بر ایشان حق رسی را — که زیشان زنده نگذارد کسے را
تعدیِ مے نمایند اهل بدعت — تو یاری ده تو یاور شو بنصرت
شدند اهلِ شقاوت طالبِ زر — خداجویان کم اند الله اکبر

آمدن والا سند اعانت حضرت بحر حبیب ابن مظاهر بجنگ کردن کافران تا بعد ورود آنها

بشر را هست لازم حسنِ تدبیر | که تدبیر است شرط آینده تقدیر

ز بهرِ امید دل بر گنج باید | رضای حق رضای بنده باید

زند البته از خود دست و پائے | رساند رهنما آخر بجائے

کند بهرِ خدا هر کس که محنت | دهد اورا خدا البته اُجرت

شهیدان سر براهِ دین که دادند | همیشه در ریاضِ خلد شادند

حبیب ابن مظاهر خاص یاری | چو دید آن ازدحامِ فوجِ ناری

بآن سو آمدِ لشکر به لشکر | با این سو چند شیران دلاور

بحضرت عرض کرد آن شیرِ معبود | چو یابم اذن سازم فکرِ مقصود

ز اولادِ اسد اینجا گروهی ست | که مستحکم بایمان همچو کوهی ست

قوی بازو دلاور مردِ میدان | شکارِ پنجه صد شیرِ نیستان

کنم دعوت بیارم سوی حضرت | گر این قلت بدل گردد بکثرت

مدد میخواست کے فرزند حیدر | بپاسِ خاطرش فرمود بهتر

چو رخصت یافت در هنگامِ شب رفت | سوی آن قوم از بهرِ طلب رفت

بپند و وعظ و تفهیم و نصیحت | نمود آن قوم را مائل بحضرت

نود کس صاحبِ جرأت از ایشان | روان گشتند سوی شاهِ ذیشان

به گرمی برق و در شور و شغب میغ | سلح از خدنگ و نیزه و تیغ
با ابن سعد جاسوسے خبر کرد | که تدبیر نبرد آن بدگهر کرد
معین کرد ظالم چار صد کس | گرفتار ظالم چار صد کس
که سر کرده دران فوج لعین بود | سپه دار ازرق شامی مردود
بشب آن قوم سے آمد که ناگاه | گرفتند از سفینه نخعی سر راه
میان راه با آن قوم شد جنگ | بتاریکی شب تا یوم شد جنگ
زمین سرخ شد از دو جانب زبیش خون | شفق گون شد زمین مانند گردون
نیاوردند تاب آنها ز قلت | که در فوج مخالف بود کثرت
گریزست از خار صحرا دامن شان | پریشان شد ز صرصر خرمن شان
حبیب آمد به حضرت ماجرا گفت | همه حال هجوم اشقیا گفت
بشنید احوال و گفت آن شاه دیں جاه | همه حول و همه قوت من الله
بکن هر کس که خواهد بر خلافی | خدائے ما برائے ماست کافی

دربیان قرق شدن آب بر فرزندان ساقی کوثر و شورش اعدائے خود سر و جان بازی یاران آن سرور

بچشم غور بینید اهل انصاف | ز اعدا جور بینید اهل انصاف

رفیقان امام و آل و اصحاب	عطش شد رفع و بودند خوش از آب
وضو و غسل از آن احباب کردند	سبوها مشکها پر آب کردند
دو روز آن تشنگان سیراب گشتند	مگر روز سوم بیتاب گشتند
چنان گم گشت آن چشمه ازان پس	نیامد زو نشان در دیدهٔ کس
نوشت ابن زیاد و کرد تاکید	با ابن سعد مکتوبی به تهدید
شنیدم میکند ابن علی چاه	بر آرد آب نوشد حسب دلخواه
دهی مهلت باو سازی تساهل	ترا مقتول سازد این تامل
چو خوانی نامه‌ام در عرصهٔ جنگ	چنان کن کار بر سبط نبی تنگ
که تشنه جانب کوثر شتابد	ز دریا قطرهٔ آبی نیابد
خدا لعنت کند آن بی حیا را	که گشت از تشنگی آل عبا را
روایت شد که در صحرا چو اصحاب	ز فرط تشنگی گشتند بیتاب
شکایت از عطش کردند طفلان	به حلق خشک غش کردند طفلان
به عباس دلاور گفت مولا	که فکر آب لازم گشت بر ما
ره دریای جاری زود برگیر	پیاده بیست و سی اسوار برگیر
شود از بهر طفلان صورت زیست	اگر پر آب آید مشکها بیست

چو فرمان یافتند از شاه شیران   گذر کردند بر ساحل دلیران
موکل بود آنجا ابن حجاج   مع لشکر کنار نهر مواج
صدای پا شنید و گفت برگو   درین تاریکی شب کیستی تو
ندا کرد ابن نافع ابن عمت   برای آب نوشی کردن نیت
بگفتا نوش کن بادت گوارا   مگر منع ست آل مصطفیٰ را
مجاهد بانگ بر زد وای بر تو   چه داری ای لعین مد نظر تو
اجازت بهر من ای زشت کردار   دهان خشک و اهلبیت اطهار
بگفتا نیست از حاکم اجازت   ندارم چاره غیر از اطاعت
بیاران ابن نافع زد صدا تیز   که هان مشکیزها سازید لبریز
بفوج یاور خود آن ستمگار   بر و نعره که مگذارید زنهار
بساحل آتش پیکار شد گرم   قضا را ازدو سو بازار شد گرم
مگر از آب دریا مشکها پر *   نمودند از جوانمردی بهادر
بسوی خیمه ها گشتند راهی   نشد رنجی بتائید الهی
باین تقریب عباس دلاور   بسقا شهره شد در هفت کشور

دربیان حمله اعدا و خوبی یافتن یکشب و تقرر جنگ و دیگر گفتگوی حضرت و جواب رفیقان

بگوشم میرسد از غیب آواز | بپیر اشکی شود در چشم ممتاز
اگر خواهی نجات از هول محشر | بمان در ماتم سبط پیمبر
بمحفل این حکایت کن سماعت | که وجه گریه گردد حال حضرت
باخبار صحیحه اهل اخبار | رقم کردند حال شاه ابرار
که تاریخ نخستم بود از محرم | گذشت بر شاه عالم شدت غم
خط ابن زیاد آمد ز کوفه | پیام صد فسا و آمد ز کوفه
با ابن سعد ملعون کرد تحریر | تأمل تا کجا در قتل شبیر
مده مهلت که او در قابوی تست | بزیر تیغ و زور بازوی تست
به عجلت خون او را بر زمین ریز | بمظلومان شود تیغ ستم تیز
چنان کن تا شود چون روز میدان | جدا از تن سر شاه شهیدان
سواران پاس حق هرگز نسازند | سمندان بر تن مجروح تازند
گشتی در جنگ اگر شایان نامی | ترا سازم به نزد خود گرامی
دهم از مال دنیا بیش از بیش | بیابی فرد سعی و کوشش خویش
بملک ری ترا حاکم نمایم | بامثال تو قدر تو فزایم
اگر باشد ترا نوعی تأمل | بلشکر شمر باشد حاکم کل

چو نامہ خواند ابن سعد ملعون | شد آماق شقاوت گشت افزون

سیہ روتر شد از ہر حرف تحریر | بپاے زشت شد ہر سطر زنجیر

بسر داغ جنون ہمچون نقطہ بر نوق | بگردن از دوائر طوق بر طوق

بسان نامہ پیچیدہ پیچید | سیہ روتر مگر از لیقہ گردید

بسوے شمر دید و کرد گفتار | مرا ظالم تو کردی داخل نار

کہ بستم بخون ابن حیدر رض | شدم محروم از رحمت بمحشر

بعصیان ھتک ناچار گشتم | بدنیا و بعقبی خوار گشتم

بگفت این و سپرد آن مست بادہ | بشمر زشت افواج پیادہ

بلشکر گفت تیغ و تیر بارند | بہ فوج سبط احمد حملہ آرند

ز صف آمد برون شمر زنازاد | قریب لشکر حضرت ندا داد

کجایید اے جگر بندان خواہر | شما را از گروہ ماست مادر

شما را من امان دادم در آیید | ازان لشکر سوے این لشکر آیید

بان سو تشنگی و اشکباری ست | باین سو خواب نوشین آب جاری ست

بانجانب ہمہ از فاقہ لاغر | باین جانب ہمہ نعمت میسر

جناب جعفر و عباس عثمان | جگربندان شیر رب سبحان

بشمر دون برآشفتند و گفتند
بر آن ملعون برآشفتند و گفتند

وہی مارا امامے بے جفاکیش
ستم بر نائب پیغمبر خویش

نہ با این شاہ صفدر میکنی جنگ
بہ اللہ و پیمبر میکنی جنگ

تو و بر پیشوایان تو نفرین
چہ دین ست این بایمان تو نفرین

بہ جاہ و ساز و سامان تو لعنت
بہ نعمت ہاے الوان تو لعنت

سخن زینسان چو بایکدیگر آمد
خروش از لشکر اعدا برآمد

بہ زینب چون ازین شورش خبر شد
ز دل آہے کشید و نوحہ گر شد

حضور شاہ آمد دید در خواب
صدا زد یا اخی دریاب دریاب

صداہاے ستمگاران ناکس
نمے آید مگر در گوش اقدس

ز زانو سر شہ دین کرد بالا
نمود ارشاد صبرے بنت زہرا

چہ دید از دست غداران مردود
مگر زہرا رہ تسلیم پیمود ❖

بخوابم جد من پیغمبر آمد
حسن آمد جناب حیدر آمد

بچشم خونچکان گفتند با من
کہ زود آ پیش ما زین دہر پرفن

ز خارستان آفت پا برون آر
قدم در روضہ جاوید بگذار

شنید این خواب زینب کرد فریاد
کہ وا ویلا ز دست اشقیا داد

نمودار شد حضرت این چه حال است
شریکِ حالِ ربِ ذوالجلال است

بود ویلا چه گویا زبان است
عذاب و ویل بهرِ دشمنان است

بکن صبر و ز جوشِ آه و افغان
مگردان شاہ اعدا را مگردان

در آمد حضرتِ عباسؑ غازی
بخدمت گفت یا شاہِ حجازی

سپاهِ اشقیا نزدیک آمد
قریب آمد بسا نزدیک آمد

ندارند اهلِ جرأت بیش ازین تاب
سنانهاے خلد در جسمِ احباب

چه فرمان یا امامِ مشرقین است
سزاے شوخ چشمان فرضِ عین است

نمودار شد خاصِ درگہِ رب
برو کن زود استفسارِ مطلب

سوار رفت عباسِ علمدار
سبب پرسید چون گفتند اشرار

که آمد از امیرِ شام فرمان
کند بیعت بادشاهِ شهیدان

و الّا جنگ را آماده باشد
سرش در خاک و خون افتاده باشد

بآنها گفت غازی سیدم من
براے عرض پیشِ خاصِ ذوالمن

توقف این قدر اے فوجِ گمراه
که آیم باز من از خدمتِ شاه

حضورِ شاهِ دین آ خبر کرد
ز شورش هاے آن انبوهِ نامرد

نمودار شد حضرت گر نوافی
بتسلیم و به تفهیمے که وافی

ازانها مهلتِ یک شب طلب کن ز اعدا فرصتِ یک شب طلب کن
اگر مهلت دهد این قومِ ناری گذارم شب بحمد و شکر باری
به استغفار و طاعت شب گذارم به تسبیح و تلاوت شب گذارم
بسر سازم بزاری و تضرع سحر سازم بزاری و تضرع
بشوقِ سجده و ذوقِ نمازم وداعِ طاعتِ غفار سازم
روان عباس غازی شد بمیدان با عدا گفت ابنِ شاهِ مردان
که نورِ دیده ختم رسالت ص سی یک شب بود خواهانِ مهلت
شنو آویزشِ مردان دمِ صبح همین گو و همین میدان دمِ صبح
چو ابنِ سعدِ ناری کرد انکار خروش آمد برون گفتند اشرار
چه مهلت کافری خواهد مجاز است چرا ممنوع سلطانِ حجاز است
ورای فوج شد مجبور کافر معین مهلتِ یک شب شد آخر
ندا کرد ابن سعدِ دشمن ایمان که دادم مهلتِ یک شب چه نقصان
بجای خود در آمد هر دو لشکر امامِ رهنما سبطِ پیمبر
دران شب جمع کرد اصحاب خود را عزیزان و همه احباب خود را
خدا را حمد و احمد را ثنا گفت پس حمد و ثنا با اقربا گفت

کہ من گشتم گرفتار مصیبت ز سبط مصطفیٰ برگشت امت
نمودند اشقیا قرآن فراموش احادیث نبی ایمان فراموش
زمانہ کرد با من بیوفائے نماند از دام امید رہائے
بگفتار با من کار دارند ✤ درین پیکار با من کار دارند ✤
کمر بستند از طغیان ہستی ✤ بجد ہم کعبہ و در بت پرستی ✤
مرا منظور تکلیف شما نیست ز رنج دیگرے نقصے مرا نیست
ز بیعت جملہ را آزاد کردم درین غربت خدا را یاد کردم
عبث ہمراہ من از غم نشاید رود ہر کس بہر جائے کہ خواہد
ز ارشاد امام عرش طارم ہمہ در گریہ افتادند مردم
عقیقاب قاسم و عباس و اکبر عزیزان و قریبان و برادر
بزاری دست بستہ عرض کردند ضرورت بود ادائے قرض کردند
کہ یا سبط نبی محبوب داور چنین با ما مفرما بار دیگر ✤
نہ بہر مال و دولت بندگانیم بامید شہادت بندگانیم
غلامانیم تا سر بر تن ماست بدرگاہت ہمیں گردن ماست
فدایا ما و ما قربان بر تو سر ما باو قربان سر تو

اگر پا در امت وابسته باشیم ❊ ز بند هر دو عالم رسته باشیم

بفرزندان مسلم گفت سرور ❊ شما را داغ مسلم نیست کمتر

بپای شاه افتادند و گفتند ❊ بجای خویش استادند و گفتند

غلامان زر مقبول آقا ❊ بسی زین زیستن مرگست اولی

تو هستی خضر راه با غریبان ❊ توئی امیدگاه با غریبان

روی خود و چنان ما را گذاری ❊ بما در نیم ره تجویز خواری

نگاه رحمتی بر بیکسان کن ❊ بسوی خلد پیش از خود روان کن

تو در فردوس و ما در قوم دشمن ❊ یتیمانیم شاها بی‌کس و تن

چنین در دشت یاس آواره مپذیر ❊ به نزدیک خدا همراه خود گیر

شد از گفتارشان گریان شهٔ دین ❊ برآمد اشک خون از چشم حق بین

بحضرت مسلم ابن عوسجه گفت ❊ دُر شهوار ایمان را چنین سفت

اگر افتاد بار آن شاه ذیشان ❊ شوم کشته به تیغ ظلم عدوان

فتد کوه مصیبت بر سر من ❊ شود برباد این خاکستر من

جدائی از تو جستن کفر دانم ❊ کسی را جز تو در عالم نخواهم

بود در دست من تا تیغ یا شاه ❊ نسازم دست از پیکار کوتاه

شنود از بی سلاحی دست اگر تنگ | کنم با دشمنانت جنگ از سنگ

برا هست کشته گشتن زندگانی ست | ترا این مرگ ست عیش جاودانی ست

چه خوش اندوه کان باشد دم چند | خدا خوشنود و پیغمبر رضامند

زهیر باوفا هم همچنین گفت | ثناهای امام با وطین گفت

که قربان توام با صد دل و جان | فدای تو شوم این ست ایمان

خطر از کشته گشتن نیست مطلق | شهادت نعمت عظمی است الحق

خبر رسیدن محمد بشیر حضرمی رفیق حضرت دربارهٔ مقیدی فرزند او و عنایت حضرت

خدا ثابت قدم دارد با ایمان | چو ایمان ست سربازی ست آسان

وفا وارے که دارد از وفا کار | ندارد غم اگر گردد گرفتار

فتد گر بر سر شان کوه محنت | ز جای خود نجنبند اهل همت

محمد نام از اصحاب ذی جود | که فرزند سعید حضرمی بود

دران شب شد خبر او را ز اخبار | که فرزند تو شد جای گرفتار

بزندان یوسف تو گشت پابند | مه اوج شرف در هاله تا چند

باو فرمود شه والای خردمند | پی تدبیر آزادی فرزند

ترا فکر رهائی گشت در پیش | رهاندم گردنت از بیعت خویش

نمود او عرض رسم حق تعالی ست — که پی هر درد نزد او دوا است

مرا کافی خدای بی نیاز ست — همه کار ما آن کارساز ست

چه باشد مرا فکر رهائی — کند مشکلات مشکل‌گشائی

اگر از تو جدا گردم دمی چند — مرا فرزندگان یارب در بند

چه غم دارم منم پیش نگاهست — گرفتاری ست آزادی براهست

پس او را از ره لطف و عنایت — عنایت هیچ جامه کرد حضرت

که بود از روی تخمین غیر نقصان — بقدر الف درهم قیمت شان

روانه تا کند بهر رهائی — نه گردد در رهائی دیر پائی

خوشا آقا که دارد در چنین حال — خیال بندهٔ آشفته احوال

مقام غور این ست ای محبان — که حضرت مشکلاتش فرمود آسان

بقید ظلم عابد مبتلا بود — بزندان یوسف آل عبا بود

نبود آندم غریب کربلائی — که سفیر بود تدبیر رهائی

آمدن چند کس از ان لشکر باین لشکر بتوفیق خدای تعالی

نباشد حال در دنیا برابر — که نیکان در بدان هستند اکثر

بهر کس میکند تقدیر یاری — ز قید کفر یابد رستگاری

چنین ثابت شد از بعضی روایات | دران لیلِ سیه مانند ظلمات

شریکِ شه شدند از فوجِ اعدا | بپاسِ دینِ حق سی کس دو بالا

بساطِ کفرِ غازی در نوشتند | ز دوزخ داخلِ فردوس گشتند

در بیان شب عاشورا و بیقراری اهلبیت علیهم السلام

شبی از دود آهِ غم نصیبان | شبی از گرد اندوهِ غریبان

شبی بر فرق نیلی فام چادر | گریبان چاک چون صبحِ محشر

شبی با صد بلا از ره رسیده | ز دود چاهِ بابل آفریده

شبی از تیرگی غارتگرِ هوش | شبی شالِ عزای شاه بر دوش

شبی سرمایهٔ رنج و مصیبت | شبی پیرایهٔ صد درد و محنت

شبی آبستنِ صد درد و اندوه | جهان لبریزِ غم از کوه تا کوه

که صبحش بود صبحِ روزِ محشر | پیامِ قتلِ فرزندِ پیمبر

سواد از بهرِ ثبتِ وحشتِ او | دوات از چشم کلک از شاخِ آهو

ز هیبت ناکیِ او لرزه بر جان | کواکب دیوِ غولِ بیابان

زمانه در تزلزل بحر در جوش | بماتم چون زحل انجم سیه پوش

ز بیتابی بیابان در بیابان | هوا آشفته و صرصر پریشان

مہ تابان بر اوجِ چرخ دوّار | بسانِ گوئے غلطان در شبِ تار
ہوا ہمسر زنِ تسکینِ گل شد | بہر جا شمعِ روشن گشت گل شد
نہ شبنم بر زمینِ بوستان ریخت | سرشکِ غم ز چشمِ آسمان ریخت
نہ آن جوشِ بخاراتِ زمین بود | بہر جا دودِ آہِ آتشین بود
وحوش از دانہ و از آب ناکام | بغیرِ دام طائر قید در دام
بہر جا طائرے در آشیان بود | کباب از شعلۂ سوزِ نہان بود
بشکلِ دیدۂ نمناک انہار | کفِ افسوس ہر برگے باشجار
کشادند در جنان ہر حور گیسو | ملائک از تفکر سر بزانو
دلِ عالم ز راحت گشت بیزار | شدند اصحابِ کہف از خواب بیدار
ز چشمِ پاکِ زہراؑ اشک جاری | پیمبرؐ در کمالِ بیقراری
علیؑ از دردِ دل چون برق بیتاب | حسنؑ بے صبر چون از شعلہ سیماب
مشوش صفی مضطرب غمناک عیسیٰؑ | گہے بر چرخ و گہ بر خاک عیسیٰؑ
شریکِ دردِ ابنِ شاہِ لولاکؐ | گریبانِ حضرتِ ادریسؑ را چاک
بدو تنہا نہ سلطانِ عالمؑ | ہمہ بیرون نشینانِ معظّم
گہے گریان گہے نالان ز اندوہ | گریبان چاک تا دامان ز اندوہ

الٰهی آنکه یارب دین باید ❊ چه آید پیش فردا شب چه زاید

درین غربت بهمراهان چه آید ❊ بسر از گردشِ دوران چه آید

سحرگاهان شود محشر هویدا ❊ خداوندا نگردد صبح پیدا

پذیرد طول چندان شب بغربت ❊ نگردد صبح تا روزِ قیامت

بود روشن چراغِ بزمِ حیدرؑ ❊ سلامت ماهِ زهراؑ و پیمبرؐ

در بیان بیقراری جناب زینبؑ و فهمایش حضرتؑ به خواهر

بسبطِ احمدِ مختار وقتست ❊ با ابنِ حیدرِ کرّار وقتست

عجب بود ار ظلمِ فوجِ دشمن ❊ شب تاریک گردد روزِ روشن

ز سجّادؑ است این پرغم روایت ❊ سلامِ حق بروحِ پاکِ حضرتؑ

چنان بیمار بودم من دران شب ❊ که جانِ ناتوانم بود بر لب

نه هوش از پا مرا بود و نه از سر ❊ بضعف و ناتوانی نقشِ بستر

ببالین بود زینبؑ عمّهٔ من ❊ پرستارِ من و مصروفِ شیون

بیک خیمه جدا فرزندِ حیدرؑ ❊ بخدمت بود مولای ابوذرؓ

سلاحِ جنگ حضرتؑ راست میکرد ❊ شهادت از خدا درخواست میکرد

ز دنیا پاس دل سوی خدا داشت ❊ که قصدِ سیرِ گلزارِ بقا داشت

خطاب او بدنیا بود هر بار
کہ اے دنیاے ناانصاف غدار

کسے دو ز حیا هرگز نکردی
جفا کردی وفا هرگز نکردی

کسے کو طالب تو گشت شد خوار
بصد خواری بصد ذلت گرفتار

نمودی باغ سبز و خلق شد شاد
مگر چون سبزۂ بیگانہ برباد

جفا بر اولیاے حق نمودی
ستم بر انبیاے حق نمودی

دم تیغ و گلوے پاک یحییٰؑ
خلیلؑ اللہ و آتش وا دریغا

زبیداد تو گریان چشم یعقوبؑ
ز دست ابتلاے درد ایوبؑ

نمود تو بسے ناپائدار ست
فروغ تو بسے بے اعتبار ست

باین راہے کہ ما راہست در پیش
رود هر زن آخر با دل ریش

کسے جاے سکون اینجا نیابد
یکے اول دگر آخر شتابد

مریض کربلا گوید بزارے
بصد اندوه و درد و بیقرارے

باں حالت کہ بودم سخت بیمار
شنیدم من کلام شاہ ابرار

یقین کردم بدل کان شاہ والا
کمر بر مرگ بست از ظلم اعدا

بلا نازل شد از دور زمانہ
روان شد خنجر جور زمانہ

پرید از چہرہ رنگ و چشم تر شد
ز اشک دیدہ دامان پر گہر شد

ولیکن ضبط کردم نالهٔ زار ٭ بپاس اضطراب آل اطهار

چو زینب عمهٔ من گشت آگاه ٭ بپا محشر نمود از ناله و آه

برهنه پا و سر گریان و نالان ٭ دویده و شد بر شاه شهیدان

که کاش امروز زینب مرده بودی ٭ بخاک اور افلاک پنهان نمودی

چنین احوال زارت تو ندیدی ٭ بغم جان فگارت تو ندیدی

امیر المومنین شد از زمانه ٭ کشید ایذا و زهرا شد روانه

حسن نوشید زهر و گشت فانی ٭ تو اکنون یادگار رفتگانی

پناه و پشت ما بیچارهٔ چند ٭ بغربت از وطن آوارهٔ چند

کنی از خویشتن نا امید ما را ٭ مده از دست دست ما خدا را

درین وادی درین صحرای غربت ٭ بغیر از ما وارث ما کیست حضرت

امام پاک چون دید اضطرابش ٭ پریشان گیسو و چشم پر آبش

سرشک از دیده‌ها باریده فرمود ٭ بسوی او ز حسرت دید و فرمود

که ای خواهر بجان من برابر ٭ تویی دلبند زهرا دخت حیدر

نباشد لائق تو بیقراری ٭ چو زهرا کن شکیب و بردباری

مده از دست صبر و شکر و بیم ٭ طریق خاندانت تسلیم

سر انگند است تنہا عدا براحت — ندیدم چارہ افتادم بغربت

چہ بودے چارہ از اہل عنادم — چرا دل بر ہلاکت مے نہادم

ازین گفتار زینب زار تر شد — دو بالا شعلۂ داغ جگر شد

ردا افگند و روے خود خراشید — گریبان چاک زد بیہوش گردید

امام تشنہ لب برخاست از جا — بصد رنج و تعب برخاست از جا

نہاد از لطف آن شاہ ملک خو — سر خواہر بہ دست خود بزانو

بہوش آمد چو آب اشک پاشید — نمود ارشاد با خواہر شکیبید

کہ دنیا را نباشد اعتبارے — گلے نبود کہ با او نیست خارے

چہ صاحب شوکتان در خاک خفتند — بجلباب عدم عارض نہفتند

محمد باعث ایجاد افلاک — ز ہستی جانب فردوس شد پاک

علی مسند نشین و شاہ عالم — بساط ہستی او گشتہ برہم

جناب فاطمہ از دار محنت ٭ — چہ محنت ہا کشید و شد بجنت ٭

حسن از دست ظلم قوم بیباک — نہان فرمود رخ در پردۂ خاک

کہ آمد در جہان کو را فنا نیست ٭ — کسے را غیر ذات حق بقا نیست

عبث از مرگ فکر چارہ جوئی ست — بتسلیم و رضا ماندن نکوئی ست

ترا سوگند رب اے خواہرِ من | کہ چون از تن جدا گردد سرِ من
مدر ملبوس روے خویش مخراش | براہِ امتحان ثابت قدم باش
توئی دختِ علی و دختِ زہرا | چو زہرا صبر فرما صبر فرما
بسے از پند و وعظ آن خسروِ دین | بخواہر گفت و او را داد تسکین

در بیان حفر خندق گرد خیام بحکم امام علیہ السلام

شہے کان دو جہان را پیشوا بود | بانواعِ مصائب مبتلا بود
پس از تفہیم زینب شاہِ ذیشان | بہ اصحاب و اقارب داد فرمان
کہ آن خاصانِ سلطانِ معظم | طناب خیمہ ہا بستند باہم
میانِ خیمہ ہا شد راہ مسدود | نیاید تا کسے از فوجِ مردود
بدورِ خیمہ ہا کندند خندق | ز چوب و ہیمہ آگندند خندق
کہ جنگ از یک طرف باشد بصحرا | ز ہر جانب نیاید فوجِ اعدا
کہ از اعداے دین جاے خطر بود | جہانے دشمنِ خیر البشر بود
امامِ پاک با اہلِ عبادت | بسر فرمود آن شب را بطاعت
نماز و سجدہ و تسبیح و تہلیل | بدین طاعت ثنا خوان بود جبریل
ہواے زہد و طاعت جوہرِ ذات | جبین در سجدہ و شوقِ مناجات

تضرع بود و زاری بود هردم — بدرگاه خداوند دو عالم

رضای حق چو شه را بود مقصود — خدا اسم مالک کونین فرمود

عطای رب عالم بی حساب است — بطاعت ابن حیدر انتخاب است

در بیان صبح شهادت و ادای نماز حضرت

گریبان چاک زد چون صبح عاشور — بدل کرد آسمان از مشک کافور

سپیدی بر فلک شد آشکاره — بخواب آلود چشم هر ستاره

بلی در چشم چون آمد سپیدی — دگر از روشنی شد ناامیدی

نقاط انجم از فرد فلک پاک — ز آب اشک شستند اهل افلاک

بحیرت عیسی گردون نشین شد — یقین حضرت روح الامین شد

که مصحف ساده شد آمد قیامت — دگرگون دهر را گردید صورت

پریشان شد ز صرصر خرمن هوش — چراغان کواکب گشت خاموش

سیاهی را سپیدی کرد تقدیر — بپیری چهره‌های تن پیر

ز نور صبح انجم گشت پنهان — دهان پیر گردون ریخت دندان

شفق را جلوه دور آسمان داد — ز خونریزی دران صحرا نشان داد

عمود صبح در لعلی نمایان — برنگ نخل تابوت شهیدان

زبس کردند مرغان نالهٔ زار / بصحرا فتنه شد از خواب بیدار
عجب شورے تہِ چرخِ برین خاست / ز سبزه مو برِ اندامِ زمین خاست
پریشان وحشیان صحرا بصحرا / بچشمِ ماهیان صد جوشِ دریا
قمر مثلِ کتان در سینه چاکے / رخِ خورشید زرد از سهمناکے
دریده جیبِ گل ها در گلستان / بہ گلبن غنچه ها سر در گریبان
بحیرت قدسیان بر اوجِ افلاک / تلاطم در محیطِ خطهٔ خاک
بسامانِ اعانت انبیا چست / با امیدِ شهادت اولیا چست
سحر برخاست سلطانِ فلک جاه / ظفر خواند آیهٔ نصرٌ مِّنَ الله
رفیقان و عزیزان و قریبان / بہ پیرامونِ گل چون عندلیبان
چو شد وقتِ نمازِ صبح داخل / مصلا گشت جائے شاهِ عادل
سحاب و آب در عینِ تلاطم / پسندِ طبعِ عالی شد تیمم
بپشتِ شاه صف بستند حضار / در آنجا بود هر کس خاص و احرار
بانوارِ کواکب ماهِ انور / بصحنِ باغ گلها و صنوبر
نشانِ سجده رسا بر جبین ها / بہ هفت اقلیم نامے زان نگین ها
زگردون قدسیے چون دید آن فر / موذن وار گفت الله اکبر

ملائک بر فلک گفتند باهم / عجب بزم نمازی شد فراهم

نگر هستم عبادت بر زمین ست / نماز آخر سلطانؑ دین ست

پی شرکت ضرور افتاد رفتن / نظاره میکنند خود ربِ ذوالمن

چه جوش لطف ربِ بی نیاز ست / رضا قربان این طرز نماز ست

پی نظاره آمد روح زهراؑ / سی علیؑ همنام و شبیر حق تعالیٰ

نه تنها شبرِ ذیجاه آمد / که خود روحِ رسول اللہؐ آمد

موذّن حسب حکمِ ابن حیدرؑ / بلب آورد چون اللہ اکبر

محمدؐ رو سوی ربِ احد کرد / رجوعِ دل به درگاهِ صمد کرد

که یا ربِ احد هستی تو دانا / توی قادر توی حیّ و توانا

حسینمؑ را چنان ثابت قدم دار / که در آفاق گردد حق نمودار

شریعت را کهن کردند اعدا / شود نو از طفیلِ ابنِ زهراؑ

چو بشنید اسمِ خود سر را نگون کرد / حیا از امتِ خوار و زبون کرد

ندا آمد ترا جای حیا نیست / بجرمِ نبی آقا مبتلا نیست

خلافِ تو که این کفار کردند / سرای آخرت مسمار کردند

من و تو هر دو در حالِ عجیبیم / از ایشان طالبِ خونِ غریبیم

پر آوازه چو نام مرتضی شد — عجب محشر بپا در انبیا شد

که او خود کشته گشت از دست ملعون — به نور چشمش آمد نوبت اکنون

غرض آن شاه شد مصروف طاعت — فدا شد بر عبادت خود عبادت

چو نیت دلبر شاه نجف کرد — گذر خیل ملائک صف بصف کرد

رکوعش باعث خوشنودی حق — قعود او پسند رب مطلق

رکوع او بر کعت پیش علام — هلال عید مشتاقان اسلام

قعود او چه بزم شرع پیراست — که شور آفرین بر عرش برخاست

چو شد در سجده سلطان شهیدان — بگردش رحمت رب گشت قربان

ازان سجده به پیشانی علامت — که مهر حق بفرمان شفاعت

پس طاعت چو آن بیکس دعا کرد — خدا بخشش مالک روز جزا کرد

بکف دادش جناب رب عزت — کلید هفت نار و هشت جنت

جز او چون نایب یزدان نباشد — ولای او چرا ایمان نباشد

در بیان سوار شدن حضرت و آراسته کردن لشکر قلیل بجنگ اهل شقاوت

روان شو خامه هنگام سواری ست — ز دنیا رحلت مشتاق باری ست

قریب ست اینکه گردد ترک دنیا — شود زیر نگین اقلیم عقبا

کند سبطِ پیمبر چون پیمبر ملاقاتِ خدای بنده پرور
چو فارغ شد ز فرض ربِ غفار سوارِ دوشِ پیغمبر شد اسوار
سرِ مُلک و مَلک خم شد به تسلیم نگون شد عرش و کرسی بهرِ تکریم
مَلک حاضر بیاری در جنابش روان خیلِ رسولان در رکابش
به گردون منتظر هر چشمِ کوکب که محمل آید بدست از گردِ موکب
چو دید از آسمان آن روی پُرنور صدای مصر آمد چشمِ بد دور
شکوه و حشمت و اقبال و شوکت مگر از جمله پیشاپیش غربت
اجل در جامهٔ اقبال آمد شهادت بهرِ استقبال آمد
رفیقان گرد او آمادهٔ مرگ بزیرِ پای هر کس جانِ مرگ
امامِ پاک در خیلِ رفیقان ٭ بسان سورهٔ یوسف بقرآن
همه مونس همه یار و مددگار بسر بازی بپای شاه تیار
بسوی گلشنِ فردوس بی بیم یکی بر دیگری می‌جست تقدیم
شهِ مظلوم رو سوی فلک کرد ثنای خالقِ جن و ملک کرد
دو انگشتِ مبارک کرد بالا ٭ که درهای ریاضِ خلد شد وا
سرِ انگشتش کلیدِ بابِ جنت کشاده شد از و ابوابِ جنت ٭

نمود ارشاد قدرِ خویش بینید — بایوان هاے جنت جا گزینید
رفیقان نوبهارِ خلد دیدند — همه نقش و نگارِ خلد دیدند
مجلی قصر از یاقوت و گوهر — مصفا چشمهٔ تسنیم و کوثر
زمرد وار هر برگِ شجر سبز — چو خضرِ سبز پوشش اشجار سرسبز
لب کوثر بجوشم حور و غلمان — بگردِ دین چون موهاے مژگان
بسوے مومنان ایماے هر حور — که این قصرِ شما این چشمهٔ نور
بگوشش هر یکے رضوان صدا داد — که باید شکرِ صد نعمت خدا داد
چنان هر صاحبِ دین شادمان شد — که یک دم در جهان ماندن گران شد
ازین روز خصم تیر و تیغ بران — گوارا بود مردان را بمیدان
بروے نیزه و شمشیر و خنجر — همه رفتند خندان چون گلِ تر
خلافے قول فوجِ شاهِ دین ست — مگر از حضرتِ باقرؑ چنین ست
پیاده صد سواران هم چل و پنج — بویرانه فقط بود این قدر گنج
بمیدان جمع شد فوجِ منافق — همه سی الف حسبِ قولِ صادقؑ
بصحرا از قدم خسروِ دین — زمین شد آسمان از روے تمکین
مگر قلت بلشکر صاف ظاهر — کمی در فوجِ سرورؑ صاف ظاهر

بآن سو کثرتِ فوجِ بد افعال ❊ بسے جمعیتِ فوجِ بد افعال

بترتیبِ سپاه آن شاه پرداخت ❊ بتزئینِ کواکب ماه پرداخت

مه روئے زہیر از میمنه یافت ❊ حبیب ابنِ مظاہر میسره یافت

علم در دستِ عباسِ دلاور ❊ بسانِ حمزه در فوجِ پیمبر

فروغِ جعفر از رویش عیان شد ❊ نشانِ مرتضیٰ صاحب نشان شد

نشانِ پاک بر دوشِ دلاور ❊ که بر دوشِ پیمبر قدِ حیدر

بخندق حسبِ حکمِ شاهِ ذیشان ❊ رفیقان ساختند آتش فروزان

که بند آن نجارهٔ اشرار باشد ❊ بیک سو جنگ از کفار باشد

چو گردِ خیمه آتش گشت روشن ❊ کلیم الله گفت این ست ایمن

لشکر آراستن ابن سعد ستمگر بجنگ و قتل سبطِ پیمبر و سزائے دو سه کفار بدعائے سید ابرار

مقابل با سپاهِ شاه اعدا ❊ بسانِ لشکرِ فرعون بموسیٰ

چه بدبخت ابن سعدِ بے حیا کرد ❊ که زاغِ تیره بر قصدِ ہما کرد

کسوف آمد بفکرِ ماهِ کامل ❊ شکارِ شیر و روباهانِ بزدل

بآن سو ابنِ سعدِ زشت انجام ❊ مرتب کرد فوجِ کوفه و شام

بفوجِ میمنه شد ابنِ حجاج ؎ مقرر بهرِ قتل و بهرِ تاراج

بفوجِ میسره شمرِ زنازاد ؎ که لعنت بر وی و بر حامیش باد

به عبدِ خویش ملعون داد رایت ؎ علم بهرِ شقاوت شد علامت

ندا رایت بدوشِ آن ستمگار ؎ کشندش اورا بمحشر بر همان دار

مقرر گشت عمروه بر سواران ؎ معین شمیث شد بر نیزه داران

پسِ ترتیبِ لشکر زان سعد ؎ پلید و نحس مردود بانیِ سعد

بصد بی‌شرمی و صد بی‌حیائی ؎ روان شد سوی شاهِ کربلائی

دران دم شاه بهرِ عهد و هم موجود ؎ دعا میخواند و در ذکرِ خدا بود

بخندق آمدند و ره ندیدند ؎ بمجبوری عنان اعدا کشیدند

لعینی بود ابنِ بوجویره ؎ شقی مردود ابنِ بوجویره

بهم زد دست و کرد آوازه پر پیچ ؎ که ای شبیر و ای اصحابِ شبیر

بشارت باد با آتش شما را ؎ که خود افروختید آن را بدنیا

شهِ دین رو بسوی چرخ فرمود ؎ چشان یارب عذابِ آتشش زود

شود فی الفور راهِ نار در پیش ؎ لعین یابد سزای گفتهٔ خویش

خدا شمشیرِ قهرِ خود علم کرد ؎ که ناگه اسپِ آن مردود رم کرد

ستمگر را بنار خندق انداخت — که آتش سوخت تن خاکسترش ساخت
عیان قهر خداوند جهان شد — بدوزخ گنده دوزخ روان شد
تمیم ابن حصین ملعون دیگر ٭ — بدار و کن نظر یا ابن حیدر ؏
چه دریا پیش چشمت میزند موج — که باشد کهکشان هر موج در اوج
چه آب است این سپید و صاف و شیرین — که روح تشنگان را زوست تسکین
نیابی جرعهٔ تا ساعت مرگ — بنوشی آخر به سختی شربت مرگ
شهٔ دین گفت این این را پدر هم — مقرر باشد از اهل جهنم ٭
خداوندا بحق شاه مردان ٭ — هلاکش از عطش امروز گردان
همان ساعت ز اعجاز امامت — بر وی شد تشنگی غالب بشدت
زبان نحس بیرون از دهن شد — تو گوئی نار کفرش شعله زن شد
ز اسپ افتاد و شد تغییر احوال — بصد خواری ته سم گشت پامال
بدشت نیستی آواره گردید — تنش چون خط باطل پاره گردید
به لبها و زبان خشک و بے آب — به نار هاویه افتاد بیتاب
دگر مردی لعین ابن لعین بود — که عبد الله فرزند حسین بود
ندا زد همچنین بے باک آن مرد — بحق او شهٔ دین بد دعا کرد

که سیر و تشنه لب آن خوکِ ناپاک — نیامرزد خدای ارض و افلاک

یکی گوید که بعدِ شاهِ ابرار — بخانه رفت و شد مردود بیمار

من از بهر عیادت پیش رفتم — چو دیدم حالِ او از خویش رفتم

که می نوشید هر دم از عطش آب — مگر از تشنه کامی بود بیتاب

کشیدی آب چندان آن جفاکیش — که قی می کرد هر دم با دل ریش

خروشیدی چو خر از صدمهٔ دل — به قی مانند خر افتان و در گل

به تن جانش اجل را یاد میکرد — زبان از عطش فریاد میکرد

زبس هر روز حالِ او بتر شد — روانه جانبِ نارِ سقر شد

محمد ابن اشعث بود کندی — که آمد پیشِ شه از خودپسندی

لب از سوی ادب بگشود ملعون — که از روزِ ولادت بود ملعون

چه باشد حرمتِ تو نزدِ احمد — که نبود دیگری را با محمد

امامِ پاک خواند آیهٔ قرآن — که شاهد بود بهرِ رفعتِ شان

نمود ارشاد فرزندِ محمد — که بود از آلِ ابراهیم احمد

بود از آلِ احمد عترتِ من — بلند از هر دو عالم رفعتِ من

پس آنگه شاه مصروفِ دعا شد — دعای شاه تیرِ بی‌خطا شد

که این بے شرم را اے ربّ قہار — بزودی در مذلت کن گرفتار

بماندم آن لعین نا مسلمان — برائے رفع حاجت شد بمیدان

مسلط عقربے را کرد باری — گزیدا ورا و شد بیتاب ناری

نہ عقرب شکل جرم آن دغل بود — کہ نیشش در دم تیغ اجل بود

میان عذرۂ خود بے غلطید — بخود عریان برنگ مار پیچید

بخواری مبتلا در ہر نظر شد — بمرد و در سقر او را مقر شد

کنار خندق آمد شمر بدذات — بحضرت گفت آن کافر کہ ہیہات

پسندیدی بنا آتش تیز — جدا از آتش روز بلا خیز

نمود ارشاد حضرت اے زناراد — لعین پر پشیمان زشت بنیاد

بزودی بر تو خواہد گشت روشن — جہنم را توئی شایستہ ایمن

بحضرت مسلم ابن عوسجہ گفت — حضور شہ چو رمزی چنین سفت

کہ آمد بر سر من این ستمگر — کہ ہست از زمرۂ اعدا شقی تر

اگر گوئی کنم تیرے روانہ — کہ گردد سینہ و قلبش نشانہ

امام رہنما فرمود حاشا — توقف باشد از تعجیل اولے

رہ اتمام حجت ہست در پیش — نخواہم ابتدائے قتل از خویش

در بیان نصایح فرزند سید مختار و نشنیدن اعدای بدکردار

کسی را کز شقاوت دل سیاه است
خمیرش از خاک گناه است

نبخشد فائده وعظی و پندی
بود تفهیم بر آتش سپندی

ز اصحاب امام هر دو عالم
ز احباب امام هر دو عالم

چو زید ابن حسین نیک کردار
بریر ابن خضیر فخر ابرار

پی اندر نصائح لب گشودند
بر اعدا اتمام حجت ها نمودند

که بعد عهد و پیمان این ستم چیست
درین غربت به مهمان این ستم چیست

شود آلوده تیغ امت جد
ز خون عترت او چیست باشد

چرا وقت درین آخر چه نقصان
که برگردند مهمانان باوطان

مروت رفت آئین ادب رفت
مگر رسم حمیت از عرب رفت

نه این سلطان شاه مشرقین است
نه فرزند نبی آخر حسین است

ستم بر سید و نازان چه سازید
چه سازید ای ستم کیشان چه سازید

مگر آن ناکسان قابل نار
بر آشفتند از گفتار ابرار

جوابی سخت تر از سنگ دادند
بقتل سبط احمد دل نهادند

امام رهنما چون دید این حال
که گمراه اند غولان بد افعال

برای ختم حجت شاہ از جا
برِ فرعون شد ز انسان کہ موسیٰ

بسر عمامہ خیر البشر بست
حسامِ شیرِ داور بر کمر بست

سوارِ اسپِ احمد شد بتمکین
درآمد روبروی لشکر کین

بمیدان اولا خطبہ ادا کرد
بآوازِ بلند آخر ندا کرد

شما را می دہم ای قوم سوگند
برب پاک عالم را خداوند

مرا ای قوم اعدا می شناسید
شدید از من شناسائی شناسید

ہمہ گفتند شاہا می شناسیم
ترا عالم پناہا می شناسیم

بگفتا ہست جد من محمد
بگفتندش بلی ای سبطِ احمد

بگفتا والدِ من ہست حیدر
بگفتندش بلی داریم باور

بگفتا مادرِ من ہست زہرا
بگفتندش بلی ای شاہِ والا

بگفتا حمزہ از من جعفر از من
بگفتندش بلی این ہست روشن

بگفتا بر سمندِ جد سوارم
بسر عمامہ آن شاہ دارم

بگفتندش کلامِ راست گوئی
بذاتِ تو نباشد جز نکوئی

بگفتا پس چرا دیوانہ گشتید
بساطِ فہم و دانش در نوشتید

چہ خواہد شد چو روز حشر آید
لبِ کوثر قسیمِ کوثر آید

شما را چون ز دین بیگانه دانند — چو اشترهای بیگانه برانند
لوای حمد باشد در قیامت — بدست مرتضیٰ شاه ولایت
شما را جا نجا در سایهٔ او — که باشند اتقیا در سایهٔ او
من و شبیر که سبطین رسول اند — چراغ حیدر و شمع بتول اند
بحق ما چه آن فخر زمان گفت — که سردار جوانان جنان گفت
کلام من اگر باور ندارید — ز صدیقان خبر باور ندارید
صحابه زنده اند اکثر بپرسید — خود از اصحاب پیغمبر بپرسید
اگر سازند تصدیق کلامم — شما را فرض باشد احترامم
امام پاک کرد اتمام حجت — همان ماند اشقیا اهل بدعت
بگفتند با زر کار داریم — نه با روز محشر کار داریم
قوی سبط پیمبر نیک دانیم — مگر با زر از وی قلت نمانیم
غرض با احمد و حیدر نداریم — ز تو دست عداوت بر نداریم
مزاج شاه عادل گشت برهم — زنا انصافی آن قوم اظلم
کشیدی دست خود بر ریش انور — نظر سوی خدای بنده پرور
ز غمگش لب بو بستان غنچه بشگفت — که باغ دین بتاراج خزان رفت

به لبهای مبارک بود هر بار … که شد مقهور این قوم ستمگار

یهود آسا که تهمت می نمودند … عزیر الله را ابن است و فرزند

چو نصرانی که می گفتند باهم … مسیحا هست ابن رب عالم

مجوس آسا که نادانان مطلق … پرستیدند آتش را به ناحق

غریق قلزم قهر الهی … درآمد کشتی شان در تباهی

همانا قاتل آل عبید … نخواهد رست از دوزخ به محشر

به امید عطای خلعت و مال … برآوردند تیغ کین بد افعال

نخواهد گشت حاصل مطلب شان … همیشه آه حسرت بر لب شان

مخاطب شد به ابن سعد حضرت … که بیجا از من نخواهی دید راحت

سر و سامان نخواهی یافت هرگز … ری و جرجان نخواهی یافت هرگز

مسلط بر جهان مختار گردد … همه فوج شقی فی النار گردد

چو تیغ آن شیر مرد افگن برآرد … دمار از لشکر دشمن برآرد

به تغیر و غضب سوی تو هم سعد لق … بخون و خاک غلطان پیکر تو

نگردد در ذلت جسم عریان … سرت گردد نشان سنگ طفلان

لعین نشنید پند و در غضب شد … سزاوار عتاب و قهر رب شد

بلشکر بانگ بر زد حبیبِ باخبر | بقدرِ لقمہ است این فوجِ شبّیر
بحضرتِ قیس شعث این ندا کرد | ترا طالع گرفتارِ بلا کرد
کنون سودے نہ بخشد این نصیحت | بدین در دستِ حاکم دستِ بیعت
نمود ارشاد شہ استغفر اللہ | من و محبوس چہ استغفر اللہ
کہ تحتِ حکمِ ملعونان نگردم | ذلیلِ فرقۂ دونان نگردم
ازانجا رو سوئے اصحاب خود کرد | مہیا بہرِ جنگ اسباب خود کرد

دربیانِ شہادتِ حُر ابنِ ریاحی

کسے کو ازل مردِ سعید ست | بفضلِ رحمتِ ربِّ مجید ست
چو گردد لغزشے زو نیز ظاہر | شود توفیقِ توبہ ہم بآخر
رود از دار دنیا از خطا پاک | بفضلِ رب بطفلِ شاہِ لولاک
چو حُر دید این ہمہ سامانِ پیکار | ز نارِ کینہ پُر میدانِ پیکار
بسے از کردِ خود شد پشیمان | بلرزیدش بدن از خوفِ یزدان
چنین ہم میکنند از وے روایت | کہ شد در خواب غازی را بشارت
قریبِ ابنِ سعد آمد چو آن مرد | برخ رنگِ جوانمردی بدل درد
بگفت اے ابنِ سعدِ زشت انجام | مکر رو تافتی از دینِ اسلام

بسبطِ مصطفیٰ آقصد زد و ضرب / باو حرب ست بیشک با خدا حرب

امامِ دین ترا فرمود صد بار / روم در خانه از من دست بردار

چرا ظالم نمیگردی رضامند / نگردی تا بدامِ کفر پابند

بگفتا چون شوم راضی بدین کار / پسندِ طبعِ حاکم نیست زنهار

چو حر دانست غدارست بی شرم / نخواهد شد فرو این آتشِ گرم

زقربِ او بجای خویش برگشت / سوی فردوس از نارِ سقر گشت

به قره گفت غازی در تب و تاب / که آیا اسپ خود را داده ام آب

بلی از وی شنید و اسپ را تاخت / چنین احوال و قره بیان ساخت

که گر دانستمی عزمش سوی شاه / همانا گشتمی من نیز همراه

میانِ ره مهاجر دید او را / که لرزان ست جسمِ او سراپا

بگفت ای حر بیان کن این چه حال ست / که در رعشه تنت چون بید زال ست

غلط کردم که دانستم ترا من / بگردانِ همه کوفی تهمتن

جوابش داد آن غازی چنین نیست / دلم از بیمِ جان اندوهگین نیست

تردد در میانِ خلد و نار ست / که روزِ امتحان در کارزار ست

مرا جنت پسند آمد ز دوزخ / خبر دارم ز حالِ حشر و برزخ

اگر گردد تن من پاره پاره   گنم از جانب دوزخ کناره

شود اسپ سبک رفتار مهمیز   چو صرصر تند چون آب روان تیز

شتابان در حضور شاه آمد   بر ابن رسول الله آمد ❖

سلامش کرد و گفت ای ابن حیدر   ندانستم که این اعدای خود سر

نسازند احترام و حرمت تو   شود سامان قتل و غارت تو

رسانیدم ترا من تا باین جا   خطا کردم خطا کردم دریغا

پشیمانم بسی از کرده خویش   گنهگارم چه سازم عذر در پیش

اگرم گر توبه مقبول ست یا شاه   تو عالی همتی غفار الله ❖

امام رهنما فرمود ارشاد ❖   بحمد الله که توفیقت خدا داد

قبول ای یاور دین توبه تست   بصدق دل اگر این توبه تست

شود او توبه شد مقبول باری   جری کرد التجای جان نثاری

که از من شد به گستاخی بدایت   روم اول شوم شاها فدایت

اجازت داد شه آن مرد میدان   به میدان نبرد آمد رجز خوان

که من در بیکسی یار حسینم ❖   بجان و دل مددگار حسینم ❖

من و دامان پاک ابن حیدر   بمحشر سرخرو و پیش پیمبر

چه باک از نیزه و شمشیر و تیر است ‏— که در سرنوشت خصم غدیر است

آن جنگی که بگزیند شاهی ‏— که در گرد دان آقا قمر گرامی

سر شمشیر لعین برهم من از تن ‏— دل فرزند سعد و نیزه من ؛

چنین سوی ادبای قوم کفار ‏— حسین و تشنه لبای قوم کفار

نه خوف حق نه پاس دین احمد ‏— لسبط مصطفی این ظلم چند

طلب کردید و عهد خود شکستید ‏— کمر بر قتل بی تقصیر بستید

اما نخواهد و با من نیاید ‏— رود سوی وطن رفتن نیاید

سگ و خوک اند سیر از آب دریا ‏— به صحرا تشنه لب فرزند زهرا

قریب است اینکه آید روز محشر ‏— شوید ظالمان قهر پیمبر

بترسید از عذاب رب قهار ‏— بسی زینگونه غازی کرد گفتار

به گفتارش نه اعدا غور کردند ‏— نشان تیر اهل جور کردند ؛

بسوی شاه دین برگشت دیندار ‏— وداع آخری را شد طلبگار

به بغض و کینه ابن سعد گمراه ‏— خدنگ انداخت سوی لشکر شاه

بگفت ای کوفیان باشید شاهد ‏— بگوئید کیان باشید شاهد

که من اول فگندم تیر بیداد ‏— شود هم خانه اسلام برباد

پس آن کفّارِ ملعون دشمنِ دین — عدوی صاحبِ طٰهٰ و یٰسین

نمودند از شقاوت بارشِ تیر — بگستاخی سوی اصحابِ شبّیر

و زین حمله که ابرِ فتنه بارید — کسی کم ماند کو زخمی نگردید

دو سه ناوک که چون طائر پریدند — به گلزارِ خیامِ شه رسیدند

پرید از چهرهٔ اهلِ حرم رنگ — که با سبطِ نبی آغاز شد جنگ

جنابِ زینب و کلثوم گریان — همه ناموسِ پیغمبر پریشان

خصوصاً عاشقِ شبّیر زینب — وطن آواره و دلگیر زینب

بفضّه گفت حافظ ذوالجلال ست — بگو با شه که زینب خسته حال ست

چو فضّه رفت و گفت این حال با شاه — نگه سوی فلک کرد آن فلک جاه

دعا فرمود در جوشِ تباهی — تسلّی ده زنان را یا الٰهی

گهر سنجانِ اشکِ بزمِ ماتم — روایت کرده اند اینجا چنین هم

که گشتند اندرین حمله بیکبار — شهیدِ راهِ حق پنجاه دیندار

شهیدان نزدِ پیغمبر رسیدند — حضورِ ساقیِ کوثر رسیدند

نمود ارشاد شه مردانه باشید — بحورانِ جنان همخانه باشید

نمی آید ز اعدا غیرِ تیر — رسولِ فرقهٔ ناری ست هر تیر

چو حر این بدعت ارباب شر دید
وداع از سید مظلوم گردید

ز خونخواران جنگ سخت آن شیر میکرد
شجاعان را بہ شمشیرے سر کرد

بهر جانب که غازی مرکب انگیخت
سر از تن صورت برگ خزان ریخت

بهر جانب که تیغ او روان شد
سر از تن رفت و از تن ہمچو جان شد

ز رعبش شق شدے صفهاے هیجا
بسان رود نیل از حکم موسیٰ

یکے بر دیگرے افتاد از خوف
اجل میکرد گرد مرکبش طوف

دم شمشیر او از خون تازه
بروے خویشتن مالید غازه

روایت میکند راوی باخبار
چهل کس شد ز دستش اهل نار

ز بس زخم سنان و نیزه و تیر
ز افراط جراحت هاے شمشیر

چو خون جسم شد از جسم طاقت
ز پا افتاد آن شمشاد قامت

رفیقان شه والا دویدند
چو رحمت بر سر بالین رسیدند

درآوردند زخمی را ز میدان
حضور حضرت شاه شهیدان

بجسم پاک باقی بود جانے
ز خونش بر زمین نهر روانے

کشید از لطف سلطان ولایت
برخسار حری دست عنایت

بگفتا آفرین اے نیک انجام
نهاده مادر تو حر ترا نام

بر و در گلشن فردوس دلشاد ‌ ‌ ‌ بدنیا و بعقبائی تو آزاد

فدای شاه دین آن نوجوان شد ‌ ‌ ‌ تبسم کرد و داخل در جنان شد

بیان کردست در اخبار ناقل ‌ ‌ ‌ که ایوب مسرح گشت قاتل

چو حر شد جانب جنت روانه ‌ ‌ ‌ ز اصحاب شہنشاه زمانه

همی آمد حضور شاه یک یک ‌ ‌ ‌ نهادی فرق بر پای مبارک

رضا میخواست می کردید رخصت ‌ ‌ ‌ همی فرمود سلطان ولایت

خوشا قومی که قایم در بلا ماند ‌ ‌ ‌ برای دین ز دنیا دست افشاند

یکی بگشود رخت خود بمنزل ‌ ‌ ‌ یکی در شوق جنت مرغ بسمل

آمدن ملائک برای امداد شاه و قبول نکردن آن شاه کم سپاه

عجب دارم ز دور چرخ دوار ‌ ‌ ‌ حسین مبتلای قوم کفار

غریبان را مصیبت نوشتند ‌ ‌ ‌ چرا شمس و قمر تیره نگشتند

خبر زین ماجرا چون بر فلک شد ‌ ‌ ‌ پی امداد حاضر هر ملک شد

چنین گردید ثابت از روایات ‌ ‌ ‌ مگر گشت مسموع از حکایات

زمین تا آسمان در دشت تا دور ‌ ‌ ‌ ز انبوه ملائک گشت معمور

برون از حد هجوم لشکر جن ‌ ‌ ‌ دران سردار لشکر زعفر جن

سوال نصرت از حضرت نمودند | بسے اصرار در نصرت نمودند
قبول خاطر والا نیفتاد | زهی همت زهے صبر خداداد
چه حاجت بود فرزند نبی را | بامداد کسے در جنگ اعدا
مجاهد در دعا گر لب کشودے | جهان را برهم و درهم نمودے
بدل میخواست سامان شهادت | بصد جان بود خواهان شهادت
که کعبه کرد شاه کربلائی | نبوت واضح و ظاهر خدائی

در بیان شهادت بریر ابن خضیر

ز اصحاب نبی بودند بهتر | رفیقان حسین الله اکبر
در آنها بود شرکت از منافق | همه این خلد مشتاقان موافق
بریر ابن خضیر خضر ارشاد | که یکتا بود در زهاد و عباد
فصیح و قاری قرآن باری | بسے محکم براه حق گذاری
برائے اذن جنگ آمد بر شاه | رقم بر جبهه اش نصر من الله
چو رخصت یافت شد وارد بمیدان | زمین از نور رویش گشت تابان
رجز خواند و میان فوج استاد | بگفت افسوس لے انبوه جلاد
عدوے صاحب لولاک و بیباک | ز قتل آل پیغمبر فرحناک

بکفر آماده رو گردان ز اسلام ・ خدا دشمن پرستاران اصنام

منم آن بت شکن مثل براهیم ・ زمین جسم بتان می لرزد از بیم

دهم آتش بآتشخانۂ کفر ・ در اندازم ز پا کاشانۂ کفر

چنان مالش دهم از ضربت تیغ ・ که خون بارد ز تن چون آب از میغ

ز هر جانب هجوم آورد لشکر ・ بر آن تنها رفیق ابن حیدر

کسی از دور او را تیر میزد ・ کسی نیزه کسی شمشیر میزد

کشید او هم چو تیغ از تیز دستی ・ بیک دم شد عدم آباد هستی

ز حیرت چرخها در ششدر افتاد ・ سر و تن بر سر یکدیگر افتاد

چو روبه میشدند اعدا گریزان ・ ز رعب حملۂ شیر نیستان

چو آمد قبضۂ شمشیر در مشت ・ بیک حمله مجاهد سی نفر کشت

یزید ابن معقل مست باده ・ حرامی نطفه از ابلیس زاده

بقصد جنگ آمد در برابر ・ بلب آورد آن مردود کفر

توئی باطل گواهی میدهم من ・ گذشتی از طریق رب ذو المن

شنو ارشاد تازی شو مباهل ・ غلط آمد ترا این شبهه در دل

اگر کاذب توئی ای مرد نادان ・ ز دست من شوی کشته بمیدان

وگر صد رخنه به تقصیر تو باشد ❊ تنم مجروح شمشیر تو باشد

قبول این امر آن بی حیا کرد ❊ بغازی حمله از تیغ جفا کرد

ز تیغش بر نیامد هیچ کاری ❊ ز ملبوس بدن نگسست تاری

چو غازی گشت بر وی حمله آور ❊ زره در تن برید و خود بر سر

ز سر تا پا و نیم آن پسر شد ❊ بخاک افتاد و داخل در سقر شد

بآخر این اوس خانه ویران ❊ شهید او را نمود و شد پشیمان

مگر سودی پشیمانی نه بخشید ❊ سزاوار عذاب نار گردید

به خاصان خدا هر کس ستیزد ❊ پس این جرم از خجالت چه خیزد

کسی کو دشمن خیر الانام است ❊ عدوی او حدار وز قیام است

در بیان شهادت وهب ابن عبدالله کلبی

دل من باز در جوش و خروش است ❊ که در هر دو بحر خون بجوش است

بغارت می برد باد خزان باغ ❊ چرا در دل نیفتد داغ بر داغ

چه در صحن گلستان پژمرد گل ❊ چو شبنم چون نگرید چشم بلبل

جری وهب ابن عبدالله کلبی ❊ که الفت با ائمه داشت قلبی

در آن صحرا که بود او همره شاه ❊ زن او مادر او بود همراه

بذاتِ خویش وهب و مادر او — که شد توفیق واهب رهبر او

بدستِ شه مسلمان گشته بودند — شرف اندوزِ ایمان گشته بودند

چو شد در دشت بازارِ قضا گرم — بهر جانب زمین گرم و هوا گرم

به پیشِ وهب آمد مادرِ وهب — بسینه کرد پیچیده سرِ وهب

بگفت آیا چه می بینی چه دیر است — که فرزندِ نبی از زیست سیر است

رفیقان می شوند از شاه رخصت — بالب کوثر و با بابِ جنت ❀

کسی کو خاص ربِ ذوالجلال است — بدل آمادۂ جنگ و جدال است

چه ارزان جنس بازارِ شهادت — چنان مفت خریدارِ شهادت ❀

ببین با زهی جوانان چست و چالاک — بخاک افتاده پای شان بر افلاک

قضا شو تقاضم نام و ننگ ست — خوشا روی که از خون لاله رنگ ست

شهیدان تشنه در میدان که کوشند — بکوثر سیر و ند و آب نوشند ❀

برای خلد حورِ دلاور — باستقبالِ خود آید پیمبر

ملائک دست بسته بهر تسلیم — رسل در راه استاده بتعظیم

چنان کن تا نگردم غرقِ خجلت — من از خاتون جنت در قیامت

شد از گفتار مادر وحشت انگیز — ز روغن شد زیاده آتشش تیز

بشوق جنگ مانند شیر جست / سلاح آراست بر جسم و کمر بست
حضور شاه آمد بهر رخصت / بپا انداخت سر فرمود حضرت
ترا باید تقدم اذن مادر / ز مادر نیست ترک بهر یاور
به پشت او که محزون مادرش بود / ندا زد یا امام پاک ذی جود
من آوردم بپیشت گوهر خویش / که قربان سازمش بر سرور خویش
سگی بهتر که گردد نذر شاهی / نثار فرق شاه دین پناهی
بگفتا شه دل من بیقرار است / ترا بر دولت خود اختیار است
بجا آورد تسلیم آن جوانمرد / دلیرانه روان شد بهر ناورد
بافواج مخالف شور برخاست / که ابر آفت از کوه خطر خاست
کرا یارا که گردد مقابل / که شیر است و امان از شیر مشکل
اگر گردد همه لشکر فراهم / زند تیر و تبر بر جسم ضیغم
ز هر سو بارش تیر و تبر شد / که زخمی پیکر آن شیر نر شد
کشید او تیغ و میدان صاف گردید / ز قاف آوازه اش تا قاف گردید
ز ضرب تیغ رو در هر طرف کرد / چو شخص و سایه یک صف را دو صف کرد
سر اعدا ز دست آن سبکدست / چو دلو چاه گه بالا و گه پست

ز خون حال سیہ رویان دگرگون | سمند عمر شان گردید گلگون

بآب تیغ تیرہ روزگاران | چو زاغ بستہ پر در جوش باران

بخاک انداخت آن غازی بناورد | ز اسوار و پیادہ سی و شش مرد

چو زخمی گشت سوی شاہ برگشت | کہ مشتاق زن و مادر دگر گشت

بمادر زد ندا گشتی رضامند | بگفت او ای سعادتمند فرزند

رضای من چو خواہی باز بیرو | فدا بر جان خاتون جہان شو

کہ باشد شافع تو روز محشر | جناب فاطمہ بنت پیمبر

زن او گفت با او با دل زار | مرا در بیکسی و یاس مگذار

صدا از مادرش بشنو کلامش | کہ ہرگز نیست پختہ عقل خامش

جری بر گفتن مادر عمل کرد | کہ رو در عرصہ جنگ و جدل کرد

چنان در بحر ہیجا آشنا شد | کہ ناپیدای بیدای فنا شد

ز فرط زخم جسمش گشت بیکار | بدست ظلم اعدا شد گرفتار

رسن در گردنش بستند اعدا | برشتہ در یکتا بود گویا

بحکم ابن سعد دوزخ انجام | جدا کردند سر از جسم گلفام

تن مجروح او خاک شفا شد | سرش قندیل درگاہ خدا شد

فگندندش بسوے فوج سرور — دوید از جوش خون برداشت مادر

فگندآن را بسوے فوج کفار — که یک ملعون ز ضربش گشت فی النار

صدا زد صابرم اے قوم اعدا — نباشد کار اهل صبر اصلا

پے خوشنودی خلاق ذوالمن — تصدق دادن و واپس گرفتن

کشید از خیمهٔ والا عمودے — برآورد از دو کس زان چوب دودے

بقتل ناریان سرگرم تر گشت — مگر چون شاه دین فرمود برگشت

بلب آورد در جوش تباهی — کأن قطع اسید من الطحی

جناب سید مظلوم فرمود — سوال تو بود مقرون بمقصود

تو و فرزند تو باشد بجنت — بظل حضرت ختم رسالت

هواے جنت و کوثر مبارک — حضور خالق اکبر مبارک

زن او رفت چون بر لاش شوهر — به بیتابی ز سر افگند چادر

بمقتل نالها غمناک میکرد — غبار از روے شوهر پاک میکرد

بامر شمر بے ایمان غلامش — که بود از نار دوزخ حق بجامش

عمودے زد بصد بیداد بر سر — که شد آن عاجزه ملحق به شوهر

نمود از نیک بختی خواب راحت — بزیر دامن خاتون جنت ۴

در بیان شہادت عمر ابن خالد ازدی و خالد پسر او و سعد ابن حنظلہ تمیمی و عمر عبد اللہ و مسلم ابن عوسجہ کہ بزہد و تقوی و علم و فضل مشہور زمانہ و از اصحاب نبی بود

جرس آسا بنالد چون دل زار — بہ رفتن کاروان گرد تیار

سفر در پیش تیاری ست ہر دم — رہ ملک عدم جاری ست ہر دم

خوشا حال رفیقان شہ دین — قضا در پیش و دل در عین تسکین

چو ابن خالد ازدی عمر نام — بتنگ آمد ز جور لشکر شام

چو روے لشکر شام سیہ کار — بچشمش شد زمانہ تیرہ و تار

بذوق مرگ بیزار از جہان شد — دلش مشتاق گلزار جنان شد

بہ میدان رفت بعد رخصت از شاہ — تگاور تاخت سوے فوج گمراہ

سر اعدا بپاے او نگون شد — نشان چون طالع شان واژگون شد

بسے را کشت از اعیان لشکر — باخر گشت زخمی آن دلاور

بہ تن پوشید خلعت از شہادت — بجنت رفت صدر آرای جنت

بہ غلمان حور آمد تہنیت گو — خوش و مسرور آمد تہنیت گو

کہ مقبول خداے واحد آمد — بباغ خلد ابن خالد آمد

خلودِ جنت الماوے مبارک — رضاے خالقِ یکتا مبارک

پس او ابنِ ابو ذی جناح خالد — دلیر و شیر و غازی و مجاہد

سوے میدان ز پیشِ شاہِ دین رفت — جہادے کرد و در خلدِ برین رفت

ازان پس سعد ابن حنظلہ راد — تمیمی از غمِ کونین آزاد

قمر وش دشمنِ افواجِ شامی — ازو ماہِ شجاعت را تمامی

ز نامِ او سعادت آشکارہ — رخش روشن چو مہتاب و ستارہ

بسے جرأت بمیدان وغا کرد — ز سبطِ مصطفیٰ ردِ بلا کرد

بقتلِ فرقۂ اعدا دلیرے — بہنگامِ وغا غرّان چو شیرے

بہر سو تاخت هر کس کشتہ ہا بود — ز سرہاے بدن پشتہ ہا بود

سران را سر ز تن از تیغ بر داشت — ہواے گلشنِ جنت بسر داشت

شہیدِ راہِ مولا شد نمازی — شہادت کرد استقبالِ غازی

عمر فرزندِ عبداللہ ازان پس — روان شد بہرِ جنگِ فوجِ ناکس

تنِ تنہا بہ لشکر کرد پیکار — رمیدند آہوان زان شیرِ جرار

باخر شد جوان زخمی بمیدان — روان گردید سوے باغِ رضوان

چراغِ عمرِ او گل کرد صرصر — کہ شد پروانۂ سبطِ پیمبر

چنین اہل روایت ناقلانند — کہ عبداللہ و مسلم قاتلانند

ازان پس مسلم ابن عوسجہ کرد — بہ افواج مخالف قصد ناورد

بزہد و طاعت و تقوی سرافراز — بہ اصحاب پیمبر بود ممتاز

بعلم و فضل مشہور زمانہ — بزرگ قوم در رفعت یگانہ

امام دین ز فرط الفت او — بسی مغموم شد در فرقت او

بصحرای سعادت چون قدم زد — ز توصیف شہ مظلوم دم زد

گروہی را سوی دوزخ روان کرد — قتال سخت آن شیر ژیان کرد

ز ضرب تیغ و زور دست و بازو — فگند آوازۂ جرأت بہر سو

چنان از برق تیغ آتش فشان شد — کہ میدان پر ز لاش کشتگان شد

چنان مغرور فوج اہل شر شد — کہ تیغ او برای او سپر شد

بلشکر بانگ ابن سعد بر زد — ہزاران طعنہ بر ہر بی جگر زد

کہ از تنہا ہزاران می گریزند — ز شیری نیزہ داران می گریزند

ہجوم آورد فوج او دوبارہ — تنش شد از جراحت پارہ پارہ

بخاک افتاد آن بسمل تپان شد — ز ہر رگ خون جسم او روان شد

شہ دین با حبیب ابن مظاہر — ببالینش رسید افسردہ خاطر

چو ابر رحمت رب اشک بارید
مه تابان بکوکب اشک بارید

بفرمود آفرین ای نیک انجام
ترا رحمت کند دادار علّام

شهادت یافتی ای خاص داور
ادا کردی حق آل پیمبر

تو اوّل رو که می آییم ما هم
بجنّت شو که می آییم ما هم

کجا باشد بدنیا پایداری
جهان فانی رهرو و راهی ست جاری

حبیب ابن مظاهر کرد گفتار
که بر من دیدن تو هست دشوار

باین زخم و باین خاک و باین خون
باین حال و باین رنگ دگرگون

اگر یابی جزای جانفشانی
که دایم در فضای خلد مانی

منم هم پیر و تو ای مسافر
سفر در پیش و بر سر مرگ حاضر

چه گویم با تو هنگام تباهی
وصیّت کن مرا نوعی که خواهی

کشید از سینه مسلم آه حسرت
بگفت اکنون همین سازم وصیّت

که دست از دامن شه بر نداری
بپای او نمائی جان نثاری

بگفت این حرف و شد در خلد جانباز
ز تن روح شریفش کرد پرواز

کنیز او ز دل شیون برآورد
بلب از ناله شور حشر آورد

که ای آقای من مقتول گشتی
بتیغ ظلم از دنیا گذشتی

شنید آواز و ابن سعد خندید ❊ شگفته مثل گل آن خار گردید

برآوردند غداران مقهور ❊ خروشے از کمال شادی و سور

دران مجلس که شیث از اشقیا بود ❊ لعین هرچند از اهل دغا بود

بگفت اے وائے بی شرمان غافل ❊ به مرگ هیچو صاحب رتبه خوشدل

بزرگ قوم خاص درگه حق ❊ گرفت از ذات او اسلام رونق

براه دین و ایمان کارها کرد ❊ جهاد و جهد در راه خدا کرد

بود کافر بدل شک هرکه آرد ❊ چه حق ها بر مسلمانان ندارد

بحال این مجاهد خنده ها حیف ❊ بروز حشر باشد حالکم کیف

دربیان شهادت زهیر ابن قین

دلم آمادهٔ سوز و گداز است ❊ که شمع محفل شاه حجاز است

بلشکر هادم ایمان فوج ناری ❊ رفیقان گرم جان نثاری

زهیر قین اشجع مرد افگن ❊ شد آماده که سازد نام روشن

خورد زهر اجل چون من و سلوی ❊ شود قربان زهیر باغ زهرا

حضور شاه آمد بهر رخصت ❊ شد از اصرار او مجبور حضرت

چو رخصت از امام انس و جان شد ❊ بجا آورد تسلیم و روان شد

سرِ میدان قدم بنهاد غازی | زمین شد آسمان از سرفرازی

نبردِ دین با عدا حمله ور شد | سپاهِ روبهان زیر و زبر شد

چو باران شد بغازی بارشِ تیر | تگرگ آسا ز صف بارید شمشیر

فتاد از تیغِ غازی آنچنان برق | که آواز از زمین آمد انا الشرق

رجز میخواند و میزد تیغ بر صف | شدے چون بوریا گسترده هر صف

بیک حمله که کرد آن شیر از هیبت | ز اعدا گشت گردان یکصد و بیست ۱۲۰

بوقتِ ضربِ تیغ آن مردِ میدان | صدا میزد که یا شاهِ شهیدان

بدورش حلقهٔ پرکار اعدا | چو نقطه در میان او بود تنها

بدورِ او فراهم قومِ اشرار | که بی نقطه نباشد خطِ پرکار

به عینِ تشنگی در فوجِ بدذات | بسانِ چشمهٔ حیوان به ظلمات

تنِ او از جراحت ها دران حال | بسانِ خانهٔ زنبور و غربال

تنِ زخمی بهارِ دیگر آورد | کرامت بین صنوبر گل بر آورد

کشیده بے حیا غدار مکار | عُمّا جبر ابنِ اوسِ زشت کردار

بضربِ ابنِ نعمان کارِ او شد | تهی از روح جسمِ زارِ او شد

ز نورِ فضلِ باری روے او تافت | ز فیضِ مصطفیٰ تاجِ شرف یافت

بفردوس برین مشتاق رضوان / باستقبال غازی حور و غلمان

جناب سید مظلوم فرمود / همیشه بر تو باشد فضل معبود

برای قاتلان تو مهیا / عذاب رب بدنیا و به عقبا

درین جا این روایت گشت مرقوم / که از راوی بدینسان گشت معلوم

دگر جا حال قتل این دلاور / رقم خواهد شدن بر وجه دیگر

در بیان شهادت حبیب ابن مظاهر

بنال ای عندلیب کلک تحریر / که گل افسرده شد نخل جوان پیر

نه گل ماند نه نسرین و نه لاله / بکشت بوستان افتاد ژاله

به نخل آمد تبر بهر قدبوس / همی مالد کدیور دست افسوس

رفیقان می شوند از شاه رخصت / بحسرت نائب ختم رسالت

حبیب ابن مظاهر خاص معبود / که از طفلی رفیق شاه دین بود

باصحاب امام پاک چیده / علی و مصطفی را برگزیده

قد خم گشته آن کوکب دین / هلال آسمان عز و تمکین

قدش در عالم پیری کمان شد / نگون فوج جوانی را علم شد

به قتل نافه خورشید اسپیدش / شعاع مهر موی سپیدش

بجوشم سبحهٔ اعضای نمازی / نقاب وین مژگان از درازی
چو عکسین دید شه آن نکوکار / جهان شد در نگاهش تیره و تار
مهیا شد کمر بست محکم / گشاد آن را بجست آن معظم
قمر از روی پر نور بر داشت / ز روی حور زلف حور بر داشت
سلاح آراست بر اندام لاغر / مرخص شد ز شاه هفت کشور
ز ضعف تن چنان اندر نظر بود / که نقشش مرکز کاف کمر بود
ز پیری جوان شد کمان ابروی باری / گرفتار عذاب رب باری
منم در عالم پیری جوان سال / برای قتل افواج بد افعال
نمایان استخوان پهلوی من / قوی از زور ایمان بازوی من
قد من راست از شادی به پیکار / کمانم تیر شد از فضل غفار
چو جوش بحر جوشش من دم ضرب / خروش من خروش رعد در حرب
بهر جا تیغ جرأت من برآرم / دمار از لشکر اعدا برآرم
هواخواه علی مرتضایم / غلام و خاک پای مصطفایم
ببستم دامن پاک حسین ست / که سلطان و امام مشرقین ست
هجوم آورد چون آن قوم ناری / نمود از تیغ نمازی [illegible]

بجز سو کرد و انبار سر بود — تن هر کس دو نیمه تا کمر بود

گهی بر میمنه انگیخت رهوار — گهی بر میسره شد گرم پیکار

ببازویش خدا تاب و توان داد — که از زور ید اللهی نشان داد

از و آزرده خاطر هر شریری — جوانان الحذر گویان ز پیری

بدوش و دست برق گشت دشمن — سر شصت و دو کس برداشت از تن

دلیرانه بمیدان جنگ میکرد — که آهن ناله با فغان سنگ میکرد

نگر انبوه لشکر شد زیادن — هجوم تیغ و خنجر شد زیادن

بدن مجروح خون از تن روان شد — ز فرط ضعف بی تاب و توان شد

ز پشت زین به خاک گرم افتاد — چو سبزه فرش ره شد سرو آزاد

حصین ابن نمیر زشت انجام — برید از تن سر غازی به صمصام

به رخت خویش ورا داشت غدار — چو در دشت بلا شد ختم پیکار

بکر بود مردی زشت مردود — که با مقتول او را دشمنی بود

به پیشش تحفه تجویز این لعین کرد — سفیر سر نگاه از محمل کین کرد

سرش در گردن رهوار آویخت — سوی لشکر ز قتل مرکب انگیخت

نگر بود طفلی پاک و طاهر — چو گردید [illegible] ابن مطاهر

جوان سرو گلگون اسپ او دید — نشان آن سرِ پُر نور پیچید

تعین عجب گردید مظهر — که باشد این سرِ ابن مظاهر

پس از جوشِ خون گردید غمناک — بزد سنگی بفرقِ نحس سفاک

سرش شد پاش پاش از زخمِ آن سنگ — بخاک افتاد آن مردودِ بی ننگ

پس سرِ آن کشته و کرده مدفون — زیارت گه شد آن جای همایون

غمِ مرگِ حبیبِ خاصِ سرمد — نهایت شاق شد بر سبطِ احمد

چو شد مقتول چون آن سرفروشی — بلند از لشکرِ شه شد خروشی

نمود ارشاد سلطانِ شهیدان — که هیچو اسم خالق فرد ایشان

همه جانِ من و جانهای اصحاب — بود نزدِ خدا چون موج در آب

بقرب حق سرافرازنده ایم — باهلِ قدس همتا زنده ایم

بصحت این روایت گو قریب است — مگر آئین هم ذکرِ حبیب است

در بیان شهادت مالک ابن انس کاهل و ابن حجاج و نافع ابن هلال

الم آسمان فریاد فریاد — شهیدان ستمگر شد بیداد

کجا اهلِ مدینه صاحبِ جاه — کجا آلِ رسالت پشت همراه

بجز سندی یزید زشت مرتد — گرفتار مصیبت آل احمد
بجز ازدحام لشکر کین — پریشان صاحبان عز و تمکین
برون آمد ز فوج شاه مالک — که بود ابن انس آن مرد سالک
شجاعے نامدار شرزه شیرے — بجنگ لشکرے یکتا دلیرے
چو زور حیدر کرار غالب — چو رعب اسد مختار غالب
به فوج نحس غازی اله ور شد — جهان از ضرب او زیر و زبر شد
ز حیدر حملهٔ غازی نه کم بود — بعینه حملهٔ شیرانه آن بود
بکشت از فوج اعدا هیزده کس — شهادت یافت آخر آن خدا رس
چنان فیض امام انس و جان شد — که مالک مالک باغ جنان شد
زیاد ابن مهاجر بعد از آن رفت — برای سیر گلزار جنان رفت
بعد کشتن نه کس ز کفار — در آمد در جوار رب غفار
زیاد ابن بلال نیک اختر — مه برج سعادت مهر انور
زبان زد در زمانه ابن حجاج — به بحر جنگ زد غوطه در امواج
به پیش داشت تا تیر آن جوانمرد — به میدان فوج اعدا را هدف کرد
چو ترکش شد تهی از تیر جست — بجنگ آماده شد شمشیر در دست

بدوزخ سپرده کس را فرستاد
چو خود مجروح شد از اسپ افتاد

لعینان دستهای او شکستند
دو بازو او ز رسن محکم ببستند

بدالم افتاد شهباز سعادت
مگر بی پر به پرواز شهادت

بحکم ابن سعد زشت دشمن
زدند او را بصد بیداد گردن

ازان پس رفت نافع خاص معبود
که فرزند هلال آن ماه وش بود

نصیحت گو به اهل شام گردید
بداد ایشان مگر نفعی نبخشید

مشتغل باشد وای آخرین کی
بحق آن چمن ناچار شد وی

بمیدان تیغ او باد خزان شد
که تیر مرده تمام آن بوستان شد

فنا جمعی کثیر از اشقیا کرد
ادا حق امام رهنما کرد

بآخر کافرے نامش فراهم
که بود ابن حریث آن زشت ظالم

سر او را ز جسم او جدا کرد
ز کار زشت مردود خدا کرد

در بیان یکبارگی تاختن فوج یزید بلشکرگاه جناب سید الشهدا علیه السلام و جنگ اولاد و اقربای آن جناب بطریق حرف

دگر در مجلس ماتم خروش ست
دل اهل عزا در عین جوش ست

که آمد ظلم طغیان در تلاطم
با انبوه کثرت آنجا چند مردم

مگر هر چند مردی چند بودند
براه حق بسی کوشش نمودند

پسندیدند بر خود جمله آفات | که بود الحق شجاعت جوهر ذات
نمودند از شه دین رو بلا را | سپر گشتند شمشیر خدا را
ز بس کشتند اعدا را بکثرت | هراسان شد از ایشان آن جماعت
بسان دانه دل با جان مایوس | بزیر آسیای دست افسوس
دغا پیشه ستمگر ابن حجاج | سیه طالع بد اختر ابن حجاج
دگرگون یافت چون آثار ناورد | با ابن سعد ملعون مشورت کرد
که جنگ فرد فرد اندیشه ناکست | دلاور لشکر سلطان پاک ست
همین گر جنگ باشد نیست باور | که خواهد گشت صد کس یک دلاور
سپه یکبارگی ریزد بر ایشان | شود تا جمع این لشکر پریشان
پسندید این سخن از روی جفا کیش | بلشکر داد فرمان آن بد اندیش
که شمر زشت با فوج کثیره | دغا اندیشه نامردی و تیره
به فوج شاه دین شد حمله آور | بچند اصحاب حضرت نجبت لشکر
بطاقت پیش شه انصار بودند | که تنها سی و دو اسوار بودند
نگه داشت قدم با غم چندان | گرست جمعیت اعدا پریشان +
حصین را گفت ابن سعد دشمن | اعانت کن به پانصد تیر افگن +

چنان شد گرم بازارِ زد و ضرب — نشد تا ظهر خاموش آتشِ حرب

خیامِ شه که باهم متصل بود — بیکدیگر پریشان جان و دل بود

بجز از یک طرف هنگامِ هیجا — زحمله بود عاجز فوجِ اعدا

ندا کرد ابنِ سعد از پا درآرند — خیامِ پاک را باکی ندارند

نمودند اهلِ کین زان سمت جرأت — باین سو سر بکف اصحابِ حضرت

عظیم آویزشی بایکدگر شد — که از خون عرصهٔ پیکار تر شد

چنان کشتند اعدا را دلیران — زبون گشتند روباهان ز شیران

چنان تیغِ دلیران گشت خونریز — که دوزخ شد ز اهلِ نار لبریز

ندا میکرد ابنِ سعدِ سرکش — که افتد در خیامِ شاه آتش

چنین شد حکمِ شه اهلِ همم را — که مگذارید اربابِ ستم را

زسعی و کوششِ مردانِ دیندار — نشد هرگز آن مردود زنهار

بجرأت یاوران شاهِ والا — نمودندی بکوشش دفعِ اعدا

مگر یک کس اگر میگشت مقتول — کمی میشد بفوجِ شاهِ مقبول

بدان لشکر چو صد کس کشته گشتی — کمی هرگز نه در خاطر گذشتی

چو کم ماندند اصحابِ شهِ دین — فزون شد شورشِ آن لشکرِ کین

حضورِ شہ ابوثمار آمد ‌ پسِ تسلیم در گفتار آمد
کہ دارند اہلِ کین شورش زیادہ ‌ شوم قربانِ تو دارم ارادہ
مگر خواہد دلِ پُر اضطرابم ‌ نمازِ آخری را با تو یابم
کشید آہی ز دل فرزندِ حیدر ‌ نظر فرمود سوی چرخِ اخضر
نمود ارشاد شکرِ بے نیاز است ‌ بلی این اول وقتِ نماز است
نمازم یاد دادی اے وفادار ‌ تو از طاعت گذارانی بہ غفّار
مگر از ظالمان مہلت طلب کن ‌ توقف از پیِ طاعت طلب کن
طلب کردند چون مہلت ز اعدا ‌ حصینِ زشت فرہنگ گفت حاشا
بجا از نمازِ طاعت از شما نیست ‌ نماز و سجدہ مقبولِ خدا نیست
حبیب ابنِ مظاہر گفت در جوش ‌ کہ ای غدار کافرِ حق فراموش
نماز چون تو بشری ست مقبول ‌ نماز سبطِ احمد نیست مقبول
حصینِ بے حیا مردودِ کافر ‌ بخشم آمد بر و شد حملہ آور
ز غصہ تیغ زد ابنِ مظاہر ‌ بروی اسپ آن مردودِ کافر
بروی اسپ خود گردید غدار ‌ مجاہد کرد قصدِ قتلِ مکّار
ہجوم آوردہ ہمجنسانِ ملعون ‌ لعینِ زشت را بردند بیرون

ز بس جوش عقیدت ماہ ایمان — سعید با سعادت مہر عرفان

بپیش روے حضرت ایستادند — سپر گشتند و سینہ طرح دادند

اداے حق شہ ذیشان نمودند — فداے جان حیدر جان نمودند

ز لشکر سنگ بیدادے کہ آمد — خدنگ ظلم جلادے کہ آمد

گہے بر سینہ گہ بر دل گرفتند — سر کوے وفا منزل گرفتند

بعنوان نماز خوف حضرت — ادا فرمود طاعت با جماعت

چنین گویند چون شد سوے جنت — سعید با وفا نجم سعادت

بر آمد از تن او سیزدہ تیر — سواے زخم رمح و سنگ و شمشیر

چنین گفتند بعض اہل روایت — ندادند اہل ظلم و جور مہلت

نماز با جماعت ملتوی ماند — جدا ہر کس نماز خویش را خواند

در بیان شہادت عبدالرحمن و عمرو ابن قرظہ و غلام حبشی و عمر ابن عبداللہ رضی اللہ عنہم

کسے را نیست در دنیا بقاے — نکرد این جہان با کس وفاے

سپاہے نیست از دور زمانہ — بہشتی ہر کہ آمد شد روانہ

خوشا آن کس کہ از دنیاے فانی — کند عزم سراے جاودانی

رفیقان شہنشاہ ولایت — بدل بودند مشتاق شہادت

سوے مقتل روان شد عبد رحمان ‌ ‌ ‌ فداے کرد و آخر گشت بیجان

بحالش رب رحمان کرد رحمت ‌ ‌ ‌ برحمت عبد خود را داد جنت

پس عمرو بن قرظه بعد از ان رفت ‌ ‌ ‌ نثار شاه شد سوے جنان رفت

به پیش روے حضرت بود سرها ‌ ‌ ‌ چو گل زخمی سراپایش سرا پا

ز پا افتاد و با شه گفت یا شاه ‌ ‌ ‌ وفاے عهد خود کرد این هواخواه

امام پاک داد اورا بشارت ‌ ‌ ‌ به پیش روے من باشی بجنت

ز من پیش پیمبر ساز تقریر ‌ ‌ ‌ که می آیم نبوده نیست تاخیر

شوم با شما و بان ست ملاقی ‌ ‌ ‌ ز عمر من دمے چندست باقی

چو آن جان رفاقت گشت بیجان ‌ ‌ ‌ صداے ارکبوا آمد ز میدان

غلامے بود بس تاریک منظر ‌ ‌ ‌ که او را کرده بود آزاد بوذر

قریب حضرت آمد خواست رخصت ‌ ‌ ‌ بگفتا شاه دادم اذن رجعت

ازین مقتل بسوے خانه برگرد ‌ ‌ ‌ من جان جانب کاشانه برگرد

شنود او عرض هرگز نیست مولی ‌ ‌ ‌ که من برگردم و بیجان تو گردی

ز تو حق نمک بر خویش دارم ‌ ‌ ‌ ترا در دام محنت چون گذارم

نمی خواهی که روے تیره من ‌ ‌ ‌ شود چون مهر روز حشر روشن

بدل گردید زخوشبوی زشتم — شود آرام حاصل در بہشتم

بسوگند خدائے پاک و یکتا — بصدق دل ہمین دارم تمنا

کہ قربان تو مشتاقانہ گردم — بگرد شمع چون پروانہ گردم

سپیہ خون را چو سر در جنگ بازم — بخونہائے شما مخلوط سازم

اجازت یافت شد مردانہ در دشت — مقابل با سپاہ اشقیا گشت

چنان پا در رہ پیکار افشرد — کہ باغ ہستی کفار پژمرد

بآخر گشت چون مجروح بسیار — زتیر و نیزہ و شمشیر کفار

زہستی رو سوے ملک بقا کرد — شہ آمد بر سر بالین دعا کرد

خداوندا شود رویش درخشان — بدل با بوے خوش بویش بگردان

میان آل پاک و فدیہ من — فراق اے خالق عالم میفگن

ززین العابدین گردید مرقوم — کہ چون گردید مدفون لاش مظلوم

زتاثیر دعاے شاہ شافع — زجسمش بود بوے مشک ساطع

کسے کو خاکپاے بوتراب ست — عذاب او بدل با ثواب ست

عمو فرزند خالد بعد آن شیر — بمیدان شد روان در دست شمشیر

جہادے کرد و با اصحاب پیوست — فداے شاہ شد رخت از جہان بست

در بیان شهادت حنظله ابن اسعد

دلیری کار هر مخلوق رب نیست ز شیران همت شیری عجب نیست

خوشا مردے کہ تنها صورت شیر بہ لشکر حملہ آور شد بہ شمشیر

دلاور حنظله فرزند اسعد شد استاده به پیش سبط احمد

خریدے زخم تیغ و نیزه و تیر بروے سینه و می کرد تقریر

که مے ترسم من اے قوم ستمگار که آید بر شما قهرے ز قهار

بسان قوم نوح و امت عاد ثمود آسا شوید از قهر برباد

به محشر سرنگون سازد شما را خداوند دوزخ اندازد شما را

بگفتا شاه اے فرزند اسعد ترا رحمت کند دادار سرمد

مگر از پند ایشان نیست حاصل عذاب حق بر ایشان گشت نازل

خریدار اند از اوّل بلا را کنون کشتند خاصان خدا را

ز دین گشتند و از گفتار گشتند سزاوار عذاب نار گشتند

نمود او عرض قربان تو گردم بسے بر ظلم اعدا صبر کردم

اجازت ده دل اعدا خراشم بریده سر بمیدان تو باشم

بیابیت سر بمیدان با و غلطان بسان گوے غلطان با و غلطان

اجازت بداد شاه هفت اقلیم
روان گردید غازی بعد تسلیم

ز جرأت گشت در میدان بپا
نیامد تاب پیکارش کسی را

ز هیبت رعشه بر اندام اعدا
تموج از هوا گوئی بدریا

نشان فوج دشمن سرنگون شد
بنای کفر سقف بی ستون شد

بسی از ضرب او اعدا بگه مجروح
برویش گشت باب خلد مفتوح

شهادت یافت رخت از دهر بربست
ز دام آفت و اندوه وارست

بجنت رفت حور مهوش یافت
بکوثر جام کوثر در عطش یافت

شهادت سوید ابن عمرو و یحیی بن سلیم مازنی و ابن ابی قره غفاری و عمر ابن مطاع جعفی و حجاج ابن مسروق و جناده ابن حارث و عمر ابن جناده و عبد الرحمان ابن عمرو

بچشمم باز خون روان ست
که گلزار نبی صرف خزان ست

گلی کز شاخ نزهت بکشید سر
بدامن می برد گلچین ستمگر

ز حسرت غنچهٔ گل بسته سر گل
ازان نالانست خود مانند بلبل

سوید ابن عمرو در زهد معروف
که در تقوی و طاعت بود مصروف

دلش در سینه فیض سعادت
سویدای دلش مهر شفاعت

بمیدان قتال آمد وغا کرد
ته و بالا سپاه اشقیا کرد

اگر از زخم تن گردید گلپوش ‌ میان کشتگان افتاد بیهوش
تن مجروح چون تصویر بی حس ‌ بحیرت چشم او چون چشم نرگس
ز شور آن گروه زشت گمراه ‌ بگوشش چو آمد قتل شد شاه
دل مجروح شد در سینه بیتاب ‌ چو ماهی بر زمین غلطید بی آب
نهان چون کارد در موزه اش بود ‌ کشید او را چو شیر خشم آلود
بقتل با وجود بیجانی ‌ بصد ضعف و هزاران ناتوانی
جهادی کرد بر قوم سیه دل ‌ بسی را کشت و بسمل کرد بسمل
باخر سالم آن رنجور گردید ‌ بجنت همکنار حور گردید
شرف در الفت شاه زمان یافت ‌ ز کوشش سپهر شد قصر جنان یافت
ز بعد او که یحیی بهر مانند ‌ سلیم مازنی را بود فرزند
بمیدان چو انهر وی در آمد ‌ بجان از جراءت او لشکر آمد
جهادی کرد و شد داخل بفردوس ‌ گزید از بهر خود منزل بفردوس
از آن پس نامور قره سر آمد ‌ که بود ابن ابی قره زبان زد
غفاری در جهان مشهور و بیدار ‌ قدم زد در ره تسلیم غفار
بشوق آمد ببازار شهادت ‌ بصد جان شد خریدار شهادت

بمیدان بعد از و مقبول سرمد | عمر ابن مطاع جعفی آمد
چنان بشکن ثمر سر از تن انداخت | که آتش در نهاد دشمن انداخت
سر خود باخت آخر مرد میدان | فدای شاه شد از صدق ایمان
خوشا تقدیر حجاج ابن مسروق | که حق او را برگزیده کرد مخلوق
بنصرت یاری سبط نبی کرد | ثنایش روح زهرا و علی کرد
زهی بخت جناده ابن حارث | که دل برداشت از دنیای حادث
گریست و سوی میدان روان شد | نثار پادشاه انس و جان شد
عمر ابن جناده بعد از ان رفت | چو گل خندان بسوی باغ جنان رفت
از ان پس عبد رحمان ابن عروه | شجاع و مرد میدان ابن عروه
بمیدان شد شهادت کرد حاصل | شهادت یافت خلعت کرد حاصل
خوشا حال جوانمردان ممتاز | بدنیا نام شد در دین سرافراز

در شهادت ابن شبیب عابس شاکری و شوذب نامی غلامش و بیان انجام ویشان

فغان از انقلاب دهر فانی | که با مرگ است توام زندگانی
سوای رنج از راحت اثر نیست | حیات چند روزه معتبر نیست
ثبات روز بسے شکوه ملک و مال است | چه باشد نیست گر قربان آل است

زهی طالع خوشا فهم شهیدان | که در راه خدا گشتند قربان

جری عابس که فرزند شبیب ست | بجهت او با رحمت قریب ست

دلاور شاکری مشهور عالم | صف آرا و جری مشهور عالم

بزهد و طاعت و تقوی شب و روز | ز شکر حق تعالی بهره اندوز

غلامی داشت شوذب نام همراه | مخاطب شد باو گفت آن حق آگاه

درین هنگامه شمشیر یاری | بگو با من که در خاطر چه داری

بگفت او شوذب و تیزم صورت میغ | نه ایستم تا نگردم کشته تیغ

چو همت دید عابس آفرین گفت | چو جرأت دید عابس آفرین گفت

گرفت او را و آمد پیش شاه | باخلاص و یقین مرد حق آگاه

که یا سبط رسول الله امروز | زهی طالع خوشم از بخت فیروز

خوشا جانی که قربان تو گردد | سعادت گرد ایوان تو گردد

گواهم باش شاه حق پرستم | که بر دین تو و جد تو هستم

برهنه تیغ در دست و غضبناک | روان شد جانب افواج سفاک

ربیع ابن تمیم آواز برداشت | بسوی فوج اعدا گردن افراشت

که می آید هژبری جانب فوج | که عمان ست از بحر کفش موج

بوقتِ نعرهٔ شیرِ نر گریزد ٭ ز تیغی بصف لشکر گریزد

بضربش آب گردد زهرهٔ سنگ ٭ امان از سایهٔ تیغش نهر سنگ

ز بیم و ترسِ او افتاد یکسر ٭ تزلزل در همه گردانِ لشکر

مبارز در وغا غازی طلب کرد ٭ بغیض و خشم نعرهٔ شیرِ رب کرد

که تابش شیر برگردون نیاورد ٭ کسے از صف قدم بیرون نیاورد

صدا در داد ابنِ سعد از دور ٭ چه نامردی ست این ای قوم مقهور

باین کثرت باین لشکر خطر چیست ٭ ز یک کس بدحواسی اینقدر چیست

ز تیغش گشت هوشِ لشکرے گم ٭ چرا گردش نمی آیند مردم

شود بر وے هجومِ نیزه داران ٭ کنند او را ز هر سو سنگ باران

چو عباس دید این نامردیِ شان ٭ زبان گرم شد از سردیِ شان

زره انداخت از تن شیر افگن ٭ تنِ خود داد از جرأت به کشتن

شفق گون از غضب روی قمر شد ٭ باندامِ برهنه حمله ور شد

رخ آورد سے بر سو مرد میدان ٭ ستمگر می شدند از وے گریزان

علامش پشتِ او را پاس میداشت ٭ خسان را کمتر از خاشاک انگاشت

بهر سو خست صف از تیغ بازی ٭ که آتش گشت آبِ تیغِ غازی

تعلی شد فراموشش اسفلان را ⁂ سپر شد داغ رسوائی یلان را

کجا تیغ آختن بر فرق دیگر ⁂ ز وندا ز بی حواسی دست بر سر

بر عشته تن که از خوف آشنا شد ⁂ کمان از دست و تیر از کف رها شد

مگر از شورش اعدا که گردید ⁂ ز هر سو همچو باران سنگ بارید

خزینه بود بهر علم سینه ⁂ ز پیکانهای ناوک شد دفینه

ز بس مجروح شد پاکیزه گوهر ⁂ ز خون گلرنگ شد چون لعل احمر

بخاک افتاد جسم لاله فامش ⁂ هم او گردید بیجان هم غلامش

جدا کردند بی رحمان سر او ⁂ بخون آلود گلگون پیکر او

نزاعی بود آن قوم شقی را ⁂ که هر کس گفت من کشتم جری را

بآنها گفت ابن سعد مردود ⁂ که تاب و طاقت یک کس کجا بود

بجوش این صاحب جرأت که غلطید ⁂ ز زخم جمله لشکر کشته گردید

در بیان شهادت عبد الله و عبد الرحمان رفیقان حضرت ع

دگر خامه بچشم اشکبار است ⁂ که ذکر سید عالی وقار است

حضور شاه دین گشتند حاضر ⁂ دو کس با چشم تر افسرده خاطر

بباغ دین حق گلهای رعنا ⁂ باوج آسمان شرع جوزا

یکی عبد اللهِ ذیقدر و ذیشان ❊ دگر را نام نامی عبدِ رحمان
نمودند التماس آن هر دو یاور ❊ حضورِ بادشاهِ هفت کشور
که میخواهیم رخصت از پی جنگ ❊ که از ظلمِ عدو هستیم دلتنگ
شهِ مظلوم وجه گریه پرسید ❊ ز راهِ لطف گوهربار گردید
که در غم طبعِ انسان ناصبور است ❊ مگر این رنج و غم وجهِ سرور است
دمی باقیست این بیدادِ دشمن ❊ وزان پس دل براحت دیده روشن
برای خلد در کار است محنت ❊ که کس اجرت نیابد بی مشقت
نمودند التماس آن هر دو غازی ❊ که قربانِ تو ای شاهِ حجازی
نه بر احوالِ خود ها گریهٔ ماست ❊ براحوالِ تو شاها گریهٔ ماست
توئی در حلقهٔ اعدا گرفتار ❊ بدفعِ شرِّ شان مائیم ناچار
نمود ارشاد فرزندِ پیمبر ❊ جزای خیر بخشد ربِّ اکبر
کند ممتاز در طاعت گزاران ❊ نماید افضلِ پرهیزگاران
بشارت یافتند و شادگشتند ❊ اشارت یافتند و شادگشتند
شنیدند از شه رخصت هر دو نامی ❊ بچشمِ احمد و حیدر گرامی
دو تا با اشقیا کردند در جوش ❊ بمیدان کارها کردند در جوش

چو افرادِ غلط صف ها دریدند ❖ بریدند از جهان و سر بریدند

نه از نیزه نه از ناوک خطر بود ❖ رهِ ملکِ بقا پیشِ نظر بود

نمک بر هر جراحت گرد می شد ❖ مگر مرهم بحق درد می شد

چنان بیخود ز ذوقِ قربتِ رب ❖ که سیرابی فزودی خشکی لب

چو زار از جوع گرد حالتِ شیر ❖ شود الحق زبان جرأتِ شمشیر

بفرطِ جوع بر لب گو که جان بود ❖ شکارِ پهلوانان کارشان بود

مگر از جورِ گردون آه صد آه ❖ شدند از دارِ فانی قصه کوتاه

بقربِ خالقِ عادل رسیدند ❖ بسر دادن سرِ منزل رسیدند

خدا بر حالِ آنها مهربان شد ❖ عطا صد قصر در باغِ جنان شد

در بیانِ شهادتِ غلامِ ترکی و زیاد و ابن شعثا و ابو عمرو نهشلی و سعید ابن الحرث و مالک ابن عبد الله

چنین آورده اند اهلِ روایت ❖ غلامِ ترکی سید هشت حضرت

که قاری بود قرآن خدا را ❖ مدام آمادهٔ زهد و اتقا را

چنان در خدمتِ شاهِ هدی بود ❖ که قنبر در رکابِ مرتضی بود

ز شه رخصت شد و آمد بمیدان ❖ بسی را کرد بی سر زان لعینان

ز بس کشتن که زد دریای خون جوش ❖ اجل گردید او را حلقه در گوش

چو زخمی شد تنش افتاد بر خاک | حسین آمد ببالینش الم ناک
بصد حسرت نگه می کرد سویش | نهاد از مهر روے خود برویش
غلامِ با وفا چون چشم وا کرد | بخود بالید و شکرِ حق ادا کرد
غلامے را چه آقا کرد منت از چه | تبسم ساخت روحش کرد پرواز
تنش از زخمی تابید چون بدر | ایازے بود یوسف گشت در قدر
زبعد او زیادِ عمرش پیوند | که از یادِ خدا دل داشت خرسند
بعالم ابنِ شعثا بود مشهور | شجاعِ مهرسان هر مو پر از نور
بسوے مرگ چون عمرِ روان رفت | پے جنگ و جدل بر کافران رفت
شجاعِ مهر روے او سنان بود | گرو خارے بچشم دشمنان بود
بترکش داشت غازی هشت ناوک | که هر یک قاصدِ جان گشت ناوک
دعا میکرد شاه یارب عطا کن | خدنگش را باماج آشنا کن
بهر تیرے که او از کف رها ساخت | یکے را زان میان بر خاک انداخت
بخاک انداخت آن فرخنده مسلک | بمیدان هشت کس از هشت ناوک
چو او هم کشته در راهِ خدا شد | بفرزندِ رسول الله فدا شد
روان شد بعد و شد کو شبلی بود | مجاهد قاری قرآنِ معبود

پس قتل سیه رویان بآخر ۞ بحق قاتل انگشت عامر ۞

چو او هم شد روانه سوی جنت ۞ مشامش تازه شد از بوی جنت

خدا آگاه سیف ابن ابی الحرث ۞ معین شاه سیف ابن ابی الحرث

دگر فرزند عبدالله مالک ۞ دُر دریای عز و جاه مالک

بخدمت آمدند این هر دو غازی ۞ گرفتند اذن از شاه حجازی

فدا در راه حق گشتند و رفتند ۞ برحمت مستحق گشتند و رفتند ۞

در بیان شهادت پسران حضرت مسلم و اولاد عقیل رض در میدان جنگ

دگر ابر سیه برخاست از کوه ۞ که بارد بر زمین باران اندوه

رخ هر باغ از زهر آب شوید ۞ بجای سبزه زهر از خاک روید

در آید تیرگی در بزم امکان ۞ کند خاموش از بارش چراغان

ز جوش غم دران صحرای غربت ۞ زمین تا آسمان شد غرق حیرت

دو دست از بهر زدن مالید جبریل ۞ برنگ صور خود نالان سرافیل

ز اشک نوح طوفان بین بجوش ۞ صدای واحسین آید بهر گوش

پس هر حور گریان با بتول ست ۞ جهان بزم غم سبط رسول ست

عجب وقت ست بر سبط پیمبر ۞ هجوم دشمنان و شور محشر

شه مظلوم و باقی چند مردم | حواس اهلبیت مصطفیؐ گم
رفیقان کشته و در خون فتاده | بسر دادن عزیزان ایستاده
امامؑ دین ز سوزش بر جگر داغ | ز قتل لاله رویان داغ بر داغ
جدا گشتند انصار از شهؑ دین | همه یاران غمخوار از شهؑ دین
بخیمه اهلبیت پاک باقی | فقط آل شه لولاک باقی
فقط آل حسینؑ و آل حیدرؑ | فقط آل عقیلؑ و آل جعفرؑ
فقط آل حسنؑ در خدمت شاهؑ | بایشان ذات حضرت قصه کوتاه
بیک جا جمع شد خیل نمازی | تقدم خواست غازی ز غازی
بقصد دل کمر بستند بر مرگ | مجسم گشت و آمد در نظر مرگ
روان گردید اول گشت عازم | بشوق جنگ عبدالله مسلم
حضور شاهؑ آمد بهر رخصت | بآن شیر ژیان فرمود حضرتؑ
که داغ مسلمؑ مظلوم کم نیست | دلم را تاب این اندوه و غم نیست
بگفت او شد مرا یا شاهؑ لازم | که گیرم انتقام خون مسلمؑ
ز حد بگذشت چون اصرار غازی | اجازت یافت از شاهؑ حجازی
روان شد از پی پیکار زیشان | خجسته خو چون آمد به میدان

زہر جانب ہجومِ اہلِ شر شد | زہر سو بارشِ تیغ و تبر شد
چو تیغِ آن جری تابید چون برق | شدند آن اشقیا در خونِ خود غرق
قیامت شد جہان در لرزہ آمد | زمین و آسمان در لرزہ آمد
بہر سو کرد رو از تن سر انداخت | تزلزل در میانِ لشکر انداخت
یکے از خوف چون روبہ گریزان | یکے بر سر ز خجلت خاک بیزان
یکے می گفت این شیریست پُر دل | کرا یارا ست تا گردد مقابل
بیک حملہ کہ فرمود آن دلاور | دو کم یک صد جوان را کرد بے سر
ولیکن از جراحت ہاے کاری | روان شد خونِ تن چون آبِ جاری
لعین ابنِ صبیح و ابنِ مالک | بقتلِ او رسیدند این دو ہالک
بضربِ این لعینان کار او شد | بخون غلطان تنِ افگار او شد
چنین گویند این شیرِ دلاور | بہ پیچا دست خود بگذاشت بر سر
لعینے خرمنِ ہستیِ او سوخت | ز تیرے دست و پیشانی بہم دوخت
محمد نام بود او را برادر | کہ بہرِ او روان شد سوے لشکر
بقتل آورد جمعے از لعینان | بہ شہرِ نیستی منزل گزینان
لقیط ابنِ ایاسِ بے سعادت | بقتل آورد او را از شقاوت

ازان پس جعفر مقبول معبود ؎ که فرزند عقیل نامور بود

رجزخوان شد سر میدان خدا رس بکشت آورد و غازی پانزده کس

بقولے ابن خوط اوراست قاتل بقولے عروہ عروہ و سہیل

ز بعد انتقالش عبد رحمان که فرزند عقیل ست ابن عم او دان

مسلح قصد میدان وغا کرد سر شقی لعین از تن جدا کرد

بآخر گشت مقتول آن محب ؎ بضرب تیغ عثمان ابن خالد

ز بعد فوت این مقبول علام دگر غازی جری عبد اللہ نام

که این ضرغام ہم ابن عقیل ست شہید و فدیہ رب جلیل ست

بمیدان شد و پیدا وغا کرد بضرب تیغ شخصے را فنا کرد

بہ تیغے کہ زد بر فرق اعدا قیامت شد در اہل نار برپا

چو شد مجروح آخر گشت مقبول بتیغ بشر ابن خوط مقتول ؎

بقول بعض کاین ہم صدق ملوست کہ عثمان ابن خالد قاتل اوست

محمد بعد آن غازی کمر بست ؎ کہ پور بوسعید ابن عقیل ست

بسے را کشت از قوم ستمگار بسے را کرد از آب تیغ فی النار

بمیدان قاتل او گشت آخر لقیط روسیہ فرزند یاسر

بقولِ بعض شد کشته دران دم ــــ علی ابن عقیلِ نامور هم

دربیان شهادت محمد و عون پسران حضرت زینب خاتون

دلِ هر ناطق و صامت ملول ست ــــ که روزِ قتلِ اولادِ رسول ست
عجب روزے که در تکلیفِ یکدم ــــ دهد عیشِ ابد ربِّ دو عالم
خوشا آنانکه پیشِ شاه بودند ــــ ز قدسی گوے در رفعت ربودند
چو مورے نیز شد پامال آنجا ــــ سلیمان گشت در اقلیم عقبا
سحرگه یا بشب و مستی نه سودم ــــ درین حسرت که من آنجا نبودم
اگر بودے درآنجا خیر اندیش ــــ نثارِ پاے شہ کردے سرِ خویش
کنون گریه بحالِ آن غریبان ــــ بود نعمت بحقِ خوش نصیبان
ولا آمادۂ شو آه و بکا را ــــ بدل کن گوش حالِ کربلا را
چو آمد نوبتِ اولادِ جعفر ــــ پریشان گشت فرزندِ پیمبر
دو فرزندانِ زینب بنتِ زهرا ــــ حضورِ شاهِ دین بودند آنجا
محمد ابن عبد الله و سجاد ــــ ز برجِ جعفرِ طیار این ماه
دو ریکتاے دریاے شرافت ــــ گلِ رعناے گلزار نجابت
دگر عون جری صاحب ارادت ــــ بسن کم لیک و جرأت زیاده

مہِ پرنورِ چرخِ جاہ و اجلال ٭ جبینش مطلعِ خورشیدِ اقبال ٭

باوجِ حسن رخشندہ چو کوکب
چراغِ خواہرِ شبیرؑ زینبؑ

دو گل در باغِ رفعت ہر دو رعنا
دو گوہر در شرافت ہر دو یکتا

دو ماہِ آسمانِ جاہ و حشمت
دو مہرِ برجِ تعظیم و کرامت

دو موجِ بحرِ عرفانِ الٰہی
دو شمع اندر شبستانِ الٰہی

دو جزوِ ہو کہ بر ہستی مقدم
دو حرفِ کن پئے ایجادِ عالم

یکے مثلِ نبیؐ در خلق و ہمت
یکے مثلِ علیؑ شمشیر جرأت

چو رنگ و بوئے گل ہر وقت باہم
بباغِ یکدلی بادامِ توام

نہ این زان کم نہ آن زو کم ہمر ہو
چو سبطینِ محمدؐ ہم ترازو

چو زینبؑ دید آفت بر برادر
بفرزندانِ خود فرمود مضطر

چو می بینید فکرِ جنگ باید
ازین بہتر دگر روزے نیاید

پئے قربانیانِ کعبۂ حق
چہ عیدست این کہ آزادیست مطلق

حسینؑ ابنِ علیؑ جانِ پیمبرؐ
چراغِ محفلِ زہراؑ و حیدرؑ

درین غربت بصد آفت گرفتار
خوش آنکس کو شود او را مددگار

بپائے شاہ مردن زندگانیست
ہمین مردن حیاتِ جاودانیست

بسے باید که وقتِ تام تنگ ست | بسر دادن نه این جاے درنگ ست
به تسلیم و رضا مردانه باشید | بحورانِ جنان همخانه باشید
حسینِ ابنِ علی فرزندِ زهراست | ادای حقِ او تحصیلِ عقبی ست
تامل در رهِ مولا نزید | هراسنده از زهرانِ یزید
محمد اول از تفهیمِ مادر | مشرف شد حضورِ ابنِ حیدر
چو رخصت خواست از شاهِ زمانه | دلِ شه تیرِ غم را شد نشانه
تامل کرد و اشک از دیده بارید | محمد بر قدم افتاد و غلطید
طلب اوراکه اذنِ جنگ سرور | کلامِ شه که اول اذنِ مادر
بنزدیک آمد و زینب صدا زد | قبولِ این تحفه محتاج گردد
کجا دولت که قربانِ تو سازم | بسے محتاج یا شاهِ حجازم
همین دولت کند زینب بشارت | که رد گردد بلا از جان زارت
ولکن انکار گویم دست بسته | دلِ بیکس مکن شاها شکسته
شنید از اصرارِ زینب گشت ناچار | رضا ایش داد و گریان گشت بسیار
بمیدانِ وغا وارد شد آن ماه | بصد شوکت بصد حشمت بصد جاه
بجوم اشقیا از هر طرف شد | به هاله ماهِ سلطانِ نجف شد

سپاه شام گرد لاله رخسار | چو آن ابری که آید سوی گلزار
کمانداران بشغل بارش تیر | پی پیکان نیزه و برق شمشیر
مگر چون تیغ غازی برق صفت شد | بیکدم ابر تیره برطرف شد
بهر صف حمله ور گردید چون شیر | شریران سوختند از برق شمشیر
شدند از دست او فی النار شامی | بیکدم کشته شد سردار نامی
ز خوف ضرب او لشکر گریزان | ز تن هر روح تا محشر گریزان
بلشکر میمنه و دو میسره که صف بود | سپه که این طرف که آن طرف بود
ز حملاتش که آن غازی بسر کرد | بیکدم میمنه را میسره کرد
گریزان گرچه کرد اهل جفا را | علاجی نیست هیچ الا قضا را
ز زخم نیزه و شمشیر و خنجر | تنش صد چاک شد مثل گل تر
چو آن گل ز دست کین که غلطید | چو بلبل روح اهل قدس نالید
بآخر کشته شد از تیغ عامر | تمیمی بود آن مردود کافر
ز دست عامر ملعون شامی | پذیرفت آه عمر او تمامی
ز بعدش عون سرو باغ جعفر | شد از قتل برادر دست بر سر
رضا از شاه حاصل کرد و آمد | ز دنیا بر کران دل کرد و آمد

رجز می خواند کای قوم جفا کار ❊ جدم جعفر که در خلد ست طیار

ز تیغم می چکد خون روز میدان ❊ کنم سرها جدا از تیغ برّان

حسین ابن علی را جان نثارم ❊ سر از پای شتر نقش بر دارم

فدای شاہ ابرارم بصد جان ❊ شهادت را خریدارم بصد جان

گہے دنیا بچشم من نیرزد ❊ بقدر دانه این خس من نیرزد

بگفت این حرف و حمله کرد بر فوج ❊ چو موج بحر شد زیر و زبر فوج

نخستین از غم خون برادر ❊ نمود از پیکر قاتل جدا سر

پس آنگه تیغ بر فرق عدو برد ❊ ز آتش ناریان را آبرو برد

ز اسوار و پیاده بست و یک کس ❊ بگشت و کرد میدان پاک از خس

بخاک افتاد چون زخمی بسی شد ❊ روان از جسم قاتلش ناکسی شد

که عبدالله تکیه بود نامش ❊ چو نمرود لعین دوزخ مقامش

گذشته شد آه فرزندان زینب ❊ بدن ماند و فنا شد جان زینب

بشغل آه و زاری بود مادر ❊ مکرر می گفت در زاری مکرر

خدا را شکر گشتم سرخ رو من ❊ به پیش فاطمه از فضل و المن

خدا آن هر دو را مغفور سازد ❊ با نواع نوازشها نوازد

فدا سر در رہ مولا نمودند | بہ حشر عزت ما در فزودند

در بیان شہادت قاسم ابن حسن علیہ السلام

ز عشرت رنگ در باغ جہان نیست | کدامی گل کہ پامال خزان نیست
بماتم جیب ہر گل چاک چاک ست | صنوبر شکل آہ دردناک ست
چراغے گر بشب گردید روشن | سحرگہ شد خموش از باد دامن
سحر گردید خورشید یکہ تابان | بہ مغرب شد بوقت شام پنہان
صدائے نوبت شادی سحرگاہ | بشب شور بکا بر مرقد شاہ
نباشد اعتبارے این جہان را | عداوت با زمین ست آسمان را
ہزاران خانہ آباد و ویران | بسا بستان ز بربادی بیابان
بسا نام آوران بر خاک خفتند | کفن کردند در برزخ نہفتند
غم انگیز ست قطع زندگانے | خصوصاً شاق مرگ نوجوانے
جوان را پیر سازد مرگ فرزند | اگر مہر ست گردد ذرہ مانند
نہ ذوق داغ ہر دلگیر داند ❊ | اگر داند دل ستمدیدہ داند ❊
چہ فرزندان گلرو لالہ رخسار ❊ | ز خون گشتند پیش چشم گلنار
در دولت ز جوش گل چمن بود | یکے زان قاسم ابن حسن بود

نظیر یوسف از حسن خداداد
از و یثرب چو ملک مصر آباد

رخ این حسن رشک چمن بود
به حسن خلق هم چون بوالحسن بود

به علم و فضل و زهد و حلم نامی
به چشم خلق از طفلی گرامی

جبین رشک قمر خورشید طلعت
فروغ مطلع صبح سعادت

درخشان چهره اش برق تجلی
که از روشن چراغ چشم موسی

سواد کاکل مشکین شب قدر
رخ پرنور تابان صورت بدر

میان هر دو رخ سبیکه هویدا
که شق شد چون قمر خورشید گویا

بهم از زلف در روی عالم افروز
شب معراج و صبح روز نوروز

دو گیسو مایه صد زینت و زین
دو ابروی معنی تفسیر قوسین

پی سجده دو محراب مقوس
گرفت او کعبه و بیت مقدس

قریب رخ صفا توام زنخدان
به کعبه چشمه زمزم نمایان

صف مژگان نگر در چشم پرنور
بود این قصر گو هر آن صف حور

به چشم این مردمک را طرفه حال است
مکین در حجره کعبه بلال است

مژه جنبید و نشتر در جگر شد
دل بینندگان زیر و زبر شد

دهن صرف ثنای رب سرمد
بدان سان در احد چون میم احمد

کرامت در دم گفتار باشد ❊ خوشا لعلے کہ گوہر بار باشد
صفا آگین عجب پر نور سینہ ❊ دُرِ عرفانِ باری را خزینہ
پے پرواز اوج شوکت و فر ❊ دو بازو صورتِ جعفر دو شہپر
دمِ خنجر بسینہ عکس دندان ❊ بگردن سبحہ از دُرِّ غلطان
فزوده از عکس در آئینہ کف ❊ رقم از کلکِ ناخن کرد مصحف
خطوطِ کف ہمین آیات باشد ❊ بیکی حق را صفات و ذات باشد
پے پابوس آمد از رہ دور ❊ شہادت در کفش از خلد منشور
کہ یا وقتے کہ در میدان گذارد ❊ سجل از خلدِ رضوان پیش آرد
زخط نا آشنا رخسارِ گلگون ❊ ہم از حدِ بلوغ او بود بیرون
حضورِ شاہ آمد بہرِ رخصت ❊ ز رخصت تا کند حاصل سعادت
شہِ مظلوم سر در پیش انداخت ❊ تأمل در اجازت دادنش ساخت
بزاری او بپائے شاہ افتاد ❊ قدم بوسید و پیہم کرد فریاد
نشد شہ را سوائے اذن چارہ ❊ بقتل کیں از عنایت شد دو بارہ
ز بے الفت کہ بحرِ لطف در جوش ❊ تنِ آن ماہ مصحف رحل آغوش
سوارِ اسپ شد آمد بمیدان ❊ کہ میدان از جمالش گشت رخشان

شد از نور جمال آن دلاور | بمیدان ذره ذره مهر انور

به تسلیمش خمیده هر علم شد | سر هر نیزه مثل تیغ خم شد

بگرد آن جری فوج ستمشور | چو پیرامون شکر لشکر مور

شگفته در میان سبزه لاله | به لیل تیره کوکب مه به هاله

بیک حمله که کرد آن ماه رخسار | صف اعدا دریدا و هم کمان وار

طیور آسا زتن جانها پریدند | بیک پرواز در دوزخ رسیدند

به ضرب تیغ سی و پنج ملعون | بخاک دشت غلطیدند در خون

شریران هر طرف فی النار گشتند | کباب از آتش رخسار گشتند

چنین راوی کشاید لب بگفتار | که من بودم میان فوج کفار

نظر کردم بچشم خود بمیدان | که آمد کودکی چون ماه تابان

عیان نور از جبین انور او | زدارائی لباسی در بر او

بپا نعلین با احوال خسته | بپای راست نعل او شکسته

عمر نامی که بود از سعد ظالم | بلب آورد بی خوف مظالم

برب کعبه اینک سیروم من | که بردارم سر او را ز گردن

بگفتم تاب آن دارد دل تو | زنی ضربت باین نازک تن او

اگر بر من زند شمشیر این ماه ۔ کشم تیغی برو استغفر الله
گروه گمرها او راست کافی ۔ همین او را بود کافی و وافی
سخن هاے مرا نشنید مرتد ۔ نگاور تاخت بر وے ضرب تیغ زد
بر او افتاد سیّد زاده بر خاک ۔ بریگ گرم غلطان جسم صد چاک
ندا فرمود آن مجروح بیتاب ۔ که واعمّاه واعمّاه دریاب
نظر کردم که سوے لشکر کین ۔ بناگه چون عقاب آمد شه دین
بمیدان چون هجوم اشقیا یافت ۔ صفوف لشکر اعدا ز هم شگافت
چو شیر خشمگین شد حمله آور ۔ بدان گردن کشان کینه پرور
بقتل قاتل قاسم نظر داشت ۔ قلم شد دست او چون دست برداشت
ز فریادش دویدند اهل لشکر ۔ که سازندش رها از دست سرور
کشاکش بسکه شد باهم در آن دم ۔ بآخر گشته شد آن ننگ عالم
تن قاسم در آن هنگامه و شر ۔ بزیر پاے اسپان کوفت یکسر
ببالینش چو آمد دید مولا ۔ که ساید بمیدان بر زمین پا
کشید آهے ز دل افتاد بر خاک ۔ که لرزید آسمان زان آه غمناک
گرفت آن پیکر مجروح در بر ۔ بگفت اے واے فرزند برادر

طلب کردی مرا بہر اعانت ❊ نشد از من اعانت در مصیبت
ترا بی جرم بیدردان کہ کشتند ❊ بہ تیغ و خنجر بران کہ کشتند ❊
شدند از غیظ و قہر رب اکبر ❊ گرفتار عذاب روز محشر ❊
اب وجد تو با ایشان ستیزند ❊ کجا در عرصۂ محشر گریزند ❊
تن مجروح را برداشت حضرت ❊ بسینہ سینہ اش بگذاشت حضرت
کشید سر بر زمین پاہای مجروح ❊ روان خون از تن زیبای مجروح
میان کشتگان خویش جا داد ❊ بحق بسپرد و در امن خدا داد
دعا فرمود یارب داد من گیر ❊ قصاص عترت و اولاد من گیر
بدنیا خوار باشد قوم ظالم ❊ بعقبی سرنگون اندر جہنم

در بیان شہادت ابوبکر و عمر و عثمان و جعفر و عبد اللہ و محمد و فرد سے ابراہیم پسران جناب امیر علیہ السلام

بیا ای خامہ سامان الم کن ❊ کہ آبی در دوات از اشک خم کن
شود ہر سطر یکتا عذر صف غم ❊ بہ تن ہر حرف پوشد رخت ماتم
من و تو ہر دو اشک از دیدہ ریزیم ❊ بیاد شاہ با اعدا ستیزیم
زبان من نماید تیغ رانی ❊ ترا باد و مناسب ہمزبانی

چه پروا گر ز اعدا هست انبوه … دو دل هر گه شود یک بشکند کوه

چنین راوی روایت کرد انشا … چنان شد گشت و خون از جور اعدا

که آمد نوبت اولاد حیدر ❖ … جناب مرتضیٰ خیر عالم داور

امیر المومنین را نور دین ❖ … که عبدالله بود آن برگزین

همی گفتند او را اسم ابوبکر … دلیر و نامی عالم ابوبکر

جوانی بود رعنا سرو اندام … گل رویش بهار باغ اسلام

بمیدان وغا آمد وغا کرد … گروهی را ز بیدینان فنا کرد

بضرب تیغ و زور دست و بازو … نمود انهار خون جاری لب جو ❖

ز زور بازوی او کوه لرزان … ز بانگ نعره اش حشری بمیدان

نگر از جور گردون نیست چاره … بمیدان پاره شد آن ماه پاره

به تیغ ابن عقبه کشته گردید … مه حیدر به اوج عرش تابید

و یا در دشت گردید آن فلک قدر … قتیل از تیغ جور زخر بن بدر

عمر ابن علیؑ زان بعد آمد … بسوی فوج ابن سعد آمد

نخستین قاتل بوبکر را کشت … و زان پس فوج اهل مکر را کشت

بوقت ضرب هر دم بانگ شمشیر … که زود این قوم را اسنی نار دگیر

برون آمد عبث هرکس به پیکار — کشید او را جسم اژدها وار

باخر آن همای اوج رفعت — ببر پوشید تشریف شهادت

ازان پس رفت عثمان ابن حیدر — ز رعب جرأتش لرزید لشکر

بخاک انداخت بسیاری ز اعدا — چه میدان کرد انباری ز اعدا

ز تیر خولی مردود دشمن — به خاک و خون فتاد از پشت توسن

گل شاداب از شاخ تر افتاد — بکشت دین گداز لشکر افتاد

اباسی ظلم پرور تیره باطن — سیه طالع بد اختر تیره باطن

که بود او ابن حازم نطفهٔ ظلم — خمیر مایهٔ مظالم نطفهٔ ظلم

بضرب تیغ کین ظالم جفا کرد — که سر از جسم پاک او جدا کرد

ز عمر او بقدر بیست و یک سال — به چندین رفته باشد اندران حال

پس آنگه جعفر مقبول معبود — که فرزند امیرالمؤمنین بود

ز عمرش بود آخر نوزده سال — شهید راه حق شد آن خوش اقبال

قمر در برج ظلمت نهان شد — بهار تازه پامال خزان شد

به تیر خولی و شمشیر هانی — روان شد سوی ملک جاودانی

دگر غازی که عبدالله کلان بود — که چون بادام با او توامان بود

برادر را چو بیجان دیده برگشت ・ مهیای شهادت شد روان گشت

گروهی از لعینان کرد تسخیر ・ بزور تیغ و بازو آن دلاور

ز تاب تیغ غلطان هر جا جو ・ کباب خام سان پهلو به پهلو

نگر شد تشنگی هرگز نه حاصل ・ به خامی در جهنم گشت داخل

ز تیغ و تیر زخمی شد هزاران ・ بگردش هر سوار و هر پیادان

بآخر شد قتیل از تیغ جانی ・ خزان آمد بگلزار جوانی

خزان باغ جوانی شد جوان رفت ・ که بست و پنج ساله از جهان رفت

محمد نیز فرزند علی بود ・ به اعدا جنگ کرد و کوچ فرمود

ز ابراهیم هم آمد روایت ・ نگر ثابت نه گردید این حکایت

عیان شد از جناب صاحب الامر ・ بیان شد از جناب صاحب الامر

برادر پنج حضرت را بمیدان ・ شهید راه حق گشتند قربان

محمد جعفر و عباد و عثمان ・ دگر عبدالله و عباس ذیشان

عجائب غم غم ام البنین ست ・ غم افزا ماتم ام البنین ست

که چون از مرگ فرزندان خبر یافت ・ جهان تاریک و پیش نظر یافت

بگورستان صباح و شام میرفت ・ برای نوحه آن ماتم میرفت

دل اهل مدینه از فغانش ٭ شده گریان چو چشم خونفشانش

عدوی آل احمد بود مروان ٭ مگر از نوحه اش می گشت گریان

اثر آن ناله شبگیر دارد ٭ که در قلب عدو تاثیر دارد ٭

در بیان شهادت حضرت عباس علمدار ابن جناب حیدر کرار علیه السلام

جهان از جوش غم شد عالم آب ٭ شب تاریک و بیم موج و گرداب

گرفتار بلا در لطمه باکیست ٭ سبکباران ساحل را خبر چیست

شکسته کشتی و بیتاب مردم ٭ کجا راه سلامت در تلاطم

به تندی تند صرصر بادبان شد ٭ پر پرواز شد برگ خزان شد

ته و بالا سفینه در کف موج ٭ گهی اندر حضیض و گاه بر اوج

بلای ناخدا انگشت پابوس ٭ گهی مالد ز حسرت دست افسوس

سبکدوشان سبک از بار گشتند ٭ به بحر غم ز راه پل گذشتند

گرفتار بلا پس ماندگانند ٭ که با جوش تلاطم همعنانند

سلامت ابتلا دارد چه فرق است ٭ سرور جاودان مابعد غرق است

سبکروحان گذشتند از زمانه ٭ بدست آمد نشاط جاودانه

بسا از همرهان در خلد داخل ٭ بسا پس ماندگان مشتاق منزل

کنون حالِ شہِ والا نویسم — ہجومِ لشکرِ اعدا نویسم

کہ چون فوجِ خدا گردید بے سر — شہ دین ماند با عباسؑ و اکبرؑ

علی اکبر شبیہِ مصطفیٰؐ بود — برادر ہم نشانِ مرتضیٰؑ بود

فروغِ دین از دیدارِ اکبرؑ — ثنائے زورِ بازو از برادر

برادر ہم پسر خواہانِ رخصت — بجان و دل طلبگارِ شہادت

مسافر در کدام آتش گدازد — کرا رخصت کرا رخصت نسازد

نگاہِ یاس بر رخسارِ اکبرؑ — نگہ بر روئے عباسؑ دلاور

شجاع و نامور عباسِ غازی — علمدارِ شہنشاہِ حجازی

بفرزندانِ حیدرؑ بود نامی — باولادِ ابوطالبؑ گرامی

جمالِ باکمالش نورِ یزدان — بہ روز و شب چو مہر و ماہِ تابان

زہے حشمت زہے شوکت زہے شان — بجرأت شیر و مثلِ شاہِ مردانؑ

شجاعت چہ بلند است جرأتِ او — سخاوت نازد از ہمتِ او

گریزان شیر از رعبش چو روباہ — ببازو قوتِ دستِ یداللہؑ

چہ زہد و طاعتِ باری یگانہ — چہ حسن و خلق مشہورِ زمانہ

بہ روز آورد شب در طاعتِ رب — بلب ذکرِ خدا ہر روز و ہر شب

قد موزون او چون سرو بالا
سہی بالا ز فیض حق تعالی

اگر می شد سوار اسپ تازی
رسیدی بر زمین پای نمازی

قمر طلعت بفضل رب خلاق
لقب ماہ بنی ہاشم بآفاق

بروز معرکہ آن خاص معبود
علمدار حسین ابن علی بود

میان فوج فرزند حبیب
قطب حیدر حمزہ و ہم شان جعفر

چو آمد رو بروے شاہ مظلوم
بحسرت دید سوے شاہ مظلوم

بحال سخت از اشک از دیدہ ہا ریخت
بہ آب چشم صد خون دل آمیخت

بحسرت عرض شد دست بستہ
کہ اے دارو ے دلہای شکستہ

مرا بالتست دعوای غلامی
غلام خاص خواہر سکینا می

شود عدا از تیر گاہی ہمراہانم
من از آہستہ رفتاری بمانم

اجازت دہ کہ قربان تو گردم
شریک سرفروشان تو گردم

رسم ہم پایہ اوج شہادت
برم سرمایہ مجد و سعادت

شہ مظلوم از عرض برادر
روان کرد اشک خون از دیدہ تر

پریشان حال گشت آن شاہ خوشخو
کہ دستے بر کمر دستے بہ بازو

چو شد وا شد ز دشت دشوار
تو ہستی در سپاہ من علمدار

شنو وا رفتن تو سوے میدان ٭ دل من ہمچو فوج من پریشان ٭

نمود او عرض شاہا سینہ تنگ ست ٭ کہ دل شیشہ بود و باران سنگ ست

بیک شورش افواج کفار ٭ قریب خیمہ می آیند ہر بار

دگر سو نالہ و فریاد اطفال ٭ دلم را میکند و سینہ پامال

ز صحرا کاروان گردید راہے ٭ من و چون گرد ماتن تباہے

بہ ہجر اقربا صد داغ بر دل ٭ تامل بعد ازین البتہ مشکل

دل من سیر شد از زندگانی ٭ شدم مشتاق ملک جاودانی

چو یابم اذن ہمت بگمارم ٭ و مار از لشکر اعدا بر آرم

عزیزان مرا کشتند اشرار ٭ عوض گیرم ازین فوج ستمگار

چو حضرت دید کان مشتاق معبود ٭ براہ آخرت گرم ست فرمود

پے آل عبا کن فکر آبے ٭ کہ دارند از عطش سخت اضطرابے

قریب فوج اعدا رفت عباس ٭ بصد تعجیل تنہا رفت عباس

بگفت اے سخت جان ای سنگدل قوم ٭ ستمگر بے حیا نا منفعل قوم ٭

اگر پیش شما مائیم مجرم ٭ خطا و بے خطا مائیم مجرم

زنان و کودکان را نیست جرمے ٭ صغار بے زبان را نیست جرمے

ترحم بر غریبان فرض عین است / که تنگ از فاقه اولاد حسین است

نه ایشان آل و اطفال رسول اند / نه ایشان راحت جان بتول اند

جگر در ماتم محسن زهرا / ز بی آبی پریشان آل طاها

ضعیفان هیچ نشنیدند برگشت / به بیرحمان نصیحت بی اثر گشت

صدا از خیمه ها برخاست ناگاه / که رفت از تشنگی جان آب فهد

شنید این حرف و شد بیتاب عباس / چو ماهی شد طپان بی آب عباس

سوار اسپ شد برداشت مشکی / بدستی نیزه و در چشم اشکی

سوی نهر روان غازی ان شد / بساحل از زحام دشمنان شد

فراهم چون الف آن جا کماندار / سوای نیزه داران جفا کار

پی قتل سوی حرم کردند اعدا / ز هر سو تیر باران بی محابا

به هر جانب سپه شمشیر آلی / و هم تیران شمشیر آلی

چو دید آن اشتداد فوج مرتد / تن تنها بر آنها خویش را زد

تن اعدا ز هیبت گشت بیجان / که زخمش بود چون شمشیر بران

گریزان از کمال خوف دشمن / چو از صرصر خس و خاشاک خرمن

[illegible] مانند سگان / یکی غلطان بسان گوی غلطان

بهر جا تیغ او چون برق تابید ... باتش سوخت لشکر خاک گردید

عجب محراب بود آن تیغ غازی ... سر اعدا نگون کرد آن نمازی

که بود استاده هر سو صف بصف ... به سجده سرنگون افتاد هر صف

مگر طاعت شقاوت از و نما شد ... وبال گردن اهل ریا شد

نگنجد آن کثرت مور و مگس را ... بدوزخ داد جا هشتاد کس را

بآب نهر چون خود را رسانید ... روان در نهر آب موجزن دید

کفی از آب بیتابانه بر داشت ... که آتش از عطش اندر جگر داشت

بیاد آمد لب خشک غریبان ... خصوصا تشنگی شاه ذیشان

بدریا آب را انداخت از کف ... به بیمار حق [illegible] انداخت از کف

هوای آب نهر از سر بدر ساخت ... روان نهری ز اشک چشم تر ساخت

ز دریا مشک را پر کرد صفدر ... بدوش خود کشید آنرا دلاور

ز ابر آمد برون چون برق تابان ... بسوی خیمه شه شد شتابان

خیال عترت شاه زمن بود ... سحاب آسا بعجلت قطره زن بود

سر راهش شریران برگرفتند ... ره جنگ وجدل از سر گرفتند

دلاور راه می پیمود و میرفت ... بهر صف لشکری کشتن بود و میرفت

دران دم ابن ورقا زشت گمراه — برآمد از کمین سے فی الفور ناگاه

حکیم ابن طفیل او را مدد کرد — ز بدبختی بدسے امداد بد کرد

ستم تیغ جفا سے بے حیا ساخت — که دست راست را از تن جدا ساخت

بدوشش چپ سپرد آن مشک را شیر — ز دست چپ بکف آورد شمشیر

وفا می کرد غازی راه می رفت — بصد عجلت بسوی شاه می رفت

حکیم بے حیا ناگه دغا کرد — لعین دست چپش را هم جدا کرد

گرفت او مشک را آخر بدندان — دوانید اسپ سوے شاهِ ذیشان

باین امید بود او راست تا بے — رسد تا تشنگان شاید که آبے

لعینے تیر زد بر مشک بیباک — که آب مشک یکسر ریخت بر خاک

دگر تیر آمد و بر سینه اش چسپید — که از ضعف بدن بر اسپ گردید

ندا کرد اے برادر زود دریاب — دل و جانِ پیمبر زود دریاب

چنین هم راوے کرده است اظهار — لعینے نام نوفل مرد غدار

عمودے زد بفرق آن علمدار — که روحش کرد سوی خلد پرواز

چه راحت در جهان این دل نیافت — که آبِ کوثر از دست علی یافت

شهِ بیکس ز آوازِ برادر — پریشان حال گشت و خاک بر سر

صدای حضرت عباس غازی — سنان شد در دل شاه حجازی

چو خود را تا با حضرت رسانید — تن بیجان او در خاک و خون دید

کشید آهی ز دل از فرط اندوه — ببارید اشک همچون ابر در کوه

نمود ارشاد و بر زانو بزد دست — که پشت من درین اندوه بشکست

چنانکه هم حال آن مظلوم چون شد — ز تن جان حزین گویا برون شد

بر او مالید که خون مطهر — گهی گیسوی از اشکش برادر

بغربت خون فشان گردید و میگفت — بسوی آسمان می دید و میگفت

ازین قوم شقی در حشر یا حق — تو بستان انتقام خون ناحق

خوشا تقدیر عباس علمدار — که در سرکار سبحان گشت مختار

بدست آورد از الطاف داور — بجای هر دو دست خود دو شهپر

بهر جانب که خواهد آن سرافراز — کند در گلشن فردوس پرواز

خداوندا اسیر زار یاور — که از اولاد عباس است مشهور

رسید در کربلا از بخت و تقدیر — بود تا حشر خاک پای شبیر

در بیان شهادت حضرت علی اکبر پسر کلان جناب سید الشهداء ع

بدنیا خاک و بر احوال دنیا — که باشد الفنا اقبال دنیا

نکرد این بیوفا با کس وفائی — بود هستی نمود بی‌بقائی

چراغی را که هم افروز شد دوش — نسیم آمد صباح و کرد خاموش

ندارد شمع هستی اعتباری — که در یکدم شود گل چون شراری

بشب اهل دول بر بستر خواب — سحر تابوت شان بر دوش احباب

کجا پای اقامت زیر افلاک — که شد از خاک پیدا گشت شد خاک

بسا گلچهرگان سرو قامت — بسا سیمین تنان ماه طلعت

قضا را یک بیک لبیک گفتند — بزیر خاک تیره رخ نهفتند

گدا آمد که انجا شاه بگذشت — چه آفت‌ها بر اهل الله بگذشت

جهان خوابست رو سوی فنا کن — خیال سرگذشت کربلا کن

که خاصان جناب ایزد پاک — بخون آلوده با جسم صد چاک

بتشنه شراب افتان بودند — بزیر آفتاب افتان بودند

روایت می‌کند راوی بصد آه — عجب حالست پر اندوه و جانکاه

که چون شد قتل عباس دلاور — شه مظلوم باقی ماند و اکبر

علی اصغر بود نام گل اندام — علی اکبر زبان زد گشت در عالم

مه برج سپهر جاه و اقبال — ز عمر او گذشته هیژده سال

چو ماہ چاردہ گردد نمایان ‌ ‌ ‌ شود ہر آسمان تا سطح پنہان

عجب کاین ماہ کامل ز فتنۂ آہ ‌ ‌ ‌ نہان شد از نگاہ خلق ناگاہ

بزیر خاک پوشیدہ قمر شد ‌ ‌ ‌ نہال تازہ مقطوع از ثمر شد

نہالے راکہ روید زیر گردون ‌ ‌ ‌ بود نشو و نمایش روز افزون

کہ بوسے وہ ہر صبح آبش ‌ ‌ ‌ کند خدمت نسیم از خرامش

عجب کین نونہال تازہ و تر ‌ ‌ ‌ زپا افتاد از تخریب صرصر

بعین نوجوانی نوجوان رفت ‌ ‌ ‌ بہار گل بتاراج خزان رفت

کمال و فضل او مشہور آفاق ‌ ‌ ‌ جمال و حسن او را خلق مشتاق

چہ اکبر جملہ نور رب اکبر ‌ ‌ ‌ زپا تا فرق اشبہ با پیمبر

کہ مشتاق نبی می گشت ہر کس ‌ ‌ ‌ نظر می کرد بر رخسار اقدس

ہمان گیسو ہمان ابرو ہمان رو ‌ ‌ ‌ ہمان قامت ہمان خصلت ہمان خو

جہان مشتاق روی انورش بود ‌ ‌ ‌ مدینہ مصر و یوسف اکبرش بود

خوشا شمعی ملک پروانۂ او ‌ ‌ ‌ بہ بزم قدسیان افسانۂ او

شگفتہ از بہار حسن باغی ‌ ‌ ‌ ز نور مصطفیٰ روشن چراغی

بجا باشد مثال از نخل طورش ‌ ‌ ‌ کہ چون نور تجلی بود نورش

جبینش آئینۂ صاف و مصفا
که لوحِ قدرتِ خلّاقِ یکتا

بآن آئینہ عکسِ روے احمدؐ
بگیسو نکہتِ گیسوے احمدؐ

ز خطِ آن جبینِ پاک و طاہر
مضامینِ سعادت صاف ظاہر

نشانِ سجدہ از مشقِ عبادت
براے عالمی مُہرِ شفاعت

دو ابرو ہمچو قوسین کشیدہ
بقوسینِ شبِ اسرا رسیدہ

یکی مفتاحِ فردوسِ نجابت
دگر ماہِ نوِ چرخِ شرافت

دو ابرو بر جبین خمدار و نایاب
میانِ کعبۂ رُخ ہر دو محراب

نمایان شد علوے شانِ قدرت
چہ زیبا مطلعِ دیوانِ قدرت

بقرآن سورۂ واللیلِ گیسو
بکعبہ سنگِ اسود خالِ ابرو

ز این گیسو و این کنجِ دہانست
شبِ معراج و سیرِ لامکانست

زبانش صفحۂ قرآنِ ایمان
دہانش نکتۂ باریکِ عرفان

چہ یکتا ز وحدت بود مشتق
نمایان زین الف یکتائی حق

قدِ موزون عجب دلچسپ مصرع
ز یکتائی نشد تا حال مطلع

ببین قدِ احمدؐ قدِ موزون
دو سروِ باغِ تخمِ ربِّ بیچون

فقط فرق این قدر در اعتبارست
کہ آن بے سایہ و این سایہ دارست

عجب نبود اگر این سرو قامت | لوای حمد باشد در قیامت
بهشت مشتاقان بود جنّت میسّر | قدش طوبی لبش را حوض کوثر
بشکل عین چشم از فضل ذوالمن | کز آن چشم علی گردید روشن
محبت باد و چشمش عین دین ست | همین آیینه عین الیقین ست
به بازو زور دین از هر طریق ست | که بازوی در بیت العتیق ست
نباشد پنجه ها در دست این ماه | نگارش شد رقم الله الله
عجب علم خدا در سینه اش هست | ببند وسعی و صد گنجینه اش هست
همه اعضای جسمش منتخب بود | مجسم قدرت دادار رب بود
نگر مالد زمانه دست افسوس | که مرگ نوجوانی شد قدمبوس
نهال نو ز آب ابوای محتاج | خزان باغ جوانی کرد تاراج
امام پاک را چون دید تنها | تهیای اجل شد نخل رعنا
بپا انداخت سر اذن وغا خواست | طلبگار رضای حق رضا خواست
امام از گریه قاصر در جوابش | نظر بر عارض چون آفتابش
سرشک از چشم چون شبنم روان کرد | نظر بر سوی آسمان کرد
که یارب از تو می خواهم گواهی | بظلم اهل کوفه در تباهی

شبیهِ مصطفیٰ در حسن صورت
بگفتار و رفتار و سیرت

بعید الله حسین چو دو جهان موت
نشستن یعقوب و یوسف بشد و فوت

دل از من ببرد و جان مضطرستم
بمجبوری بمیدان مضطرستم

جمالِ او جمالِ مصطفیٰ بود
شود چشم مشتاقِ لقا بود

زیارت کی شود دیگر میسر
ز دنیا میرود گویا پیمبر

الهی اشقیا را سخت دل
بتیغ ظالمان گردند مقتول

شود جمعیتِ ایشان پریشان
تلف گردد همه مقصودِ ایشان

طلب کردند و گردیدند دشمن
دغا بازان دغا کردند با من

ز جوشِ دل که نشتر بر جگر زد
با بن سعد حضرت بانگ بر زد

چه میخواهی ز من ای اقبح الناس
ستمگر بی حیا بیرحم خناس

کجی تقدیر یارِ تو گردد
مبارک کار و بارِ تو نگردد

خوری منند نیش عقرب از قرابت
خدا قطع رحم سازد بعجلت

شود می قطع نسل من ز بیداد
نخواهد بود کس مثلِ تو جلاد

خدا حاکم کسی را بر تو سازد
که هموار سیاست بر تو تازد

شوی ای بانی جور و جفا ذبح
کند در رختِ خواب تو ترا ذبح

از ان پس آیه از آیاتِ قرآن — بصد حسرت بخواند آن شاهِ ذیشان

نشد چاره بدلبر داد رخصت — به همشکلِ پیمبر داد رخصت

بمیدان آمد آن خورشیدِ تابان — از ان خورشید مشرق گشت میدان

بهر سو تافت از برقِ رخش نور — عیان بارِ دگر شد جلوهٔ طور

ز بوی زلفِ خمِ اندر خمِ او — ختن شد دشت وقتِ مقدمِ او

همه فوجِ مخالف گشت حیران — که یارب این مَلَک باشد که انسان

یکی می گفت در دل نیست اکبر — پی امدادِ حشر آمد پیمبر

یکی می گفت جان و دل نثار ست — مجسم قدرتِ پروردگار ست

رجز خوان گشت غازی با فصاحت — نمود اتمام بر کفار حجت

طلب میکرد از اعدا مبارز — نمیشد فوج با تنها مبارز

برهنه کرد تیغ و حمله ور شد — بمیدان و غبار رنگِ دگر شد

بهر سو رفت خونِ صد عدو ریخت — سپاه بد گهر را آبرو ریخت

چو گنجشکان یلانِ فوجِ تخجیر — هزاران طعمهٔ شهبازِ شمشیر

بهر جانب بسی راکشته می ساخت — ز جسمِ کشتگان صد پشته می ساخت

بسر اربابِ کلفت خاک بیزان — چو هوش رفته بی شر یا ان گریزان

بیابان دامنِ صحرای محشر | ز شور بسملان غوغای محشر

قیامت گرد برپا ساخت در دشت | یکی را دیگری نشناخت در دشت

سپرها بود در دستِ لعینان | برنگ نامهٔ اعمالِ ایشان

سیاه و تیره و تاریک و بی نور | ز جرم شان همه شبهای دیجور

سیه رو ظالمانِ زشت انجام | صراطِ حشر تیغِ دست ضرغام

روان هرکس که شد از فوجِ اظلم | دو نیمه شد فتادا اندر جهنم

هزاران تیغ عریان در بیابان | چو در صحرای محشر خلقِ عریان

نمود از بسکه تاب تیغ بیتاب | دلِ سنگین دلان چون برف شد آب

بیک حمله که کرد آن شیر یکتا | ته و بالا شدند از خوف اعدا

شدند اشرار بی سر یکصد و بیست | طپیدان گرد ان لشکر یکصد و بیست

مگر از زورِ دست و گرمیِ جنگ | شد آن شیرین دهن از تشنگی تنگ

ز میدان در حضور شاه آمد | سوی سبطِ رسول الله آمد

بلب آورد شاها بیقرارم | ز فرطِ تشنگی تابی ندارم

اگر آید میسر جرعهٔ آب | زبانم را کند تر جرعهٔ آب

کنم جنگی که بگریزند اشرار | شوند این ناریان زشت فی النار

روادار و دستمگاران درآرم ‌ ‌ ‌ دمار از لشکر یاران برآرم
شه بیکس که آن حال بپرسید ‌ ‌ ‌ ز ابر دیده دریا بار گردید ٭
نمود ارشاد اے فرزند غمخوار ‌ ‌ ‌ زبانت خشک و من مجبور و ناچار
نه بر من بلکه بر شیر خدا شاق ‌ ‌ ‌ نه بر من بر جناب مصطفی شاق
که باشی از عطش زینسان تو بیتاب ‌ ‌ ‌ لب دریا نیابی قطرۂ آب
زبانش در دهن بگرفت آن شاه ‌ ‌ ‌ بمکید و داد تسکینے بآن ماه
پس انگشتر نهاد اندر دهانش ‌ ‌ ‌ رهد تا از غم خشکی زبانش ٭
بگفت اے مایۂ جان نور دیده ‌ ‌ ‌ دمی اینجاست وقت آن رسیده
که گردی از بلاؤ کشمکش دور ‌ ‌ ‌ شوی از صدمۂ جوع و عطش دور
ترا سیراب سازد شیر داور ‌ ‌ ‌ لب کوثر ز جام آب کوثر ٭
روان شد باز بهر جنگ آن شیر ‌ ‌ ‌ ز خاتم تر زبان در دست شمشیر
بقلب فوج اعدا خویش را زد ‌ ‌ ‌ تکاپو کرد غازی بیش از حد
بکشت آن از دحام بیش و پس را ‌ ‌ ‌ بدوزخ کرد راهی شصت کس را
باخر گشت زخمی تا کجا جنگ ٭ ‌ ‌ ‌ ز تیغ و تیر و گرز و نیزه و سنگ
ملول از بار سر شد گردن او ‌ ‌ ‌ بتن زخمت کفن پیراهن او

ز ضعفِ تن عنان از کف فرو هشت · به ضربِ ابنِ مُرّه منقذِ زشت
به غش در گردنِ رهوار پیچید · میانِ فوجِ اعدا اسپ دید
ز ضربِ تیغ هاے قومِ خود سر · تنش شد پاره پاره چون گلِ تر
صداے زد که اے شاهِ سرافراز · جدِ من آمد اینک کرد ممتاز
مرا سیراب کرد از آبِ کوثر · بکف دارد دگر بهرِ تو ساغر
بیا در زره براے تست حیدر · که مشتاق لقاے تست حیدر
دگر راوی چنین کرده ست مرقوم · که شد زخمی ز تیرے حلقِ مظلوم
روان شد سیلِ خون از زخم چندان · چو ماهی شد تپان آن ماه غلطان
صدا زد وائے پدر تو مهربانی · رسان خود را بمن گر میتوانی
رسول آمد ببالینم بصد آه · که می گوید سلامے بر تو یا شاه
بگفت این حرف و از دل نعره کرد · که جان شد راهیِ جنت بدن سرد
حسین آمد چو بر بالینِ فرزند · سرشک از چشم بارید ابرمانند
کشید آهے ز دل فرمود لیش · که آه از سختیِ قومِ جفا کیش
کشند آن فرقۂ بدکیش را حق · که در غربت ترا کشتند ناحق
ترا بیجان که در غربت نمودند · بر اندرو نبی جسارت نمودند

پس از تو خاک بر دنیای فانی | که از مرگ ست بدتر زندگانی
روایت می کند راوی دیگر | که چون در خاک و خون غلطید اکبر
زنی از خیمهٔ اطهر بر آمد | برنگ مهر از خاور بر آمد
پریشان و گریبان چاک پر غم | بلب فریاد و واویلاه پیهم
بگفتم کیست این خاتون اطهر | شنیدم دختر خاتون محشر
امام پاک را خواهر همین ست | سر و ریشه خضید ز همین ست
حسین آمد به فهمانید او را | بسوی خیمه گردانید او را
تن بیجان دلبر باز بر داشت | میان کشتگان با چشم تر داشت
کلام حضرت باقر چنین ست | روایت زان امام پاک این ست
ز فرزندان ابوطالب که بی سر | شد اول روز میدان بود اکبر

در بیان شهادت طفل معصوم و رخصت حضرت از اهلبیت و امام زین العابدین و شهادت علی اصغر

جهان تاریک بی روی حسین ست | چمن برباد بی بوی حسین ست
دریغا زیب محفل شد ز محفل | ز محفل بعد ازین آیا چه حاصل
چه باشد در نظر این زینت و زین | نباشد چون به محفل زیب کونین
الٰهی مهر از مغرب بر آید | که این دور شب و روز می سر آید

پرا این نور مهر و ماه و اختر | بخاک اے کاش افتد چرخ اخضر
بپا باشد قیام چرخ دائم | زمین خالی ز شاه و تخت قائم
ز جا بکنده این خرگاه هست | قیامت در فراق شاه هست
بمیدان بیکس و تنها حسین ست | میان فرقهٔ اعدا حسین ست
به مقتل کشته یاران وفادار | فقط شاه ست و اهلبیت اطهار
دران هنگامه فریاد و زاری | بفرط اضطراب و بیقراری
ز خیمه کودکے مهوش بر آمد | دوید و بیخبر تا لشکر آمد
بگوشش آن قمر وش گوشواره | درخشیدی بمیدان چون ستاره
نظر کردے بحیرانی چپ و راست | دویدے از پریشانی چپ و راست
که هانی شد جدا از لشکر شام | که بود این خبیث آن زشت انجام
عمودے زد بفرق طفل معصوم | کرا از قالب جدا شد روح مظلوم
عجائب طائرے در دام افتاد | ز بیدردی نمودش ذبح صیاد
قریبش شهربانو بود مدهوش | نه حس در تن نه طاقت محو خاموش
بنقل دیگر مشهور این ست | ز بعض اهل خبر مشهور این ست
علی اکبر که زیب دهر افزود | جناب ام لیلی مادرش بود

چنین هم راویان کردند مرقوم ‌ ‌ دران صحرا که آمد شاه مظلوم

نه همره بود آن جا شهربانو ‌ ‌ نبود آن دم بدنیا شهربانو

چنین گویند چون شه ماند تنها ‌ ‌ فقط زین العبا و آل طاها

دران ایام عابد بود بیمار ‌ ‌ ز فرط ضعف بی طاقت تن زار

نه قدرت داشت بر شمشیر بستن ‌ ‌ نه یارای با عصا جز شکستن

پدر را دید چون تنها و بی یار ‌ ‌ بصورت ز بستر خاست بیما

بدست مرتعش شمشیر برداشت ‌ ‌ قدم آن لاغر دلگیر برداشت

بجسم رعشه دار و ناتوانی ‌ ‌ بچشم اشکبار و خسته جانی

کمر بربست بر امداد مظلوم ‌ ‌ شریک حال مغموم است مغموم

روان شد جانب میدان چو سجاد ‌ ‌ برآورد از جگر کلثوم فریاد

بدامن دست زد عمت کشیده ‌ ‌ که سیدا رمی چه قصد ای نور دیده

ز جوش دل باو می گفت بیمار ‌ ‌ که ای عمه مرا بگذار بگذار

غم تنهائی شه کرد دل ریش ‌ ‌ فدای پای او سازم سر خویش

هزار افسوس من باشم بدنیا ‌ ‌ نباشد روح حیدر جان زهرا

حسین از قصد فرزند گرامی ‌ ‌ امامم از غم دلبند گرامی

خبر چون یافت شد از دیده خونبار ❊ نمود ارشاد او بے کلثومؑ نگذار

بعمر خضر حق او را رساند ❊ که نسل من ازو قائم بماند

ازو ذریت ختم رسالتؐ ❊ بود باقی بعالم تا قیامت ❊

چراغ بزم دین من همین ست ❊ بعالم جانشین من همین ست

غرض گردید ستد راه کلثومؑ ❊ به بستر بیخبر افتاد مغموم

بمیدان آمد آن شاه سرافراز ❊ پے اتمام حجت داد آواز

که کهف بیکسان آیا کسے ہست ❊ بوقت امتحان آیا کسے ہست

که سازد دفع ارباب شقاوت ❊ ز آل و عترت ختم رسالتؐ

بعالم ہست آیا حق پرستے ❊ نهد تا بر دل بیتاب دستے

رہاند از بلا آل عبا را ❊ برد از خدا یابد جزا را ❊

کجا فریادرس در دشت غربت ❊ که امدادے کند در حال کربت

رواج کفر شد آیا بشهر ❊ تهی شد از مسلمانان همه دهر

صدائے شاہ مظلوم در جوش ❊ زنان محترم کردند چون گوش

خروش آه و زاری شد بر افلاک ❊ گریبان بیکسان کردند صد چاک

بپاسے خیمه گریان آمد آن شاهؑ ❊ زنان را گفت سلطانِ حق آگاه

بگهواره که فرزند صغیر ست / بغیر جام آب او را نه شیر ست

دل و جان مرا تا من بیارید / ز گهواره بدست من سپارید

بواقع بود گو عبداللهش نام / مگر مشهور بود اصغر گل اندام

چو با خورشید آمد آن مه عید / کرم همراه امامت کرد و بوسید

گهے بوسه برخ گه بر لبش داد / ز خشکی لب او کرد فریاد

بگفت اے واے بر قومے که جدت / کند در حشر با ایشان خصومت

بیک ناگاه ظالم حرمله نام / ستمگر این کافر زشت انجام

بمیدان از کمان تیرے رها کرد / خطا کرد و خطا کرد و خطا کرد

که آمد بر گلوے خشک مظلوم / چو ماهی شد طپان آن طفل معصوم

بدامان پدر غلطید در خون ❁ / گهر یاقوت تر گردید در خون ❁

ز قالب مرغ روحش کرد پرواز / طپید از غم دل شاه سرافراز

ز خونش دست خود را شاه تر ساخت / بسوے آسمان بر بار انداخت

بیان فرمود با صد آه و زاری / که سهل ست اینهمه در راه باری

چنین مروی ز باقر گشت مضمون / نیامد بر زمین یک قطرهٔ خون

بخاک از قطرهٔ زان خون چکیدے / ز قهر ایزدی طوفان رسیدے

شه دین رو بسوی آسمان کرد | بدرگاه خدا گریان بیان کرد
یقین دارم من ای داد قیوم | نه نزدیک تو این فرزند مظلوم
ز خون ناقهٔ صالح بمقدار | نخواهد بود کم زنهار زنهار
نشان از هستی اعدا ندارد | بلا در حشر بر کفار آرد
تو آگاهی ز حال من خدایم | بهر آزار راضی بر رضایم
ندادم رشتهٔ تسلیم از کف | ثواب آخرت گردان مضاعف
پس آن قربانی راه خدا را | علی اصغر شهید کربلا را
سوی مقتل بجان ریش آورد | میان کشتگان خویش آورد
زمین کند و میان ریگ بسپرد | گل تازه ز باد مرگ پژمرد
بسوی خیمه ها آمد ز میدان | پی رخصت شهنشاه شهیدان
طلب فرمود حضرت دختران را | بخیمه کرد یکجا خواهران را
و هم رخصت از ایشان شد بغلگیر | تسلی و تشفی داد شبیر
ثواب آخرت یک یک بیان کرد | که تسکین دل آن بیکسان کرد
صدای الوداع آمد ز هر سو | نوای الفراق آمد ز هر کو
ز شور ناله ها و آه و فریاد | زمین تا آسمان در لرزه افتاد

سکینه دختر شاه شهیدان — ز سر برداشت مقنع گشت گریان
که ما را با که شاهی سپاری — درین صحرای غربت می گذاری
امام از شیون او گشت بیتاب — ز چشم تر روان فرمود خوناب
بگفت ای راحت جان نزارم — چه سازم یاور و یاری ندارم
بجز خوردن پی من چاره نیست — ترا جز صبر کردن چاره نیست
خدای مهربان و بنده پرور — به یک یک بندهٔ خود هست یاور
جدا از تو به دنیا و به عقبی — نخواهد گشت رحم حق تعالی
رضا در هر بلا باشد مقدم — شکیبائی ست بهر زخم مرهم
فنا دنیای فانی را مآل ست — نعیم دار عقبی لازوال ست
کند انصاف دارد هر که اولاد — بود از الفت اولاد دل شاد
چه خواهد بود حال شاه مظلوم — در آن غربت ملال شاه مظلوم
بآن دختر چه خواهد بود آفت — قیامت هر دو سوز درد فرقت
عجب صبر امام مشرقین ست — رضا در ابتلا کار حسین ست
طلب فرمود زین العابدین را — کشید اندر بر خود آن حزین را
مفوض کرد اسرار امامت — باو بسپرد انوار خلافت

خلیفہ ساخت اورا جانشین کرد — وصیت ہا بشاہ تعیین کرد

چنین فرمود باقر شاہ دین سجادہ — کہ چون شاہ از شہادت بود آگاہ

دم رخصت وصیت نامہ بنوشت — بکاغذ از دوات و خامہ بنوشت

بدخت خود کہ نامش فاطمہ بود — خط پیچیدہ را تفویض فرمود

کہ نزد خویشتن محفوظ دارد — بسجاد از پس صحت سپارد

وصیت نامہ آن شاہ اکنون — بنزد ماست ہمچون دُرّ مکنون

در بیان جان فشانی و شہادت جناب سید الشہدا و اتمام حجت ہا و مظالم آن کافران

کشیدے بردم سر خود در گریبان — بفکر گردش گردون گردان

طلسمے یافتم از رنج و اندوہ — خروش سیل آفت کوہ تا کوہ

نہ حالا بل سابق ہمچنین بود — کہ این دنیا عدوے اہل دین بود

محب را دید دشمن در کمین شد — عدوے آدم ابلیس لعین شد

سر یحیی اقلم کردند کفار — زبیری ستم کردند کفار

بغیر خوف مردودان بد ذات — بہ پیش زانیہ بردند سوغات

درین ماتم سرا جز غم نباشد — زمین غیر از صف ماتم نباشد

چہ انبوہ بلا بر ہر ولی شد — نشد چندانکہ بر ابن علی شد

چو تنها ماند در صحرای غربت ◇ کمر بر مرگ محکم بست حضرتؑ
ز خواهر کشتی ملبوس نو خواست ◇ سلاح جنگ بر ملبوس آراست
نگر پوشید سوی خلد رهرو ◇ لباس کهنه زیر جامهٔ نو
که چون آن قوم در غارت ستاند ◇ ز بعد قتل تن عریان نماند
قدم بیرون نهاد از خیمهٔ پاک ◇ شد از آه و بکا شوری بر افلاک
نه غمخوار و نه دلسوز و نه لشکر ◇ روان تنها شد آن سبط پیمبرؐ
نه کس وقت سواری چاکر او ◇ رکاب او بدست خواهر او
شهنشاه و بحال خویش مضطر ◇ جهان را یاور و بی یار و یاور
چو گامی چند رفت آن شاه ابرارؑ ◇ بمیدان خود بخود استاد رهوار
بحسرت گفت آیا این چه حالست ◇ مگر این اسپ ترسان از قتالست
نگه چون کرد سوی پای رهوار ◇ سکینهؑ بود چسپان سینه افگار
فرود آمد گرفت او را بآغوش ◇ تسلی داد تا گردید خاموش
بفهمایش سوی خیمه روان کرد ◇ بمیدان رخ شهنشاهؑ زمان کرد
شد از مقدم آن شاهؑ عالی ◇ خذف ها بر زمین رشک لآلی
گیاه از خاک گل کرد و زبان شد ◇ بشکر مقدمش رطب اللسان شد

علم استاده هر جا بهر تعظیم | کمانها تیغها پر خم به تسلیم

هجوم لشکر اعدای دین شد | بهر سو صف جدا آهنین شد

چو دید آن شاه بسیاری لشکر | پی اتمام حجت بار دیگر

ز خود واقف امام دو جهان کرد | مناقب را مفاخر را بیان کرد

پس از اظهار شان و نسب خویش | بیان فرمود آن شاه جگر ریش

که در تسخیر اعدا اختیار است | اگر صبر جفا بر را مدار است

فقط یک جنبش لب هست در کار | شود نازل به اعدا قهر قهار

جهان برهم شود در یک اشاره | نماند ماه و افلاک و ستاره

دهم فرمان کند این خاک یک تخت | چو قارون بلع حاکم را مع تخت

نه این لشکر نه این قوم ماند | نه این کشور نه این اقلیم ماند

ز آهی شش جهت شور و سراسر | به اشکی غرق گردد هفت کشور

جهان برهم شود از بال جبرئیل | قیامت آید از صور سرافیل

مگر خود بهر شورش نیایم | که جوهر صبر و شمشیر خدایم

همه این بدعت و این ظلم و بیداد | گوارا کردم از صبر خداداد

قریب است اینکه گردد حشر برپا | که از امروز نزدیک است فردا

بہ غفلت جملہ اشرار زبون اند ۔ خدا و مصطفیٰ خواہانِ خون اند

سخن چون بر لب آمد تا باینجا ۔ خموشی از سخن دانست اولیٰ

شقاوت بود دامنگیرِ کفار ۔ کجا عبرت ز پندِ شاہِ ابرار

ہنر بیند شہ و او بر آشفت ۔ مثالِ فاتحِ خیبر بر آشفت

کمر بر جنگ بست آن شاہِ ذیشان ۔ ز برقِ تیغ میدان شد درخشان

نکردے جنگ لیکن بجبرِ آن کرد ۔ کہ ابزو گفت البتہ توان کرد

ز بہرِ آنکہ زور و جرأتِ او ۔ عیان گردد بعینِ غیرتِ او

قیامت شد قضا گفت و قدر گفت ۔ ز بیمِ آن الامان این الحذر گفت

نکاتے گر سپہ شہبالِ جبریل ۔ دمِ تیغش شدے صورِ سرافیل

بنائے ہستیِ عالم کجا بود ۔ بہ ہستی ہرچہ بود اندر فنا بود

گہے بر میمنہ زد شاہ خود را ۔ گہے بر میسرہ ذیجاہ خود را

بیک سو گشتہ سردارانِ لشکر ۔ بیکسو تون از تن ہائے بے سر

بہر سو رخ کہ بنمود آن شہ شیر ۔ فنا مے کرد جمعے را بشمشیر

ز ترسِ او ہمہ افواجِ ناری ۔ شدے چون ہوشِ بدمستان فراری

ہجومِ مور فوجِ اشقیا بود ۔ کہ جائے او بکامِ اژدہا بود

بہر حملہ کہ می آورد حضرت　　توقف لمحۂ می کرد حضرت
ز لب لاحول گویان بود آن شاہ　　بکف زور و بدل تسکین من اللہ
عطش چون تشنہ بران جگر کافت　　طلب می کرد آب الا نمی یافت
بلشکر گفت ابن سعد اکفر　　کہ این ست اشجع و فرزند حیدر
ز خیمہ بدر برکند و افگند　　پسر را نیست در آفاق مانند
شما با او تنہا وی کی توانید　　بیک حملہ شکست خویش دانید
تہ یکبارگی لشکر بریزد ✽　　ہمہ لشکر زیک زخمی ستیزد
شدند از چار جانب تیر باران　　شود مجروح ابن شیر مردان
روان گردد ہمہ تن خون از رگ و پی　　فتد در استخوان سوراخ چون نی
بآخر در بدن طاقت نماند　　بمیدان جنگ کردن چون تواند
بعینان چار الف آن دم کماندار　　بہم گشتند گرد شاہ ابرار
ہجوم از ہر طرف مردود کردند　　رہش از خیمہ ہا مسدود کردند
ندا فرمود شہ گر نیست ملت　　باین کثرت چہ شد آخر حمیت
اگر ہست از من تنہا تعرض　　بود از خیمہ ہا بیجا تعرض
ندا زد شمر ہر جانب بتازید　　بزودی کار این مجروح سازید

کمانداران ز جوشش بارشِ تیر / گرفتند از شقاوت دورِ شبیرؑ

عطش شد بر امامِ پاک غالب / بگرمی آب را گردید طالب

روان فرمود مرکب سوے دریا / ہجومِ ناریان بر روے دریا

فزون از چار الف آنجا سپه بود / که آماده براے قتلِ شه بود

شهِ دین با وجودِ ناتوانے / بجسمِ زخمی و تشنه دہانے

چنان حمله بفوجِ اہلِ شر کرد / که چون امواجِ یم زیر و زبر کرد

چنان صف ہاے آن افواج بشگافت / بدریا راہوارِ خویش را یافت

بمرکب گفت سلطانِ معظم / تو اول آب خور تا من خورم ہم

دہن از آب اسپِ شاه برداشت / سوے شه بیزبان لیکن نظر داشت

که اول آب این مظلوم نوشد / زند آبے بران آتش که جوشد

چو شه در کف ز دریا برگرفت آب / صدا زد کافرے چون چرخِ دولاب

تو اینجا خشک لب ہا می کنی تر / درآمد در میانِ خیمه لشکر

امامؑ از دست آب انداخت فی الفور / توجه سوے خیمه ساخت فی الفور

برآمد دید کاذب آن خبر بود / پے ایذا دروغِ اہلِ شر بود

یقین فرمود در دل ابنِ حیدرؑ / مقدر نیست غیر از آبِ کوثر

پس آمد بار دیگر سوے خیمہ — امام ہفت کشور سوے خیمہ

نمود اہل حرم را باز رخصت — تسلی داد آن مہر امامت

ثواب آخرت یک یک بیان کرد — عیان لطف خدای انس و جان کرد

کہ و راند است حافظ حق تعالے — بہر آفت محافظ حق تعالے

وہد عزت پس ذلت شما را — رہا سازد ازین آفت شما را

برای دشمنان ویل و عذاب ست — سزای بے حد عقوبت بحساب ست

شما را صاحب توقیر سازد — بانواع کرامت ہا نوازد

مگر دست از شکیبائی مدارید — کلام ناخوشی بر لب میارید

بگفت این حرف و سوی ظالمان تاخت — دران طوفان شورش مرکب انداخت

بآن لب تشنگی و جان خستہ — بآن ضعف تن و حال شکستہ

ہزاران کشتہ ز اعدا پشتہ ہا ساخت — ز تن برگ خزان آسا سر انداخت

ز آب تیغ چندان شد روان خون — کہ در خشکی روان گردید جیحون

ہزار و نہصد و پنجاہ کفار — شدند از تیغ غازی داخل نار

ز حکم ابن سعد نامسلمان — نمودند اہل کوفہ تیر باران

زہر سو شد ز شست اہل تکفیر — بابر رحمت حق بارش تیر

بهر تیر و سنان و زخم کاری — بلب آورد غازی شکر باری

همان سعی جهاد راه حق بود — برخ خون بدن مالید و فرمود

براه دوست تکلیف شهادت — بحق خویش میدانم سعادت

نمیدانند بیدینان که روزی — شود این ظلم نار خانه سوزی

چکد طوفان ز جام خون ناحق — کشد حق انتقام خون ناحق

حصین زشت شد از طعن گویا — کشد چون انتقام از ما بفردا

نمودارش در روزی رو نماید — که چون من بر شما سختی فزاید

ز تیغ یکدگر مقتول گردید — ز قهر ایزدی محتند دل گردید

فتد برق غضب باهم ستیزید — ز دست خویش خون خود بریزید

بدنیا قطع هر مقصود و امید — بعقبی در عذاب نار جاوید

کجا عبرت نصیب کافران بود — که مهر کفر بر قلب و زبان بود

بدنیا واله و از دین گذشته — پری در پردهٔ و دیوانه گشته

ز هر سو تیر بر مظلوم بارید — ز یخی بارش شمشیر گردید

یکی شمشیر بر مجروح میزد — دگر سنگ جفا از دور میزد

ز ناوک بر تن شاه سرافراز — پی پرواز جنت بال پرواز

جراحت ها بجسم خاص معبود / هزار و نهصد و پنجاه و یک بود ۱۹۵۱

صحیح این هم بود جای عجب نیست / که فرمودند باقرؑ سیصد و بیست ۳۲۰

مگر هر زخم حضرت پیش رو بود / که هیجا با عدو روی او بود

مقابل ماند گو مجروح گردید / نگه رو از ستمگاران نتابید

بناگہ بو جنوق زشت مقہور / عدو سنگی زد به پیشانی پر نور

کشید آن تیر و چندان خون روان شد / کہ نہرے برخ گلگون روان شد

دران فرصت برای پاک کردن / بدست خویشتن برداشت دامن

سه شعبه تیر زهر آلود دیگر / نشست و کرد زخمی صدر انور

بگردون دید و گفت ای خالق پاک / تو میدانی منم مظلوم و غمناک

دهند آب دم خنجر کسے را / کشند از دشمنی بیسر کسے را

کہ مثل او بدین رہبر نباشد / جز او فرزند پیغمبر نباشد

کشید آن تیر را چون خاص باری / برنگ ناودان خون گشت جاری

بکف بگرفت سوے چرخ انداخت / که یک قطره نه عود از آسمان ساخت

ازان روز است این حمرت هویدا / شفق بر آسمان گردید پیدا

بریش پاک خون مالید و گفت / که این ناوک دل خیر الوری سفت

باین احوال خواهم شد بجنّات حضور جدّ خود بهر ملاقات

چو ضعف جسم زخمی شد زیاده سوار و دوش اسب شد پیاده

کسی از اشقیا جرأت نمیکرد ز هیبت قصد آن حضرت نمیکرد

یکی از هیبت و دهشت جدا بود یکی در دل پشیمان از خطا بود

لعینی بود مالک نام مقهور که ضرب تیغ زد بر فرق پر نور

بخون رنگین سر عمامه آلود امام دین بآن بی شرم فرمود

که هرگز ای لعین زشت بدبخت نخواهد شد خور و نوشت ازین دست

سحاب رحمت حق از تو شد دور شوی با ظالمان در حشر محشور

ازان ساعت که حضرت کرد نفرین تبه هر روز شد احوال بی دین

دو دست آن ستمگر خشک گردید چو شاخ نخل بی بر خشک گردید

تابستان چه چوب بید مجنون زمستان می چکیدی متصل خون

باین احوال بود آن مرد غافل بآخر در جهنم گشت داخل

مفید آن شیخ و سید ابن طاؤس نوشته‌اند این خبر با جان مایوس

که عبدالله طفل خرد و شبّر چو دید این حال عمّ خویش اکبر

دوید از خیمه نزد شاه آمد برنگ نجم پیش ماه آمد

گرفته گرچه زینب در کنارش | کجا لیکن دمے صبر و قرارش
قریب شاہ دین آن طفل گریان | گھے فریاد و گہ می کرد افغان
کہ آمد حرملہ زد تیغ بر شاہ | سپر فرمود دست خویش آن ماہ
ز شانہ دست آن کودک جدا شد | بخون خود شفق گون مہ لقا شد
چو دا عماہ گفت آن ماہ انور | کشید او را شہ مظلوم در بر
خدنگے زد لعین بر حلق معصوم | کہ در آغوش حضرت مرد مظلوم
لعینے کافرے ملعون مردود | کہ نامش صالح و ابن وہب بود
بہ پہلو نیزہ ظلمے زد از ظلم | بر افتاد سلطان دو عالم
برآمد زینب خاتون ز خیمہ | دوید از جوش خون بیرون خیمہ
بلب نالہ ز دل جوش بکا بود | صدائے واخا واسیدا بود
صدا مے کرد با صد درد و اندوہ | شود اے کاش پارہ پارہ ہر کوہ
فتد این آسمان بر خاک اے کاش | نماند انجم و افلاک اے کاش
با بن سعد گفت اے بے حیا زشت | ستمگر بانی جور و جفا وشت
تو می بینی و فرزند نبی مر | بخاک و خون ز زخم تیغ و خنجر
برآمد اشک سنگین دل و لیکن | بگردانید رو آن تیرہ باطن

امام پاک می غلطید و می گفت / بعارض خون همی مالید و میگفت

ز دنیا میروم با جان غمناک / پی تسلیم شاهنشاه لولاک

بخون غلطیده و اندکشید / بحلق تشنه چون ماهی طپیده

صدا از شمر اے لشکر چه دیرست / بکار سبط پیغمبر چه دیرست

حصین بیحیا زد بر دهن تیر / ابو ایوب بر حلق و ذقن تیر

بدوش و دست جیب زد زرعه صمصام / نترسید از خدا ملعون بد انجام

سنان زد نیزه بر پهلوی سرور / بخولی گفت ملعون کن جدا سر

چو او نزدیک آمد دست لرزید / بجسمش رعشه افتاد و ترسید

سنان نزدیک شه آمد جفا کرد / سر سبط نبی از تن جدا کرد

بوقت ذبح شه می گفت مرتد / که میدانم که جدش هست احمد

پدر شیر خدا زهراست مادر / جدا اکنون از تن همی کنم سر

همین از حضرت عابد بیان ست / که قاتل ابن احمد را سنان ست

مگر اشهر روایت این چنین ست / که قاتل شاه را شمر لعین ست

فرود آمد چو او از مرکب خویش / که سر سازد جدا از جسم دلریش

بگفت آن شاه بود آگه دل من / تو خواهی بود ظالم قاتل من

تو هیسی و برص داری باندام / سگ ابلق توئی ای زشت انجام
دگر آنچه از حسد شنیدم / بچشم خویشتن ظالم و د تو دیدم
لعین شد در غضب جور و جفا کرد / که خون سبط محبوب خدا کرد
سر اقدس به تیغ کین جدا ساخت / سر اسلام و فرق دین جدا ساخت
چنین هم از خبر مسموع گردید / بقول معتبر مسموع گردید
که خولی کرد این ایمان فروشی / لعین ابن لعین ایمان فروشی
مگر از شمر هم این باشد روایت / که شد از هر سه ملعون این شقاوت
بقتل شاه دینؑ کردند اراده / سنان و شمر از خولی زیان
شریک قتل گشتند این ثلثه / همیشه قابل نفرین ثلثه

در بیان سوانح بعد شهادت حضرتؑ و آمدن اسپ بر در خیمه ماتم الحرمؑ

دریغا سید عالی مکان رفت / مسیحا از زمین بر آسمان رفت
روان سوی جنان گردید حیدرؑ / زمانه گشت خالی از پیمبرؐ
قیامت در جهان گردید برپا / که شد قتل ابن حیدرؑ جان زهراؑ
شهید راه حق از دست امت / پیمبرزاده شد در دشت غربت
روایت می کند راوی که چون شاهؑ / شهادت یافت صد افسوس صد آه

هوا تیره رنگی گشت پیدا / ز شور او قیامت شد هویدا

زمین در لرزه آمد مثل سیماب / به خاک از آسمان بارید خوناب

به گردون منکسف خورشید گردید / که کس را کس ز تاریکی نمی دید

تلاطم در محیط و عرش در کوه / ملایک در بکا انبوه انبوه

گمان کردند مردم شد قیامت / قیامت را نمایان شد علامت

جهان برهم ز قتل شاه عادل / عذاب حق تعالی گشت نازل

ولیکن ساکن آن شور و شغب گشت / به یمن مقدم سجاد در دشت

نظر چون کرد اسپ سید پاک / که مولایش چون افتاده در خاک

ز بیتابی شد اسپ برق جولان / چو زاغ آشیان گم کرده گردان

بزاری بود با جان فسرده / [illegible]ان مادر فرزند مرده

بهر سو کرد جولان هر طرف گشت / ز بیتابی بمیدان صف بصف گشت

درین گردندگی و ترکتازی / چهل کس را ز اعدا کشت تازی

بضرب چار سم کفار را کشت / به تیغ چار دستی اشقیا کشت

سر خود را بخون شاه گلگون / نمود و دید گریان سوی گردون

ز مقتل سوی خیمه توسن آمد / بفریاد و فغان و شیون آمد

زنان چون نالۂ مرکب شنیدند ‏— زخیمہ بے ردا بیرون دویدند

نظر بر زین خالی لب کہ افتاد ‏— چو محشر خیمہ شد لبریز فریاد

روان از چشم شد دریا بلب آه ‏— جهان پر از صدائے واحسیناه

بہ رخ زد زینب و خاکی بسر ریخت ‏— قیامت از فغان کلثوم انگیخت

سکینہ زین خبر بیتاب گردید ‏— چو ماهی بے پدر برخاک غلطید

بیک سو زوجۂ عباس ناشاد ‏— بیک سو مادر قاسم بفریاد

زسر فضہ بخاک انداخت چادر ‏— گہے بر سینہ زد گہ دست بر سر

گریبان صبوری گشت صد چاک ‏— ز آه بیکسان شورے بر افلاک

جناب زینب مغموم می گفت ‏— بہ ہجر سید مظلوم می گفت

کہ امروز از جهان خیر الوری رفت ‏— جناب حیدر و خیر النساء رفت

حسن امروز از باغ جهان شد ‏— تہی از حمزه و جعفر جهان شد

فقط باقی حسین از پنجتن بود ‏— ز دنیا کوچ آه امروز فرمود

پے تاراج می آیند کفار ‏— گرفتاری و آل شیر دادار

بایں سو اهلبیت پاک نالان ‏— بمقتل پیکر شبیر عریان

کہ ارباب شقاوت از شقاوت ‏— سلاح و رخت تن کردند غارت

یکی از دوش نورانی ردا برد / یکی از پیکر گلگون قبا برد
یکی تاراج عمامه زرکین کرد / یکی غارت کلاه شاهؑ دین کرد
یکی خاتم ربودا ز دست سلطانؑ / چو دیو روسیه مهر سلیمانؑ
ز دست ظلم آن افواج گمراه / به قتل ماند عریان پیکر شاهؑ
صدا جبریلؑ بالای هوا زد / دریغا قتل شد سبط محمدؐ
امام مومنان سوی جنان شد / شر آمد در جهان خیر از جهان شد
شنیدند این صدا اهل مدینه / بحیرت جابجا اهل مدینه
محاسب چون طریق غور پیمود / همان روز وفات شاهؑ دین بود

در بیان نوحه حضرت جبریلؑ بر امامؑ مظلوم

ز صادقؑ این روایت گشت مرقوم / شهادت یافت چون آن شاهؑ مظلوم
میان فوج شخصی گشت پیدا / بسان نور در ظلمت هویدا
به شکل صور محشر نعره زد / که مانع آمد او را قوم مرتد
بگفت آن شخص نالان چون عالم / بجا باشد همه رنج و الم
که استاد است و بنده شاه لولاکؐ / با فعال شما در ارض و افلاک
دلم ترسد که از نفرین حضرتؐ / شوند اهل شقاوت جمله غارت

میان اشقیا من نیز باشم | سزاوار سزا من نیز باشم
گمان کردند بعضی از لعینان | که دیوانه شدست این مرد نادان
شدند از نعره اش بعضی خبردار | چنین با یکدگر کردند گفتار
نکو کردیم آن از حیله و فن | نکرد آنچه با ما هیچ دشمن
پی ابن زیاد بانی شر | شد از ما خون فرزند پیمبر
همانجا بایکدگر کردند بیعت ❊ | مگر بی خبر کردند بیعت ❊
که با ابن زیاد زشت انجام | خروج آرند بعد چند ایام
خروجی بر حسین کردند لیکن | نشد نیل مرام قوم ممکن ❊
به صادق گفت راوی یا شه دین | که بود آن نعره زن در لشکر کین
بفرمود ارشاد امام پاک جبریل | که بود آن جا گریبان چاک جبریل
اگر میداد رخصت رب عزت | کشیدی نعره در جوش غیرت
که ارواح خبیث قوم اظلم | همه رفتی سوی نار جهنم
ز مهلت لیک باشد این اران | عذاب آخرت گردد زیادن

در بیان غلطیدن کلاغ در خون شهدا و رفتن او بمدینه

فغان زین گردش گردون گردان | بخاک کربلا تخت سلیمان

جهان در ماتم شاه سرافراز | طیور از آشیان کردند پرواز
یکے در ناله و دیگر بشیون | زبال و پر بتمثیل سایه افگن
کلاغے آمد و غلطید در خون | سوے یثرب روان شد طیر محزون
بقصر شاه بر دیوار جا کرد | گہے نوحه نمود و گه بکا کرد
چو صغرا دید حال طیر محزون | که از بال و پر او می چکد خون
خروشے از دل پر غم بر آورد | که در گریه ملایک را در آورد
بدل از نوحه طائر یقین کرد | که آن گاه ستم قتل شاه دین کرد
زنان گشتند جمع و شد قیامت | ز شور ناله هاے اهل عصمت
نمایان شد که فرزند نبی را | بدشت ظلم شد ذبح بخنجر
ز فریاد زنان مو پریشان چو | به یثرب طرفه محشر شد نمایان

در بیان تاراجی آل اطهار از دست ظلم لشکر کفار

خیام شاه شد غارت ببیداد | چرا این خیمهٔ گردون نیفتاد
عجب قوم شقی جور و جفا کرد | که بر کشتن نه تنها اکتفا کرد
میان خیمه ها گشتند داخل | برهنه تیغ ها و کینه در دل
همه خونخوار خشم آگین غضبناک | بخیمه یکسان افتاده بر خاک

دران خانه که از بس جاه و رفعت — نشد دخل ملائک بی اجازت

سپاه اشقیا بی رخصت آمد — پی تاراج و بهر غارت آمد

گروه نحس در دربار حسینی — بغارت رفت سرکار حسینی

ردا ہای زنان از سر کشیدند — ز گوش کودکان گوہر کشیدند

قدم چندان به بیرحمی فشردند — که از پای زنان خلخال بردند

چنین از فاطمه گردید مرقوم — حزین و زار دخت شاه مظلوم

که وقت غارت آن قوم مردود — دو خلخال طلا در پای من بود

ز پایم ظالمی میکرد بیرون — مگر چشمش ز جوش اشک جیحون

بگفتم ای عدوی ایزد پاک — چه وجهست اینکه چشمت هست نمناک

بگفتا گریهٔ من نیست بیجا — که غارت می کنم دخت نبی را

باو گفتم که میدانی تو هرگاه — که من دخت رسولم صاحب جاه

چرا غارت نمائی ای بد انجام — چرا بیرون روی از دین اسلام

بگفتا من نگیرم گر ز بدعت — برد البته دیگر کس بغارت

بفوج ابن سعد زشت مردود — ز خیل بکر بن وایل زنی بود

چو دید از دور این سامان غارت — که اشرار اند سرگرم شرارت

بکف تیغی ز روی خشم بر داشت — قدم در خانهٔ بیمارکانه بگذاشت
صدا زد وای بیمارکان ظالم — نمی ترسید تا چند این مظالم
بغارت می برید آن خاندان را — که مثل کعبه بیت اهل جهان را
چه ظلم است این که بیت تاج معراج — گذاشت ز دست جور تاراج
پس آمد جانب او شوهر او — ردا انداخت بر عریان سر او
بلشکرگاه گردانید او را — ز ره گمراه گردانید او را
دریغا وای حسرت وای حسرت — نشد او را گوارا هتک حرمت
بغربت وارث زینب کجا بود — غریب کربلا یارب کجا بود
که پوشیدی سر عریان زینب — نهادی گوش بر افغان زینب
رهانیدی ز دست ظلم کفار — امان دادی ز دست جور اشرار
کرم کردی بحال عترت خویش — در آوردی به ظل رحمت خویش
حمید آن ابن مسلم میکند نقل — ز ظلم شمر ظالم میکند نقل
که کافر رفت بر بالین سجاد — مریض بیکس و مغموم و ناشاد
بفرط ضعف لاغر بود در خواب — ز بیماری به بستر بود در خواب
ستمگر خواست تا او را کند قتل — بشمشیر جفا او را کند قتل

بگفتم جمله را کشتید و زشت است — که خالی خاندانِ مصطفی گشت

چه سود از کشتنِ طفلِ ناتوان است — قریبِ مرگ خود این نیم جان است

که تا آگه ابنِ سعد آمد بخیمه — قدم بنهاد آن مرتد بخیمه

صدا زد آنچه شد نیست پیدا — تعرض از زنان بیجاست بیجا

علی ابنِ حسین است از مرض زار — تعرض کے بجا باشد ز بیمار

غرض غارت نمود آن قومِ خودسر — ز خیمه آنچه بود از رخت و زیور

زدند آتش خیامِ مصطفیٰ را — پریشان ساختند آلِ عبا را

زنان در کو و کان سرگرمِ فریاد — برهنه سر ز دستِ ظلم و بیداد

بخیمه چون قیامِ خود ندیدند — پریشان مضطرب بیرون دویدند

ز دختِ شاهِ بیکس نیست محروم — که پیش آمد سوارے کافرِ شوم

بدستش نیزه سر تیز و خونخوار — که بر پشتِ زنان می زد ستمگار

ز خوفش هر یکے هر سو گریزان — بهر جانب پریشان مو گریزان

رداهاے زنان می کرد غارت — ز فریادِ زنان برپا قیامت

کجا باشد مسلمانی ز عالم — نباشد مسلمے در قومِ ظالم

خدایا مارا درین آفت پناهے — کجا در عالمِ غربت پناهے

من از هنگامه وزین شور محشر | بخود لرزیدم از خوف ستمگر
که ناگه دژخیم ظلم و بیداد | نگاه آن ستمگر بر من افتاد
سنان نیزه اش دیدم چو بر دوش | در افتادم بروی خاک بیهوش
وریدا گوش بهر گوشوارم | مرا جز صبر در غربت چه چارم
ردا از سر کشید و در بغل داشت | مرا بیهوش روی خاک بگذاشت
پی تاراج دیگر رفت ظالم | مرا وقتی که آمد هوش دیدم
نشسته بر سر من عمه من | روان از چشم اشک و گریه شیون
بمن فرمود برخیز ای ستمکش | زده اهل ستم در خیمه آتش
به بیم پریشان تا چه بگذشت | به زین العابدین آیا چه بگذشت
بگفتم نیست چادر بر سر من | بگفتا بین سر بی چادر من
سر من مثل تو گردیده عریان | من و تو هر دو در غربت پریشان
من و عمه بعابد چون رسیدم | ز ضعف او را برو افتاده دیدم
مریض درد حرمان گریه می کرد | بر احوال غریبان گریه می کرد

در بیان اسیری اهل حرم و گذشتن بمقتل شهیدان و نوحه و زاری آنها

قلم از آتش غم شعله زار است | سمندر طائر جان نزار است

گر آتش سر کشید از کشورِ شام / بدشتِ کربلا آمد بانجام

خیامِ اہلبیتِ پاکِ اطہار / بآتش سوختند اشرارِ غدار

بچشمِ چرخ عابد بود آن نور / چو پیشش چشمِ موسیٰ شعلۂ طور

نشد پایش برون از حدِ تسلیم / بچشمش نار چون باغِ براہیم

از آن سوزی که در غربت دلش سوخت / چراغے در رہِ اسلام افروخت

بچشمِ رہروانِ راہِ ایمان / فزود از پرتوِ او نورِ عرفان

روایت کردہ اند اہلِ حکایت / شہادت یافت چون شاہِ ولایت

سرانِ سرور و ہمراہے دیگر / بنوکِ نیزہا چون ماہ و اختر

سپہ رو بالِ لشکر نصب کردند / لعینانِ بد اختر نصب کردند

خروش از چرخ و ہفت اختر برآمد / فغان از جانِ پیغمبر برآمد

بضعف و لاغری سجاد و دلگیر / مسلسل در میانِ طوق و زنجیر

زنان و دخترانِ شاہِ بے سر / بغیرِ مقنع و روپوش و چادر

یتیمانِ امام و کودکے چند / بعمرِ خورد سالی مہر مانند

سوارِ پشتِ اشترہاے عریان / چو ابر و رعد گریان و خروشان

بایں احوال ابنِ سعدِ نامرد / سوے کوفہ غریبان را روان کرد

محافظ ابن اشعث ابن حجاج — دگر شمر لعین رویش شب داج

اگر اطفال فغان میکرد و جوش — بہ ہر چہرہ ضرب میکردند خاموش

چہ پیر جوان باید اول نہادند — کہ طفلان را فغان کردن ندادند

بیان کردست راوی نقل دیگر — تجلی داد ملعون فرق انور

چو در مقتل گذار کاروان شد — ز شور بیکسان محشر عیان شد

چہ یوسف طلعتان خوابیدہ دیدند — میان خاک و خون غلطیدہ دیدند

بدنہا پارہ و اعضا بریدہ — بصد جا از جراحت خون چکیدہ

دران تن ہای بے سر لاش شبیر — مشبک از سنان و نیزہ و تیر

غریبان طرح صد غوغا فگندند — ز پشت اشتران خود را فگندند

بگریہ جملہ وحش و طیر صحرا — بنوحہ ساکنان عرش اعلی

ملایک جن و انسان دست بر سر — زمین تا آسمان صحرای محشر

بدریا ماہیان از غم در آتش — بصحرا وحشیان بیتاب و غمکش

بلاش قاسم آمد مادر او — برہنہ لاشہ و عریان سر او

بفرط بیخودی زینب صدا زد — کجائی یا محمد یا محمد

حسین تشنہ بر خاک اوفتادہ — بمقتل جسم صد چاک اوفتادہ

فرستادش خدا و عید پوشاک — فتاده پیکرش جای کفن خاک

شنیدی سبط پیغمبر را که پوشش — شده است از خون جسم خویش گلپوش

تنش بر خاک بی ملبوس و جامه — سرش بر نیزه بی تاج و عمامه

بریدند از قفا اعدا سرش را — فگندند از شقاوت پیکرش را

لب نازک ز بی آبی کبود است — تنش صد پاره از تیغ حسود است

مخضب شد ز خون ریش مطهر — رخ پرنور او چون لاله احمر

اسیر دست اعدا دخترانت — به صحرا بصحرا خواهرانت

برهنه در هجوم اشقیا سر — نه برقع بر رخ ایشان نه چادر

رداها ظالمان از سر کشیدند — به بیرحمی ز سر چادر کشیدند

دریدند از پی گوهر گریبان — که خون جاریست از گوش یتیمان

بآتش خیمه های ما همه سوخت — بغربت خانهٔ زهرا همه سوخت

بغارت رفت دربار حسینی — که شد تاراج سرکار حسینی

بغربت گشت ملک حسرت تو — گرفتار رسن شد عترت تو

سر نعش کربلا تنها و دلگیر — ببین شد مبتلای طوق و زنجیر

ز مقتل ما می برندش مردم شام — چو خورشید درخشان جانب شام

رخ خود پس بقبر فاطمہ کرد | کہ ای مادر حسین ناز پرورد
کہ پروردی بصد رنج و مشقت | بخون غلطید از شمشیر امت
تو در فردوس مصروف تماشا | تن شبیر و ریگ گرم صحرا
توئی در سایۂ طوبی براحت | حسین و تابش مہر و اذیت
تو در قصر جنان در خواب آرام | حسین و تیغ ظلم لشکر شام
حسینی را کہ جا دادی در آغوش | بخاک افتادہ و زخمی و خاموش
حسینی را کہ پروردی بنازش | بخون آلودہ گیسوے درازش
حسینی را کہ پروردی بشیرش | بکشتند اشقیا با تیغ و تیرش
گرفتار مصیبت ما غریبان | بصد اندوہ و آفت ما غریبان
بمقتل بے کفن سبط پیمبر | سر ما بیکسان محتاج چادر
درین لشکر درین انبوہ ایشان | نقاب چہرہ موہاے پریشان
نگاہے کن بسوے سجاد بیمار | حمائل در گلو طوق گرانبار
پیادہ ناتوان و منزل شام | بسان طائر بے پر تہ دام
ز رفتن چارہ بیکس ندارد | شہیدان را بمقتل چون گذارد
پس انگہ رو بسوے لاش شہ کرد | بحسرت جانب حضرت نگہ کرد

کشید آهی و گفت ای ابن حیدر ⁂ فدای غربت تو جان خواهر

سر از خجلت به پیش چون برآرد ⁂ که قدرت بر کفن زینب ندارد

برهنه جسم تو عریان سر من ⁂ ز سر بردند اعدا چادر من

سکینه دید چون لاش پدر را ⁂ تن مجروح شاه بحر و بر را

دوید و با تن مجروح چسپید ⁂ ز الفت با پدر چسپید و غلطید

ز حسرت با پدر می گفت بیتاب ⁂ که من بر سینه بودم خوگر خواب

کنون بی وارث و حال یتیمی ⁂ که می پرسد باحوال یتیمی

بنوعی کرد بیکس ناله در جوش ⁂ ز رقت حاضران گشتند بیهوش

چو شمر بی حیا آمد جفا کرد ⁂ بجبر از لاش شه او را جدا کرد

یتیم خسته ز فریادش چه گویم ⁂ لعین بیدین ز بیدادش چه گویم

چو می آید بگوشم این فسانه ⁂ زند غم بر دل من تازیانه

نگاهی کرد زینب سوی عابد ⁂ چو بیت یافت رنگ روی عابد

بترس آمد مبادا روح از تن ⁂ کند پرواز چون طائر ز گلشن

بگفت ای یادگار شاه ابرار ⁂ چه حالست اینکه می بینم من زار

شود استاده عابد چون توانم ⁂ که دارم تاب این غم ناتوانم

عزیزان و پدر بر خاک بی سر — چنین بر بیکسان ظلم ستمگر

بصحرا بی مصیبت این شهیدان — کسی را نیست فکر دفن ایشان

چنان غافل ز ایشان کافرانند — که گویا از مسلمانان ندانند

شنید از عابد و زینب بکا کرد — بیان آن بضعهٔ خیر النسا کرد

ز جد تو خبر دارم من زار — رود از دشت چون این فوج کفار

گروهی باشد از امت که آید — بخاک این شهیدان را نماید

نماید جمع پاره پاره اعضا — کند دفن غریبان را بصحرا

نشانی از ضریح پاک سازد — زیارتگه بر افلاک سازد

که هرگز آن نشان پاک تربت — نگردد محو تا روز قیامت

کنند اعدا جهد او را اراده — ولیکن رفعتش گردد زیاده

ز هر سو زائرانش جمع گردند — همه پروانهٔ آن شمع گردند

شود زین خاک نهر فیض جاری — دعای زائران مقبول باری

در بیان ارادهٔ اهل جفا به پامالی لاشه‌های شهدا و آمدن شیر صحرا بحفاظت آنها

چه کردی ای سپهر دون چه کردی — جهان گردید دیگرگون چه کردی

گلستان رسالت گشت پامال / مغیلان ستم در ظل اقبال

محبت رب بخواری شاد و دشمن / حرم تاریک و آتشخانه روشن

زبان زین چه باشد گیج ادائی / صنم در فکر دعوای خدائی

جهلت نی بپیش فاسق دست بسته / بصدر مصطفی آمیکش نشسته

بمقصد فاسق و فاجر رسیده / بخاک و خون حسین سر بریده

رقم شد از کلینی این روایت / که چون مذبوح خنجر گشت حضرت

برین آماده شد قوم ستمگر / که تازد اسپ بر تن هاے اطهر

بآل مصطفی چون این خبر شد / بدل داغ مصیبت تازه تر شد

جهان در چشم زینب گشت تاریک / قیامت شد ز شور ناله نزدیک

نگه بر آسمان و لب بفریاد / که یارب چون رهد بیکس ز بیداد

حضور دخت حیدر رفته آمد / پریشان حال و مضطر گفته آمد

که ای بانوی خاتون محشر / شنیدی قصد این قوم ستمگر

که میخواهند بر سینه بتازند / بلاش کشتگان رهوار تازند

بسینه را که احمد کرد آزاد / شکست و کشتنش در ورطه افتاد

بناگه دید شیری در جزیره / ز خوفش شد جهان در چشم تیره

مگر با شیر بیشه این قدر گفت
بچشم تر دران خوف و خطر گفت

سفینه من محبت مرتضی هم
که آزادم از جناب مصطفی هم

چو نام مصطفی آن شیر بشنید
روان شد رهبرش در دشت گردید

درین جا شیر دارد شیر اقامت
اگر گوئی ازو خواهم اعانت

سه پیش او بهم چون نام حیدر
یقین دارم که گردد شیر یاور

اجازت یافت شد فضه سوی دشت
چو دید آن شیر را گویا چنین گشت

که ای بو الحارث غافل ازین حال
که کشتی فاطمه گردید پامال

شد ابن شیر یزدان کشته تیغ
شهنشاه شهیدان کشته تیغ

برین قصد اشقیای حیله سازند
که فردا اسپ بر جسمش بتازند

حق شیر خدا ای شیر ادا کن
اعانت از پی مشکل کشا کن

بگوشش او چو این احوال آمد
سوی مقتل پریشان حال آمد

بجسم اطهر شه دست بگذاشت
نشست و تا سحر گه پاس میداشت

سحر چون گشت آمد فوج کفار
که سازد کشتگان پامال رهوار

بمقتل شیر را دیدند ساکن
که پامالی ازان شد غیر ممکن

زخوف شیر بیشه رخ نهفتند
با بن سعد ملعون حال گفتند

ستمگر گفت راه خویش گیرید — طریق مسکن خود پیش گیرید

مقر رفتید گر دیدید ا — بگردد بر کسے این راز افشا

دربیان آمدن اهل غاضریه برای دفن شهدا بظاهر و بباطن آمدن امام زین العابدین علیه السلام باعجاز باباست از قید اهل بدعت

عجب آن قوم غافل از خدا بود — عدوے مرتضی و مصطفی بود

که بعد قتل آن سلطان مظلوم — بخورد و نوش شادان لشکر شوم

زنان در فاقه و آسوده اعدا — باین شوم آن جفا شعار بےحیا

روان چون کرد ابن سعد گمراه — سوے کوفه زنان را با سر شاه

سه روز آن بےحیا در کربلا ماند — پے دنیا ز عقبے دست افشاند

بدفن کشتگان خویش پرداخت — کفن داد و قبور اشقیا ساخت

جسدهاے شهیدان همچنان داشت — بغیر دفن روے خاک بگذاشت

باهل غاضریه این خبر شد — که خالی دشت از ارباب شر شد

شهیدان بےکفن افتاده بر خاک — بغیر دفن سبط شاه لولاک

بمقتل سایه زیر آسمان نیست — کسے پرسان حال بیکسان نیست

بمقتل آمدند و جمع گشتند — چو پروانه بگرد شمع گشتند

چو بهرِ دفن در مقتل رسیدند | قبورِ آن شهیدان کنده دیدند
که فرمانِ سپاه آنجا خداساز | بهم بودند و می کردند پرداز
پس از بهرِ عزای سرورِ دین | شدند آمادۀ تجهیز و تکفین
تنِ شاهِ دو عالم گشت مدفون | بآن موضع که تربت هست اکنون
علی اکبر بپایین پدر خفت | بخوابِ ناز آن رشکِ قمر خفت
شهیدان جمله در پایین اکبر | پسندیدند جا تا روزِ محشر
کنارِ آبِ دریا گشت طیار | مزارِ پاکِ عباسِ علمدار
بظاهر صورتِ دفن این چنین بود | بباطن کار زین العابدین بود
که ایشان را هم ایشان دفن سازند | امامان را امامان دفن سازند
باعجازِ امامت آمد آن شاه | پیِ دفنِ تنِ سلطانِ ذی جاه
نماز آن شاه کرد و دفن فرمود | برآورد آه سرد و دفن فرمود
سرِ قبرِ امامِ پاک و طاهر | گروهی از ملائک شد مجاور
برای زائرانِ قبرِ پرنور | باستقبال می آیند تا دور

در بیان آمدن ساکنان شهر یثرب باستقبال لشکر یزید در اثنای راه

بدا مردی که چشم از فهم پوشد | خرد دنیا و عقبیٰ را فروشد

رجوع هر کس سوی باطل شتابد ∗ درین بازار جز نقصان چه یابد

چو ابن مصطفیٰ شاه شهیدان ∗ روان شد جانب گلزار رضوان

گرفتار بلا آل عبا شد ∗ اسیر غم مریض کربلا شد

سر نیزه سر سردار عالم ∗ دگر سرها بنوک نیزه باهم

ز مقتل چون روان آن فوج شر شد ∗ بشهر بعلبک آن راگذر شد

چو واقف مردمان زان حال گشتند ∗ روانه بهر استقبال گشتند

علم ها آن طرف با طبل شادی ∗ باین سو ناله های نامرادی

پریشان زینب و سجاد مغموم ∗ بآه و ناله سکینه بود و کلثوم

خدا معدوم گرداند شما را ∗ چو ما مغموم گرداند شما را

مسلط بر شما سازد کسی را ∗ نماید سر جدا از تن بسی را

جناب عابد مغموم دلگیر ∗ بدرد و غم اسیر طوق و زنجیر

شعری چند آن مغموم و محزون ∗ شکایات زمانه کرد موزون

که گوناگون بود دور زمانه ∗ نماند رنج و راحت جاودانه

خوشا مردی که چشمش بر مآل است ∗ رجوع جمله سوی ذو الجلال است

در باب ورود آل عبا و سرهای شهدا بشهر کوفه

چه کارِ بدِ یزیدِ بی حیا کرد | چه بد ابن زیاد این زنا کرد
که نازان گشت در قومِ خود ابلیس | که پُر کردم جهنم را به تلبیس
چنان از زمرهٔ آدم خطا رفت | که لا سید بر جسم از خدا رفت
چنان شد گرم نارِ قهر باری | یقین دارم که عالم گشت ناری
مگر البته آن جن خواه انسان | که خواهد شد برین مظلوم گریان
به دامِ من کدام از اشقیا نیست | مگر دستی خلی با حبابش غرایت
اگر چه سی یزیدِ زشت بنیاد | خلف ابلیس را باشد باولاد
دگر ابن زیادِ مست باده | ازو هم هست در زشتی زیاده
چو آمد آلِ احمد سوی کوفه | لعین آراست چون گل روی کوفه
شقی بر جسم فرمان داد خندید | ز قتلِ سبطِ پیغمبر شود عید
موافق شد به جا کم گردشِ دهر | لباسِ نو بپوشد همه شهر
سوی بازار خلقی شد روانه | ز شادی کوچه کوچه شادیانه
غرض در ازدحامِ جمعِ عام | برهنه سر گرفت آن ناکام
بنوکِ نیزه ها سرهای اقدس | چو مه پر نور و چون قرآن مقدس
برون آمد زنی از خانه پرسید | که وجه این ستم آیا چه گردید

اسیران که امی قوم هستید / مسلمانید یا آتش پرستید

همه گفتند یاران خدا ایم / گرفتاران آل مصطفی ایم

شناسا بود آن زن نیک بخت / بحال زار ایشان گریه ها ساخت

زخانه چند مقنع چند چادر / بعجلت پیش شان آورد مضطر

گرفتند آل احمد آن ردا ها / مقدر گفت آها ثم آها

دران هنگامه پوشیدند خود را / که در نامحرمان دیدند خود را

بحال پر ملال آن غم جهان / نگه می کرد هر کس بود گریان

زنان در گریه و زاری بهر بام / زهیبت لرزه مردان را باندام

بحال اضطراب و تشنه غم / جناب زینب خاتون مغموم

پس حمد خدا و مصطفی گفت / به تقریر فصیح مرتضی گفت

که لعنت بر شما ای اهل کوفه / همان مکر و دغا ای اهل کوفه

ستم بر ما و بر ما باز گریه / بدل و خیال عقبی باز گریه

نه شاه کربلا را قتل کردید / سلیل مصطفی را قتل کردید

تدارک هیچ ممکن نیست اکنون / که در کونین گردیدید ملعون

شریعت را عبث برباد کردید / دل ابلیس ملعون شاد کردید

به امنت شاه دین سبط محمد ‌ امانت بود از الله و احمد

تلف کردید امانت از خیانت ‌ چه باشد عذر در روز قیامت

که بر هدم بیت الله بستید ‌ بقرآن سوختن آتش پرستید

غرور دولت دنیا نزیبد ‌ که شیطان اهل دولت را فریبد

بدنیا هست مهلت چند ایام ‌ نباشد کو چو خورشید لب بام

نماند اکنون ز بعد این شقاوت ‌ شما را از خدا امید رحمت

عذاب حشر اے اہل حسد واے ‌ سزاوار سقر ابواب صد واے

ازان پس دختران شاه مظلوم ‌ وزان پس عابد بیمار مغموم

باشتاب دین و بابان ناشاد ‌ بجمع همچنین کردند ارشاد

پشیمان حاضرین گشتند چندان ‌ که شورے شد بلند از آه و افغان

ز حسرت دستهاے خود گزیدند ‌ که خود را خود بسوے دوزخ کشیدند

خراشیدند روے خویش مردان ‌ زنان کردند مو بر سر پریشان

بصد آه حزین گفتند جمله ‌ که یا ابن محمد فخر آدم

بیزدان انچه گفتی راست گفتی ‌ بخون ما دل خنجار سفتی

بدل اکنون ترا گشتیم محکوم ‌ نداریم اقتدا اے حاکم شوم

نمود ارشاد شمر ہیہات ہیہات ۔ چہ سود از توبہ بعد قتل سادات

شما را ہست در نیت فسادے ۔ نمیدارم برین قول اعتمادے

زبان گویاست لیکن قصد دل نیست ۔ جراحت ہا کہ دارم مندمل نیست

چہ آفت ہا ازین کذب بیان شد ۔ تلف جان امام انس و جان شد

ازان پس آن شریر مغموم و محزون ۔ بیانم کرد شعرے چند موزون

کہ مضمونش ہمہ درد و الم بود ۔ شکایت ہا ز ارباب ستم بود

روایت مسلم گجکار

دریغا منہدم شد قصر ایمان ۔ عیان شد از تنور کفر طوفان

ستمگار انتظام ملک فہمید ۔ بمعنی خانۂ اسلام کندید

چنین شد مسلم گجکار ناقل ۔ مرا در شہر کوفہ بود منزل

بہ شغل کار گچ بودم کہ ناگاہ ۔ بگوشش آمد صداے نالہ و آہ

زخادم کردم استفسار احوال ۔ کہ این شیون چہ باشد کن بیان حال

بگفت او دشمن حاکم کسے بود ۔ کہ لشکر رفت و کشت آورد سر زود

بگفتم نام آن دشمن چہ باشد ۔ بگفتا سبط احمدؐ سبط احمدؐ

حسین ابن علے گویند اورا ۔ ستمگر خارجی گویند اورا

ز اصغای کلام وحشت انجام ... مرا شد راست مو بالای اندام

شنیدم نام و هیچ آنجا نگفتم ... ز خوف جان ملال خود نهفتم

کشیدم دست و شد چشم و دلم تر ... برون رفتم ز قصر از راه دیگر

زدم بر رخ طپانچه بسکه از زور ... گمان کردم که شد چشمان من کور

کنار شهر کوفه چون رسیدم ... هجوم مردم آن شهر دیدم

ز هر دو زن گروهی چشم بر راه ... که می آیند اسیران آه صد آه

جمیل محمل ناگه گشت پیدا ... که بودند اندران ناموس طاها

ستمکش اهلبیت شاه ذیجاه ... زنان و کودکان با ناله و آه

مریض کربلا را دیدم از دور ... سوار اشتر عریان و رنجور

روان خون از تن مجروح و محزون ... که می فرمود شعری چند موزون

بمضمون عزای شاه والا ... گهر ریزان برای شاه والا

چو حال کودکان دیدند مردم ... تصدق پیش کردند از ترحم

کسی نان جوین خشک میداد ... کسی خرما بدست کس فرستاد

بهر دم زجر می کرد ام کلثوم ... که قدر ما شما را نیست معلوم

تصدق بر گروه ما حرام ست ... که ما را خویشی از خیر الانام ست

گرفتے از دہان دوست طفلان ۔ فگندے بر زمین نالان و گریان
درین اثنا سر سلطان والا ۔ بنوک نیزہ شد از دور پیدا
دگر سرہا بسان ماہ تابان ۔ دران خورشید فرق شاہ ذیشان
سر شبیر مصطفٰے اسرار طاہر ۔ خضاب از نجیہ پر نور ظاہر
نگاہ زینب خاتون ناشاد ۔ بفرق سید عالم چو افتاد
سر خود زد بچوب شور انگیخت ۔ کہ بر روے زمین خون از جبین ریخت
بگفت اے ماہ برج مہر امامت ۔ بگفت اے شمع ایوان خلافت
یتیمان تو در رنج اسیری ۔ بے مشکل کشائی دستگیری
ز گفتارش دل حضار شد آب ۔ ہمہ گشتند چون سیماب بیتاب
ز شور نالہاے اہل بازار ۔ قیامت شد بہر جانب نمودار

در بیان آمدن اہل حرم بدربار ابن زیاد بانی جور و ستم

زبانم گنگ باد از من شکایت ۔ ز لذت نیست خالی این حکایت
مرا تفویض تو کرد است داور ۔ برائے حمد و نعت و مدح حیدر
نمایم از تو کے شکست پذیری ۔ تو راہ ذکر اعدا پیش گیری
مرا این قطرہ از شہد چشیدہ ۔ تو ہر دم مے نمائی زہر آلود

جوابش سید هم کاسے مایۂ نطق ‌ ‌ ز تو آرایش پیرایۂ نطق

چو نام دشمنی گیرم بگفتار ‌ ‌ علیه اللعن هم گویم به تکرار

تو چون با من شریک این نوائی ‌ ‌ مگردان روے خود زین کامیابی

چو راضی گشت گفتم در حکایت ‌ ‌ که بر ابن زیاد زشت لعنت

لعین از نطفۂ ابلیس زاده ‌ ‌ ز ابلیس لعین بهون زیاده

چو وقت صبح تابان شد ستاره ‌ ‌ لعین بنشست در دار الاماره

همه اعیان کوفه را طلب کرد ‌ ‌ چو روز عید سامان طرب کرد

به بزم آن لعین سامان شادی ‌ ‌ برای اهل بیت گریان نامرادی

سر شاه شهیدان در طبق بود ‌ ‌ که زیر تخت آن مردود حق بود

درآوردند در مجلس حرم را ‌ ‌ زنان و عترت شاه امم را

بقول حضرت سجاد ذیجاه ‌ ‌ سنان آورد در مجلس سر شاه

سرود آن زشت شرے چند موزون ‌ ‌ باین معنی باین بیهوده مضمون

[illegible] پر از نقره و زر کن سپر را ‌ ‌ نمودم قتل شاه بحر و بر را

که از آفاق بهتر در نسب بود ‌ ‌ حسین جمله عالم در حسب بود

پدر شیر خدا اے پاک و مادر ‌ ‌ جناب فاطمه خاتون محشر

چو او زینسان بیان مدعا کرد — غضب ابن زیاد بیحیا کرد

که بودی اینچنین گرز و جرار — چرا گشتی جدا کردی چنین کار

رگ خشمش چنان گردید جنبان — برای قتل قاتل واو فرمان

نظر چون بر سر شاه عرب کرد — تبسم کرد و اظهار طرب کرد

بدست نحس چوبی داشت میرو — بدندان و لب فرزند احمدؐ

زمجلس زید ارقم داد آواز — ز لب بردار چوب ای فتنه پرداز

که این لب بوسه گاه مصطفیؐ بود — لبی مرغوب محبوب خداؐ بود

بگفت این حرف و گریان شد باواز — ورا اندوه کرد از چاک دل باز

لعین از گریه مومن بر آشفت — بتندی بانگ بر وی بر زد و گفت

خدا داد ست ما را فتح و تمکین — تو گریان می شوی ای دشمن دین

خرف گشتی و پیر سست لاغر — وگرنه میزدم گردن بخنجر

نمود ارشاد مومن ای بدانجام — یقین دارم شدی بیرون ز اسلام

زمجلس خاست بیرون آن مرد — میان مجمع عام این ندا کرد

که لعنت بر شما ای اهل کوفه — گرفتار خطا ای اهل کوفه

برای عترت زهرا اسیری — پی فرزند مرجانه امیری

بسوگند خدا باشید ناکام | نخواهد شد شما را نیک انجام

در بیان گفتگوی زینب خاتون و سجاد و حضور ابن زیاد ملعون و شهادت ابن عفیف پیر نابینا و ضعیف

لعین ابن لعین ابن زیاد است | سراپا شر همه بغض و عناد است

بکین در خشم آن مغرور ظالم | بدو را کینه آتش فراهم

نگاه بی حیا بر زینب افتاد | بگفت این کیست باز و بسته ناشاد

کنیزی گفت این بنت بتول است | که گریان در غم سبط رسول است

ستمگر گفت شکر حق تعالی | شما را کرد در آفاق رسوا

دروغ کشتگان گردید ظاهر | شدند آخر قتیل از حکم قاهر

بدرد آمد دل و فرمود زینب | که هستم من بحمد و شکر رحمت رب

هر افزود فضل در زمانه | جد من در رسل باشد یگانه

ز رجس دلوث عصیان پاک فرمود | برفعت برتر از افلاک فرمود

نگردد هیچگه رسوا در آفاق | مگر فاجر مگر سردار فساق

ستمگر گفت دیدی حال تقدیر | چه کرد آخر خدا نسبت به شبیر

نمود ارشاد زینب من ندیدم | بجز نیکی ز شاه هر دو عالم

شهادت یافت او مقبول رب شد | سعادت حصه شاه عرب شد

ترا معلوم خواهد شد به محشر / که غالب کیست پیش رب اکبر
لعین در خشم شد بیرون ز ایمان / بقتل دخت زهرا داد فرمان
شد ابن حارث استاده سر بزم / به ملعون گفت هر گه دید این عزم
مناسب نیست ای از خود رمیده / غضب بر بیکس ماتم رسیده
ستمگر باز گفت از بیدماغی / مرا شد فتح بر شبیر طاغی
بحمد الله ظفر رب علا داد / ز درد سینه شد صحت شفا داد
نمود ارشاد زینب بد شقا کیست / شفای تو بحق تو بلائیست
توجه جانب دیگر لعین کرد / نظر بر حال زین العابدین کرد
بگفت این کیست با احوال تغیر / مریض و مبتلای طوق و زنجیر
بگفتندش علی ابن حسین ست / که جان فاتح بدر و حنین ست
بگفت آمد خبر نزدم مکرر / که او را روز میدان کشت داور
همش از تیغ بران پاره پاره / تن او چون گریبان پاره پاره
مریض کربلا ارشاد فرمود / امام رهنما ارشاد فرمود
شنیدی بر خلاف او بود اکبر / علی نامش که او را کشت لشکر
ستمگر گفت کی فوج خطا کشت / بمیدان وغا او را خدا کشت

امام سرور عالم صدر تمکین ∴ نمود ارشاد با صد جان غمگین

که قابض همبر روح است و شاب است ∴ خدا وقت اجل یا وقت خواب است

لعین گفتا حذر کن از عتابم ∴ چه جرأت می نمائی در جوابم

گلوی سرکشان اولی بتیغ ∴ شوی الحال چون یحیی بتیغ

ز حرف قتل زینب مضطرب شد ∴ زبانه در نگاهش منقلب شد

ز جا برخاست با تعجیل و پیچید ∴ ز فرط غم بآن ناشاد پیچید

بآن بیرحم گفت اول مرا کش ∴ پس این زار و حزین را از جفا کش

بگفت آن شه مرا بگذار از غم ∴ چه طاقت دار و این عبد از غم

مخاطب شد بآن دشمن که دشمن ∴ چرا تهدید می سازی بکشتن

شهادت در ره حق عادت ماست ∴ پریشانی همه جمعیت ماست

نترسم از ستمگاران بکشتن ∴ نیم بهتر ز شاه کربلا من

پس آن ملعون بدین فرمود فرمان ∴ شوند این قیدیان محبوس زندان

مکانی بود کهنه تیره و تار ∴ در آن محبوس گردید آل اطهار

بروز آنجا ز تاب مهر اذیت ∴ بشب آنجا ز شبنم رنج و محنت

بسان وادی محشر پر آفات ∴ مقام هول و در ظلمت چو ظلمات

در آن آل نبی با حال تغییر | هر یک در کربلا در طوق و زنجیر

پسر سعد رفت آن ملعون غدار | بر آمد بر سر منبر ستمگار

به مردم گفت آن مردود کاذب | که حق ارباب حق را کرد غالب

یزید و تابعش را کرد یاری | همی باشد پی کذاب خواری

شنید این حرف عبدالله ناگاه | که بود ابن عفیف آن مرد آگاه

محب حیدر و یک چشم حق بین | ز یک چشمش رفته بود او را به صفین

ز دنیا بود فارغ در قناعت | به مسجد روز و شب صرف عبادت

در آمد پیش و گفت ای دشمن حق | تو و آبای تو کذاب مطلق

یزید و تابعش کذاب و بیدین | ترا و او را پیمبر کرد نفرین

بقتل آل پیغمبر دلاور | چنین یاوه سخن بالای منبر

شنید این گفتگو ظالم برآشفت | بگفت آخر که باشد کاین سخن گفت

زبان خشمگین شد مرد بیدار | بجوشش دل مکرر کرد گفتار

چنان شد تیز نار خشم دشمن | که پر شد از غضب رگهای گردن

به مردم گفت دست از وی مدارید | بصد خواری قریب من بیارید

ز هر جانب ستمگاران دویدند | گرفتند و بصد خواری کشیدند

عزیزان و قربای اش که بودند / رها او را ز خونخواران نمودند

ودندش ازان مسجد روانه / رسانیدند مومن را بخانه

ستمگر گفت دست از وی بدارید / روید این کور را تا من بیارید

بقومش از دو جنبه چون خبر کرد / بهم گشتند آن جا مستعد مرد

ز اقلیم یمن اکثر قبائل / پی امداد گردیدند شامل

فرستاد آن لعین از مصر لشکر / بلشکر ابن اشعث بود افسر

میان هر دو قوم از روی افساد / نبرد سخت و جنگ صعب رو داد

حسام از هر دو سو بارید چون میغ / عرب گشتند اکثر کشتهٔ تیغ

باخر گشت غالب فوج حاکم / درون شهر آمد قوم ظالم

در ابن عفیف اعدا شکستند / بخانه آمدند و حلقه بستند

پدر را زود کرد آگاه دختر / که شد در خانه انبوهی ز لشکر

بضعف و ناتوانی گفت آن پیر / کریاسی کیست تا من آر شمشیر

بدستش دخترش شمشیر بسپرد / رجز خواند و بقبضه دست خود برد

بتحریک حسام برق پیکر / ز تن می کرد آن غازی جدا سر

وغا با دیو بی نوری که کرد / ز خود آن اشقیا را دور میکرد

ز هر سو سپاهی آورد لشکر — پدر را زان خبر میداد و خسته
جری دفع ضرر میکرد از خویش — به تیغ آن قوم را میراند از پیش
رجز می خواند و کر میکرد چندان — که نامردان ازو بودند حیران
نمودی خسته اش فریاد و میگفت — شتر سپیدی ازان بیداد و میگفت
کسی کردم چنین هنگامه را سرد — بضرب تیغ سی بودم اگر مرد
بآخر یافتندش اشرار قابو — گرفتند از ستم بستند بازو
رسانیدند پیش حاکم زشت — بسویش دید و گفت آن ظالم زشت
خدا را حمد و شکر رب داور — ذلیل و خوار گشتی آخر کار
جوابش گفت مومن صدر تمکین — تویی خوار و ذلیل ای دشمن دین
ندارم ترسم زین مجبورم از جنگ — والا کار میکردم بتو تنگ
ستمگر گفت حالا می شوی فوت — ترا هم می چشانم شربت موت
جری فرمود هرگز نیست وحشت — که بودم آرزومند شهادت
غرض بیچاره را کشتند دشمن — ز راه دین بجنت یافت مسکن
بباغ خلد صرف سیر گردید — جری را خاتمه بالخیر گردید

نوشتن ابن زیاد بحاکم مدینه و مشتهر شدن خبر قتل حضرت بدیه

ز جور حاکم کوفه زنازاد — چه حق با شد تلف فریاد فریاد
خلل آمد بدین شاه لولاک — سگ ناپاک مسجد کرد ناپاک
ستمگر روز دیگر داد فرمان — که بر نیزه سر شاه شهیدان
بهر کوچه بهر بازار گردد — گذشته سیر شه ابرار گردد
به حسرت اشک ریزان مردم راه — که قرآن می شنیدند از سر شاه
روایت می کند راوی دیگر — به نخل آویختند آن فرق انور
سپه برگشت حاکم مثل خامه — بهر کشور روان شد فتح نامه
عمر فرزند سعد از اهل کینه — که ظالم بود حاکم در مدینه
بنامش هم خطی از کوفه آمد — که شد مقتول فرزند محمد
منادی هر طرف هر سو ندا کرد — که جان حیدر و زهرا فدا کرد
بلند از چار سو شور بکا شد — قیامت در بنی هاشم بپا شد
بهر خانه بهر کوچه جدا — ز شیون گشت شور حشر برپا
برآمد بر سر منبر ستمگار ✽ — ز روی بیحیائی کرد گفتار
که شد سبط نبی آماده جنگ — نگشتی کار چون بر باغیان تنگ
خبر آمد به عبدالله جعفر — که فرزندان تو گشتند بی سر ✽

بلب آورد آن صابر سرو ست — رجوع جمله کس سوی الست

غلامی گفت نازل کاین بلا شد — سهم از وجه سبط مصطفیٰ شد

بروز نقل عبد الله درجوس — بفرمود ای کنیز زاده خاموش

چنین گوئی بحق آن شهنشاه — که باشد محرم اسرار الله

مرا خود بود ذوق این سعادت — که یابم در رکاب او شهادت

چو من محروم ماندم از قدر — نشد این دولت عظمی میسر

بحمد الله که بر شاه شهیدان — جگر بندان من گشتند قربان

به یثرب بود هر سو ماتم شاه — بهر خانه عزای شاه ذیجاه

زنان در خانه با گیسو گشاده — سرشک دیده از باران زیاده

بشب آواز ماتم بر هوا بود — جهان از آه و شیون پر صدا بود

کسی اشعار غم می خواند الّا — نمی شد صورت خواننده پیدا

باب روانگی اهل حرم از کوفه بشهر شام محنت انجام

درین ماتم قلم را سینه چاکست — بروی خاک از آثار خاکست

حرم را چون بشد درد و آلام — بکوفه منقضی شد چند ایام

نوشت ابن زیاد زشت انجام — چنین نامه بسوی حاکم شام

که قیدیست آلِ پیمبر بزندان | بحقِ این اسیران چیست فرمان
جواب آمد روان کن جانبِ شام | سران را با گرفتارانِ ناکام
لعینِ زشت سامانِ سفر کرد | روانه عترتِ خیر البشرؐ کرد
که غل در گردنِ سجادؑ انداخت | اسیران را سوارِ اشتران ساخت
محافظ کرد از قومِ منافق | ابوبرده محفّر زحرِ طارق
فرستاد از عقب شمرِ لعین را | بهمراهش بسی اعدای دین را
بخوفِ آنکه شاید اہلِ اسلام | بُرند اہلِ دغا را سر بصمصام
مبادا اہلِ دین از جوشِ ایمان | ببرند از رہ سرہا و اسیران

دربیان مسلمان شدن راهب دیر باعجاز سر جناب سید الشهداؑ

زہے لطفِ خدائے بندہ پرور | که پابندانِ دامِ کفر اکثر
بسر کردند در کفر و ضلالت | بآخر یافتند از حق ہدایت
زراہش قطب راوندی رقم کرد | که او ہنگامِ حج قصدِ حرم کرد
در آنجا دید مردے زشت انجام | که ہمراہِ سرِ شہؑ بود در شام
بیان کرد او که ما چون سر بریدیم | بدیرِ راہبے در شب رسیدیم
سرِ مظلوم بر نوکِ سنان بود | نگہبان گرد فوجِ شامیان بود

سر و سامان بیهوشی نمودیم — بسامان طرب مشغول بودیم

بناگه دید هر شامی در آنجا — که دستی گشت از دیوار پیدا

نوشت از خامهٔ آهن بدیوار — ز خون شعری بمضمون غم آثار

که قتل شاه دین از دست امت — رجا بس باز امید شفاعت

یکی از ما بجای خویش بهت — که گیرد دست را انگشت آن بت

بکار خود چو ما مشغول گشتیم — بعصیان و خطا مشغول گشتیم

عیان شد باز دست از حکم داور — باین مضمون رقم بنمود دیگر

که ایشان را برب پاک اکبر — نخواهد بود کس شافع بمحشر

معذب جاودان اشرار باشند — همیشه در عذاب نار باشند

دگر برخاست زان انبوه مردم — گرفتن خواست دست غیب گم

سکون هرگاه آن مرد ورم کرد — نمایان باز شد بیتی رقم کرد

که کشتند آن امام رهنما را — بحکم جور سبط مصطفی را

بساحل نهر خون جاری نمودند — خلاف مصحف باری نمودند

درین اثنا بر آمد راهب از دیر — ز شر رو تافت راجع شد سوی خیر

بچشم غور نورست دید ناگاه — که رفته بر فلک از فرق آن شاه

بحیرت آمد و پرسید از فوج ... زحال آمد و شد صورت موج

بگفتند محنت ها کشیدیم ... حسین ابن علی را سر بریدیم

سر او را ز دشت نینوا تام ... بریم از بهر نذر حاکم شام

بحیرت رفت راهب کرد فریاد ... که آیا این چه ظلم است و چه بیداد

حسین ابن علی سبط نبی بود ... که زهرا دخت و دامادش علی بود

جفا کردید با پیغمبر خویش ... بد است البته انجام بداندیش

اگر می بود فرزند مسیحا ... مقامش بودی اندر دین ما

کنون می خواهم از سردار لشکر ... دهد امشب که باشد پیشم این سر

بوقت صبح گیرد فرق پرنور ... خیانت در امانت نیست دستور

دو الف از من بگیرد درهم زر ... که در ارث پدر آمد میسر

با بن سعد ملعون چون خبر شد ... سرش شوریده از سودای زر شد

براهب فرق شه آن بدسیر داد ... چه ارزان دولت و دین بگهر داد

ز راهب زر طلب کرد و سره ساخت ... سر همیان ز ضبط مهر پرداخت

بخازن داد تا اندر خزانه ... نهد دارد حفاظت جاودانه

چو راهب یافت فرق شاه ذیشان ... بدیر آورد چون گنجینه جان

منور رویش از نور آن سر — بسان مشرق مهر منور
صدای هاتفی آمد بگوشش — که از هیبت پریشان گشت هوشش
خوشا حال کسی کو هست مشتاق — نماید حرمت این شاه آفاق
ببین زین مژده راهب شاد گردید — ز بس شادی به پیراهن نگنجید
گلاب آورد و شست و شوی سر کرد — ز خونش پاک چون شمس و قمر کرد
معطر ساختش از مشک و کافور — زهی خوشبو زهی نکهت زهی نور
نهاد او را چو راهب بر مصلا — بسوی آسمان رو کرد و بالا
که یارب بحرمتِ علیه السلام این سر پاک — بپی نطق مسیحا این سر پاک
رهِ بیگانگی از من نپوید — همه از سرگذشت خویش گوید
سر شه ناگهان آمد بگفتار — که ای راهب چه میخواهی کن اظهار
نمود او عرض اظهار نسب کن — وطن گو نام خود را ورد لب کن
لب لعلین شه گوهرفشان شد — گل باغ نبی رطب اللسان شد
که جدم مصطفیٰ محبوب داور — پدر حیدر رفیق حوض کوثر
حسن اخ ست و زهرا مادر من — بریدند از ستم اعدا سر من
ز نام من چه می پرسی که شبیر — شهید کربلا مظلوم و دلگیر

دو کفار بی تقسیم گشتند | بضرب نیزه و شمشیر کشتند

همه بدعت پسندان ذبح کردند | بسان گوسفندان ذبح کردند

بشمشیر و سنان کشتند اعدا | جوان تا طفل شش ماهه بیجرا

اسیر دست اعدا آل حق شد | زن و فرزند پابند رسن شد

شنید این قصه و راهب برآشفت | برو مالید روی خویشتن گفت

که رو از روی انور بر ندارم | شفاعت خواهم و امیدوارم

سر شاه شهیدان داد آواز | شوی از دین جد من چو همساز

کنم البته اقرار شفاعت | ترا از گرمی روز قیامت

ز فیض شاه راهب شد مسلمان | شفیعش شد شهنشاه شهیدان

چنین هم گفته اند اهل روایت | یهودی بود آن راهب بآیت

مع خویشان و یاران شد مسلمان | ز اعجاز امام جن و انسان

سحر چون گشت سر را استرد کرد | سفارش مرد دین بیرون ز حد کرد

که بهر حق سر نیزه ندارند | سر اطهر بصندوقی گذارند

اجابت ابن سعد بی حیا کرد | همان بیداد لیکن بیوفا کرد

بمنزل آمد و زر خواست مقهور | به پیمان بود مهر او بدستور

گشتند و دیدکان دولت تلف شد — که جمله آن زر خالص خزف شد

نوشته پشت و روی زرد و آیه — که عبرت خیز بود آن هر دو آیه

بکف افسوس مالید آن ستمگار — که در دنیا و دین گشتم زیانکار

بآب انداخت آن زر را بحسرت — چه شیطان بود بر ابلیس لعنت

در بیان مردی ملعون که محافظ سرهای شهدا بود در راه شام

خطا چون بگذرد از حد عذاب ست — سقر پاداش کار ناصواب ست

پناه از نار قهر رب قهار — همیشه ظالم ایشان داخل نار

روایت کرد سید ابن طاوس — حکایت کرد سید ابن طاوس

که مردی را بطوف کعبه دیدند — همه حجاج نزد او رسیدند

ندا می کرد رحم ای رب ذو المنن — نخواهی کرد الا رحم بر من

همه گفتند این گفتن نزیبد — خلاف راه دین گفتن نزیبد

اگر باشد بقدر کوه عصیان — خدا بخشنده است ای مرد نادان

یکی را زان جماعت برد بیرون — بگفت احوال من کن گوش اکنون

که من بودم در آن قوم بدانجام — که می بردند سرها جانب شام

رسیدند وقتی سر شاه زمن بود — که در منزل بشب در حفظ من بود

نهادم درمیان وگرد آن جمع | برای روشنی افروختم شمع

همه در شغل میخواری و بدمست | به پهلو شیشه می جام در دست

دران شب می ننوشیدم مگر من | نگشتم زان چو آنها بیخبر من

چو آن ساغرکشان درخواب رفتند | چو بخت خویش شان درخواب رفتند

صداها مثل برق و رعد آن دم | بگوشم من رسید از چرخ پیهم

کسے می گفت مے آید حبیب | محمد شافع امت به محشر

که ناگه باز شد درهای افلاک | بسان رخنه های رخت صد چاک

صهیل مرکبان هردم شنیدم | صدای اسلحه پیهم شنیدم

نظر کردم که آمد نوح و آدم | جناب خضر و اسحق مکرم

خلیل الله آمد با محمد | محمد واقف اسرار سرمد

نه تنها جبرئیل محترم بود | که میکائیل و اسرافیل هم بود

با روحانیان همراه احمد | با کروبیان گرد محمد

پس آن صندوق را جبرئیل وا کرد | سر شاه شهیدان را برآورد

تلاطم طرفه از فریاد افتاد | که هر یک می گرفت و بوسه میداد

غبار از چهره اش میرفت یک یک | با احمد تعزیت می گفت یک یک

پیمبر گریہ ہا می کرد و میگفت
کشیدی از دل آہ سرد و میگفت

ببین یا اشقیا با من چہ کردند
بنور دیدہ ام دشمن چہ کردند

چنان برگشتہ شد چرخ و زمانہ
کہ سید کشتہ شد بی آب و دانہ

بپیش مصطفیٰ جبریل آمد
بصد آہ و بکا جبریل آمد

کہ جوش قلزم قہر و غضب شد
مرا یا مصطفیٰ فرمان رب شد

و ہم پاداش این قوم لعین را
چو گردون سرنگون سازم زمین را

کنم مانند قوم لوط نازل
عذاب سخت بر قوم سیہ دل

مگر این حکم چون قہار فرمود
شما را اندرین مختار فرمود

نبی فرمود مہلت ای برادر
از ایشان دشمنی خواہم بمحشر

دو بارہ از فلک آمد گروہی
و زانجا از ملک آمد گروہی

کہ یا ختم الرسل ما راست فرمان
کہ این پنجاہ کس گردند سوزان

بلب آورد حضرت اختیار است
ہمانا حکم محکم کردگار است

باعث شان ہمہ ہای آتشین بود
ظہور قہر رب العالمین بود

زدند و سوختند و خاک کردند
غرض از خس جہان را پاک کردند

نگاہ قہر شان چون بر من افتاد
برآوردم ز خوف و ترس فریاد

خدارا یا رسول الله امانے | چه باشد گر بسوزد نیم جانے
نبی فرمود دور اے مرد ظالم | نیامرزد ترا ربِ دو عالم
تلِ خاکستری دیدم سحرگاه | نبودند آن همه یارانِ همراه
شنیدند این سخن چون زان جفاکیش | بر دوی حاجیان رفتند از پیش
کنند آن را که نفرین خود پیمبر | نجاتش چون شود در روزِ محشر

در بیان ورود آل اطهار بدربار یزید جفاکار

بیار اے دیده اشکے در غمِ شاه | ز صد شادی ست بهتر ماتمِ شاه
نبی گفتست هر کس گشت گریان | بزهرا و علی کردست احسان
چنان باید که این غم دل خراشد | بیک مذکورِ شه صد اشک پاشد
چو قتل ابنِ علی در کربلا شد | بقید و بند آلش مبتلا شد
روان ابنِ زیادِ دوزخ انجام | نمود اهلِ حرم را جانبِ شام
بحاکم چون خبر کردند زین حال | چو گل بشگفت از شادی بد افعال
بشادی بزم عیش آراسته ساخت | به تزیین و بترتیبِ بزم پرداخت
باعیان و بسرداران خبر کرد | باشرار و لعینداران خبر کرد
بجمع و بزم آن باطل خلیفه | خلایق گشت مانندِ سقیفه

شراب و جام و مینا پیش تختش — سپہ روی لعین مانند بختش

اسیران ستم دیدۂ ماتم و رنج — بنزم او قمار و شغل شطرنج

بہ مردم داد فرمان آن ستمگار — کہ آرند آل احمد را بدربار

دو دیدا زخرمی شمر سیہ مست — جوان و طفل را دست از رسن بست

بنوک نیزه سرہائے شہیدان — سر آل رسول پاک عریان

بدربار ستمگر از دحامی — ز جوش شامیان انبوه عامی

در آنجا عبد رحمان بود مردے — بحاکم زد صدا با آه سردے

کہ نسل فاطمہ از بیخ کندی — بخاک اولاد طاہر را فگندی

ہمیشہ را کہ بود آن زانیہ زن — نمودی نام او بسیار روشن

بگفت آہستہ حاکم صبر کن است — درین محفل مقام این سخن نیست

ہنوز کے شود آن بیحیا را — کہ ساز و قتل آل مصطفےٰ را

طشت زر سر سبط پیمبر — نہادہ پیش تخت آن ستمگر

گہے مے زہر مار آن بیحیا ساخت — گہے در بازی شطرنج بر دوخت

نخوش و خرم ز قتل سبط احمد — بیاران و کسان می گفت ہر دم

مبارک شد مرا این شب باد — سر دشمن ہمیشہ پیش من نہادن

بحقِ شه مگر ناسزا گفت — بسجادِ و برابر ناسزا گفت

طلب چوبی نمود آن وقت مرتد — بدندان و لبِ مظلوم میزد

صدا زد و کردم ادا دِ امیه — کجا هستند اولادِ امیه

همه کشتگانِ بدر سر شد — که اولادِ نبی پا و سر شد

به تربت چه باشد حالِ حیدر — کشیدم انتقام از آلِ حیدر

ابو برزه که حاضر بود آنجا — ز اصحابِ رسولِ حق تعالی

بگفتا ای ولی بر تو ای پر آشوب — بدندانِ مبارک میزنی چوب

بچشمِ خود نظر کردم مکرر — که می بوسید این دندان پیمبر

بحقِ هر دو سبطِ خویش فرمود — که ایشانند خضرِ راهِ معبود

دو شمشادِ گلستانِ بهشت اند — دو سردارِ جوانانِ بهشت اند

کشد هر کس که ایشان را غمین ست — معذب پیشِ رب العالمین ست

رسد او را جزا در درکِ اسفل — مقامش را رجا در درکِ اسفل

برآشفت آن سیه و داد فرمان — کشیدندش ز محفل اهلِ جهلان

برون کردند از محفل بخواری — ذلیل و خوار شد مقبولِ باری

جنابِ زینب و خسته بر خاست — ز جوشِ دل ز [illegible] برخاست

بگفت اے نطفۂ ناپاک سفاک — نداری از خدا و مصطفیٰ باک

خدا را می‌کنم حمد و ستایش — کہ در درگاہ او زیبد نیایش

درودے بر محمد می‌فرستم — کہ از اولاد او من نیز ہستم

پس از حمد خدا و نعت گویم — کلامے چند در راہ راست پویم

کہ از کیف مے دنیا شدی مست — نماند اندیشۂ فردا شدی مست

باین مال و منال بیخبر وزه — باین جاہ و جلال بیخبر وزه

ز خود رفتی چنان در جوش ہستی — کہ رکن کعبۂ ایمان شکستی

تو میدانی کہ ما را خوار کردی — ستم بر بیکسان زار کردی

خدائے پاک ما را داد حرمت — گرفتن میتوانی کے کرامت

نہ این حسن بحال ابتر ماست — کہ استہزای تو بر حق تعالیٰ است

مدان کار ریاست راست گردید — موافق آسمان بخواست گردید

نخواہد شد کنون پاے تو رنجور — برہ خارے کہ بود امروز شد دور

دهد مہلت خدا چندے بکفار — جزایم تا شود بسیار بسیار

سزاوار عتاب آخر نماید — گرفتار عذاب آخر نماید

رہائی نیست بہر قوم ظالم — ہمیشہ داخل نار جہنم

زنان تو بپرده اے جفاکار — زنان سبط پیغمبر ببازار

ازانجا نیست دور این زشت کردار — که بهتان بر خدا بندند اشرار

جگر خاییده اند اکثر بدندان — نمودشان ست از خون شهیدان

کشیدی از حسد شمشیر کینه — بروی حضرت شاه مدینه

بر اهلبیت احمد ظلم و بیداد — کنی از بغض بدر و احد یاد

لب لعل شه و چوب تو بیدین — ز اهل بزم خود خواهان تحسین

نموی نیست از کشت ضلالت — خمیر نیست از خاک شقاوت

بنار آنها که سوزند از زبانها — تو هم جوئی تقرب سوی آنها

بسوگند خدا روزی بباید — ترا از جای تو آتش رباید

کنی فریاد اے بدبخت خفاش — مرا مادر نزادی در جهان کاش

نمودی هتک حرمت مرتضی را — رخ خود چون نمائی مصطفی را

قریب ست اینکه این قدر تو کاهد — خدا خون شهیدان از تو خواهد

بدا حال ستمگاران ظالم — معذب جمله خونخواران ظالم

شهیدانی که در مقتل طپیدند — ازین عالم بآن عالم رسیدند

مدان مرده که جمله زندگانند — حضور کبریا با عز و شانند

دهد روزی ز لطف خویشش داور — بقرب حیدر و ظل پیمبر

عداوت با تو چون حیدر نماید — سزا پاداشش پیغمبر نماید

چه خواهد بود حال تو به محشر — گرفتار عذاب رب اکبر

ترا آنها که پیرو بر گزیدند — لباس کفر در آفاق چیدند

خلافت را بتو دادند زینت — شوند آخر پشیمان در قیامت

ندیم خاص تو باشند در نار — تو و آنها بصد خواری گرفتار

سخن حق ست بر لب انچه راندم — اثر دشوار لیکن در تو دانم

دل تو سخت تر از آهن و سنگ — بعید الفت ز سنگین دل بفرسنگ

نه در مغز دل تو بوی رحمت — نه در چشمت نشانی از مروت

مسلمانان ز دست تو بفریاد — شهیدان کشتهٔ شمشیر بیداد

ز اغوای تو شد گمراه عالم — توئی در دو سرا ابلیس مجسم

ز فرعون و ز نمرود و ز شداد — نیامد انچه از دست تو زو داد

بصد بیداد کشتی اولیا را — ببریدی حلق خاصان خدا را

بما بیداد کن چندانکه خواهی — نترسیم از خرابی و تباهی

بزرگی بر جهان ما را خدا داد — ریاست در جهان ما را خدا داد

شرافت که گرفتن پیشوایی | چه گمراهی که راه حق ندانی
همه پاکیم ما از سهو و نسیان | تو ناپاک و نجس ای نامسلمان
چه پروا گر بلای ما سترگست | نمیدانی خدای ما بزرگست
چو از لب حرف واویلا برآریم | به محشر دود از اعدا برآریم
تو نفع خود که میدانی زیانست | بخشم خواستگار کافرانست
سخن زینگونه زینب گفت بسیار | فصاحت شد نثار طرز گفتار
نشد از حاکم بیدین جوابی | بلب آمد جواب ناصوابی
که نبود در این گفتار پیچم | بما خشم از زنان اهل ماتم
بغارت رفت کشت حاصل او | بگوید هرچه آید در دل او
پی تنبیه بیجا زان نزارست | نشست از پا چو سجاد[ع] از برنجست
رخ بیمار بود از لاغری زرد | ز غصه سرخ شد مثل گل ورد
یزید روسیه دید و باو گفت | گران گفتن دل احمد[ص] آشفت
که بشنو ای علی فرزند شبیر | همه از والد تو بود تقصیر
مرا از اهل ریاست هم ندانست | سزاوار عتابت هم ندانست
فتوری در ریاست کرد پیدا | سزایش داد آخر حق تعالی

بسی رنجید ازین گفتار سجاد ❊ نمود ارشاد و خاموش ای زنازاد

تو بودی نطفه اندر بطن مادر ❊ بعالم بود جد من پیمبر

همیشه بود از حکم الهی ❊ آبا و جدم بادشاهی

چو در بدر و احد روز وغا بود ❊ علمدار محمد مرتضی بود

بدست جد تو هنگام پیکار ❊ همیشه رایت افواج کفار

اگر دانی که ای کافر چه کردی ❊ باهل بیت پیغمبر چه کردی

روی در کوه و صحرا گر نهی ❊ ز غم بر روی خاکستر نشینی

برنج کردن خود ای زنازاد ❊ کنی تا زیست صبح و شام فریاد

تو بر تخت و سر سبط پیمبر ❊ بزیر تخت تو الله اکبر

امانت از نبی بود این ودیعت ❊ خیانت از تو آمد در امانت

سیه روی تو بادا کور دیده ❊ زبان و دست و پای تو بریده

بدنیا تا کجا کبر حکومت ❊ چه خواهی کرد آخر در قیامت

با عداخت ترا روز حساب ست ❊ عذابست و عذابست و عذابست

چنین ثابت شد از بعضی روایات ❊ که آمد در غضب مردود بدذات

بجلادی ستمگر داد فرمان ❊ بکش او را و گردن زن به بستان

همانجا دفن کن در پردهٔ خاک | همین باشد سزای مرد بیباک

ز حلقش چون شد در اهل حرم شد | قیامت در اسیران ستم شد

بماتم زینب و کلثوم گریان | سکینه در غم و فریاد و افغان

کشیدان مرد ملعون دست سجاد | ببلخ آورد و شد معروف بیداد

لحد کنده پدید اوّل بهر تدفین | که پوشد جسم پاکش دشمن دین

امام خلق شد مصروف طاعت | چو سید شد در نماز استاد حضرت

ز خنجر قبر با تیغ گشته نامرد | بقصد قتل تیغ کین علم کرد

که دستی از هوا ناگه عیان شد | نزول قهر رب دو جهان شد

بضربی گشت بیجان جسم اظلم | بخاک افتاد و شد سوی جهنم

ز حاکم بود طفلی نام خالد | رسانید این خبر پرسان بوالد

بگفت او جسم مرده در همان گور | شود مدفون چه باشد از قضا زور

بآخر پیش آید کرد خویش | کند هر که چاه او است در پیش

بمجلس باز حضرت را طلب کرد | بگل باغ امامت را طلب کرد

در بیان طلب کردن شامی دختر حضرت را بکنیزی و یافتن سزای کردار

کسی کو دشمن آل عبا شد | چو شیطان مورد لعن خدا شد

بدنیا وے بعقبیٰ رفت برباد ٭ نه در دنیا نه در روز جزا شاد
درینجا خوار و رسوا و سیه رو ٭ در انجا در عذاب نار بدخو ٭
نوشته‌اند اهل اخبار این روایت ٭ غم‌انگیز است بسیار این روایت
که دختِ سید بیکس فاطمه نام ٭ دران خیلِ اسیران بود ناکام
رسن در دست موے سر پریشان ٭ دران انبوه چون تصویر حیران
چنان گرید یتیمی غم پرو ریخت ٭ کہ اشک از چشم حاکم هم فرو ریخت
دلش ترسان و از غم سینه در جوش ٭ چو نرگس چشمِ حیرت باز و خاموش
نگاهش گاه بر سجادِ محزون ٭ گهی از دیدنِ زینب جگرخون
ز اهل شام مردی سرخ موی ٭ چو بخت تیرهٔ خود تیره روی
بحاکم گفت این دختر بمن بخش ٭ ز بحرِ فیض این گوهر بمن بخش
ز ترسِ آن حسین دختر بلرزید ٭ ز فرطِ خوف با زینب بچسپید
ز وحشت رعشه بر اندام افتاد ٭ بغش بر خاک آن ناکام افتاد
صدا از حضرتِ کلثوم در جوش ٭ خموش ای شامیِ بدبخت خاموش
زبانت قطع گردد دیده‌ها کور ٭ دو دستت خشک بادا ای زنده در گور
کنی ای بی‌حیا از بی‌تمیزی ٭ طلب آلِ نبی را در کنیزی

هنوز آن التجا اندر دهن بود ❊ اثر از دیر شتاق سخن بود

زبانش لال چشمش کور گردید ❊ دو دستش خشک شد بر خاک غلطید

صدا الکلثوم زد الحمد لله ❊ شدی از ناله مظلوم آگاه

نبود اینگونه گستاخی سزاوار ❊ بدنیا یافتی پاداش کردار

چنان گشتند ترسان مردم شام ❊ که مو شد راست هر یک را باندام

یکی با دیگری می کرد گفتار ❊ که این باشد سزای زشت کردار

تزلزل در تن حاکم هم افتاد ❊ بزندان آن اسیران را فرستاد

ز حال سختی زندان چه گویم ❊ ستمهای ستمکیشان چه گویم

شکسته چار سو دیوار و در بود ❊ ز سقف کهنه جانها در خطر بود

ز تاریکی در انجا روز چون شب ❊ ز گرمی جان هر محبوس بر لب

گریبان زنان بی ردا چاک ❊ نشسته بی بساط و فرش بر خاک

گرفتار بلا سجاد دلگیر ❊ بگردن طوق و پا در قید زنجیر

یتیمان در بکا از جوشش آلام ❊ بسر شد در مصیبت چند ایام

در بیان خطبه خواندن حضرت امام زین العابدین روبروی یزید پلید

خدا آنرا که علم و فضل دادست ❊ بنامش مهر دولت نهادست

مجال کیست تا با او ستیزد | بہ غفلت آبروے خویش ریزد
جہالت پیشہ اہل علم تا حق | تفاوت بین کجا باطل کجا حق
یزید پدر روسیہ مرد روسیہ بد | عدوے احمد و اولاد احمد
سوے مسجد چو روزے رفت ناگاہ | مریض کربلا را برد ہمراہ
خطیبے را طلب کرد آن بد اختر | بہ مسجد رفت او بالاے منبر
یزید و والد او را ثنا گفت | حسین و مرتضی را ناسزا گفت
مریض کربلا در عالم ہوش | خطیب ہرزہ گو را گفت خاموش
بخشم آوردی اے ظالم خدا را | جہنم را بجو کردی گوارا
بحاکم گفت رخصت دہ مرا ہم | کہ من ہم بر سر منبر برآیم
بمجلس راست گویم نکتہ چند | کزان خلق خدا گردد رضامند
ندادآن بے حیا رخصت ابا کرد | مگر ہر کس بظالم التجا کرد
اجازت دہ کہ بینم قال او را | بمنبر بشنوم اقوال او را
بگفت اندیشہ دارم از مقالش | شود رسوا ابوسفیان و آلش
ہمہ گفتند گوید ہر چہ خواہد | ز قول کودکے قدرت نکاہد
بلب آورد این از اہلبیت است | علوش دلنشین از اہلبیت

اگر طفلے از ایشان شیرخوارست بعلم و فضل فخر روزگارست

مگر چون حاضرین کردند اصرار اجازت داد آخر آن سیه کار

امام پاک بر منبر برآمد ز مشرق خسرو خاور برآمد

بجائے خویش بنشست و بیان کرد ثنا و حمد رب دو جهان کرد

درود کامله آنگاه سجاد بر آل بیت پیغمبر فرستاد

چنان گویا لب معجز نما شد که دریا بار چشم حاضران شد

ندا فرمود پس یا ایها الناس خدائے دادرس یا ایها الناس

میان خلق ما را رهنما کرد فضیلت داد و شش خصلت عطا کرد

جوانمردی و حلم و بردباری فصاحت در سخن جرأت شعاری

محبت در دل ارباب ایمان که مفتاح است بهر باب ایمان

چه عزت در همه آفاق داریم فضیلت بر همه آفاق داریم

جناب مصطفیٰ از ماست آخر علی مرتضیٰ از ماست آخر

جناب حمزه از ما جعفر از ماست که هر یک خاص پیش حق تعالیٰ است

دو سبط مصطفیٰ قدسی سرشت اند که سردار جوانان بهشت اند ❊

هر آن کس که داند نیک داند چو واقف نیست دانستن تواند

منم فرزند مکه هم منا هم — منم فرزند زمزم هم صفا هم

جد من بود کو برداشت تنها — مقام پاک ابراهیم از جا

جد من تاج بخش سرورانست — جد من خاتم پیغمبرانست

بعالم بهترین حاجیانم — بعالم خوشترین ساعیانم

جد من بر براق تیز رفتار — بسوی لامکان شد پیش دادار

ببازویش توان قاب قوسین — از زور کمان قاب قوسین

منم فرزند آن شیر دلاور — که شد از زور دستش فتح خیبر

چنان فرمود شمشیر آزمائی — که بر آفاق ظاهر شد خدائی

جد من آفتاب مشرقین ست — جد من فاتح بدر و حنین ست

منم فرزند آن عابد که اصلا — دمی غافل نبود از حق تعالی

بنای کفر و خذلان را بر انداخت — هزاران پهلوانان را سر انداخت

بجنگ کافران ضرغام او بود — ببیعت سابق الاسلام او بود

عنان او بسوی زهد معطوف — بصد رغبت بصبر و شکر مصروف

منم فرزند آن شیر غضبناک — که کرد از کافران آفاق را پاک

کشنده مارقان و قاسطان را — درنده اژدر آتش فشان را

منم صندوقِ علمِ حق تعالیٰ ‖ سرِ منبر فصیحان ست بالا ❖

منم فرزند فرزندِ محمدؐ ‖ منم دلبند دلبندِ محمدؐ

منم فرزندِ شیرِ بیشۂ حق ‖ علیؑ تیغ آزمای بدر و خندق

گلِ شاداب باغِ مصطفیٰؐ هم ‖ دُرِ نایابِ بحرِ مرتضیٰؑ هم

محمدؐ جدِّ من محبوبِ باری ‖ منم اینجا اسیرِ قومِ ناری

پدر مشکل‌کشای هر دو عالم ‖ منم اینجا بقیدِ جورِ ظالم

پدر مقتولِ تیغِ اشقیا شد ‖ سرش از جسمِ پاکِ او جدا شد

بلاشِ او طیور و وحش گریان ‖ نگر خندان گروهِ نامسلمان

جهان آزاد از امدادِ او شد ‖ گرفتارِ رسن اولادِ او شد

سخن هرگاه تا این جا در آمد ‖ خروشش از مردمِ حاضر برآمد

یزیدِ روسیه ترسید آن دم ‖ که برگردند ازو قومِ فراهم

اشارت کرد ظالم با مؤذن ‖ اذان گوید به مسجد تا مؤذن

مؤذن گفت چون الله اکبر ‖ صدا زد عابدِ حق اوست برتر

مؤذن لا اله آورد بر لب ❖ ‖ به الا الله کرد اتمامِ مطلب

جنابِ عابدؑ بیمار فرمود ‖ که در هر وقت بیشک اوست موجود

باین نکته که ظاهر وحدتِ اوست / گواهی میدهد خون در رگ و پوست

موذن از محمدؐ کرد چون یاد / مخاطب سوے حاکم گشت سجادؑ

بگو اے زشت انجام این محمدؐ / که نامش شد عیان باشد کرا جد

چو جدِ خویشتن گوئی دروغ ست / صریحا این دروغِ بیفروغ ست

چو گوئی جدِ من آخر چه کردی / چه کردی واسا اے کافر چه کردی

که کشتی عترتِ اطهارِ او را / بآتش سوختی سرکارِ او را

اسیرِ ظلم دلبندانِ احمدؐ / سنان و پشت فرزندانِ احمدؐ

ندادآن ظالمِ بیدین جوابے / نبود او را سواے کین جوابے

سیه رو در نماز استاد فی الفور / چه آید از نمازِ صاحبِ جور

بظاهر سجده کرد از قبله رخ تافت / خدا را بے پیمبر کے توان یافت

در بیان خواب دیدن ہند زوجۂ یزید و خوفناک شدن یزید و رہائی اہلبیتِ اطہار از زندان

کسے کو خلق از وے سینه ریش ست / همانا در پے آزارِ خویش ست

جفا کیشے که بر مردم جفا کرد / جفا بر خویش از راهِ خطا کرد

بدنیا گیرد از و نه بخت ست / عذابِ او بروزِ حشر سخت ست

زنِ حاکم که ہند او بود مشهور / شبے بالاے بستر خفت رنجور

عجب خواب پریشان وقت شب دید — که از دهشت برنگ بید لرزید
چه دید آمد بجنبش سطحهٔ خاک — دری شد باز از درهای افلاک
ملائک خاک بر سر داغ بر دل — ز گردون بر زمین گشتند نازل
بنزدیک سر شاه شهیدان — بجمع گشتند با حال پریشان
یکی قربان شد و دیگر ندا داد — سلام ای کشتهٔ شمشیر بیداد
سلام ای خسرو آفت رسیده — سلام ای سرور گردن بریده
بیان خود نمی‌آید پسند این حال — که در روی دلم گردید پامال
نظر کردم دگر با جان محزون — گروهی بر زمین آمد ز گردون
دران ابر سیه مردان بسیار — ببر پیراهن ماتم عزادار
در آنها بود مردی صاحب جاه — علوی رتبه اشش من جانب الله
ز رخش تابنده چون مهر سما بود — جبینش مطلع نور خدا بود
دویدار جوشش دل سوی سر پاک — باغوشش کشید و گشت غمناک
لب و دندان همی بوسید هر بار — بفریاد و بکاء کرد گفتار
که ای فرزند نور دیدهٔ من — شهید من بخون غلطیدهٔ من
ترا کشتند اعدای ستم کیش — نکردند از غم فردا پس و پیش

نمودند آب دریا بند بر تو ‌‌ ‌ رہ رفتن ز صحرا بند بر تو

ترا نشناختند اے جان زہرا ‌ ‌ سر و سینہ بریان زہرا

منم جدت رسول رب ذوالمن ‌ ‌ علی مرتضی ہم ہمرہ من

حسن در زاری و ہم خاک بر سر ‌ ‌ عقیل و حمزہ و عباس و جعفر

رسول رب چو این گفتار می کرد ‌ ‌ دمادم گریہ بسیار می کرد

یکے را دست بر سر بود در جوش ‌ ‌ ز بس زاری یکے گردید بیہوش

شدم بیدار چون زین خواب ترسان ‌ ‌ گزیدم از تأسف لب بدندان

دویدم بر سر آن سر رسیدم ‌ ‌ شعاع از نور تا افلاک دیدم

ضیاے از زمین میرفت بر اوج ‌ ‌ بلا گردان ملائک فوج در فوج

روان گشتم از انجا مضطرب تا ‌ ‌ خبر سازم یزید رو سیہ را

بجاے خود نبود آن زشت افعال ‌ ‌ تفحص کردم و دیدم در ان حال

کہ ہست او در مکان تیرہ و تار ‌ ‌ بصد حسرت نشستہ رو بدیوار

ز دہشت رعشہ بر اندام دارد ‌ ‌ بلب این ذکر زشت انجام دارد

چہ کارم با حسین ابن علی بود ‌ ‌ کہ او ابن علی سبط نبی بود

نمودم چون ز خواب خود خبردار ‌ ‌ سفیہا عفت شد غم آن زشت کردار

یزید افگند سر از فرط خجلت / سراپا گشت تر از فرط خجلت

چو شب رفت و سحر شد آشکارا / طلب کرد اهلبیت مصطفیٰ را

تحیر کرد و در تکریم پرداخت / بصد لینت بآنها گفتگو ساخت

که گر باشد رضا در شام باشید / بعز و اعتلا در شام باشید

وگر باشد سر کوی مدینه / شوید اکنون روان سوی مدینه

همه گفتند می‌خواهیم رخصت / برای ماتم شاه ولایت

که چندی گریه و زاری نمائیم / ادا رسم عزاداری نمائیم

بلب آورد او ما را چه کارست / بکار خود شما را اختیارست

مکانی کرد بهر شان مقرر / در آنجا شد مقیم آل پیمبر

برسم تعزیت گشتند همدوش / بماتم بهر مظلومان سیه پوش

بنی هاشم قریش آنجا که بودند / درین ماتم همه شرکت نمودند

جهانی در غم شاه مدینه / گهی بر سر زد و گاهی بسینه

شبانه نوحه و روزانه زاری / لب بگشاده شد به بیقراری

چو روز هشتم آمد در غم و درد / یزید زشت ایشان را طلب کرد

نوازش کرد تا شوید سیاهی / زبان بکشاد اندر عذر خواهی

بسی تکلیف ماندن کرد مکّار / قبول ایشان نشد زنهار زنهار

اجازت بهر رفتن فتنه گر داد / بعجلت حکم سامان سفر داد

شد از بهر سفر کردن از انجا / عماریها و محمل ها مهیّا

برای خرچ زرها کرد حاضر / بلب آورد آن شوریده خاطر

که این باشد عوض آنرا که از من / وقوعی یافت از تاراج و کشتن

صدا زد ام کلثوم دل افگار / که ای مغرور دوزخ را سزاوار

خمش تا چند این هرزه درایی / ازین افزون چه باشد بیحیایی

نمودی خون فرزند پیمبر / ز راهِ ظلم با خویش و برادر

سراسر دولت بازار امکان / برابر نیست با یک موی ایشان

چه بیباکی که میگویی ستمگر / که تهارا عوض دادیم این زر

نبی بیزار و محزون ست از تو / خدارا دعوی خون ست از تو

در بیان واپس دادن یزید تبرکات غارت کرده را به امام زین العابدین علیه السلام

خدا حافظ محبّ خود چو خواهد / بنزد دشمنان قدرش نکاهد

چنان قاتل یزید کفر بنیاد / ز دست ظلم او محفوظ سجّاد

بلب آورد روزی حاکم شام / که ای ابن حسین نیک انجام

به خالد آنکه باشد زاده من چه | غضنفر برق و موج باد من

اگر خواهی به کشتی شو مقابل | که بینیم زور دست و قوت دل

دلاور گفت کشتی کار من نیست | طریق جاهلان رفتار من نیست

اگر خواهی بحربه این بتانه | یکی اورا دگر در دست من ده

حضور تو درین محفل بجنگیم | بهم همچون حق و باطل بجنگیم

بجویی بر تو گردد حال ظاهر | که غالب شد که از تقدیر قادر

ستمگر گفت جرأت حصهٔ تست | دلیری و شجاعت حصهٔ تست

که تو از خاندان مصطفائی | نصیب تست زور مرتضائی

کنون حاجت طلب کن هرچه داری | روا سازم من از خدمت گذاری

نمود ارشاد حضرت حاجتی نیست | که حاجت بی شمول ذلتی نیست

فقط خواهم که فرق شاه بی جاه | بمن ده تا برم از شام همراه

دگر اسباب غارت آنچه دارند | بگو آن را بمن هردم سپارند

سوم داری چو قصد کشتن من | چرا قید زنان پاکدامن

ز قید و بند ایشان را رها کن | کسی راهبر آل عبا کن

به یثرب بیکسان را تا رسانند | به قبر احمد والا رسانند

ستمگر گفت روی شاه ابرار | بعمر خود نخواهی دید زنهار
ترا از کشتن تو درگذشتم | ز قتل بچهٔ تو لاغر گذشتم
ترا دادم زنان را شو روانه | ببر همراه ایشان را بخانه
ز مالت آنچه شد تاراج دشمن | عوض از کیسهٔ خود میدهم من
شنود ارشاد حضرت نیست در کار | ز مال تو مرا زنهار زنهار
مگر در جامهای تار تنیده | لباسی چند باشد برگزیده
که بود آن ریسمان رشته ز زهرا | بدست ناتوان رشته است زهرا
قلاده پیرهن مقنع در آنهاست | تبرک خواستم گر از تو زیباست
مکن ضبط آنچه از رحمت خدا داد | بود مال بزرگان مال اولاد
ستمگر گفت وادند اشقیا زود | دو صد دینار هم بر جامه افزود
چه پروا داشت آن شاهنشه دین | همانجا کرد قسمت بر مساکین

در بیان سفر اهل بیت اطهار از ملک شام به مدینه منوره

چو ظالم خون مظلومان بریزد | ازان پس از پشیمانی چه خیزد
خصوصا خون فرزندان حیدر | سزایش نار باشد روز محشر
سعید آن شیخ رکن شرع محکم | روایت کرده دیگر راویان هم

کجا گم گفت با نعمان مکرر — که فرزند شبیب آن دلاور

که مردی را مقرر ساز فی الفور — ز اہل شام او باشد مشهور

امانت دار و دیندار و خداوان — بصدق و راستی مشهور دوران

کسامان سفر ساز و مهیا — رود اندر رکاب آل طاہا

نگہبانان دگر ہمراہ او ساز — فہیم و راہ دان و کار پرداز

چنین ہم گفت راوی صدق بنیاد — که نعمان را بہمراہی فرستاد

ازان پس آن لعین زشت کردار — برآمد گشت و جالس شد بدربار

طلب او کرد زین العابدین را — امام مالک دنیا و دین را

حضور حاضرین آورد بر لب — عبید اللہ را لعنت کند رب

بسوگند جلال رب ذو المن — که اندر کوفه می بودم اگر من

ز من شاہ شہیدان ہر چه میجو است — اجابت کردمی باشد ہمین راست

کسی بر کشتنش راضی نبودم — نہان بود آنچه در دل وانمودم

ترا باید که پیوسته سوی من — نویسی نامه ہای خاص ذو المن

تکلف در طلب دارد منافات — اجابت راست مقرون جمله حاجات

پس آن مردی که از بہر رفاقت — مقرر بود و داد او را اجازت

محافظ باشش در هر رهگذاری / خلافِ شان مکن در راه کاری

سفارش در رعایت کرد بسیار / روان گشتند زانجا آلِ اطهار

چو نزدیکِ عراق آنها رسیدند / بیادِ کربلا از غم طپیدند

فزود از اشک تر در دل هراسی / به همراهی نمودند التماسی

که سوی کربلا محمل براند / از انجا باز در یثرب رساند

قبولِ او کرد و از دین کامران شد / بسوی کربلا محمل روان شد

در بیان ورود اهلبیت اطهار به مقتل شهدا علیهم السلام و برپا کردن ماتم

چو گل زخمِ شهیدان است خندان / زمین کربلا صحنِ گلستان

بجسمِ زخمیان از تیغِ دشمن / هجومِ لاله در دامانِ گلشن

چمن شاداب در فصلِ بهاری / ز جوشِ خون بهر سو نهر جاری

ملائک بر سرِ هر جسمِ بی سر / بسانِ قمریان گردِ صنوبر

گلِ صدبرگ پابوسِ رسول است / چو بلبل نالکش روحِ بتول است

خزان آمد بگلزارِ محمد / ز پا افتاد سروِ باغِ احمد

چو آمد کاروانِ آلِ اطهار / قریبِ کربلا با حالت زار

نسیم آورد بوی گل بدامن / مشام از عطرِ تازه شد چو گلشن

چه گویم حالِ اهلِ بیت چون شد | روان از چشمِ عابد جوے خون شد
گریبان چاک زینب بماتم | پریشان کرده مو کلثوم از غم
برنگِ ابر اشک از چشم جاری | مژه مثلِ رگِ ابرِ بهاری
چو گریان پیشِ مقتل رسیدند | دران صحرا عجب انبوه دیدند
که جابر ابن عبدالله حق آگاه | که مشهور است انصاری هواخواه
گروهے از بنی هاشم سیه پوش | بسے از اقربا چون بحر در جوش
برنگِ شیرِ آنجا جمع بودند | همه پروانه گردِ شمع بودند
فراهم جمله از بهرِ زیارت | بصدق آمده کسبِ سعادت
بپا سے مجلسِ ماتم نمودند | همه سامانِ بزمِ غم نمودند
به گرد و پیش مشهور این خبر شد | به اقطاع و نواحی شهره شد
زنان از هر طرف بسیار بسیار | شریکِ بزمِ غم گشتند و خونبار
بسے هم تعزیت کردند زاری | زمین تر شد ز جوشِ اشکباری
بپا حشرے با اهلِ بیتِ اطهار | هوا تیره ز دود و نالۂ زار
بلب هر جا صداے واحسینا | فلک پیما صداے واحسینا
بیادِ سیدِ مظلوم زینب | پریشان کرد مو مغموم زینب

بدرد تشنگان کلثوم نالید / بسان ماهی بی آب غلطید
سر بی سایه و عریان و جگر خون / روان از چشم اشک خون و جیحون
کسی پرسید اگر حال غم اندوز / کشید از سینه صد آه جهانسوز
غرض بعد قیام چند ایام / عزای ماتم شاه خوش انجام
مقرر شد سفر سوی مدینه / رجوع المختصر سوی مدینه

دربیان داخله اهلبیت اطهار در مدینه منوره و ماتم و فریاد بر روضهٔ جد بزرگوار خود

شنیدیم تاجری انجام اندیش / به ملکی شد روان از خانهٔ خویش
متاع او گرانمایه جواهر / چو انجم آسمان پایه جواهر
تطاول رهزنان ناگاه کردند / که غارت مال او در راه کردند
سراسیمه شد و حیران مسافر / پریشان بی سر و سامان مسافر
تهی سوی وطن چون بازگردد / بجای خویشتن چون بازگردد
همین احوال زین العابدین شد / پریشان حال زین العابدین شد
همه هنگام رفتن ساز و سامان / عزیز و اقربا با خود شاد و ذیشان
بوقت بازگشتن ماند تنها / عزیزان کشتهٔ شمشیر اعدا
نه قاسم ماند و نی اکبر عباس / هجوم بیکسی و عالم یاس

زنانی چند و طفلی چند همراه | همه گریان همه با ناله و آه

چو آمد کاروان غارتیدین | بنزدیک مدینه غم رسیدین

بحکم حضرت سجاد آنجا | سپاه اهل عزا شد خیمه برپا

تهی گردید محملها نشستند | سپاه ماتم به خیمه حلقه بستند

بشیر یک منتظر بود همراه | طلب او را نمود آن شاه سجاد

نمود ارشاد میدارم بخاطر | که حیدکم والد تو بود شاعر

تو هم داری درین فن دستگاهی | نمودی مرثیه هم نظم گاهی

نمود او عرض البته شه دین | نیم ناواقف این رسم و آیین

اجازت شد برو سوی مدینه | خبر بر زن بهر کوی مدینه

زمن اهل مدینه را خبر کن | بنظم این ماجرا را مشتهر کن

بتقریب عزای شاه ذیشان | بلال آنگه بشیری چند برخوان

بشیر از حکم حضرت شد روانه | بشهر آمد چو ناوک بر نشانه

قریب مسجد محبوب داور | رسید و کرد برپا شور محشر

ببانگ آواز او در آه و زاری | بزاری صورت ابر بهاری

بنظم این حال گفت از درد سینه | شوید آگاه ای اهل مدینه

امیر مومنان سبط پیمبر ‌‌ ‌ بدشت کربلا گردید بی سر

عزیزان و رفیقانش بغربت ‌ ‌ ‌ شهادت یافتند از جور امت

سے علی ابن حسین آمد جگر ریش ‌ ‌ ‌ به اهل و خواهران و عمهٔ خویش

بقیهٔ اهل بیت پاک و امان ‌ ‌ ‌ رسیدند از سفر گریان و نالان

بشهر سوی شما یک جست بادم ‌ ‌ ‌ ز زین العابدین و اهل هاشم

ازین آوازه در یثرب زن و مرد ‌ ‌ ‌ باشک و ناله گرم و دم سرد

زهر خانه بسر بر زنان دویدند ‌ ‌ ‌ گریبانها ز بی صبری دریدند

زنان هاشمی افسرده خاطر ‌ ‌ ‌ نسا قوم انصار و مهاجر

برهنه پا و سر با جان محزون ‌ ‌ ‌ شدند از خانهای خویش بیرون

خراشیدند و از ناخن غم ‌ ‌ ‌ پریشان موی سر در جوش ماتم

صدای نوحه و زاری بهر سو ‌ ‌ ‌ بلند آواز وا ویلا بر کو

بمن گفتند ما را ده نشان زود ‌ ‌ ‌ کن آگاه از مقام بیکسان زود

کجا اند آن همه مضطر کجایند ‌ ‌ ‌ بگو ناموس پیغمبر کجایند

نشان دادم از آنجا چون بصد درد ‌ ‌ ‌ باین سو شد روانه هر زن و مرد

شتابان آن خیابان آن خسته جانها ‌ ‌ ‌ مرا مشکل رسیدن شد بآنها

قریب خیمه چون من هم رسیدم — بسی در هر طرف انبوه دیدم

هجوم خلق چندان قصه کوتاه — که مشکل شد عبور و بند شد راه

بکرسی حضرت عابد نشسته — بخیمه خلق گردش حلقه بسته

سرشک از دیده بر رخسار جاری — برنگ بارش ابر بهاری

پرستش دست مالی بود غمناک — کسی کردی اشک از رخسارها پاک

بدور کرسی شه از دو جانے — ز مردان و زنان انبوه عامے

خواتین معظم در تلاطم — بلب نوحه روان از دیده قلزم

صداے واحسین و ناله غم — زمین و آسمان لبریز ماتم

جهانے تعزیت میکرد و سجاد — بآه و ناله و افغان و فریاد

زمین در لرزه و افلاک خونبار — ملائک در عزاے شاه ابرار

چو ساکت اندکے گردید آن جوش — لب مردم شد از فریاد خاموش

شنود ارشاد حضرت رو بمردم — که حمد کردگار ماه و انجم

قدیر و مالک کون و مکان ست — کریم و کارساز و مهربان ست

بنقطه کن جهان را آفریده — زمین و آسمان را آفرین

بزرگی خالق ارض و سما راست — بر و بحر از نهان آشکار است

رجوع خلق سوی او به محشر	جزای هر عمل در دست داور
شوید آگاه ازین یا ایها الناس	که گل شد شمع دین یا ایها الناس
کسی کو خاص درگاه کریم است	بلای او درین دنیا عظیم است
گرفتار مصیبت اولیایند	همیشه در اذیت اوصیایند
ز قتل حضرت شاه خوش انجام	در آمد رخنه اندر دین اسلام
ستم کردند اعدای ستم کیش	نکردند از غم فردا پس و پیش
چو آن شاه هدی را کشته کردند	علی و مصطفی را کشته کردند
جگر بند نبی ابن بتول است	همانا خون او خون رسول است
بکین کشتند دلبندان او را	ندادند آب فرزندان او را
شدند اهل و عیال او گرفتار	سر عریان محبوسان و بازار
علم بر نیزه ها سرها نمودند	عجب ظلم صریح اعدا نمودند
اذیت نیست مثل این اذیت	مصیبت نیست مثل این مصیبت
چسان فریاد از هر دل نخیزد	چسان هر چشم تر دریا نریزد
درین ماتم ملائک اشکبارند	زمینها آسمانها لرزه دارند
درختان سوختند از آتش غم	بدریا ماهیان بیتاب هر دم

بهر جا هست دریا در خروش ست ‌ ‌ ‌ ته هر سنگ خون در عین جوش ست

چه گویم از ستم های لعینان ‌ ‌ ‌ ز بدعت های آن دوزخ گزینان

اسیر طوق و زنجیرم نمودند ‌ ‌ ‌ بشام و کوفه تشهیرم نمودند

پیمبر خود اگر موجود بودی ‌ ‌ ‌ ز گفتن منع اعدا را نمودی

نه هرگز قول حضرت می شنیدند ‌ ‌ ‌ حضور مصطفیٰ اسر می بریدند

چو من بیکس وطن آواره نیست ‌ ‌ ‌ مرا جز صبر لیکن چاره نیست

غمی از ظلم بدکیشان ندارم ‌ ‌ ‌ ثواب اخروی را خواستگارم

ز عقبی غافل اند این اهل بیداد ‌ ‌ ‌ ندارند از عذاب آخرت یاد

زمین از ظلم پر شد قاف تا قاف ‌ ‌ ‌ خدا خواهد گرفت از عدل و انصاف

مقرر انتقام خون ناحق ‌ ‌ ‌ بمحشر انتقام خون ناحق

چو بر لب این بیان آورد سجاد ‌ ‌ ‌ دگر برخاست شور آه و فریاد

فتوحان آنکه ابن صعصعه بود ‌ ‌ ‌ بپای شاه افتاد و جبین سود

حضور شاه والا کرد تقریر ‌ ‌ ‌ که من گردیدم اکنون زمین گیر

ازین باعث من محزون و پر غم ‌ ‌ ‌ زیارت شما محروم ماندم

قبول عذر او شه کرد و خوش کرد ‌ ‌ ‌ ترحم بر وی و بر والدینش کرد

از آن پس آن امامِ ہر دو عالم — مع اطفال و ناموسِ معظم
بہ آہ و نالہ آمد در مدینہ — شدا نور از رخِ انور مدینہ
گروہے از عزاداران پیش — پریشان حال و اشک افشان و دلریش
قریبِ قبرِ پاکِ پیمبر — رسیدند اہلبیت و گشت محشر
بہ ہمہ سر برائے استغاثہ — فلک فرسا صدائے استغاثہ
بلب در گریہ و اندوہ بے حد — صدائے وامحمد وامحمد
حسینت کشتہ شد اے فخرِ آدم — گلوئے خشک و تیغِ قومِ اظلم
ندادندش بجز آبِ خنجر — بفرزندِ قسیمِ حوضِ کوثر
گلوئے خشک از خنجر بریدند — تنش کردند زخمی سر بریدند
بہ خیمہ ریخت لشکر بہرِ غارت — بجبر سوختند از شقاوت
ردا ہائے زنان بردند اشرار — گلو در ریسمان از دستِ کفار
گہے تشہیر در بازار کردند — گہے حاضر سرِ دربار کردند
ز فریادِ غریبانِ ستم کش — ملائک انس و جن در عالم غش
فلک خونبار و ہر سو شور برپا — زمین در لرزہ و در جوشش دریا
بدرد از غمِ دلِ پیغمبر آمد — بہ جنبش روضۂ اقدس در آمد

بسر افشاند زہرا ورعا خاک — گریبان سے علی مرتضیٰ چاک

نبودے در میان کربلا سجادؑ — بپا محشر شدے زین آہ و فریاد

الٰہی خاک را بر باد دادے — فلک بر سطحہ غبرا فتادے

ز صبر عابدؑ و تسلیم عترت — بمحشر ماند قہر رب عزت

خوشا چشمے کہ گریان در این غم — خوشا دستے کہ باشد صرف ماتم

بمقدار پر پشہ اگر اشک — سر مژگان برآید چون گہر اشک

حدیث است اینکہ گردد مرد دیندار — سزاوار بہشت از فضل غفار

مریض کربلا را بود این حال — کہ گریان ماند حضرت تا چہل سال

طعام و آب می آمد چو پیشش — بسینہ تازہ می گردید ریشش

بدانسان اشک می بارید بیرون — کہ تر می شد طعام و آب افزون

اگر می گفت خادم گریہ تا چند — تناول کن طعامے عرش پیوند

ہمی فرمود چون سازم تناول — گرسنہ قتل گشتند اقربا کل

کنم از آب چون کام و زبان تر — کہ شد لب تشنہ ذبح ابن حیدرؑ

اگر روزہ بشب افطار می کرد — ازان بس گریہ بسیار می کرد

طعام از اشک تر می کرد ہر روز — بلب وقت تناول آہ جانسوز

شهیدان را همیشه یاد می کرد / بماتم ناله و فریاد می کرد

نه این گریه برای اقربا بود / بوجه رخنه در دین خدا بود

همانا بود سلطان شهیدان / چراغ دین و شمع بزم ایمان

ز قتل او جهان تاریک گردید / زمین و آسمان تاریک گردید

در آمد دور اولاد امیه / فزون شد جور اولاد امیه

چنان دور گروه اشقیا شد / که ضائع دین و آئین خدا شد

رواج دین در آن آوان کجا بود / وفور گریه عابد بجا بود

خاتمۂ مثنوی

بحمد الله که این نظم گرامی / پذیرفت از عطای حق تمامی

مرا زین نظم قصد شاعری نیست / که اعجاز است این جادوگری نیست

بیان حال شاه تشنه کام است / غرض از سرگذشت آن امام است

روایات صحیحه نظم کردم / نگاه من بصحت بود هردم

محمد باقر عالم فلک شان / رقم کرد آنچه از حال شهیدان

همان آورده ام در ذیل تحریر / بیان مختصر بی طول تقریر

مرا مقصود ازین کسب ثواب است / که این مذکور ابن بوتراب است

خدایا دہ رواجے نامہ ام را — اثر نطق زبان خامہ ام را
کہ مردم جابجا خوانند و گریند — بھر بزم عزا خوانند و گریند
من مجرم سیہ نامہ سیہ کار — رہم شاید ازین از قہر قہار
کند رحمے بحالم رب رحمان — طفیل حضرت شاہ شہیدان
نظر کس برین نامہ کشاید — دعا در حق عاصی ہم نماید
رقم کین سرگذشت کربلا شد — بسال غین و را و صاد و ہا شد

اسیر از طول سودی نیست بس کن
رقم اللہ بس باقی ہوس کن

تقریظ مصنفہ و مولفہ جناب شاعر بےنظیر ثانی ظہوری ظہیر افضل الدولہ مظفر الملک سید محمد افضل علیخان صاحب بہادر شوکت جنگ المتخلص بہ افضل بن اصغر جناب تدبیر الدولہ مدبر الملک منشی سید مظفر علیخان صاحب بہادر جنگ المتخلص بہ امیر ظلہ لقدیر مصنف کتاب

بسم اللہ الرحمن الرحیم

ترو تازگی شاخ قلم نگارش توصیف سلطانیست کہ تاجداران [illegible]

را به چتر سحاب سرافراز گردانیده و رنگینی گلبن قسم آرایش تعریف
جهانبانیست که تخت نشینان بوستان را باقلیم تازگی دست تصرف
رسانید و حشش و طیار ز بیت المال عنایتش روزینه دار جن و انس
از خوان مرحمتش وظیفه خوار پرتو دولتش در ظلمات عالم هویدا و نور صفائش
در تیرگی شش جهت پیدا طغرا

فضای لامکانی بارگاهش
هجوم بی نیازی جا سپاهش

زده بر بام وحدت کوس شاهی
مطیع اوست از مه تا بماهی

چراغ لاله پروانش دلیل است
پر پروانه بال جبرئیل است

بنام نامیش پیوسته بلبل
خطابت می‌کند بر منبر گل

سر زلفش بقمری داده ذوقی
ندارد گردنش پروای طوقی

دل هر بر قسم جامی راز است
از آن طوطی منقارش دراز است

و صد صلوات بر جهانگیری که در اسلام آباد مدینه از جهان سخا
نصیب داران شریعت را بسر سبزی جاوید رسانید و هزار تحیات بر شهریاری
که از نیسان عطا جاگیرداران طریقت را از نموی روز افزون نونهال
برگ خرمی گردانید رباعی طغرا

از میر عرب وزیر سلطان ازل

شد شکل سه بر ورق گردون حل	گر خامه رایش ز رقم سر تیافت
سیاهی شب برات نور خورشید خلل	صلی الله علیه و علی آله و اصحابه

اجمعین الی یوم الدین اما بعد حمد و صلوٰة بر ضمیر گلشن نظیر گلچینان گلستان معانی ارباب علم و هنر و چمن پیرایان بوستان سخندانی سخنوران نکته پرور روشن و مبرهن باد که این نسخه ایست نگارین و مجموعه ایست بهارین رقت خیز اشک انگیز مشتمل بر احوال کربلای معلی المعلی شهادت جناب خامس آل عبا علیه التحیة والثنا از مصنفات جناب مستطاب قدسی القاب قدوة المدققین عمدة المحققین فخر شعرای زمان رشک سخنوران جهان مثنوی صنعت غیر منقوط

عماد کمال و سردار مدرک	اساس علم و حصر حلم و سالک
کمال علما دار و کرم عام	دل او مورد احکام علام
مراد دل سواد علم حاصل	مآل کار او محمود و کامل
حسام علم در عالم علم کرد	گدا آمد اگر مصدر کرم کرد
دل او مصدر احکام مسعود	مآل کار او مسعود و محمود

از فرط کمال بی انتها مصداق فقرات طغرا بحرف درستی طبعش مسیحا شگفتگی سخن و رطله دهان و بوصف تندی ادراکش دوائی کند گفتن

بپیش لاله و فستق سبک شاید	که دفع نقطه‌های شک نماید

صاحب دواوین و معارج الفضائل و درة التاج و ریاض المسلمین و زر کامل عیار
شرح معیار الاشعار و گلدستهٔ امامت و چراغ اعجاز و شجرة العروض و روضة القوافی
و دیگر کتب کثیره و اعنی جناب ملک الشعرا دبیر الدوله مدبر الملک منشی سید مظفر علیخان
صاحب بهادر بهادر جنگ المتخلص به اسیر مدظله القدیر که درین زمان سعید
و اوان حمید حسب الارشاد امیر اعظم رئیس معظم مراد دل دولت مرتع نشینان بالش
همت و مروت جناب منشی نولکشور صاحب مطبع اوده اخبار حفظه الله من
شر الاشرار بحلیهٔ طبع آراسته و پیراسته گردید بایست این کتاب را
مقبول خاص و عام و مشرف را مور والطاف رب انام گردان و صاحب مطبع را

جزائے وافی برسان فقط

قطعهٔ تاریخ منه دامت الطافه

طبع گردید کربلا نامه	لفظ و معنی چو نکهت گل و گل
سال تاریخ یافتم افضل	دفتر ماتم امام کل [illegible]

قطعهٔ تاریخ از نتائج افکار جناب حشمت الدوله بهاء الملک
سید محمد غضنفر علیخان صاحب بهادر صولت جنگ المتخلص

حکیم ابن اکبر جناب تدبیر الدوله منشی سید مظفر علیخان صاحب بهادر اسیر مصنف کتاب

طبع گردید شهادت نامه	بیت بیت ست عجب رقت خیز
سال تاریخ رقم کرد حکیم	این کتاب است بجان درد انگیز

سنه ۱۲۹۷ هجری

خاتمة الطبع

پس از سجده ریزی خامهٔ سینه چاک بادای سپاس خدای پاک عز اسمه بر کافهٔ مسلمین
و جمهور ذاکرین مناقب آل عبا و سامعین متحصلین ثواب در گوش کردن احوال مصائب
جناب سید الشهدا علیه التحیة و الثنا هویدا باد که درین ولا نادر کتابی ذریعهٔ استحصال ثواب اخروی
و وسیلهٔ کامیابی مقاصد سرمدی یعنی وقعات کربلا و معارک جان فرسا موسوم به
کربلای معلی منظوم فارسی زبان که نظم ارجمندش سه نافه کشا زلف عذار سخن و
عطر فشان سنبل نار سخن ٭ دیده دیدن ز خطش نورچین ٭ گوش شنیدن ز لبش شکر ریز
از مصنفات بحر زخار علوم و فنون مستغنی التوصیف جناب تدبیر الدوله مدبر الملک
منشی سید مظفر علیخان بهادر بهادر جنگ المتخلص اسیر بتصحیح حضرت مصنف
ممدوح الشان بحسن اهتمام بمقام لکهنو در مطبع نامی منشی نولکشور بماه اگست سنه ۱۸۸۰ع
موافق ماه رمضان المبارک سنه ۱۲۹۷ھ بحلیهٔ طبع آراسته گردید جناب احدیت
مقبول عالمیان کناد

صحت نامهٔ نسخهٔ متبرکهٔ کربلای معلی

صفحه	سطر	غلط	صحیح	صفحه	سطر	غلط	صحیح
۵۷	۱۳	دوبیابان	دربیابان	۲۷۷	۱۵	این شعر بالکل غلط است	
۸۵	۱۶	صمصا	صمصام	۰		تصدق بر گروه ما عوام ست	
۱۳۴	۸	غاتگر هوش	غارتگر هوش			که مارا خوشی از خیر الانام ست	
۱۵۰	۶	دارگل	درگل	۲۸۰	۱۱	سست لاغر	شست لاغر
۱۷۷	۱۲	اعدا	دشمن	۲۸۵	۲	وزندش	نمودندش
۱۸۰	۷	حملهٔ شیر آن آن بود	حملهٔ میر العلم بود	ایضاً	۴	نجبر	خنجر
۲۱۳	۱۳	امد	آمد	۲۸۷	۵	شا	[illegible]
۲۴۹	۷	پوشت	نوشت	۳۰۹	۶	نما	بیان
۲۷۵	۱۳	بهم	پیهم	۰			

نقوش معظم ۔ واقع ہر درد و غم جانقوش مجرب واقف کعبہ شریف ومدینہ منورہ ایک سطح تختہ پر تعویذ بناکر بچون کے گلے مین واسطے حفاظت کو ڈالا جاتا ہے ۔

نقش نعلین ۔ شریفین رسول مقبول بطور زیارت ہے ۔

دعای گنج عرش ۔ مع شش قفل اور باور دعائین نادر نادر حفاظت کے لیے تعویذ کرکے گلے مین ڈالنا سود مند و مجرب ہے ۔

مجموعۂ اوراد ۔ وظائف شامل دعا ہای ذیل درود اکبر ۔ حزب البحر مترجم ۳ درود مستغاث ۴ درود تنجینا ۔ ۵ ۔ درود ماہی ۔

نور الفواد ۔ معروف بہ زاد المعاد مصنفہ مولوی نور الدین ۔

شواہد النبوۃ ۔ اسمین سیر و اخلاق حضرت خیر البشر اور اذکار آل اطہار اور اصحاب کبار اور ازواج مطہرہ کے مذکور ہین از ملا عبد الرحمن ۔

معارج النبوۃ ۔ بیان شرائف احوال حضرت خاتم المرسلین بڑی مستند کتاب ہے از ملا معین الدین کاشی ۔

مدارج النبوۃ ۔ حالات فضیلت حضرت خاتم الرسالت صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم مصنفہ حضرت شاہ عبد الحق دہلوی دو جلد مین کمال ہی توضیح اور تشریح سے بسوط لکھے ہین ۔

شرح سفر السعادت یعنی ادپر احوال شرعیہ کے از روے احادیث کے جسکے چھہ باب ہین ۱ ۔ در طہارت پیغمبر ۲ ۔ در نماز حضرت ۔ ۳ صیام النبی ۴ ۔ حج النبی ۔ ۵ ۔ اذکار النبی ۶ ۔ در عموم احوال معاش حضرت صلعم مصنفہ مولانا عبد الحق دہلوی ۔

جامع طیبی ۔ احوال سرور عالم صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم مین از شاہ طیب نعمۃ اللہی ۔

شبیہ احمدی ۔ سراپاے خاتم المرسلین کا بیان مولفہ جمال الدین حسن خان ۔

مثنوی نزاکت ۔ دعوت قبائل قریش مصنفہ نواب شیر علیخان ۔

مُہر نبوت ۔ نعت پیغمبرین تصنیف نواب محمد مرزا علیخان نظام ۔

شجرہ طغرای ۔ اسماے دوازدہ امام علیہم السلام از صنعت کاری مولوی ہادی علی خوشنویس لاثانی ۔

مجموعۂ نوشتہ عقیلی ۔ و فیصد طالیف اسماے الہی مع خواص و نامہاے مبارک رسالت پناہی تالیف مولوی محمد عباس ۔

مولود شریف شہید شہر ۔ خرد و کلان ۔